

Programmabegroting 2018 en MJB 2019-2021

Voorwoord

Voor u ligt de begroting 2018 met de plannen van het gemeentebestuur voor de komende jaren. In deze laatste begroting van deze coalitieperiode ligt de focus op een vitale Deventer samenleving waarin iedereen mee kan doen, met oog voor de toekomst.

De jaren van deze coalitieperiode was Nederland volop in ontwikkeling. In 2015, het eerste jaar, werd de gemeente verantwoordelijk voor vrijwel alle zorg en ondersteuning op het gebied van de Wmo, jeugd en werk. De kosten waren vooraf hoogst onzeker. Met volle inzet hebben we deze taken georganiseerd, met iedere jaar een sluitende begroting. Nu werken we nu toe naar de daadwerkelijke transformatie, met meer aandacht voor preventie. Het uitgangspunt blijft onveranderd: Deventer is een gemeente waar iedereen mee kan doen.

Er is een andere manier van samenwerken met de samenleving ontstaan in deze coalitieperiode. Met meer ruimte voor initiatieven vanuit de samenleving, waar de gemeente een bescheiden rol pakte. Ook de intergemeentelijke samenwerkingen zijn veranderd. Er zijn hechtere banden ontstaan, bijvoorbeeld met Apeldoorn en Zwolle, maar ook binnen de CleanTech Regio, de Stedendriehoek en de arbeidsmarktregio vonden we nieuwe vormen van samenwerking. Dit biedt ons de kans om majeure opgaven samen aan te pakken, en zo meer te bereiken.

In de begroting die wij u vandaag aanbieden, zijn duurzaamheid, economie en de openbare ruimte belangrijke uitgangspunten. De keuzes die we maken in deze begroting zijn specifiek als het gaat om de uitvoering van beleid of het uitvoeren van moties van de gemeenteraad. Tegelijkertijd staan er in deze begroting ook keuzes die minder specifiek zijn, omdat dit college voldoende ruimte wil bieden aan de volgende gemeenteraad.

Tot slot mag onze financiële positie niet onvermeld blijven. We hebben een meerjarenbegroting die structureel sluitend is. Geheel volgens de afspraak die we vier jaar geleden maakten, zijn de financiën op orde en ligt er een solide financiële basis. Er is ruimte voor nieuw beleid en nieuwe investeringen. We bieden u daarom deze begroting aan met gepaste trots, en veel vertrouwen in de toekomst van Deventer.

Taakvelden

Met ingang van de begroting 2018 hanteert de gemeente Deventer de zogenaamde Taakvelden in plaats van de producten. Deze wijziging is een gevolg van veranderde BBV-regels. Alle gemeenten hanteren miv de begroting 2018 zichtbaar taakvelden. Hiermee wordt beoogd de transparantie toe te laten nemen en gemeenten onderling vergelijkbaar te maken, omdat taakveldinformatie landelijk wordt gepubliceerd op www.waarstaatjegemeente.nl.

De introductie van de taakvelden heeft wel gevolgen voor de Begroting 2018. Het uitgangspunt is dat de voorgeschreven taakveldindeling ook doorwerkt in de programma's (één taakveld – één programma). Dit heeft verschuivingen tussen de programma's tot gevolg gehad. In een aantal specifieke gevallen komt een taakveld toch voor in meerdere programma's. De verdeling van de taakvelden over de programma's treft u hier aan ([matrix programma-taakveld](#)).

Deze wijzigingen maakt de vergelijkbaarheid van de baten en lasten 2018 in relatie tot de getoonde lasten en baten van de begroting 2017 en rekening 2016 lastiger. Daar waar dit een rol speelt wordt dit uiteraard toegelicht.

Daarnaast is het aantal taakvelden lager dan het aantal oude producten en zijn de benamingen anders. Daarmee is het voor de begroting 2018 lastiger de oude producten te herkennen.

Op de programmatoelichting (programma-tab financiën) wordt naast de lasten en baten van het programma inzichtelijk gemaakt welke taakvelden het programma bevat inclusief het saldo op de betreffende taakveld.

Op de taakveldtoelichting wordt het taakveld inzichtelijk gemaakt op dezelfde wijze zoals dat ook voor de oude producten gebeurde.

Beleidsindicatoren

In de begroting is de basisset van verplichte beleidsindicatoren opgenomen bij de desbetreffende programma's. De beleidsindicatoren van externe bronnen zijn niet genormeerd, maar geven de waarden weer zoals gepubliceerd op www.waarstaatjegemeente.nl. ten tijde van het opstellen van de begroting en betreft de realisatie uit voorgaande jaren.

Inhoudsopgave

Voorwoord	2
Inhoudsopgave	4
Inleiding	6
Ambitieuus, eigenwijs en ondernemend	6
Deventer in de wereld	6
Terugblik	6
Opbrengst	7
Vooruitkijken	7
Economische basis	7
Duurzaamheid	7
Opgaven (langere termijn)	7
Basis voor de toekomst	8
Financiën	9
Financieel resultaat	9
Financiële uitkomsten	13
Autonome ontwikkelingen begroting 2018-2021	14
Investeringsplanning	25
Algemene dekkingsmiddelen	36
Dekking programmaplan	39
Programma's	45
Burger en bestuur	45
Openbare orde en veiligheid	49
Leefomgeving	53
Milieu	60
Ruimtelijke ontwikkeling	64

Herstructurering en vastgoed	70
Inkomensvoorziening en arbeidsmarkt	74
Meedoen	80
Jeugd en onderwijs	86
Economie kunst en cultuur	92
Bedrijfsvoering.....	99
Paragrafen	109
Paragraaf Bedrijfsvoering.....	109
Paragraaf Lokale heffingen	110
Paragraaf Financiering.....	125
Paragraaf Verbonden partijen	134
Paragraaf Grondbeleid.....	204
Paragraaf Investerings.....	208
Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen	213
Paragraaf Weerstandsvermogen en risicomanagement.....	222
Meerjarenbalans en kengetallen	234

Inleiding

De gemeente Deventer richt de blik in deze begroting op de toekomst. Er is ruimte om te investeren binnen het uitgangspunt van een solide sluitende begroting. We kiezen ervoor om te investeren in de economie van Deventer, duurzaamheid en de openbare ruimte. Deze investeringen versterken het profiel van een unieke binnenstad aan de IJssel met het nabijgelegen landelijk gebied. Daarnaast versterken deze investeringen de arbeidsmarkt. In het jaar dat Deventer 1.250 jaar bestaat leggen we hiermee een solide basis voor de toekomst.

Ambitieuw, eigenwijs en ondernemend

In 2018 bestaat Deventer 1250 jaar. Geworteld in een rijke historie is Deventer een bloeiende stad aan de IJssel. Ambitieuw, eigenwijs en ondernemend. De combinatie van stad en buitengebied maakt Deventer een toplocatie voor werken, ondernemen, leren en innoveren. Deventer biedt veel keus en kwaliteit in woon- en leefomgeving. De ligging aan de IJssel en de rijke historische binnenstad ademen nog altijd een vrijzinnige cultuur- en handelsgeest. Er is een florerend netwerk van betrokken inwoners, organisaties en bedrijven. Naast professionals zijn dat ook heel veel vrijwilligers. De landschappelijke structuur in het buitengebied zorgt voor een economisch en sociaal-cultureel sterk platteland. Deventer heeft krachtige, gevarieerde dorpen en voorzieningen. De stad en het ommeland versterken elkaar, daarom investeren we in beide.

Deventer in de wereld

Deventer is een afspiegeling van de wereld om ons heen, die snel verandert. Economische wisselingen hebben effect op werkloosheid, voorzieningen en armoede. Er zijn grote verschillen tussen verschillende bevolkingsgroepen, die voor spanning kunnen zorgen.

Het Nederlandse zorglandschap verandert, en daarmee de vraag naar zorg en de verwachtingen van inwoners.

Het besef dat we een collectieve zorg hebben voor een duurzame aarde groeit. Dit zien we binnen de gemeente terug in de wensen en vragen van bedrijven en inwoners. Als gemeente faciliteren we duurzame keuzes. De digitalisering van de maatschappij gaat in rap tempo door. Ook steeds meer gemeentelijke dienstverlening kan digitaal. Hier investeren we in, net als in informatieveiligheid. Daarbij houden we oog voor inwoners die nog niet digitaal vaardig zijn.

Terugblik

De afgelopen jaren kenmerkten zich door de economische crisis. Er is de afgelopen jaren veel werk verzet. Nadrukkelijk ook door onze partners, werkgevers en de inwoners. Er waren enorme opgaven, zoals de transitie in het sociaal domein, grote wegwerkzaamheden om de gemeente bereikbaar te houden, en er was volop inzet om de economie draaiende te houden.

Toch bleef de crisis ook hier niet zonder gevolgen. Dat merkten inwoners die hun baan verloren, of ondernemers die minder werk hadden. Meer mensen werden afhankelijk van een bijstandsuitkering. Er was minder geld om de straten schoon te houden en onkruid te verwijderen.

Opbrengst

Er is deze raadsperiode veel bereikt. De nieuwe taken zijn voortvarend opgepakt. Deventer werd uitgeroepen tot Gouden Gemeente, vanwege de samenwerkingen in het sociaal domein en het beleid rond de decentralisaties. De sociale teams hebben hun plek gevonden in de wijken en dorpen. Buurthuizen zijn belangrijke ontmoetingsplekken geworden. De leegstand op bedrijventerreinen is fors verminderd. De stationsomgeving is opgeknapt, met een ruime ondergrondse fietsenstalling.

Er wordt volop gewoond in de Wijtenhorst, de Douwelerleide en op Eikendal. Veel kantoorpanden zijn getransformeerd tot aantrekkelijke woningen. Op korte termijn wordt er bovendien gebouwd in het Vestingkwartier, Steenbruggen, Nieuw-Larenstein en de Geertruidentuin. De financiële huishouding van de gemeente was daarbij altijd op orde.

Vooruitkijken

De crisis ligt achter ons, en de toekomst is veelbelovend. De meerjarenbegroting is sluitend en er is ruimte om te investeren. We starten met de aanpak van dingen die zijn blijven liggen tijdens de crisis. Daarom komt er meer geld voor onkruidbestrijding, en meer capaciteit bij handhaving. Er wordt geld gereserveerd voor de vervanging van sporthal Keizerslanden en onderhoud van panden.

Economische basis

Er is daarnaast ruimte om verder te kijken. Er ligt een krachtige economische basis, die met de juiste investeringen verder kan groeien. De samenwerking tussen bedrijven, onderwijs en de overheid zorgt voor een arbeidsmarkt die in balans is. Deventer heeft een krachtige maakindustrie en innovatieve informatietechnologie, met prachtige kansen voor werkgelegenheid rond de binnenstad en de centraal gelegen bedrijventerreinen aan de A1. De combinatie van de historische binnenstad aan de IJssel en het prachtige landelijk gebied zorgt er bovendien voor dat het toerisme bloeit.

Duurzaamheid

Naast de economie ligt de nadruk voor het kijken naar de toekomst bij duurzaamheid en energietransitie. De veranderingen komen snel op ons af. Als gemeente kunnen en willen we niet achterblijven. We willen vooruit om de leefbaarheid voor onze inwoners nu en straks te garanderen. Inzetten op duurzaamheid biedt kansen voor innovatie, waarmee onze regio ook op economisch vlak kan concurreren. Dit bevordert dus ook de economische vitaliteit van Deventer.

Opgaven (langere termijn)

1. Sterke economie met groeiend arbeidsperspectief

De economie van Deventer heeft innovatief vermogen nodig om zich te kunnen blijven vernieuwen. Mensen maken daarbij het verschil. De mate waarin Deventer deze mensen aan zich weet te binden is een belangrijke factor voor de duurzame economische ontwikkeling van Deventer. Daarom zetten we vol in op de vitaliteit van onze historische binnenstad en het ommeland, een goed draaiende arbeidsmarkt en uitstekende faciliteiten voor bedrijven, ondernemers en bewoners.

2. Duurzaamheid: energieneutraal in 2030

In 2030 willen we energieneutraal zijn. We zetten in Deventer vol in op het verminderen van het energieverbruik en tegelijkertijd ontwikkelen we bouwstenen voor de noodzakelijke energietransitie. Dat wil zeggen dat we de energievoorziening willen loskoppelen van fossiele brandstoffen. Daarbij wordt de verbinding gelegd met wonen, ondernemen, mobiliteit en inpassing in de leefomgeving.

3. Aantrekkelijke leefomgeving

Deventer is een schone, opgeruimde en veilige gemeente. Met elkaar werken wij aan behoud en verbetering van de leefbaarheid in onze wijken en dorpen. We hebben met onze partners in de zorg de ambitie om de gezondste regio te worden.

4. Vitale samenleving waar iedereen mee kan doen

In iedere wijk is de toegang tot zorg en ondersteuning dichtbij voor bewoners die het nodig hebben. Daarbij gaan we uit van eigen regie en mogelijkheden van inwoners en hun omgeving. De doorontwikkeling richt zich op meer aandacht voor preventie, aandacht voor de juiste toegang tot ondersteuning. Tot slot is er aandacht voor het stimuleren en het verder ontwikkelen van algemene voorzieningen ten opzichte van maatwerk.

Basis voor de toekomst

In de begroting reserveren we nu substantiële ruimte om te investeren in economie en duurzaamheid. Het gaat niet alleen om de investeringsplanning, maar ook om keuzes in nieuw beleid en het focussen van de inzet van mensen en middelen. Investeren in de economie en duurzaamheid geeft de gemeente een prachtige basis voor de toekomst.

Financiën

Financieel resultaat

Uitgaven en inkomsten

Uitgaven

In 2018 geeft de gemeente een bedrag van €322,6 miljoen uit aan de verschillende werkzaamheden, exclusief de algemene middelen en inclusief stortingen in reserves. In onderstaande tabel is weergegeven hoeveel de uitgaven per programma bedragen. De lasten van de algemene dekkingsmiddelen, inclusief stortingen in reserves bedragen €12,8 miljoen. Voor een toelichting op dit programma wordt verwezen naar hoofdstuk [Dekking programmaplan](#). De totale lasten van de gemeente bedragen €335,4 miljoen.

Uitgaven €335,4 miljoen

Inkomsten

De uitgaven zijn gedekt door inkomsten. De gemeente kent meerdere bronnen van inkomsten. De belangrijkste zijn de algemene dekkingsmiddelen, waaronder de algemene uitkering (bijdrage van het rijk) en de onroerende zaakbelasting, inkomsten direct gerelateerd aan de programma's (bijvoorbeeld bijdragen van het rijk voor bijstandsuitkeringen of verkoopopbrengsten van gronden) en de overige heffingen die inwoners en bedrijven betalen, zoals afvalstoffenheffing, rioolheffing, maar ook bijvoorbeeld leges voor reisdocumenten.

Het onderstaande figuur geeft de inkomsten uit de verschillende bronnen schematisch weer. De totale inkomsten van de gemeente bedragen €335,4 miljoen. Hiervan wordt €9,2 miljoen geput uit reserves.

Inkomsten €335,4 miljoen

Lokaal en eigen middelen

Rijksmiddelen

€29,9 miljoen
Lokale heffingen excl. OZB
€ 4,8 miljoen Parkeerbelasting
€ 7,9 miljoen Rioolrechten
€10,2 miljoen Afvalstoffenheffing
€ 2,8 miljoen Bouwleges
€ 2,9 miljoen Overige leges
€ 1,3 miljoen Overig

€25,3 miljoen
Overige inkomsten

€25,1 miljoen
OZB

€18,3 miljoen
Herstructurering en vastgoed

€9,2 miljoen
Putting uit de reserves

€187,4 miljoen
Algemene uitkeringen

€40,1 miljoen
Inkomensvoorzieningen arbeidsmarkt

Financiële uitkomsten

Algemeen beeld uitkomsten begroting 2018-2021

In het bestuursakkoord is afgesproken dat de gemeente een solide financiële huishouding voert met structureel sluitende jaar- en meerjarenbegroting 2018-2021.

Het jaar 2018 is structureel sluitend en dit geldt ook voor de meerjarenbegroting 2019-2021. Deze begrotingsjaren hebben een structureel voordelige uitkomst. De voordelen zijn naast het gevoerde financiële beleid van de afgelopen jaren ook een gevolg van de verbetering van de Algemene Uitkering in de meicirculaire 2017. Hiervan bent u via een raadsmededeling op de hoogte gesteld. Na jaren van bezuinigingen en heroverwegingen kon bij de Voorjaarsnota 2017 al een klein bedrag aan nieuw beleid worden ingevuld. In het hoofdstuk “verdeling begrotingsoverschotten” stellen wij voor deze ruimte aan te wenden voor het oplossen van knelpunten in bestaand beleid. Daarnaast wordt voorgesteld voor nieuwe beleidsvoornemens budget vrij te geven en de investeringsmiddelen te verhogen voor het uitvoeren van een aantal projecten.

Naast de voordelige uitkomsten van de begroting zijn er ook voldoende eenmalige en structurele middelen beschikbaar voor het opvangen van risico's. Bij deze middelen moet gedacht worden aan de specifieke en generieke weerstandsreserves en aan de structurele stelpost autonome ontwikkelingen. De grootste risico's bevinden zich op het terrein van: het sociaal domein, grondexploitatie bedrijventerreinen en bijstandsuitkeringen.

Uitkomst Voorjaarsnota 2017

Door de raad werd op 19 juli 2017 de Voorjaarsnota 2017 vastgesteld. Dit betekende dat na het vrijgeven van budget voor nieuw beleid de uitkomst van de begroting voor de jaren 2018 tot en met 2021 nihil was. In de raadsvergadering van 5 juli besloot de raad de hogere structurele kosten van de Viking ten laste van de algemene middelen te brengen. Dit was nog niet in de uitkomst van de begroting, zoals gepresenteerd in de Voorjaarsnota 2017, opgenomen. De uitkomst van de begroting 2018-2021 na dit besluit is dan vanaf 2019 €34.000 nadelig.

(bedragen x €1.000)

Voorjaarsnota 2017	2018	2019	2020	2021
Voorjaarsnota 2017	0	0	0	0
Structurele meerkosten Viking	0	-34	-34	-34
Saldo	0	-34	-34	-34

Autonome ontwikkelingen begroting 2018-2021

Op basis van autonome ontwikkelingen moet de begroting worden aangepast.
(bedragen x €1.000)

Autonome ontwikkelingen	Programma	2018	2019	2020	2021
1. Leges reisdocumenten	Burger en bestuur	-23	-131	-119	-59
2. Formatie team Inkomensondersteuning	Inkomensvoorziening en arbeidsmarkt	-149			
3. Formatie Sociale recherche	Inkomensvoorziening en arbeidsmarkt	-47			
4. Areaal OZB	Algemene dekkingsmiddelen	50	50	50	50
5. Algemene uitkering (meicirculaire 2017)	Algemene dekkingsmiddelen	3.346	4.328	4.526	4.670
6. Stelpost lonen en prijzen	Algemene dekkingsmiddelen	-838	-1.723	-2.343	-2.728
7. Storting in generiek weerstandsvermogen	Algemene dekkingsmiddelen				-434
Saldo autonome ontwikkelingen		2.339	2.524	2.114	1.499

Toelichting

1. Leges reisdocumenten

Bij de Voorjaarsnota 2017 zijn de nadelen van de afname leges reisdocumenten als gevolg van de invoering van de tienjarige geldigheidsduur voor paspoorten en identiteitskaarten voor volwassenen ingeboekt. Met betrekking tot de toen ingeschatte afname van de personeelskosten zijn er frictiekosten.

2. Formatie team Inkomensondersteuning

In de Voorjaarsnota 2016 is op basis van het formatiecalculatiemodel eenmalig in 2016 eenmalig 2,53 fte extra formatie toegekend naar aanleiding van de ontwikkeling van de caseload. Omdat de caseload in 2016 bleef stijgen is dit budget in 2017 gecontinueerd. In 2017 lijkt het volume enigszins te stabiliseren en voor 2018 gaan we voorsnog uit van een gelijkblijvend volume, waarbij wel wordt ingezet op extra uitstroom. De caseload blijft hiermee voorsnog boven het niveau van 2016, waardoor de aanvullende formatie van 2,53 fte ook in 2018 benodigd is voor een adequate dienstverlening. Voorgesteld wordt hiervoor in 2018 een uitbreiding van de loonsom met €149.000 op te nemen.

3. Formatie sociale recherche

In 2017 is de formatie van de sociale recherche eenmalig uitgebreid met 0,5 fte om de toename van meldingen van sociale fraude te kunnen afhandelen. Deze aanpak blijkt succesvol. In het eerste halfjaar van 2017 zijn 75 extra onderzoeken uitgevoerd. Hierdoor wordt een fraudebedrag van €70.000 teruggevorderd en is voor een bedrag van €200.000 (jaarbedrag) aan uitkeringen beëindigd. Voorgesteld wordt om ook deze uitbreiding ad. €47.000 te continueren in 2018 om zodoende de capaciteit van de sociale recherche op een wenselijk niveau te houden.

4. Areaal OZB

In november wordt ook in de begrotingsvergadering het nieuwe tarief ozb vastgesteld. Het nieuwe tarief wordt berekend op basis van de opbrengst ozb in de begroting 2017 plus 3%. Dit is exclusief de meeropbrengst voor areaal. In de begroting 2018 was rekening gehouden met een meeropbrengst door areaal van €50.000. Dit blijkt nu €100.000 te zijn.

5. Algemene Uitkering (meicirculaire 2017)

Dit betreft de uitkomst van de meicirculaire 2017. Van deze uitkomst is de raad via een raadsmededeling op de hoogte gesteld. Zie voor een uitgebreidere toelichting de bijlage.

6. Stelpost lonen en prijzen

In de Voorjaarsnota 2017 zijn we voor 2018 en verder uitgegaan van een stijging van de contractlonen en sociale lasten van 1,5% respectievelijk 1% per jaar. Op basis van de uitkomsten van de meicirculaire Algemene uitkering is de stelpost lonen verhoogd vanaf 2018-2021 voor het onderdeel contractlonen met extra 0,5% en voor sociale lasten met extra 0,5%. Ook werd de stelpost aangepast voor de veranderde prijsindex. Via een raadsmededeling meicirculaire 2017 is de raad hiervan op de hoogte gesteld.

Begin juli is er overeenstemming bereikt tussen de VNG en de bonden over een nieuwe cao voor de gemeenteambtenaren. De nieuwe cao loopt tot en met 1 januari 2019. In september weten we of de cao door de diverse achterbannen akkoord wordt bevonden en dan definitief bekrachtigd wordt.

In de nieuwe cao wordt met betrekking tot de loonparagraaf voorgesteld:

- 01-08-2017: salarisverhoging 1%;
- 01-12-2017: IKB-verhoging eindejaarsuitkering 0,5%;
- 01-01-2018: salarisverhoging 1,5%;
- 01-07-2018: IKB-verhoging eindejaarsuitkering 0,25%;

Op basis van het bovenstaande wordt de stelpost prijzen en lonen aanvullend verhoogd.

7. Storting in generiek weerstandsvermogen

In de begroting 2018-2021 zijn voor een aantal onderwerpen nadelige autonome ontwikkelingen geraamd waarvan we nu al inschatten dat deze in 2022 een nadeliger uitkomst hebben dan in 2021. Dit betreft de structurele bedragen voor:

- Veiligheidsregio (kosten functioneel leeftijdsontslag) €189.000;
- leges reisdocumenten €121.000;
- vervallen putting uit reserve Vitens €124.000

Door in 2021 voor deze nadelen nu al een last op te nemen ontstaat er voor deze onderwerpen op voorhand al geen nadeel in de uitkomst van de jaarschijf 2022. De jaarschijf 2022 wordt als nieuwe jaarschijf bij de Voorjaarsnota 2018 aan de meerjarenbegroting toegevoegd. Het bedrag van €434.000 wordt daarom in 2021 gestort in de generieke weerstandsreserve.

Uitkomst begroting 2018-2021

Na autonome ontwikkelingen bedraagt de uitkomst van de begroting 2018-2021:
(bedragen x €1.000)

	2018	2019	2020	2021
Uitkomst Voorjaarsnota 2017 en raadsbesluit Viking	0	-34	-34	-34
Autonome ontwikkelingen	2.339	2.524	2.114	1.499
Uitkomst begroting 2018-2021	2.339	2.490	2.080	1.465

Verdeling begrotingsoverschot

Het begrotingsoverschot bedraagt in 2018 €2,3 miljoen en loopt in 2021 af naar €1,5 miljoen. Voorgesteld wordt de begrotingsoverschotten te gebruiken voor het oplossen van knelpunten bestaand beleid en voor dekking van nieuwe beleidsvoornemens.

(bedragen x €1.000)

	Programma	2018	2019	2020	2021
Vrije begrotingsruimte		2.339	2.490	2.080	1.465
Knelpunten bestaand beleid:					
a. Onkruidbestrijding	Leefomgeving	-200	-100	-100	-100
b. Verbeteren klantcontact	Leefomgeving	-75			
c. Jurist handhaving	Ruimtelijke ontwikkeling	-84	-84	-84	-84
d. Taakstelling private bouwtoetsing	Ruimtelijke ontwikkeling	-75	-75	-75	-75
e. Onderzoek en rapportage fietsroutes	Ruimtelijke ontwikkeling	-20			
f. Acquisitie grondexploitatie A-1	Herstructurering en vastgoed	-50			
g. Voorbereidingskosten DOIC	Herstructurering en vastgoed	-50			
h. Zorgpolis minima	Meedoen	-100	-100	-100	-100
i. Onderhoud panden	Meedoen	-41	-44	-47	-53
j. Vervanging sporthal Keizerslanden	Jeugd en onderwijs			-200	-200
k. Onderhoud panden	Economie, kunst en cultuur	-26	-33	-39	-46
l. Voorbereidingskosten Poort van Deventer	Economie, kunst en cultuur	-60			
m. I-visie ICT	Bedrijfsvoering	-401	-319	-192	-192
n. Prijscompensatie gesubsidieerde instellingen	diverse programma's	-215	-215	-215	-215
Nieuwe beleidsvoornemens					
o. Beheersplan IJsseloevers	Leefomgeving	-100	-100		
p. Motie incidentele culturele activiteiten	Economie, kunst en cultuur	-50	-100		
q. Eenmalige en structurele investeringsmiddelen	diverse programma's	-792	-1.320	-1.028	-400
Saldo		0	0	0	0

Toelichting

a. Onkruidbestrijding

Als gevolg van het overgaan op onkruidbestrijding zonder chemische bestrijdingsmiddelen is de beeldkwaliteit van de openbare ruimte verminderd. Tevens kan dit leiden tot kapitaalvernietiging. De bij de begroting 2017 extra beschikbaar gestelde middelen worden de komende jaren verder aangevuld. Het gaat om structureel €100.000 vanaf 2018, met eenmalig een aanvulling van €100.000 in 2018.

b. Verbeteren klantcontact

Het voorstel is om het proces voor het afhandelen van meldingen en vragen van inwoners te verbeteren. Deze verbeterslag betreft onderdeel van de totale dienstverlening van de gemeente. Het bedrag is gebaseerd op een extra investering in het verbeteren van de meldingenapplicaties en bijbehorende technische ondersteuning, zowel bij gemeente als bij verbonden partijen. Het verbeteren van het meldingenproces moet bijdragen aan betere informatievoorziening en communicatie richting inwoners. Daarnaast moeten de verbeteringen meer informatie opleveren op basis waarvan de gemeente kan bijsturen. Uit analyse van het meldingenproces blijkt dat dit noodzakelijk is; het leeft bij collega's en inwoners.

c. Jurist handhaving

De laatste jaren neemt het aantal handhavingsverzoeken uit de samenleving fors toe. Dat geeft in toenemende mate druk op de juridische ondersteuning. Er is sprake van een trend die naar verwachting door zal zetten. Het is nog niet zover, maar als de nieuwe Omgevingswet in werking zal treden zal het accent verschuiven van het verlenen van vergunningen naar handhaving. Dit wordt bevestigd door een rekenkameronderzoek uit 2017 en een dit jaar uitgevoerd benchmark naar prestaties, kosten en opbrengsten van de Wabotaken. Conclusie uit beide onderzoeken is dat de formatie voor Toezicht en Handhaving structureel niet in staat is om handhavingstaken op het gewenste niveau te realiseren. Om die reden wordt voorgesteld om de formatie structureel met 1 fte uit te breiden met een jurist handhaving.

d. Taakstelling private bouwtoetsing

In de begroting van 2017 is besloten structureel te bezuinigen op het uitoefenen van bouwtoezicht, waarbij werd geanticipeerd op in aantocht zijnde wetgeving. Bedoeling daarvan was om meer toezicht aan de markt over te laten. Dat zou in 2018 tot een bezuiniging van €75.000 moeten leiden. Het desbetreffende wetsvoorstel Wet Private Kwaliteitsborging is echter door de minister bij de Eerste Kamer teruggenomen. De voorgestelde transitie blijkt politiek niet haalbaar. Daardoor valt de onderbouwing van deze taakstelling weg. Voorgesteld wordt om deze structureel terug te draaien.

e. Onderzoek en rapportage fietsroutes

Vanuit de doelstelling om de bereikbaarheid van Deventer duurzaam te verbeteren, zullen verdere investeringen nodig zijn in de fietsinfrastructuur. In 2018 willen we het uitvoeringsprogramma Fiets actualiseren. De basis hiervan ligt in het fietsbeleidsplan 'Deventer Fietst', de regionale 'Fietsvisie Stedendriehoek' en de fietsagenda Zuid. Insteek is te komen tot een effectieve inzet van middelen. Belangrijke aspecten zijn het verbeteren van het comfort en verkleinen van reistijden. Voor de actualisatie worden fietsdata gebruikt (zoals vertragingen op routes). Voor de programmering is niet alleen het effect op bereikbaarheid, maar ook op verduurzaming, vitaliteit en leefomgeving van belang. Het uitvoeringsprogramma geeft richting om zo maximaal mogelijk rendement op investering te bereiken. Het uitvoeringsprogramma gaat in op routes, voorzieningen en gedrag.

f. Acquisitie grondexploitatie A-1

De economie groeit en de belangstelling voor kavels groeit. Deze belangstelling laat zich nog niet uiten in een significante stijging van kavelverkoop in bedrijvenpark A1. Mede naar aanleiding van de bespreking in de raadstafel van de motie accountmanagement wordt voorgesteld voor acquisitie een budget beschikbaar te stellen. Om onderscheidend te kunnen opereren en de stijging van kavelverkopen waar te maken, stelt het college voor in 2018 eenmalig ten laste van de algemene middelen voor aquirerende activiteiten €50.000 beschikbaar te stellen. Voor 2019 komt eveneens € 50.000 beschikbaar. waarbij onderzocht wordt of een dergelijke uitgaaf ten laste kan worden gebracht van de grondexploitatie A-1. Deze activiteiten kunnen verschillende vormen hebben (zowel materiaal als menskracht) waarbij ook onderzocht zal worden of en zo ja, in welke mate met Deventer werkgevers afspraken gemaakt kunnen worden om een maximaal rendement te bewerkstelligen.

g. Voorbereidingskosten DOIC

Binnen programma 6 zijn procesmiddelen gefaseerd ingezet voor de ontwikkeling van het DOIC op het Akzo terrein (€50.000 in 2016 en €100.000 in 2017). Tot het moment van feitelijke start van het DOIC zal dit budget naar verwachting onvoldoende zijn. Vanwege de complexiteit duren de onderhandelingen langer. Dit vraagt om zowel meer ambtelijke inzet als externe advisering (inhoudelijk, juridisch, taxaties, contracten). Wij verwachten dat voor 2018 €50.000 aanvullende middelen nodig zijn tot aan de start van het DOIC.

h. Zorgpolis minimabeleid

In 2017 heeft Deventer i.s.m. Eno/Salland een verbreding van het pakket collectieve zorgverzekering minima geboden. Inwoners in een minimapositie kunnen sinds dit jaar ook het eigen risico herverzekeren. De gemeente Deventer betaalt een deel van deze herverzekering waardoor de inwoner met een minimuminkomen uiteindelijk minder geld kwijt is aan het eigen risico dan de huidige €385,00. Het totale pakket collectieve zorgverzekering is een succes en heeft tot een flinke stijging van het aantal verzekerden geleid. Dit heeft geleid tot een structurele overschrijding van de begroting met €100.000. Voorgesteld wordt dit te dekken uit de algemene middelen. Het onderwerp eigen risico is een belangrijk gespreksonderwerp in de kabinetsformatie en daarna in de Tweede Kamer. Ingeval dit leidt tot een lager eigen risico, wat zich vertaalt in een lagere bijdrage vanuit de gemeente Deventer aan de collectieve zorgverzekering, worden de extra gevraagde middelen weer toegevoegd aan de algemene middelen.

i. Onderhoud panden (programma Meedoen)

Het verbindingscentrum De Vijfhoek (Andriessenplein 1) draait sinds begin dit jaar op een vergelijkbare wijze als het verbindingscentrum De Fontein (Colmschate Zuid). Daarbij wordt invulling gegeven aan de beweging van individueel zorggebruik naar algemene voorzieningen. Ook is het sociaal team hier gehuisvest. De beweging is gestart en leidt tot maatschappelijke opbrengsten. Het verbindingscentrum zit in een gemeentelijk pand waarbij vanaf 2021 de kostprijsdekkende huur €58.000 bedraagt. Daarnaast zijn er nauwelijks beïnvloedbare (meerdere gebruikers, één ketel) extra energie- en beheerlasten van €20.000 per jaar. Een huurprijs van maximaal €25.000 wordt haalbaar geacht voor dergelijke bewonersinitiatieven. Voorgesteld wordt om het verschil tussen de werkelijke huisvestingslasten en de maatschappelijk haalbare huur vanuit de algemene middelen beschikbaar te stellen voor de continuering van dit initiatief.

j. Vervanging sporthal Keizerslanden

Sportbedrijf Deventer verzorgt in opdracht van de gemeente Deventer het beheer en exploitatie van vrijwel alle sporthallen. Dit voor zowel gebruik door het onderwijs (gymlessen) als sportverenigingen. Uit de bezettingsoverzichten zien we dat alle sporthallen optimaal gebruikt worden. Ook vanuit verenigingen krijgen we in toenemende mate het signaal dat er sprake is van krapte in het gebruik en verenigingen zelfs uitwijken naar omliggende gemeenten. Daarbij zien we ook een ontwikkeling waarbij buitensporten in toenemende mate aanvullend zaalcapaciteit zoeken voor de winterperiode. Een signaal dat vanuit verenigingen wordt afgegeven is dat het gebruik versnipperd raakt. Dit maakt dat we vanuit efficiencyoverwegingen voorstellen om niet een stand alone gymzaal in het nieuwe EHL te realiseren, maar de verbinding te leggen met nieuwbouw van sporthal Keizerslanden. Een gymzaal bij de nieuwbouw EHL is te klein voor gebruik door sportverenigingen en de wens vanuit de maatschappij naar multifunctionele sportruimte neemt toe. Sporthal Keizerslanden is aan het einde van de levensduur en vervanging is op termijn noodzakelijk om de beschikbare zaalcapaciteit op peil te houden. Door de nieuwbouw van sporthal Keizerslanden te verbinden met de nieuwbouw van het EHL wordt, met een efficiënte inzet van middelen, een accommodatie gerealiseerd die voldoet aan de behoeften vanuit zowel sport als onderwijs. Vooralsnog wordt, op basis van een eerste grove raming, rekening gehouden met een investering van €4,5 miljoen (inclusief sloopkosten). Deze investering leidt vanaf 2020 tot een structurele exploitatielast van €200.000.

k. Onderhoud panden (programma Economie, kunst en cultuur)

Als gevolg van het besluit in het kader van de Vastgoednota en het beheerplan Vastgoed (2015) worden de panden in gemeentelijk bezit onderhouden conform de opgestelde Meerjaren Onderhoudsplannen (MJOP's) op het afgesproken niveau.

Hierdoor stijgen de lasten voor programma 10 met een substantieel bedrag. Het gaat om een relatief hoog bedrag omdat de financiële verantwoordelijkheid voor een aantal topmonumenten zoals de Waag, de Bergkerk, Bolwerksmolen, de Lebuïnustoren en de kerktoren in Bathmen in dit programma is belegd. Een aantal van deze objecten, zoals o.a. de Lebuïnustoren, de Bolwerksmolen, de kerktoren in Bathmen, biedt geen huisvesting aan binnen programma 10 gesubsidieerde organisaties. De stijging van de onderhoudskosten van deze panden wordt gedekt uit algemene middelen.

I. Voorbereidingskosten Poort van Deventer

Voor de procesorganisatie van de Poort van Deventer -die zich richt op het op gang brengen van een samenhangende aanpak van deze organische gebiedsontwikkeling vanaf de afslag snelweg A1 tot de Deventer binnenhaven, was in de begroting van 2017 eenmalig €150.000 opgenomen. Hiervan is inmiddels €135.000 besteed en zal het restant van €15.000 nodig zijn voor de rest van 2017. Het tot wasdom laten komen van deze publiek-private samenwerking vergt ook in 2018 nog een éénmalige investering. Het gaat dan om een bedrag van €60.000 voor het dekken van de uren van de gemeentelijk projectmanager in het kwartiermakersteam. Voor dit bedrag kan gedurende 45 weken in 2018 10 uur per week besteed worden aan deelname aan het kwartiermakersteam en sessies met ondernemers.

m. I-visie ICT

In de raad is op 27 september 2017 de I-visie 2018-2021 vastgesteld. De ambitie is in de uitvoeringsplannen van de werkorganisatie DOWR-i en informatieveiligheid concreet gemaakt en verbonden aan de benodigde middelen. Deze stukken zijn ter informatie aan de raad ter beschikbaar gesteld teneinde voor de begrotingsbehandeling te kunnen beschikken over een financiële vertaling van de I visie in benodigde middelen. In de begroting is het uitvoeringsscenario 'midden' opgenomen als budgettair kader. Voor de prestatie verwijzen we korthedshalve naar de uitvoeringsplannen.

n. Prijscompensatie gesubsidieerde instellingen

Voor gesubsidieerde instelling wordt de jaarlijkse subsidie geïndexeerd met een % voor prijscompensatie. De afgelopen jaren is in het kader van bezuinigingen/heroverwegingen Kwestie van Kiezen 2012 de prijscompensatie een aantal jaren achtereen gekort. Aangezien de begroting na lange tijd weer een overschot heeft, willen we deze kortingen voor een deel in 2018 compenseren. Voor 2018 was de prijscompensatie berekend op 0,4 %. Dit percentage verhogen we eenmalig met 1%. De kosten hiervan bedragen structureel €245.000, waarvan we €30.000 dekken uit de stelpost autonome ontwikkelingen en €215.000 uit de algemene middelen.

o. Beheersplan IJsseloevers

Afgelopen jaren is er ruimtelijk veel veranderd aan de IJsseloevers onder andere vanuit het project Ruimte voor de Rivier. Doelstelling was de zone tussen de bruggen meer geschikt te maken voor recreatieve doeleinden. Dit is gelukt. Met de toename van het gebruik, neemt helaas de overlast ook toe. Bij de aanpassing van de IJsseloevers moet gedacht worden aan de inrichting die past bij de behoefte en het gebruik dat nu al spontaan plaatsvindt. Het accent zal liggen op verblijf, oeverrecreatie en op bereikbaarheid/toegankelijkheid voor met name de bezoekers op de fiets. Dus er is behoefte aan deugdelijke en voldoende fietsparkeervoorzieningen, afvalvoorzieningen, zitgelegenheden etc. op diverse locaties en bij de ingangen van het gebied. Er is een beheersplan IJsseloevers in voorbereiding. Hierin worden maatregelen uitgewerkt om het gebruik meer te faciliteren en de nadelige gevolgen te beheersen. De eerste maatregelen willen we doorvoeren voor de zomerperiode van 2018. Om te beginnen wordt eenmalig in 2018 en in 2019 €100.000 beschikbaar gesteld.

p. Motie incidentele en culturele activiteiten

De raad heeft op 19 juli 2017 bij motie het college opgedragen:

- Een bedrag van €100.000 op te nemen in de Programmabegroting 2018-2021 voor een Fonds Cultuur en Economie voor de jaren 2018-2019, dat bestemd is voor nieuwe creatieve en innovatieve culturele initiatieven.
- Dit bedrag van in totaal €200.000 ten laste te brengen van de reserve Kunstaankopen.

Na behandeling van de Voorjaarsnota in juli jl. bleek dat de Reserve Kunstaankopen nog een aantal lopende verplichtingen kent. Het College heeft geconstateerd dat in het kader van behoorlijk bestuur deze verplichtingen behoren te worden nagekomen. Dit betekent dat de informatie die bij de motie met de kennis van dat moment is gedeeld, onvolledig was. Het college hecht eraan om de aangenomen motie wel tot uitvoering te brengen, met het oog op mogelijke vernieuwing”.

Het nog niet bestemde deel van de reserve Kunstaankopen bedraagt op dit moment €53.717. Om die reden stelt het college voor om voor de resterende dekking in de jaren 2018 en 2019, totaal maximaal €150.000 ten laste te brengen van algemene middelen. De bijdrage uit de reserve kunstaankopen is daarmee €50.000 in 2018.

q. Incidentele en structurele investeringsmiddelen

Zie voor een toelichting het hoofdstuk [Investeringsplanning](#).

Generieke weerstandreserve

Naast de specifieke weerstandreserve (afdekken van de risico's grondexploitatie en risico's WWB-I uitgaven, [zie paragraaf weerstandvermogen](#)) is er ook een generieke weerstandreserve. Deze reserve dient als dekkingsmiddel voor het opvangen van nadelen die op verschillende terreinen kunnen ontstaan zoals: opvangen verliesvoorzieningen/afwaarderingen grondexploitaties (groter dan aanwezig in specifiek weerstandvermogen), risico's gemeentegarantie, mutaties Algemene uitkering, faseringsverschillen taakstellingen, frictiekosten taakstellingen, rentemutaties, knelpunten sociaal domein.

(bedragen x €1.000)

Generieke weerstandsreserve	2018	2019	2020	2021
Stand 01-01	1.581	2.338	3.482	4.702
Mutaties:				
1. Diverse mutaties op basis van eerdere raadsbesluiten	-1.397	-1.272	-1.067	-581
2. Renteresultaat (2,7% algemeen en 2,7% grondexploitatie)	629	386	311	320
3. Verlaging renteomslag op basis nieuwe BBV-regels (= saldo van voordelen lagere rentelasten 4% naar 2,7% in exploitatie)	2.296	2.251	2.197	2.153
4. Dekking eenmalige nadelen (onvoorzien conform VJN 2017)	-221	-221	-221	-221
5. Dekking eenmalige nadelen in 2018 (VJN 2017)	-480			
6. Voeding reserve parkeerbijdrage bouwaanvragen m.b.t. Sluiskwartier (raadsbesluit 31-05-2017)	-p.m.	-p.m.	-p.m.	-p.m.
7. Raadsonderzoek Viking (raadsbesluit september 2017)	-70			
8. Storting i.v.m. structurele nadelen 2022 (zie autonome ontwikkelingen)				434
Saldo	2.338	3.482	4.702	6.807

Toelichting:

6. Sluiskwartier:

Dit betreft het raadsbesluit van 31-05-2017 inzake grondexploitatie Sluiskwartier. Op basis van dit besluit kreeg het college van B en W opdracht tot het herzien van de gebiedsexploitatie Sluiskwartier waarbij de bijdrage vanuit het Parkeerfonds van €1,4 miljoen vanuit de Algemene Reserve gefaseerd en op termijn teruggestort wordt in het Parkeerfonds. Voorlopig ramen we dit p.m.

7. Raadsonderzoek Viking:

De totale kosten bedragen €150.000, waarvan in 2017 €80.000 uit deze reserve wordt geput.

Openstaande taakstellingen

In de begroting 2018-2021 is een aantal taakstellingen in de diverse programma's verwerkt waarvan de definitieve invulling nog moet worden gerealiseerd. De hardheid van de invullingen van de taakstellingen bepaalt ook of we kunnen spreken van een reëel sluitende begroting. De belangrijkste taakstellingen betreffen: de verkoop panden en gronden Deventer NO en de transformatie binnen het Sociaal domein. Op dit moment gaan we ervan uit dat de taakstellingen zullen worden gerealiseerd. Bij de Voorjaarsnota 2018 wordt dit opnieuw beoordeeld.

Investeringsplanning

Inleiding

Mede door de economische crisis zijn er in de afgelopen jaren scherpe keuzes gemaakt voor het investeringsprogramma van de gemeente Deventer. Zo is er onder andere geïnvesteerd in het afronden van de lopende projecten: Schouwburg, versterking accountmanagement en onderhoud openbare ruimte. In het verleden werden investeringen met name gefinancierd doordat positieve uitkomsten uit de Grondexploitatie werden toegevoegd aan de Reserve Gemeentebrede Investeringsruimte.

Voor de komende jaren wordt een toenemende begrotingsruimte voorzien. Er ontstaat hierdoor ruimte voor investeringsambities. Voor de gemeentebrede investeringen wordt de volgende systematiek voorgesteld:

A: operationele investeringslijst

B: thematische ambitielijst

Operationele investeringslijst

Indien projecten/investeringsbehoeften uit programma's niet (volledig) opgevangen kunnen worden binnen de eigen domeinen, wordt geprioriteerd.

Criteria zijn:

- noodzaak/urgentie
- mate van cofinanciering of subsidies van derden of andere overheden
- mate van bijdrage aan realisatie van de gemeentebrede doelen

Projecten uit de tot nu toe gehanteerde voorportaalijst worden geplaatst op de operationele investeringslijst.

Ter vergroting van het investeringsvermogen wordt ook gekeken naar de bestaande programmabegroting. Het gaat om kansen benutten vanuit lopende projecten en activiteiten (subsidies volgen projecten) om een maximaal multiplier effect te bewerkstelligen.

Door gericht in te zetten op thema's kunnen projecten en ambities beter worden verbonden. Centraal staan de motoren die het vestigingsklimaat en de concurrentiekracht voor ondernemers en het welbevinden van onze inwoners versterken. Deze kunnen niet los worden gezien van het investeren in duurzaamheid.

Met deze werkwijze investeren we direct in werkgelegenheid en neemt de economische vitaliteit van Deventer toe. Deventer wordt hiermee in brede zin aantrekkelijk voor zowel wonen als werken.

Beschikbare middelen voorjaarsnota 2017

Bij de Voorjaarsnota 2017 was voor investeringsmiddelen beschikbaar gesteld:

(bedragen x €1.000)

Voorjaarsnota 2017	2018	2019	2020	2021
Structurele investeringsmiddelen		467	467	467
Eenmalige investeringsmiddelen		7	446	
Saldo		474	913	467

Verdeling structurele investeringsmiddelen in voorjaarsnota 2017

De structurele investeringsmiddelen waren bij de Voorjaarsnota 2017 als volgt geprioriteerd.

(bedragen x €1.000)

Voorjaarsnota 2017	Programma	2018	2019	2020	2021
Structurele investeringsmiddelen in Voorjaarsnota 2017			467	467	467
Binnenstad agenda*	Diversen			-39	-39
Vaart in de Haven*	Economie, kunst en cultuur			-62	-62
Parallele fietsstructuur A1*	Leefomgeving			-28	-28
Saldo		0	467	338	338

*) In de tabel staan de geprioriteerde projecten. Over deze projecten leggen we ten behoeve van het beschikbaar stellen van de budgetten te zijner tijd nog een afzonderlijk inhoudelijk voorstel aan de raad voor.

In de Voorjaarsnota 2017 werd bij het nog niet ingevulde bedrag het volgende aangegeven:

De resterende structurele en eenmalige middelen worden nog niet ingevuld, omdat in de voorbereiding naar de begroting 2018 meer duidelijkheid ontstaat over een aantal voorportaalprojecten zoals de verbetering huisvesting VMBO Ety Hillesum en mogelijke projecten, waarbij cofinanciering mogelijk is.

Verdeling eenmalige investeringsmiddelen in voorjaarsnota 2017

De eenmalige investeringsmiddelen waren bij de Voorjaarsnota 2017 als volgt geprioriteerd.

(bedragen x €1.000)

Voorjaarsnota 2017	Programma	2018	2019	2020	2021
Enmalige investeringsmiddelen in VJN 2017			7	446	
Inzet Vaart in de haven*	Economie, kunst en cultuur	-50	-50		
Geluidsbescherming Bathmen*	Leefomgeving		-375	-325	
Totaal		-50	-418	121	0

*) In de tabel staan de geprioriteerde projecten. Over deze projecten leggen we ten behoeve van het beschikbaar stellen van de budgetten te zijner tijd nog een afzonderlijk inhoudelijk voorstel aan de raad voor.

Investeringsmiddelen begroting 2018-2021

In het hoofdstuk "verdeling begrotingsoverschot" is aangegeven dat uit deze middelen van de begroting 2018-2021 ook de investeringsmiddelen worden aangevuld. Voorgesteld wordt de beschikbare investeringsmiddelen aan te wenden voor de dekking van: de verbetering huisvesting VMBO Etty Hillesum, uitvoering motie Burgerweeshuis, agenda economie, agenda duurzaamheid en aanvullende middelen geluidbescherming Bathmen. De resterende eenmalige bedragen van €470.000 worden nog niet ingevuld, omdat in de voorbereiding naar de begroting 2018 meer duidelijkheid ontstaat over projecten, waarbij cofinanciering mogelijk is.

(bedragen x €1.000)

Autonome ontwikkelingen	Programma	2018	2019	2020	2021
Structureel nog beschikbaar na VJN 2017			467	338	338
Eenmalig nog beschikbaar na VJN 2017		-50	-418	121	
Aanvulling investeringmiddelen (zie verdeling begrotingsoverschot)		792	1.320	1.028	400
Saldo		742	1.369	1.487	738
Aanwending voor:					
a. Verbetering huisvesting EHL*	Jeugd en onderwijs			-234	-234
b. Aanvullende middelen geluidsbescherming Bathmen*	Leefomgeving		-250	-250	
c. Burgerweeshuis	Economie, kunst en cultuur	-350	-350	-300	
d. Agenda economie**	Economie, kunst en cultuur	-250	-300	-300	-300
e. Agenda duurzaamheid**	Ruimtelijke ontwikkeling	-150	-200	-200	-200
Saldo		-8	269	203	4

*) In de tabel staan de geprioriteerde projecten. Over deze projecten leggen we ten behoeve van het beschikbaar stellen van de budgetten te zijner tijd nog een afzonderlijk inhoudelijk voorstel aan de raad voor.

***) Van deze budgetten wordt van het budget 2018 wel inhoudelijk aangegeven welke uitgaven hiervoor worden gedaan. Ten behoeve van het beschikbaar stellen van de budgetten vanaf 2019 wordt te zijner tijd nog een afzonderlijk inhoudelijk voorstel aan de raad voorgelegd.

Toelichting

a. Verbetering huisvesting VMBO Etty Hillesum

Het EHL (na ruggespraak met schoolbestuur Carmel) heeft aangegeven bereid te zijn om €6 miljoen te investeren op voorwaarde dat de gemeente haar wettelijke bijdrage levert van €12 miljoen conform de VNG norm. Dit betekent dat we te maken hebben met een claim van €4,5 miljoen op de algemene investeringsmiddelen (te weten het verschil €7,5 miljoen vanuit de reserve en €12 miljoen). Dit betekent een structureel beslag op investeringsmiddelen vanaf 2020 van €234.000.

Het doel is om een gebouw neer te zetten bouwkompas conform, waarmee een budget van €18 miljoen becijferd is. Kanttekeningen hierbij zijn:

1. als er andere huisvestingsaanvragen komen, dan zal er een integrale afweging moeten worden gemaakt tussen alle verzoeken;
2. er vindt nog onderhandeling plaats met het EHL dat invloed kan hebben op het uiteindelijke door de gemeente te investeren bedrag.

b. Aanvullende middelen geluidbescherming Bathmen

In de Voorjaarsnota 2017 zijn gelden vrijgemaakt voor geluidbescherming Bathmen. Door de provincie zijn extra middelen toegezegd. Voor de co-financiering hiervan verhogen we de gemeentelijke bijdrage met €500.000.

c. Burgerweeshuis

De raad heeft bij de behandeling van de voorjaarsnota bij motie (2017-810) het college van B en W opgedragen in de (meerjaren)begroting 2018-2021 een bedrag tussen de €500.000 en €1.000.000 te reserveren in het voorportaal, voor de verbouwing van het Burgerweeshuis, zodat het poppodium voldoet aan de hedendaagse eisen van publiek en artiesten. Vooruitlopend op de uitkomsten van nader onderzoek nemen wij in jaren 2018 tot en met 2020 een bedrag van in totaal €1 miljoen op.

d. Agenda economie

Wij stellen voor in 2018 een bedrag van €250.000 beschikbaar te stellen als een impuls voor de Deventer economie. Dit bedrag willen wij toekennen aan drie prioriteiten binnen het bestaande beleid.

Op de eerste plaats willen wij de ontwikkelingen in de Binnenstad met €100.000 ondersteunen. In samenspraak met ondernemers en vastgoedeigenaren kiezen wij er voor een aantal zichtbare impulsen te geven zoals het realiseren van nieuwe feestverlichting, verbeteren van routing en vindbaarheid in de binnenstad, oplevering van een gedragen plan van aanpak Stadshof. Wij sluiten daarbij aan bij de recentelijk door de ondernemers en vastgoedeigenaren gepresenteerde plannen.

Recentelijk is met een breed draagvlak vastgesteld het uitvoeringsprogramma van de haven. Op dit moment wordt gewerkt conform dit programma gewerkt aan een concreet plan om de haven/openbare ruimte kwalitatief op een hoger niveau te tillen. Om de realisatie van dit plan een stevige impuls te geven stellen wij in 2018 een bedrag van €125.000 beschikbaar. Deze investering zal worden ingezet voor een aantal quick wins zoals verbeteren/vernieuwen kades en beschoeiingen, verbeteren wachtplaatsen, verbeteren zichtbaarheid en vindbaarheid haven, nieuwe bebording met andere naamgeving, matrixborden met betere verwijzing route bij opening bruggen en onderhoud openbare ruimte waar zicht is op havens.

Tenslotte stellen wij €25.000 beschikbaar voor de bevordering van de economische plattelandsagenda.

Voor de invulling van de budgetten na 2019 zullen bij de Voorjaarsnota 2018 voorstellen worden gedaan.

e. Agenda duurzaamheid

Deventer Deventer heeft forse ambities op het terrein van duurzaamheid. Het is onvermijdelijk dat de energievoorziening van Deventer de komende decennia ingrijpend zal veranderen. De belangrijkste verandering is de verschuiving van aardgas naar duurzame energiebronnen. De gemeente speelt in deze duurzame energietransitie een belangrijke rol, niet uitsluitend vanuit de eigen duurzaamheidsambities, maar vooral ook op verzoek van andere partijen, zoals netwerkbeheerders, projectontwikkelaars, woningbouwcorporaties en provincies. Door al deze partijen zal de komende jaren namelijk veel geld worden geïnvesteerd in de verduurzaming van (huur)woningen of de energie-infrastructuur. Wat daarbij de optimale besteding van middelen is, hangt sterk af van de investeringen van andere partijen. Als er bijvoorbeeld wordt geïnvesteerd in uitbreiding en verduurzaming van een warmtenet, kan het voor een woningbouwcorporatie interessanter worden om hun woningen aan te sluiten op dat warmtenet. De gemeente wordt gezien als partij bij uitstek om de verschillende investeringsagenda's met elkaar te verbinden.

Er lopen verschillende trajecten die grote samenhang hebben, waaronder:

1. De uitvoering van de twee moties: Deventer aardgasvrij en stimuleren duurzame nieuwbouw;
2. De verduurzaming van huurwoningvoorraad;
3. Het vraagstuk van warmte(netten);
4. Regionale, landelijke en Europese ontwikkelingen, zoals Transform 1.0;
5. Diverse particuliere initiatieven, waarbij gemeente faciliterende rol speelt.

Al deze trajecten moeten zoveel mogelijk in samenhang worden uitgevoerd. Daarvoor is ten minste de volgende inzet nodig:

1. Een stevige projectregisseur op het proces van de energietransitie (uitvoering van motie 1). Deze persoon is gesprekspartner voor betrokken partijen, zoals Enexis, energiebedrijven, provincie, ENatuurlijk en particulieren. De belangrijkste opdracht vooral gericht op het 'hands-on' koppelen van investeringen door verschillende partijen. Een voorbeeld daarvan is het koppelen van bedrijven met vrij beschikbaar dakoppervlak met partijen die op zoek zijn naar ruimte om zonnepanelen te plaatsen, bedrijven die zich bezighouden met opslag van energie en afnemers van zonne-energie. De kosten daarvan bedragen €60.000 in 2018;
2. Projectleiders op met name: verduurzaming huurwoningen, stimuleren duurzame nieuwbouw, warmteplan: kosten €40.000 in 2018;
3. Ondersteunende diensten, zoals GIS-analyses, optimalisatiemodellen, specialistische kennis, visualisaties: kosten €50.000 in 2018.

Daarom wordt in 2018 €150.000 euro toegevoegd aan het programma Milieu.

Voorportaalinvesteringsplanning

Inleiding

Dit hoofdstuk is nog op basis van de oude indeling van projecten opgemaakt en dus niet zo als door het college van B en W bij de inleiding van de programmabegroting 2018 via de opgaven dit heeft weergegeven.

Voorportaalprojecten

Overzicht voorportaalprojecten - Investeringsambitie:

Duurzaam & Dynamisch

- Huisvesting Burgerweeshuis
- Poort van Deventer
- Ontsluiting stadsentree
- Kansen logistieke visie Overijssel
- Autonome verkeersprojecten

Ruimtelijke agenda

- Binnenstadsagenda
- Havenkwartier
- Haveneiland en ondernemerskavels
- Bereikbaarheidsconclaaf Hanzetracé
- Capaciteitsvergroting kruisingen van Oldenielstraat
- Rijbaanverdubbeling van Oldenielstraat
- Fietstunnel van Oldenielstraat
- Fiets over spoorbrug
- Fietsinfrastructuur
- Bereikbaarheidsconclaaf Wilhelminabrug
- 3e brug
- Beter Benutten Vervolg
- Waterveiligheid
- Maatregelen IJssel
- Winkelcentrum Colmschate

Huisvesting Burgerweeshuis

De huidige accommodatie van het Burgerweeshuis voldoet niet langer aan de hedendaagse eisen. Voor een kwalitatief programma en een gezonde exploitatie zijn onder andere een betere concertzaal met bijbehorende faciliteiten voor bezoekers, artiesten en medewerkers nodig. In de raadsmededeling van 1 november 2016 is aangegeven dat voordat verdere verdiepingen worden uitgevoerd waaraan kosten zijn verbonden, wordt gevraagd aan de raad de fundamentele discussie te voeren over wel/ niet investeren van enkele miljoenen in het Burgerweeshuis. Bij de voorstellen voor het prioriteren van de investeringsmiddelen is conform de vastgestelde motie bij de Voorjaarsnota eenmalig €1 miljoen opgenomen als reservering voor huisvesting Burgerweeshuis.

Poort van Deventer

In de Poort van Deventer is momenteel sprake van een grote dynamiek. Verbreding van de A1 en hieraan gekoppelde maatregelen als verplaatsen carpoolplaats en verbeteren doorstroming richting Zutphen wordt opgepakt door rijk en provincie.

Er ontplooiën zich diverse initiatieven van private en publieke partijen. Wat veel initiatieven gemeenschappelijk hebben is dat ze van invloed zijn op of dat ze hinder ondervinden van bereikbaarheid.

Nu al ervaren veel partijen hinder van een beperkte bereikbaarheid per auto, per fiets en per OV.

Om hier verbetering in aan te brengen zullen, voor zover mogelijk, betrokken partijen moeten bijdragen aan verbeteringen in de bereikbaarheid. Explorius is hiervan een voorbeeld. Ze dragen financieel bij aan toekomstige verbeteringsmaatregelen.

Ontsluiting stadsentree

Om het gebied rondom McDonalds en Postillion (Bergweide 5.2) te ontwikkelen zijn infrastructurele maatregelen nodig. Indien op termijn de publiek private ontwikkeling van de Poort van Deventer (waaronder het Open Innovation Centre op het Akzoterrein) succesvol gaat verlopen is deze oplossing niet meer afdoende. Kosten voor een nieuwe structuur met nieuwe aansluitingen worden globaal geraamd op €2 miljoen (exclusief de benodigde aankoop van gronden, reeds in achterliggende grondexploitaties opgenomen investeringen en overige flankerende maatregelen). De totale kosten zijn op dit moment nog niet exact te ramen. Daarmee is onze inzet een co-financiering in de totale publiek-private investering die binnen de ontwikkeling van de Poort van Deventer de komende jaren nader zal worden uitgewerkt.

Autonome verkeersprojecten

Hieronder valt een aantal maatregelen die nodig zijn om de huidige bereikbaarheid te waarborgen. Belangrijk knelpunt is de kruising met de Noorwegenstraat (ter hoogte van Akzo). Andere maatregelen bestaan uit verbeteringen voor fietsers die soms ook een gunstig effect hebben op de doorstroming van gemotoriseerd verkeer.

Kansen logistieke visie Overijssel

Deventer is aangemerkt als kernhaven in de North Sea- Baltic corridor (Trans European Netwerk –Transport) en Logistieke hotspot en maakt om die reden onderdeel uit van de Logistieke Strategische Alliantie in Overijssel. Als onderdeel van de provinciale netwerkvisie gaat de provincie Overijssel de komende

periode aan de slag met het koersdocument goederenvervoer. Doelen zijn het ontlasten van het wegennet en verbeteren leefbaarheid in Overijssel door een 'modal shift' van weg naar water en het stimuleren ontwikkeling logistieke sector. Dit koersdocument is een belangrijk afwegingskader voor eventuele investeringsbeslissingen met betrekking tot goederenoverslag, havenactiviteiten en watergebonden bedrijvigheid met betrekking tot de Poort van Deventer. De investeringen zijn voorzien vanaf 2019 tot en met 2021. Momenteel is er al wel behoefte aan onderzoek en overleg met partijen om te komen tot een integrale aanpak. Vanuit het proces Poort van Deventer wordt dit, voor zover mogelijk, opgepakt.

Binnenstadsagenda

De binnenstad vormt een belangrijke schakel in de Deventer economie. Het is onze ambitie dat de Deventer binnenstad het visitekaartje van Salland en andere delen van Oost-Nederland wordt. Daarom willen wij de unieke kwaliteiten van de historische binnenstad versterken en deze nog beter voelbaar en zichtbaar maken voor de bezoeker, de bewoner en de mensen die er werken. Zo willen wij dat de binnenstad (weer) het kloppend stadshart wordt van Deventer en wijde omstreken. We zetten sterk in op gastvrijheid en de toepassing van de nieuwste technologieën, om ervoor te zorgen dat het de consument, bezoeker en bewoner aan niets ontbreekt. De bezoeker wordt verrast met een breed cultureel voorzieningenaanbod en prachtige verhalen over Deventer. De binnenstad kan daarbij veel meer een plek worden die oud én jong inspireert en creatieve geesten een podium biedt. Een podium dat aan kracht wint door de landelijk unieke cultuurhistorische setting aan een van de mooiste rivieren van het land: de IJssel.

Het college heeft met instemming kennis genomen van de samenwerking tussen ondernemers en vastgoedeigenaren onder leiding van het binnenstadsmanagement. Een samenwerking die later dit jaar moet leiden tot het instellen van twee bedrijfsinvesteringszones. Met het instellen van deze zones komt voor de duur van 5 jaren in totaal een bedrag van ruim €1.5 miljoen euro investeringsruimte vrij.

Ook het college kent de ontwikkelingen in de binnenstad een hoge prioriteit toe en is bereid samen met ondernemers en vastgoedeigenaren extra investeringen te doen. Naast een eenmalig impuls van €100.000 voor 2017 hebben wij ons verbonden om uit reguliere middelen de komende 5 jaren voor 1/3 deel aan de kosten van de binnenstadsmanager en overige organisatiekosten bij te dragen (in casu €47.000 per jaar). Bij de voorjaarsnota hebben wij vanaf 2020 structureel een bedrag van €39.000 vrijgemaakt hetgeen overeenkomt met een investeringsruimte van circa €700.000. Voor 2018 stellen wij verder eenmalig een bedrag van €100.000 beschikbaar. Tenslotte is vanaf 2019 ten behoeve van de Deventer economie een structurele impuls van €300.000 beschikbaar. Het thema binnenstad zal bij de verdeling van deze gelden nadrukkelijk worden betrokken.

Het spreekt voor zich dat wij bij de besteding van de extra middelen afstemming plegen met het binnenstadsmanagement en waarbij de recentelijk vastgestelde businessplannen van ondernemers en vastgoedeigenaren belangrijke bronnen zijn. Ook nieuwe concepten als innovatieve verlichting willen wij uitdrukkelijk betrekken.

Het betreft een extra impuls boven de door ons in de afgelopen periode ingezette financiële middelen. Wij refereren in dit kader onder meer aan de revitalisering Stationsomgeving en groene wal, de Viking, Nieuwbouw Bibliotheek, Deventer verhaal, herinrichting Muggeplein, herinstructie beperkt bewaakt fietsparkeren Lamme van Diesenplein, Centrubus, Renovatie stadspoortgarage en het fietsparkeren.. Alleen deze investeringen vertegenwoordigen al een gemeentelijke bijdrage van indicatief ruim €30 miljoen.

Ook in de nabije toekomst zullen wij blijvend investeren in de binnenstad. Hierbij denken wij onder meer aan het gratis parkeren op de worp, de herinrichting Keizerstraat, burgerweeshuis, Herinrichting Stromarkt in aansluiting op nieuwbouw bibliotheek, Verbeteren kwaliteit Park & Walk routes, het sluiskwartier, Ontwikkeling speelgoedmuseum en de renovatie Brinkgarage.

Daarnaast blijven we actief samenwerken met partners zoals St. Wonen boven winkels, HMO en provincie om transformatie en ontwikkeling van kansrijke plekken in de binnenstad op te pakken zoals Stadshof en Broederenplein.

Havenkwartier

In het document "Havenkwartier in de stadsassenzone" zijn in 2013 ten behoeve van de Ontwikkelagenda Overijssel – Stedendriehoek – Deventer de kansen rond het Havenkwartier in beeld gebracht. Project 1 (Hanzeweg) en 2 (Boerlaan) zijn nu in uitvoering. Project 3 (Haveneiland/ondernemerskavels) is de laatste in de rij en kan niet zonder externe funding gerealiseerd worden. Bij de herijking Groot Bergweide is voorgesteld het haveneiland te ontwikkelen in co creatie met ondernemers. Naast het faciliteren in juridisch planologische zin, werken wij achterstallig onderhoud in de openbare ruimte weg en leggen wij een kade aan voor de groeiende beroeps- en pleziervaart. Door dit ontwikkelscenario kan het bedrag op het voorportaal verlaagd worden van €6 miljoen naar €2,4 miljoen.

Bereikbaarheidsconclaaf Hanzetrace

Als uitwerking van het ambitiedocument „Deventer: een bericht aan de Stad“ (2010) is een bereikbaarheidsconclaaf georganiseerd waardoor maatregelen voor negen samenhangende kwesties zijn geformuleerd.

De belangrijkste mobiliteitsopgave voor de komende jaren ligt in het afronden van het Hanzetrace. Het Hanzetracé is onderdeel van de stadsassen. Gefaseerd zijn onderdelen van dit tracé de afgelopen periode met steun van met name provincie Overijssel aangepakt (Amstellaan, Hanzeweg in samenhang met mr. H.F. de Boerlaan). De laatste fase betreft de Van Oldenielstraat. Het gaat om ten minste de aanpak van de kruisingen Hoge Hondstraat/Margarijnenenk en Brinkgreverweg/Dunantlaan. Te bezien is of aanpak van de kruisingen voldoende effect resulteert of dat daarnaast verbreding van de Oldenielstraat nog aan de orde is. Ten slotte is vanwege de toenemende barrierewerking een fietstunnel gewenst onder de Van Oldenielstraat, als onderdeel van de sterfietsroute naar Schalkhaar/Raalte. Er wordt ook gekeken naar aanpalende maatregelen elders in de (provinciale) wegenstructuur om de problematiek van de Oldenielstraat te beperken.

De bedragen zijn voorlopig als volgt verdeeld:

- Kruisingen €4,6 miljoen
- Rijbaan €3,6 miljoen (exclusief aankoop woningen)
- Fietstunnel €2,0 miljoen

Dit is alleen realiseerbaar met minimaal 50% subsidie.

Fiets over spoorbrug

Het fietspad over de spoorbrug is een belangrijke fietsverbinding tussen Deventer en Twello en maakt ook onderdeel uit van de verbinding Deventer-Apeldoorn. Het fietspad over de spoorbrug is (te) smal, waardoor er vaak (bijna) frontale aanrijdingen zijn. De fietsersbond geeft dit ook als knelpunt aan. De wens is om het fietspad te verbreden. Omdat het om een constructieve aanpassing gaat, zal het te investeren bedrag al snel enkele miljoenen bedragen. Formeel is de brug van ProRail. Als eigenaar wordt ook een bijdrage van hen verwacht.

Fietsinfrastructuur

Binnen het mobiliteitsbeleid is de fietsinfrastructuur een belangrijk aandachtspunt. Als overheid willen we dat mensen gemakkelijker en sneller een fiets pakken in plaats van de auto. Hiervoor zijn brede investeringen nodig in het verbeteren van de fietsinfrastructuur. Voorbeelden zijn investering in fietssnelweg Deventer-Zutphen en het versneld omvormen van fietspaden (asfalt binnen de bebouwde kom en beton buiten de bebouwde kom).

Beter benutten

De gemeente Deventer neemt via de regio Stedendriehoek deel aan het programma Beter Benutten Vervolg. Dit gaat over een nieuwe aanpak voor bereikbaarheid, waarin gedrag, het betrekken stakeholders en innovatieve oplossingen centraal staan. Innovatieve oplossingen zijn bijvoorbeeld het toepassen van ITS oplossingen (Intelligente Transport Systemen). Er zijn afspraken gemaakt over een regionaal programma dat loopt tot en met 2017. Op dit moment lopen gesprekken over het doorzetten van onderdelen. Deventer zal dan deels moeten co-financieren. Er is nog geen bedrag bekend.

Waterveiligheid

Nieuwe landelijke waterveiligheidsnormering zullen op lange termijn > 2050 gevolg hebben voor de wijze waarop we ter plaatse van de binnenstad en andere delen van Deventer de waterveiligheid kunnen garanderen. Tegelijkertijd zijn er ontwikkelingen ter plaatse van de binnenstad die van invloed kunnen zijn op lokale waterstanden en waterkeringen, zoals bijvoorbeeld de ontwikkelingen met betrekking tot de binnenvaart. Toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen in Deventer zijn klimaatrobust. Bij de inrichting van de openbare ruimte en het rioleringsysteem wordt rekening gehouden met extreme regenval. Waar mogelijk wordt regenwater zoveel mogelijk lokaal opgevangen en niet meteen afgevoerd via de riolering. Een recent voorbeeld daarvan is de afvoer van regenwater ter plaatse van de spoortunnel aan de Hoge Hondstraat richting het oppervlaktewater aan de Singel. Op lange termijn zullen er investeringen in waterveiligheid nodig zijn. Er is nog geen indicatie van de mogelijke kosten. De uitvoering speelt pas na 2021.

Winkelcentrum Colmschate

Het gebruik van winkelcentra kan worden verbeterd door een extra kwaliteitsimpuls in de openbare ruimte. Het winkelcentrum Flora wordt op dit moment aangepakt.

Voor een extra kwaliteitsimpuls in de openbare ruimte zijn dan aanvullende bedragen nodig.

Algemene dekkingsmiddelen

Omschrijving

De algemene dekkingsmiddelen zijn die inkomsten van de gemeente waar geen directe dienstverlening en/of bestedingsverplichtingen tegen over staat. Het zijn dan ook vrij besteedbare middelen die jaarlijks worden ingezet ter dekking van de uitgaven in de diverse programma's. Daarnaast betreft het ook de raming onvoorzien en uitgaaf- en inkomstenstelposten die nog niet aan de diverse programma's zijn toegerekend.

De algemene dekkingsmiddelen bestaan uit:

- De algemene uitkering uit het Gemeentefonds;
- De opbrengsten van de lokale heffingen;
- De opbrengst uit deelnemingen (dividend);
- Financiering;
- Onvoorzien en stelposten.

Programma	Taakvelden
PA12 Algemene dekkingsmiddelen	0.10 Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks); 0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten; 0.5 Treasury; 0.61 OZB woningen; 0.62 OZB niet-woningen; 0.64 Belastingen overig; 0.7 Alg.uitkeringen en ov. uitkeringen GF; 0.8 Overige baten en lasten; 6.3 Inkomensregelingen

Exploitatie

(bedragen x €1.000)

	2017	2018	2019	2020	2021
Lasten	444	8.872	13.337	16.304	18.030
Baten	206.975	217.114	220.225	222.430	224.602
Saldo exclusief reserves	206.532	208.242	206.888	206.126	206.571
Storting in reserves	9.004	3.955	3.505	3.848	3.720
Putting uit reserves	8.752	2.366	2.052	1.914	1.342
Saldo reserves	-252	-1.589	-1.453	-1.935	-2.378
Saldo inclusief reserves	206.279	206.653	205.435	204.192	204.193

Taakvelden

(bedragen x €1.000)

PA12	Algemene dekkingsmiddelen	2018	2019	2020	2021
Taakveld 0.8	Overige baten en lasten	-5.678	-9.910	-12.797	-14.515
Taakveld 0.7	Alg.uitkeringen en ov. uitkeringen GF	187.431	189.810	191.248	192.527
Taakveld 6.3	Inkomensregelingen	-9	-9	-9	-9
Taakveld 0.10	Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks)	-1.340	-1.197	-1.711	-2.178
Taakveld 0.5	Treasury	1.879	1.571	1.465	1.471
Taakveld 0.61	OZB woningen	12.642	13.110	13.196	13.716
Taakveld 0.62	OZB niet-woningen	11.566	11.899	12.638	13.017
Taakveld 0.64	Belastingen overig	163	163	163	163
Saldo Programma		206.653	205.435	204.192	204.193

Vorzieningen

(bedragen x €1.000)

	2018	2019	2020	2021
Uitgaven t.l.v. voorzieningen				
Inkomsten t.g.v. voorzieningen	110	110	110	110
Saldo	110	110	110	110

Dekking programmaplan

Inleiding

In de programma's 1 tot en met 11 zijn de gemeentelijke activiteiten en middeleninzet samengevat. De kosten van deze programma's moeten gedekt worden.

Het dekking programmaplan bevat een overzicht van de beschikbare dekkingsmiddelen voor de begroting en geeft een totaaloverzicht van het resultaat van de begroting.

Hieronder wordt het resultaat van de meerjarenbegroting weergegeven, zowel exclusief alsook inclusief verrekening van reserves. Daarnaast wordt een overzicht gegeven van de lasten en baten van de programma's en van de beschikbare dekkingsmiddelen.

Resultaat meerjarenbegroting

Resultaat meerjarenbegroting inclusief verrekening reserves

In de onderstaande tabel worden de uitkomsten van de begroting gepresenteerd, die onderdeel uitmaken van de totale uitkomst van deze begroting. In hoofdstuk Financiële uitkomsten begroting, treft u een nadere toelichting en specificatie aan.

(bedragen x €1.000)

Resultaat begroting inclusief verrekening reserves	2018	2019	2020	2021
Resultaat exclusief inzet reserves	-3.450	-683	1.438	1.547
Verrekening reserves	3.450	683	-1.438	-1.547
Totaal resultaat meerjarenbegroting	0	0	0	0

Resultaat meerjarenbegroting exclusief verrekening reserves

In onderstaande tabel is het totaal aan lasten en baten opgenomen. Het lastentotaal geeft een beeld van de gemeentelijke 'omzet'. Deze bedraagt voor 2018 €321 miljoen. Het resultaat (onder in de tabel) geeft het overall-saldo van lasten en baten als de verrekening met reserves (puttingen en stortingen) buiten beschouwing wordt gelaten. Dat geeft een extra inzicht in de financiële positie van de gemeente. De regelgeving (BBV 2004) schrijft deze cijferopstelling dan ook voor. Het saldo per programma en de algemene dekkingsmiddelen zijn hierna verder gespecificeerd.

(bedragen x €1.000)

Resultaat begroting exclusief verrekening reserves	2018	2019	2020	2021
Totaal lasten programma's (exclusief Algemene dekkingsmiddelen)	320.741	307.462	306.944	303.580
Totaal baten programma (exclusief Algemene dekkingsmiddelen)	109.049	99.891	102.256	98.556
Totaal saldo programma (exclusief Algemene dekkingsmiddelen)	-211.692	-207.571	-204.688	-205.024
Totaal saldo algemene dekkingsmiddelen	208.242	206.888	206.126	206.571
Resultaat begroting exclusief verrekening reserves	-3.450	-683	1.438	1.547

Verrekening met reserves

In onderstaand overzicht zijn alle stortingen en puttingen in/uit reserves verzameld die ten laste resp. ten gunste worden gebracht van de exploitatie. Ook is opgenomen welke rente conform de vastgestelde regels wordt toegevoegd aan reserves. Voor detailinformatie per programma wordt verwezen naar bijlage Resultaatbestemming. Een en ander leidt per saldo tot het volgende effect van verrekening met reserves per jaar.

(bedragen x €1.000)

Reserves	2018	2019	2020	2021
Saldo stortingen (-) en puttingen (+) exclusief rentetoevoeging	3.869	1.063	-1.091	-1.223
Toevoeging van rente aan reserves (-)	419	380	347	324
Saldo stortingen (-) en puttingen (+) inclusief rentetoevoeging	3.450	683	-1.438	-1.547

Saldo lasten en baten per programma

In dit overzicht zijn de saldo's per programma samengevat.

(bedragen x €1.000)

Saldo per programma	2018	2019	2020	2021
Burger en bestuur	-5.319	-5.545	-5.330	-5.337
Openbare orde en veiligheid	-8.923	-8.754	-8.846	-8.920
Leefomgeving	-18.399	-18.192	-17.977	-17.977
Milieu en duurzaamheid	-1.775	-1.217	-984	-949
Ruimtelijke ontwikkeling	-1.656	-1.506	-1.405	-1.389
Herstructurering en vastgoed	177	509	696	667
Inkomensvoorziening en arbeidsmarkt	-32.308	-30.692	-29.841	-29.828
Meedoen	-70.637	-70.521	-69.739	-69.721
Jeugd en onderwijs	-32.746	-32.582	-32.714	-32.283
Economie, kunst en cultuur	-14.776	-14.260	-14.162	-14.126
Bedrijfsvoering	-25.330	-24.810	-24.386	-25.160
Totaal	-211.692	-207.571	-204.688	-205.023

Algemene dekkingsmiddelen

De belangrijkste dekkingsbron voor de gemeentelijke lasten zijn de zogenaamde algemene dekkingsmiddelen, waarvan de Algemene Uitkering (AU) en de Onroerende zaakbelasting (OZB) de belangrijkste zijn. De dekkingsmiddelen die direct verbonden zijn aan taakvelden, zoals de afvalstoffenheffing en het rioolrecht zijn als opbrengst ondergebracht in het betreffende programma. Naast deze algemene dekkingsmiddelen is er ook een aantal lasten en baten, dat daar (nog) buiten valt. Het betreft gereserveerde lasten en baten van algemeen karakter die nog nadere uitwerking behoeven alvorens te worden toebedeeld aan een programma. Ze worden per onderwerp kort toegelicht, en voor zover relevant daarna gespecificeerd.

(bedragen x €1.000)

Algemene dekkingsmiddelen	2018	2019	2020	2021
Algemene uitkering	187.431	189.810	191.248	192.527
Lokale heffingen	25.597	26.398	27.223	28.123
Saldo financieringsfunctie	1.048	766	658	645
Dividend	903	858	888	888
Calculatieverschillen	-207	-223	-219	-219
Overige algemene dekkingsmiddelen	-457	-479	-539	-543
Uitvoeringskosten lokale heffingen	-1.236	-1.236	-1.236	-1.236
Gestalde budgetten:				
Onvoorzien	-221	-221	-221	-221
Budgetruimte	-2.339	-2.490	-2.080	-1.466
Areaal infrastructuur	-318	-518	-718	-918
Exploitatie bibliotheek	-431	-431	-431	-431
Exploitatie Viking	-150	-150	-150	-150
Frictiebudget taakstelling bedrijfsvoering	0	-204	-407	0
Stelpost autonome ontwikkelingen	-350	-950	-1.300	-1.650
Stelposten Algemene uitkering	-416	-433	-429	-236
Stelpost prijzen en lonen	-347	-2.776	-5.079	-7.466
Stelpost investeringen	-52	-520	-520	-520
Technische stelposten	-213	-313	-561	-556
Totaal	208.242	206.888	206.127	206.571

Algemene uitkering

Gemeente Deventer ontvangt de algemene uitkering uit het gemeentefonds. Deze uitkering is voor een deel gekoppeld aan de uitgaven van het Rijk. De verdeling van het geld over de gemeenten vindt plaats op basis van verdeelmaatstaven.

Lokale heffingen

Hier wordt een beeld gegeven van de lokale heffingen waarbij er geen relatie ligt tussen de kosten en de opbrengsten. Dit impliceert tevens dat de heffingen op het gebied van parkeren (gedeeltelijk), afvalstoffen- en rioolopbrengsten geen algemeen dekkingsmiddel zijn, maar expliciet worden aangewend voor uitgaven op betreffende terreinen. In de paragraaf lokale lasten wordt aandacht besteed aan o.a. lokale lastendruk, kwijtscheldingsbeleid e.d.

Saldo financieringsfunctie

Het saldo van de financieringsfunctie is een begrip uit het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). Dit begrip kan worden gedefinieerd als het saldo van: de betaalde rente (last) over de aangegane langlopende leningen en over de aangetrokken middelen in rekening courant en de ontvangen rente (bate) over de uitzettingen. Onder uitzettingen kunnen worden verstaan deposito's, verstrekte langlopende leningen en beleggingen.

Dividend

De opbrengst uit deelnemingen betreft o.a. de dividenduitkering van de Bank Nederlandse gemeenten.

Calculatieverschillen kostenplaatsen

In een aantal kostenplaatsen wordt in de begroting een voorcalculatorisch tarief gehanteerd. De werkelijke kosten en opbrengsten kunnen hiervan afwijken. Dit komt tot uitdrukking in het calculatieverschil. Daarnaast bevat deze post nog budgetten die niet zijn toe te rekenen aan één product.

Onvoorzien

Dit betreft de algemene raming voor onvoorzien. De bestedingen die ten laste van onvoorzien komen worden verantwoord op de programma's waarop deze betrekking hebben.

Overige algemene dekkingsmiddelen

De post 'overige algemene dekkingsmiddelen' bestaat met name uit de bespaarde rente op de reserves afkopen erfpacht en de vermogensreserve en kosten voormalig personeel.

Gestalde budgetten

Dit betreft diverse lasten en baten die niet direct aan programma's kunnen worden toegerekend.

Uitvoeringskosten lokale heffingen

Uitvoeringskosten lokale heffingen zijn de kosten voor het heffen en invorderen van de belastingen en heffingen. Dit zijn onder andere kosten van het gegevensbeheer, alle correspondentie en andere administratieve handelingen.

Budgetruimte

Dit betreft het begrotingsoverschot, wat aangewend wordt voor het oplossen van knelpunten bestaand beleid en voor nieuwe beleidsvoornemens.

Vennootschapsbelasting

De Wet modernisering Vpb-plicht Overheidsondernemingen is per 1 januari 2016 in werking getreden. Voor verschillende activiteiten (oa gebiedsontwikkeling, parkeren) hebben is onderzocht of er sprake zou kunnen zijn van een winstogmerk en (dus) van het drijven van een onderneming. Dat is niet het geval, waardoor hier geen aanvullende financiële consequenties in de vorm van vpb afdracht voor de gemeente Deventer aan verbonden zijn.

(bedragen x €1.000)

	2018	2019	2020	2021
Vennootschapsbelasting	0	0	0	0

Overhead

In de nieuwe BBV-regels is voorgeschreven wat onder de definitie overhead wordt verstaan.

De definitie luidt: alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. Door de definitie te gebruiken kan een eenduidig inzicht worden gegeven in de kosten die direct zijn toe te rekenen aan bepaalde taakvelden.

Met ingang van de begroting 2017 moet in het programmaplan worden aangegeven welk bedrag dit in de gemeente betreft.

(bedragen x €1.000)

	2018	2019	2020	2021
Overhead	26.278	25.889	25.989	26.034

Programma's

Burger en bestuur

Omschrijving

Onder dit programma vallen diverse taken. In de eerste plaats het overeenkomstig de wettelijke plicht besturen van de gemeente door de gemeenteraad, de burgemeester en het college van burgemeester en wethouders. Daarnaast het uitoefenen van de volksvertegenwoordigende, kaderstellende en controlerende taak van de gemeenteraad en de ondersteuning hiervoor door de Griffie. Verder het uitoefenen van de taken van het bestuur van de gemeente en de ondersteuning hiervoor door de gemeentesecretaris met zijn staf. Daarnaast het uitzetten van de strategische koers van de gemeente op alle mogelijke gemeentelijke beleidsterreinen voor de langere termijn met bestuur, samenleving en organisatie (de kracht van stad en platteland) door middel van programmering en strategie, kennis en verkenning en regie op gemeentebrede strategische programma's.

De gemeentelijke rol bij de verschillende prestaties in het programma loopt uiteen van reguleren (vergunningen verlenen en handhaven), uitvoeren, regisseren in netwerkverbanden of stimuleren/faciliteren (subsidies, evenementen) tot loslaten wanneer particuliere initiatieven de overheid niet nodig hebben.

Uitgangspunt bij publieke dienstverlening is dat de gemeente de kwaliteit van de dienstverlening laat aansluiten op de vraag van inwoners en ondernemers. Dit betekent dat we alleen producten en diensten bieden die nodig en toegankelijk zijn, met transparante procedures, korte doorlooptijden en heldere antwoorden door kundige en vriendelijke medewerkers. Er is advies en regie op klantvragen en op klantprocessen voor producten en diensten waar levering niet direct mogelijk is.

Inwoners en ondernemers kiezen zelf het contactkanaal met de gemeente. Veel dienstverlening is digitaal beschikbaar, maar sommige vragen lenen zich niet voor digitale afhandeling. Bovendien heeft een deel van de bevolking moeite met digitale dienstverlening. Daarom zijn alle contactkanalen (balie, telefoon, email, social media, whatsapp en digitaal) van groot belang en houden we deze maximaal open: de omnichannel strategie.

Actuele beleidscontext

De relatie tussen samenleving en overheid blijft in beweging; de democratie wordt meervoudig, bewoners verwachten een andere opstelling van raad, college en ambtelijke organisatie voor hun initiatieven. De rechttoe-rechtaanbenaderingen van voorheen zijn verleden tijd; nieuwe werkvormen ontstaan, maar vragen ook gesprek en ontwikkeltijd. Ook in 2018 speelt voor de gemeente dit verschuivende krachtenveld; in de samenwerking met burgers, instellingen en bedrijven in Deventer, maar ook met gemeenten, regio's, de provincies Overijssel en Gelderland, de nationale overheid en de EU.

Publieke Dienstverlening

In 2018 zetten we stevige stappen met digitale dienstverlening, zoals de aangifte van geboorte en overlijden. Via zijn PIP (Persoonlijke Internet Pagina) kan een inwoner steeds meer informatie over zichzelf en zijn zaken vinden. Dit leidt naar verwachting tot minder baliebezoek en telefonisch contact. In 2019 neemt het baliebezoek nog verder als gevolg van de 10 jaar geldigheid van het paspoort. De komende tijd wordt daarom gewerkt aan een plan om het team

Klantcontact aan te passen aan deze nieuwe klantcontacten, zowel qua aantal als aard. Waarbij we het hoge niveau van dienstverlening zoveel mogelijk handhaven.

Doelen & prestaties

Programma	Taakvelden	
PA01 Burger en bestuur	0.1 Bestuur; 0.2 Burgerzaken; 3.1 Economische ontwikkeling; 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie; 6.5 Arbeidsparticipatie; 6.6 Maatwerkvoorziening (WMO); 8.3 Wonen en bouwen;	
Doelstelling		
De waardering van inwoners voor dienstverlening in klanttevredenheidsonderzoek is minimaal een 8,0		
Prestatie		Budget
Het verstrekken van informatie en het leveren van producten en diensten aan inwoners via de kanalen balie, telefoon en online(email, social media, whatsapp, digitaal) De inwoner kiest per vraag of stap zijn eigen contactkanaal met de gemeente : omnichannel.		
Het aantal digitaal aangevraagde producten neemt in 2018 toe tot een totaal van 16.000.		
Aansluiten op de digitale dienstverlening van de centrale overheid. Afnemers hebben dan één centraal loket voor alle WOZ-gegevens uit alle gemeenten.		
99,9% volledigheid / tijdigheid opgelegde digitale belastingaanslagen.		

Doelstelling	
Raad en college staan in de Deventer samenleving en pakken initiatieven op. Hierdoor ervaren inwoners en bedrijven de gemeentepolitiek, het lokaal bestuur en de gem. organisatie als een betrouwbare partner met een consistente strategische koers.	
Prestatie	Budget
Het organiseren van een motiemarkt door de Raad	
Ten minste 2 bewonersinitiatieven worden geadopteerd door raad en college	
Bewonersinitiatieven leiden tot innovaties in de ambtelijke organisatie	

Exploitatie

(bedragen x €1.000)

	2017	2018	2019	2020	2021
Lasten	9.752	7.309	6.927	6.493	6.593
Baten	2.979	1.990	1.382	1.163	1.257
Saldo exclusief reserves	-6.773	-5.319	-5.545	-5.330	-5.337
Storting in reserves	80				
Putting uit reserves	305	70	70	20	
Saldo reserves	225	70	70	20	
Saldo inclusief reserves	-6.547	-5.249	-5.475	-5.310	-5.337

Toelichting

De daling van lasten en baten van €1,4 miljoen van 2017 ten opzichte van 2018 is als volgt te verklaren:

Er wordt voor €1,7 miljoen overgeheveld naar andere taakvelden (in andere programma's). Naast deze daling is er ook een stijging te zien van lasten in 2018 t.o.v. 2017. Dit wordt veroorzaakt door:

- Er is een wisselend patroon te zien in de jaren verband houdende met verkiezingen (2018 gemeenteraadsverkiezingen + €30.000).
- Stijging van de accountantskosten (€70.000) door nieuwe aanbesteding
- Stijging van de loon- en prijscompensatie (looncompensatie en prijscompensatie) €170.000

De daling van de inkomsten is m.n. vanaf 2019 zichtbaar. Dit wordt met name veroorzaakt door een daling van het aantal reisdocumenten vanaf 2019 (de geldigheidsduur is van 5 naar 10 jaar gegaan). Deze dip duurt tot 2022.

Taakvelden

(bedragen x €1.000)

PA01	Burger en bestuur	2018	2019	2020	2021
Taakveld 0.1	Bestuur	-4.638	-4.485	-4.484	-4.484
Taakveld 0.2	Burgerzaken	-522	-900	-736	-763
Taakveld 3.1	Economische ontwikkeling	-12	-12	-12	-12
Taakveld 8.3	Wonen en bouwen	-15	-15	-15	-15
Taakveld 6.6	Maatwerkvoorziening (WMO)	-24	-24	-24	-24
Taakveld 6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	-27	-27	-27	-27
Taakveld 6.5	Arbeidsparticipatie	-12	-12	-12	-12
Saldo Programma		-5.249	-5.475	-5.310	-5.337

Voorzelingen

(bedragen x €1.000)

	2018	2019	2020	2021
Uitgaven t.l.v. voorzieningen	275	275	275	275
Inkomsten t.g.v. voorzieningen	358	360	362	364
Saldo	84	86	87	89

Toelichting

Uitgaven en inkomsten hebben betrekking op de voorziening wethouders pensioenen.

Openbare orde en veiligheid

Omschrijving

Het programma veiligheid omvat een breed en complex terrein. Breed omdat veiligheid vele geprioriteerde onderwerpen omvat, van huiselijk geweld en veelplegers, tot de bestuurlijke aanpak van ondermijnende criminaliteit, aanpak woninginbraken en jeugdcriminaliteit, geweld op straat en voetbalvandalisme. Complex, omdat voor een effectieve aanpak van veiligheidsvraagstukken de verbinding en samenwerking met en inzet van tal van partijen in de veiligheidsketen en ook daarbuiten essentieel is. Daarnaast kan zich de mogelijkheid voordoen dat er spanning bestaat tussen lokaal beleid en regionale dan wel landelijke prioriteiten. Er zijn grenzen ten aanzien van de mogelijkheden om het gevoel van veiligheid te beïnvloeden. Toch zien steeds meer mensen openbare orde en veiligheid als een taak waar iedereen een bijdrage aanlevert. Toezicht en handhaving ondersteunen de uitvoering van het beleid. Waar mogelijk vindt de inzet van toezicht plaats in overleg met bewoners en instellingen. Vanuit het programma leveren we een actieve bijdrage aan de veiligheidsregio IJsselland en daarmee aan een integrale hulpverlening bij rampenbestrijding en crisisbeheersing.

De gemeentelijke rol bij de verschillende prestaties in het programma bestaat veelal uit reguleren (vergunningverlening en handhaving). Daarnaast is er sprake van regisseren en faciliteren (bijvoorbeeld evenementen) en verbinden in zowel beleidsterreinen en netwerkverbanden.

Actuele beleidscontext

Het komende jaar willen wij de veiligheid in Deventer verder vergroten door de maatregelen zoals opgenomen in de beleidsvisie veiligheid 2015-2018 en de voortgangsrapportage veiligheid 2017 uit te voeren. Belangrijke onderdelen daarbij zijn:

- Meer aandacht voor thema ondermijning en vergroten weerbaarheid;
- We voeren de aanbevelingen uit de sentimentenmonitor uit;
- Opstellen van een nieuwe visie veiligheid 2019-2022
- Het samen met partners voorkomen en tegengaan van radicalisering;
- Verder terugdringen van onveiligheidsgevoelens bij burgers door gecoördineerde en creatieve aanpak in onder meer via ingrepen in de leefomgeving
- Veiligheid dicht bij de burger door wijk gebonden politiezorg en een toegankelijke wijkagent.
- Realiseren integraal handhavingsbeleid, waarbij wij een grotere maatschappelijke participatie nastreven op totstandkoming en uitvoering handhaving(s)prioriteiten)
- Aanpak van extreme vormen van overlast waar onder voetbal en woon gerelateerd.
- Het herijken van afspraken met de para commerciële horeca

Naast deze focus zullen wij vanuit het programma werken aan de uitvoering van de prioriteiten uit:

- Beleidsplan veiligheidsregio
- Meerjaren beleidsstrategie politie Oost Nederland

Doelen & prestaties

Programma	Taakvelden	
PA02 Openbare orde en veiligheid	1.1 Crisisbeheersing en brandweer; 1.2 Openbare orde en veiligheid	
Doelstelling		
Minder onveiligheidsgevoelens		
Prestatie		Budget
We voeren de aanbevelingen op basis van de Sentimentenmonitor uit.		€10.000
Voor ieder winkelgebied en alle bedrijventerreinen verkrijgen en behouden wij het keurmerk veilig ondernemen.		€10.000
Alle nieuw te bouwen woningen en ook de woonomgeving voldoen aan het Politie Keurmerk Veilig Wonen. Het aantal woningen onder keurmerk blijft minimaal gelijk. Het aantal woninginbraken daalt elk jaar met 5% (t.o.v. 2014).		€10.000

Doelstelling		
Minder criminaliteit		
Prestatie		Budget
Vorbereiden en uitvoeren van de gemeentelijke crisistaken. Bewaken en monitoren prestaties veiligheidsregio /regionale brandweer.		€20.000
We voeren de maatregelen uit de meerjarenvisie Veiligheid 2015-2018 uit waarbij we in 2018 de focus leggen op de volgende speerpunten: - Terugdringen van drugs en woongerelateerde overlast; - Bestuurlijke aanpak /Bibob.		
Op het gebied van ondermijnende criminaliteit gaan we op in 2018 inzetten op het vergroten van de maatschappelijke, bestuurlijke en ambtelijke weerbaarheid en voeren we het ondermijningsbeeld uit. We pakken minimaal 2 nieuwe integrale casussen op aan te wijzen door de lokale driehoek.		€75.000
We stellen plannen van aanpak op voor criminele jeugdgroepen, veelplegers, overlastplegers en voeren deze uit in samenspraak met o.a. het veiligheidshuis.		€10.000

Zowel lokaal, regionaal als landelijk organiseren wij samen met betrokken partners de vroeg signalering en aanpak van radicalisering. Dreigende situaties rond radicalisering worden doorgeleid naar de regionale casustafel.	€10.000
---	---------

Doelstelling	
Minder overlast	
Prestatie	Budget
Vergunningverlening en advisering bijzondere wetten (horeca, evenementen, coffeeshops en seksinrichtingen) waardoor 100% van de vergunning-plichtige bedrijven en organisaties voldoen aan alle wettelijke eisen.	€670.000
Het toezicht houden en handhaving op de naleving van de regels in het publieke domein, door uitvoering van de activiteiten die zijn vastgelegd en geprioriteerde in het Handhavingsuitvoeringsprogramma (HUP).	
Herijken van de regels en afspraken met de para commerciële horeca.	€10.000

Beleidsindicatoren

Openbare orde en veiligheid

Nummer	Taakveld	Naam	Waarde	Toelichting	Bron
6	Veiligheid	Verwijzingen Halt	115,71	Aantal per 10.000 inwoners	Bureau Halt
7	Veiligheid	Harde kern jongeren	0,60	Aantal per 10.000 inwoners	KLPD
8	Veiligheid	Winkeldiefstallen	2,80	Aantal per 1.000 inwoners	CBS
9	Veiligheid	Geweldsmisdrijven	6,30	Aantal per 1.000 inwoners	CBS
10	Veiligheid	Diefstallen uit woning	3,90	Aantal per 1.000 inwoners	CBS
11	Veiligheid	Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	5,80	Aantal per 1.000 inwoners	CBS

Exploitatie

(bedragen x €1.000)

	2017	2018	2019	2020	2021
Lasten	9.380	9.461	9.293	9.384	9.458
Baten	534	538	538	538	538
Saldo exclusief reserves	-8.846	-8.923	-8.754	-8.846	-8.920
Storting in reserves	6	6	6	6	6
Putting uit reserves	30	30			
Saldo reserves	24	24	-6	-6	-6
Saldo inclusief reserves	-8.822	-8.899	-8.761	-8.852	-8.926

Toelichting

Hogere apparaatslasten (€104.000) in verband met 3,6% cao ontwikkelingen.

Taakvelden

(bedragen x €1.000)

PA02	Openbare orde en veiligheid	2018	2019	2020	2021
Taakveld 1.1	Crisisbeheersing en brandweer	-6.857	-6.717	-6.809	-6.883
Taakveld 1.2	Openbare orde en veiligheid	-2.042	-2.043	-2.043	-2.043
Saldo Programma		-8.899	-8.761	-8.852	-8.926

Leefomgeving

Omschrijving

Dit programma omvat het onderhoud en verbetering van het onderhoud van de openbare ruimte en het uitvoeren van maatregelen voor een betere bereikbaarheid en verkeersmobiliteit, parkeren en de realisatie van nieuwe fysieke infrastructuur. De belangrijkste taken van dit programma zijn het uitvoeren van beheertaken, het veiligheidsonderhoud, het dagelijks - en regulier onderhoud, het groot onderhoud, herinrichtingen in de openbare ruimte en het exploiteren van het haven- en parkeerbedrijf. Wij regisseren de uitvoering van deze kerntaken. Tegelijkertijd transformeren wij naar een stimulerende, faciliterende en loslatende gemeente, die ruimte biedt aan burgerinitiatief en zelfbeheer.

Daarnaast bestaat dit programma uit enkele publiekrechtelijke taken voor onderdelen die aan de openbare ruimte zijn gerelateerd. Dit zijn de ligplekken in de havens, inritten, rioolaansluitingen, verkeersbesluiten, kabels en leidingen en begraafplaatsen.

Actuele beleidscontext

De verhouding tussen overheid en de samenleving verandert. Voor Deventer is de visie Leefomgeving het uitgangspunt. De visie gaat uit van 4 pijlers:

1. Schoon, heel en veilig
2. Bewuste inrichting
3. Maximaal rendement
4. Ruimte voor initiatief

Door het teruglopende investeringsvermogen bij zowel gemeente als partners transformeert de instandhouding van de openbare ruimte naar een meer organische manier van buurtvernieuwing. Wij brengen kleinschalige ontwikkelingen en reguliere beheermaatregelen organisatorisch en financieel onder in één proces.

Doelen & prestaties

Programma	Taakvelden
PA03 Leefomgeving	0.5 Treasury; 0.63 Parkeerbelasting; 2.1 Verkeer en vervoer; 2.2 Parkeren; 2.4 Economische havens en waterwegen; 2.5 Openbaar vervoer; 5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie; 6.3 Inkomensregelingen; 7.2 Riolering; 7.5 Begraafplaatsen en crematoria
Doelstelling	
Inwoners waarderen de openbare ruimte in 2018 gemiddeld met een 6,7	
Prestatie	Budget
In de openbare ruimte zorgen wij voor regulier en klein onderhoud op het vastgelegde beeldkwaliteitsniveau conform de CROW systematiek. Wij verzorgen het technisch onderhoud aan installaties en objecten (zoals bruggen, viaducten, rioolstelsel en speelplaatsen).	€14,8 miljoen
We voeren groot onderhoud en vervangingsonderhoud uit (MJOP-MIND 2018-2020; jaarschijf 2018). Bij het uitvoeren hiervan zoeken we (maximale) meerwaarde op de terreinen van beleving, participatie, gezondheid, ecologie, TEEB (waarde van groen) cradle to cradle, klimaatadaptatie, energie en social return.	€5,4 miljoen (exploitatie) €2,97 miljoen (inv MJOP) €0,6 miljoen (inv GRP)
Wij voeren diverse (wettelijke) beheertaken uit, waaronder: <ul style="list-style-type: none"> • Calamiteiten/veiligheidsonderhoud; • Storingsdienst; • Inspecties; • Storingsmeldingen; • Innen van parkeergelden en havengelden; • Gegevensbeheer; • Exploitatiekosten (huur en energie); • Belastingen; • Handhaving en Toezicht 	€3,5 miljoen

Doelstelling	
Het verbeteren van de bereikbaarheid en doorstroming.	
Prestatie	Budget
In 2018 wordt de verdubbeling van de Hanzeweg afgerond.	€2,8 miljoen
In 2018 starten we met de voorbereiding van het verbeteren van de fietsstructuur rond de A1 zowel recreatief als utilitair.	1,1 miljoen
In 2018 wordt de herinrichting van het Churchillplein (onderdeel project "De Groene Wal") afgerond.	€2,4 miljoen

Doelstelling	
Het vergroten van het aantal verplaatsingen te voet en per fiets.	
Prestatie	Budget
We verbeteren de fietsinfrastructuur door:	€460.000
• reconstructie Wezenland (incl. fietspad);	€703.000
• reconstructie deel Hanzeweg tussen Schonenvaarderstraat en Industrieweg;	€1.381.000
• reconstructie Ceintuurbaan tussen Laan van Borgele en Zamenhoffplein;	€444.000
• start voorbereiding omvorming fietspad Oerdijk tussen Cröddendijk en kom Lettele naar beton.	

Doelstelling	
Het vergroten van het percentage vervoer over het water.	
Prestatie	Budget
Vaart in de haven. We maken een start met de uitvoering van het beheerplan voor de haven.	€450.000

Doelstelling	
Het vergroten van de bezoekersaantallen aan en de verblijfsduur in de binnenstad.	
Prestatie	Budget
In 2018 start de herinrichting van de Keizerstraat en pleinen in de binnenstad. Wij stemmen dit af met andere ontwikkelingen in de binnenstad.	€699.000
We gaan verder met de vernieuwende aanpak van sturen op beleving en de aanpak van overlast en ongewenst gedrag in de openbare ruimte. De samenwerking met Philips wordt voortgezet.	

Beleidsindicatoren

Leefomgeving

Nummer	Taakveld	Naam	Waarde	Toelichting	Bron
12	Verkeer en vervoer	Ziekenhuisopname na verkeersongeval met een motorvoertuig	7	%	VeiligheidNL
13	Verkeer en vervoer	Overige vervoersongevallen met een gewonde fietser	11	%	VeiligheidNL

Exploitatie

(bedragen x €1.000)

	2017	2018	2019	2020	2021
Lasten	34.531	32.555	32.339	32.097	31.898
Baten	15.111	14.156	14.146	14.121	13.921
Saldo exclusief reserves	-19.421	-18.399	-18.192	-17.977	-17.977
Storting in reserves	101	141	143	145	148
Putting uit reserves	1.121	472	257	47	47
Saldo reserves	1.021	331	114	-98	-101
Saldo inclusief reserves	-18.400	-18.068	-18.079	-18.075	-18.079

Toelichting

De stijging van het saldo inclusief reserves in 2018 is als volgt te verklaren:

Taakveldindeling BBV

De voorgeschreven taakveldindeling leidt tot een verschuiving van gelden tussen programma's. De buitensportaccommodaties zijn ondergebracht in programma 8 Meedoen en glasvezel valt nu onder programma 5 Ruimtelijke Ontwikkeling.

Lagere kapitaallasten

Als gevolg van de van het verlagen van het omslagpercentage van 4 naar 2,7% dalen de kapitaallasten met €344.000. Dit voordeel komt ten gunste van het generiek weerstandvermogen.

Omvorming Speelplekken

In 2017 waren er nog eenmalige frictielasten (€250.000) als gevolg van de omvorming van speelplekken naar speelaanleidingen en het in zelfbeheer geven van speelplekken.

Masterplan verlichting Binnenstad

In 2018 zijn de lasten eenmalig hoger voor het opstellen van een masterplan verlichting voor de Binnenstad, waarmee het sturen op beleving en het toepassen van nieuwe technologieën in de openbare ruimte verder ontwikkeld wordt.

Pilot ongewenst gedrag

In 2019 zijn de lasten eenmalig €80.000 hoger voor uitvoering van de pilot ongewenst gedrag in de openbare ruimte.

Onkruidbestrijding

De lasten zijn met €50.000 verhoogd ten behoeve van extra maatregelen voor onkruidbestrijding.

Snippergroen

Tot en met 2020 is €170.000 aan lasten begroot ten behoeve van de verkoop van snippergroen. Hier staan baten uit verkoop- en verhuuropbrengsten tegenover.

Omzetten vergunning parkeren

Vanaf 2018 zijn de baten €288.000 hoger als gevolg van het omzetten van vergunning parkeerplaatsen naar betaald parkeerplaatsen.

Rioolheffing

Per saldo zijn de inkomsten uit rioolheffing met €179.000 verlaagd, waarin de verlaging van het rente omslagpercentage en de verhoging van de storting in de voorziening dubieuze debiteuren is meegenomen.

Taakvelden

(bedragen x €1.000)

PA03	Leefomgeving	2018	2019	2020	2021
Taakveld 2.1	Verkeer en vervoer	-13.482	-13.492	-13.487	-13.495
Taakveld 2.2	Parkeren	-1.930	-1.931	-1.931	-1.933
Taakveld 0.63	Parkeerbelasting	3.325	3.325	3.325	3.325
Taakveld 2.5	Openbaar vervoer	-390	-390	-390	-390
Taakveld 2.4	Economische havens en waterwegen	19	19	19	19
Taakveld 5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-6.456	-6.456	-6.455	-6.450
Taakveld 7.2	Riolering	1.602	1.602	1.602	1.602
Taakveld 7.5	Begraafplaatsen en crematoria	-151	-150	-151	-150
Taakveld 6.3	Inkomensregelingen	-624	-624	-624	-624
Taakveld 0.5	Treasury	19	19	19	19
Saldo Programma		-18.068	-18.079	-18.075	-18.079

Voorzoningen

(bedragen x €1.000)

	2018	2019	2020	2021
Uitgaven t.l.v. voorzieningen	60			
Inkomsten t.g.v. voorzieningen				
Saldo	-60			

Toelichting

De raming heeft betrekking op de voorziening legaat Waanders.

Investeringen

(bedragen x €1.000)

	2018	2019	2020	2021
Uitgaven t.l.v. investeringen	1.080	815		
Inkomsten t.g.v. investeringen				
Saldo	-1.080	-815		

Toelichting

De raming heeft betrekking op de volgende investeringen:

- Fietsparkeren Binnenstad
- Investeringen riolering conform het GRP 2015-2019

Milieu

Omschrijving

Het programma omvat de zorg van de gemeente voor milieu en duurzaamheid. Enerzijds betreft het de milieugevolgen, zoals geluidhinder, slechte luchtkwaliteit, geuroverlast, schade aan de natuur en bodemverontreiniging, van handelingen en activiteiten. Anderzijds gaat het over de rol van de gemeente in de mondiale en lokale klimaatproblematiek.

Bij het realiseren van de doelstellingen kiest de gemeente steeds bewust voor de juiste rol. Op gebieden waarvoor wettelijke kaders zijn, is dat een regulerende. Met name op gebied van duurzaamheid is dat een faciliterende. Het gevolg daarvan is dat prestaties slechts ten dele afdwingbaar zijn.

Actuele beleidscontext

Op gebied van afval wordt het Grondstoffenplan 2015-2020 uitgevoerd, dat de vervolgstappen bevat op het in 2013 ingevoerde Diftarsysteem en zal leiden tot verdere verlaging van de hoeveelheid restafval en toenemende bronscheiding. Op gebied van bodem vormt het Convenant 2016-2020 tussen VNG, IPO, VNG en UvW de leidraad. Het kader voor geluid wordt gevormd door de Wet Geluidhinder die afgelopen jaren is vernieuwd onder de noemer van Swung (Samen Werken in de Uitvoering van Nieuw Geluidbeleid).

Vrijwel alle milieuwetgeving zal worden opgenomen in de Omgevingswet. In een aantal gevallen, zoals bodem, wordt gecombineerd met een ingrijpende stelselwijziging. In andere gevallen blijft het beleid in essentie ongewijzigd. Voor de invoering van de Omgevingswet is op vrijwel alle beleidsterreinen personele inzet nodig.

Voor duurzaamheid is het wat en hoe vastgelegd in de Uitvoeringsagenda Duurzame Energie (2011-2018). De energietransitiekoers krijgt steeds meer vorm in publiek-private samenwerkingsvormen tussen burgers, bedrijfsleven, (kennis)instellingen maatschappelijke organisaties en (mede)overheden. Het in 2015 gestarte proces rondom de Strategische Raadsagenda Duurzaamheid sluit hierop aan. In 2018 moet de uitvoeringsagenda duurzame energie en de inzet op energietransitie worden geactualiseerd.

Bij Vergunningen, Toezicht en Handhaving en bij bodem en geluid speelt de ontwikkeling van de Omgevingsdienst. In de nieuwe VTH-wet is bepaald dat gemeenten verplicht zijn om het Basispakket aan milieutaken onder te brengen in de Openbaar Lichaam in een Gemeenschappelijke Regeling. De Omgevingsdienst IJsselland is 1 januari 2018 operationeel waarbij de huidige medewerkers van de gemeente dan onder de OD vallen.

Een specifiek onderwerp waar komende jaren aandacht voor wordt gevraagd is asbest. De wetgever heeft bepaald dat alle asbestdaken per 2024 gesaneerd moeten zijn. De provincie verwacht hierbij een stevige inzet van gemeenten. In 2017 en 2018 is hiervoor €50.000 gereserveerd (zie Voorjaarsnota).

Daarnaast is met de raad afgesproken om een locatieonderzoek windenergie te laten uitvoeren en doen we mee met de gezamenlijke aanbesteding voor elektrische laadpalen met de provincie Overijssel en Gelderland.

Overige relevante beleidskaders zijn: herziene kader Externe Veiligheid, Basisnet Spoor, Werkwijze Ecologie, Europese normen voor Luchtkwaliteit, Verdrag van Aarhus betreffende informatie, inspraak en besluitvorming inzake milieuaangelegenheden.

Doelen & prestaties

Programma	Taakvelden
PA04 Milieu	0.5 Treasury; 6.3 Inkomensregelingen; 7.3 Afval; 7.4 Milieubeheer
Doelstelling	
Het verder verminderen van de hoeveelheid restafval en vergroting van het hergebruik van grondstoffen.	
Prestatie	
Het zoveel mogelijk gescheiden inzamelen van huishoudelijk afval door verdere verlaging gf-fractie in restafval en het uitvoeren van de pilot nieuwe beloningsysteem flesjes en blikjes.	Budget €6.660.000
Doelstelling	
Doorgaande verbetering van de milieukwaliteit en ecologische kwaliteit in de hele gemeente.	
Prestatie	
Vergunningverlening, toezicht, handhaving en advies op gebied van milieu vindt plaats in een robuuste en kwalitatief hoogwaardige Omgevingsdienst, zodat er geen structurele overschrijdingen van milieunormen zijn.	Budget €1.382.000
Door inzet van lokale ecologische kennis bij ruimtelijke ontwikkelingen en onderhoud van de openbare ruimte worden ecologisch optimale situaties gecreëerd.	
Door middel van natuur- en milieueducatie worden inwoners, met name via de basisscholen, bewust gemaakt van de zorg voor de eigen leefomgeving.	€400.000

Doelstelling	
Het jaarlijks toenemen van het percentage hernieuwbare elektriciteit en het dalen van de geproduceerde CO2.	
Prestatie	Budget
Het regisseren, stimuleren en faciliteren van initiatieven die leiden tot toename van de opwek en gebruik van duurzame energie en vermindering van energiegebruik, specifiek op gebied van woningen, mobiliteit en bedrijven.	€20.000
Het regisseren van het proces van energietransitie, in samenwerking met onder meer energiebedrijven, netbeheerders, particuliere initiatieven, woningbouwcorporaties en bedrijven.	€20.000

Doelstelling	
Het verder verbeteren van de kwaliteit van bodem en ondergrond.	
Prestatie	Budget
Het onderzoeken en monitoren van de kwaliteit van bodem en grondwater en het waar nodig saneren van verontreinigingen zodat alle risico's als gevolg van bodemverontreiniging zijn weggenomen of beheerst.	€170.000

Doelstelling	
Het verder terugdringen van geluidoverlast als gevolg van verkeer.	
Prestatie	Budget
Het verminderen van geluidoverlast als gevolg van auto- en treinverkeer door het uitvoeren van saneringsmaatregelen, zodat de geluidoverlast in geen enkele woning in Deventer boven de wettelijke norm ligt.	€692.000

Beleidsindicatoren

Milieu

Nummer	Taakveld	Naam	Waarde	Toelichting	Bron
33	Volksgezondheid en milieu	Omvang huishoudelijk restafval	99	Kg/inwoner	CBS
34	Volksgezondheid en milieu	Hernieuwbare elektriciteit	2,80	%	RWS

Exploitatie

(bedragen x €1.000)

	2017	2018	2019	2020	2021
Lasten	16.060	14.203	12.739	12.694	12.669
Baten	12.250	12.428	11.522	11.710	11.719
Saldo exclusief reserves	-3.810	-1.775	-1.217	-984	-949
Storting in reserves	1.400				
Putting uit reserves	4.453	780	222	13	3
Saldo reserves	3.053	780	222	13	3
Saldo inclusief reserves	-757	-995	-996	-971	-946

Toelichting

De daling van het saldo inclusief reserve is als volgt te verklaren:

Afval

De eenmalige bijdrage in verband met de nieuwe milieustraat (€1.626.500), met dekking uit de reserve huishoudelijk afval.

Geluid

De voorbereiding van diverse geluidssaneringsprojecten is afgerond, de uitvoering wordt in 2018 gestart, dekking door Rijksbijdrage.

Milieu

Met ingang van 1 januari 2018 zal de Omgevingsdienst IJsselland (OD) als organisatie functioneren. Enerzijds veroorzaakt dit lagere apparaatslasten in verband met overgang naar Omgevingsdienst, anderzijds een verhoging van de lasten in verband met een hogere bijdrage aan de Omgevingsdienst.

Taakvelden

(bedragen x €1.000)

PA04	Milieu	2018	2019	2020	2021
Taakveld 7.4	Milieubeheer	-2.371	-2.371	-2.346	-2.322
Taakveld 7.3	Afval	2.678	2.678	2.678	2.678
Taakveld 6.3	Inkomensregelingen	-1.487	-1.487	-1.487	-1.487
Taakveld 0.5	Treasury	185	185	185	185
Saldo Programma		-995	-996	-971	-946

Ruimtelijke ontwikkeling

Omschrijving

Het programma omvat de zorg en verantwoordelijkheid voor een goede ruimtelijke ontwikkeling en inrichting van de gemeente, zowel de stad als het platteland inclusief de dorpen en kernen.

Dit gebeurt onder andere door beleidsvoorbereiding en -uitvoering. Daartoe behoren het opstellen van planologisch kaders (nu nog een bestemmingsplan of een omgevingsvergunning) met een goede ruimtelijke onderbouwing voor initiatieven uit de samenleving.

Al geruime tijd wachten we op de komst van de nieuwe Omgevingswet. Naar verwachting wordt de inwerkingtreding uitgesteld (was: 2019). Omdat de Omgevingswet een enorme stelselwijziging voor de fysieke leefomgeving inhoudt, zijn we nu al aan de slag gegaan met de implementatie. Dat doen we o.a. aan de hand van een plan van aanpak Implementatie Omgevingswet, maar ook door het opstellen van een Omgevingsvisie (die volledig wordt gebaseerd op de nieuwe wet) en het maken van een bestemmingsplan met verbrede reikwijdte (op basis van de Crisis- en Herstelwet). De aandacht verschuift van het idee van een planbare samenleving naar uitgangspunt van een ruimte die de veranderingen moet kunnen opnemen. De aandacht gaat veel meer dan in het verleden uit naar het bestaande. Een Omgevingsvisie geeft een visie op de ontwikkelingen naar de inzichten van nu maar is een dynamisch document. Indien maatschappelijke ontwikkelingen daarvoor aanleiding geven, dan wordt de visie (op onderdelen) herzien of geactualiseerd. De overheid is daarbij steeds meer de verbinder en bewaker van de spelregels - en in die zin dus vooral regisseur - in plaats van de realisator van ruimtelijke initiatieven. In locatie- of gebiedsontwikkelingen is zij vooral de gesprekspartner om in gezamenlijkheid tot gedragen plannen te komen. In die zin passen we de theorie van Uitnodigingsplanologie nu al toe. Ons interne proces is daarop steeds beter ingericht (o.a. door Vergunningenplatform en Carrousel: een integraal samengestelde groep die initiatieven snel en adequaat kan beoordelen en bovendien meedenkt hoe ontwikkelingen zijn in te passen en vorm te geven. Verder leggen wij via het ruimtelijke spoor vaak de basis voor de realisatie van de doelstellingen van andere beleidsvelden, zoals Bereikbaarheid, Parkeren en Wonen. Wij dragen bij aan goede afspraken met o.a. de corporaties over de volkshuisvesting. We worden actief richting onze partners om de komende woningbouwopgave (het toevoegen van 3.000 woningen in 10 jaar) te realiseren.

Actuele beleidscontext

De ruimtelijke ontwikkeling van onze omgeving is al enige tijd aan verandering onderhevig. In Deventer zijn we dat pad al een paar jaar geleden ingeslagen, met als mooi voorbeeld de Structuurvisie Stadsassenszone. We werken op basis van nadere invulling van het begrip 'uitnodigingsplanologie'. Dat brengt een belangrijke transformatie in het ruimtelijk domein met zich mee. De Omgevingswet, die dit handen en voeten gaat geven, is een wet die enorme betekenis gaat krijgen. Niet alleen naar inhoud, maar vooral ook naar houding en gedrag. Dat vraagt een totaal andere opvatting van de rol van de overheid, in al zijn geledingen. In 2018 zetten we de ingeslagen weg richting Omgevingsvisie en vervolgens Omgevingsplan (via het bestemmingsplan met verbrede reikwijdte) volop door.

Van traditioneel beleid naar het samen met partners formuleren van uitvoeringskaders: vanuit een werkbare bandbreedte proberen ontwikkelingen tot stand te laten komen. De gemeente is daarbij zichtbaar en dichtbij haar partners. We zijn open, laten los, maar zorgen dat zaken niet stuk vallen. Dit vraagt een geheel andere houding en inzet van mensen. Ook inzet in tijd, omdat dingen niet vanzelf gaan. Afhankelijk van de vraag die voorligt, bepalen we onze rol en inzet. De nadruk zal liggen op het verbinden van partijen. We houden wel degelijk onze publiekrechtelijke verantwoordelijkheid. Ook al laten we

steeds meer aan onze partners in de samenleving, toch zullen deze bij de realisatie van (grote) projecten steeds een beroep doen op de gemeente. De kansen die onze binnenstad, onze bedrijventerreinen, maar ook ons landelijk gebied bieden staan centraal bij het bepalen van onze beleidsinzet. Dit zijn de sterke economische motoren met een groeiend arbeidsmarktperspectief. Van groot belang voor een vitale samenleving waarin uiteindelijk iedereen mee kan doen.

Deventer staat voor een majeure opgave om de komende 10 jaar 3000 woningen toe te voegen aan de huidige voorraad. Deze kwantitatieve toevoeging is nodig om tegemoet aan de huisvestingsvraag op basis van een aantal autonome ontwikkelingen en demografische ontwikkelingen. Hierbij is nog geen rekening gehouden met een aantal trends die wij op dit moment zien op de woningmarkt zoals een overloop vanuit de randstad naar het oosten, toename van ouderen die op latere leeftijd nog/weer een huis kopen, e.d. Wanneer deze laatste trends en ontwikkelingen er bij betrokken worden zal de opgave waarschijnlijk nog groter worden. Naast deze kwantitatieve opgave is er een majeure kwalitatieve opgave. Vraagstukken zoals de leefbaarheid van wijken en buurten, ongedeelde stad, de grote verduurzamingsopgave in de bestaande voorraad, vraag naar middel dure huur, huisvesting voor ouderen, jongeren en studenten, zijn aspecten die aandacht nodig hebben en dan ook een plek krijgen in de nieuwe woonvisie. Deze nieuwe woonvisie is ook weer de basis om prestatieafspraken te maken met woningbouwcorporaties en andere relevante partijen in de stad om onze opgave te realiseren.

In de komende jaren maken we van het streven naar een duurzamer mobiliteit een speerpunt. In die zin staat het bevorderen van het vervoer te voet of per fiets centraal. We maken ruimte vrij voor een functionaris die hier zijn of haar volle aandacht op kan richten.

Doelen & prestaties

Programma	Taakvelden
PA05 Ruimtelijke ontwikkeling	0.3 Beheer overige gebouwen en gronden; 0.5 Treasury; 2.1 Verkeer en vervoer; 8.1 Ruimtelijke ordening; 8.3 Wonen en bouwen
Doelstelling	
Inwoners waarderen het uiterlijk van hun woonomgeving in 2017 gemiddeld met een 7,3. Dat is net iets hoger dan het rapportcijfer van 2015 (stedelijk gebied 7,1; landelijk gebied 7,9; gemiddeld 7,2 (Bewonersonderzoek najaar 2015))	
Prestatie	Budget
In 2018 leggen we de Raad een Omgevingsvisie ter vaststelling voor.	€135.000
In 2018 leggen we de Raad een concept van een bestemmingsplan met verbrede reikwijdte voor ons stedelijk gebied voor, met als doel deze vrij te geven voor verdere inspraak.	€200.000
Op basis van een plan van aanpak bereiden we de implementatie van de Omgevingswet verder voor.	€90.000
In het planvormingstraject rond de verbreding van de A1 realiseren we zoveel mogelijk punten van de Deventer Agenda. We verzorgen een adequaat omgevingsmanagement.	€50.000
We maken werk van Uitnodigingsplanologie in verschillende locatie- en gebiedsontwikkelingen. We richten bijzondere aandacht aan de ontwikkeling van de binnenstad en de bedrijventerreinen. Afhankelijk van de vraagstelling vanuit de samenleving bepalen we daar onze rol (meer of minder actief).	€60.000
Toezicht en handhaving voeren we uit op basis van, en overeenkomstig het jaarlijks vast te stellen Handhavingsuitvoeringsprogramma.	€420.000
Doelstelling	
We zorgen in samenspraak met onze partners voor een evenwichtige woningvoorraad met voldoende aanbod in het sociale segment (koop en huur), maar ook in het dure en middeldure huursegment. Op deze manier werken we aan gemengde en duurzame wijken/buurt	
Prestatie	Budget
We werken samen met onze partners aan het realiseren van de prestatieafspraken.	€20.000

Doelstelling	
De beoogde nieuwbouw in 2018 volgens het Woningbouwprogramma bedraagt 433.	
Prestatie	Budget
We verzorgen samen de woningbouwprogrammering met behulp van onder meer de opbrengst uit het in 2017 gehouden woningbehoefteonderzoek. We komen tot het inrichten van een task force wonen.	€45.000
We zorgen voor een adequate huisvesting van bijzondere doelgroepen (wonen/zorg, beschermd wonen, statushouders, urgentieverzoeken) en nemen deel in een traject met Skaeve huse, in samenspraak met de corporaties.	€10.000

Doelstelling	
Het aandeel inwoners dat (zeer) tevreden is over de bereikbaarheid van de eigen buurt is minimaal 66%.	
Prestatie	Budget
Deventer levert een positief kritische inzet in de discussie over het goederenvervoer per spoor, gericht op een leefbaar en veilig woonklimaat (Programma Hoogfrequent Spoor, Basisnet Spoor). We bepleiten bij o.a. de provincie het belang van een innovatief en efficiënt openbaar (reizigers)vervoer voor de inwoners van Deventer.	€10.000

Doelstelling	
We bevorderen een afname van het aantal verplaatsingen per auto richting binnenstad en bedrijventerreinen met 5% en bevorderen een toename van het aantal verplaatsingen te voet en per fiets met 5% (peildatum 1 januari en nulmeting voorjaar 2018).	
Prestatie	Budget
We benutten zo veel mogelijk de kansen die het Rijksprogramma Beter Benutten ons biedt (binnen de bestaande begroting). Daarbij geldt een accent voor slimme ICT-toepassingen en gedragsbeïnvloeding. Daardoor dragen we bij aan het werken aan een duurzaam mobiliteitsbeleid. We benoemen daarbij een coördinator duurzame mobiliteit.	€25.000

Doelstelling	
We verbeteren de bereikbaarheid en de doorstroming, waarbij omwille van de bereikbaarheid van de binnenstad en de bedrijventerreinen zo veel mogelijk verkeer wordt afgewenteld naar de ringwegen (Hanzetracé, N348).	
Prestatie	Budget

We verzorgen de meerjarige programmering voor het brede bereikbaarheidspalet als input voor o.a. het MIND, MJOP en als basis voor brede (gebieds)ontwikkelingen in de gemeente. We schenken daarbij bijzondere aandacht aan het belang van de fiets.

€50.000

Beleidsindicatoren

Ruimtelijke ontwikkeling

Nummer	Taakveld	Naam	Waarde	Toelichting	Bron
35	Vhrosv	Gemiddelde WOZ waarde	225,70	Duizend euro	CBS
36	Vhrosv	Nieuw gebouwde woningen	9	Aantal per 1.000 woningen	Basisregistratie adressen en gebouwen
37	Vhrosv	Demografische druk	67,90	%	CBS
38	Vhrosv	Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	688	In Euro's	COELO
39	Vhrosv	Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	821	In Euro's	COELO

Vhrosv= Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing

Exploitatie

(bedragen x €1.000)

	2017	2018	2019	2020	2021
Lasten	4.521	4.996	4.802	4.635	4.619
Baten	3.399	3.340	3.296	3.230	3.230
Saldo exclusief reserves	-1.122	-1.656	-1.506	-1.405	-1.389
Storting in reserves					
Putting uit reserves	50	45	45	45	30
Saldo reserves	50	45	45	45	30
Saldo inclusief reserves	-1.072	-1.611	-1.461	-1.360	-1.359

Toelichting

De stijging van het saldo inclusief reserves in 2018 is als volgt te verklaren:

Taakveldindeling BBV

De voorgeschreven taakveldindeling leidt tot een verschuiving van gelden tussen programma's. De lasten van Loket Bouwen en wonen en glasvezel zijn in programma 5 Ruimtelijke Ontwikkeling ondergebracht. Straatnaamgeving is naar programma 1 Burger en Bestuur verschoven.

Implementatie Omgevingswet

Als gevolg van de implementatie van de nieuwe Omgevingswet zijn de lasten in zowel 2018 (€100.000) als in 2019 (€150.000) hoger.

Winkelcentrum Colmschate

Voor de vernieuwing van het winkelcentrum brengen wij onze kosten voor planontwikkeling en bouwrijp maken in rekening bij de ontwikkelaar. De lasten en baten nemen geleidelijk af van €130.000 in 2017 tot €65.000 in 2019.

Winkelcentrum Borgele

In 2017 wordt met de ontwikkelaar de vernieuwing van Winkelcentrum Borgele afgerond. Dit leidt tot lagere baten en lasten in 2018.

Geertruidenlocatie

De herontwikkeling van de Geertruidenlocatie wordt in 2017 afgerond, waardoor de lasten en baten in 2018 lager zijn.

Taakvelden

(bedragen x €1.000)

PA05	Ruimtelijke ontwikkeling	2018	2019	2020	2021
Taakveld 2.1	Verkeer en vervoer	-55	-55	-55	-55
Taakveld 0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	-145	-147	-150	-150
Taakveld 8.3	Wonen en bouwen	-214	-214	-212	-212
Taakveld 8.1	Ruimtelijke ordening	-1.201	-1.047	-943	-942
Taakveld 0.5	Treasury	4	2	0	0
Saldo Programma		-1.611	-1.461	-1.360	-1.359

Herstructurering en vastgoed

Omschrijving

Het programma richt zich op het benutten van de ruimtelijke, sociale en economische potenties van inwoners en bedrijven binnen de gemeente. Dit doen wij door het realiseren van ruimtelijke uitbreidings- en herstructurerings projecten. Wij regisseren in netwerkverbanden, stimuleren en faciliteren marktpartijen en laten los wanneer particuliere initiatieven de overheid niet nodig hebben. Alleen wanneer (niet)-commerciële partijen een ontwikkeling die wij noodzakelijk vinden niet oppakken gaan wij actief gronden (strategisch) aankopen, ontwikkelen en verkopen of beheren. Op deze wijze dragen we bij aan de totale gemeentelijke (bouw)opgave voor duurzaam wonen, werken en leven.

Actuele beleidscontext

De herstructurering in de Rivierenwijk, Keizerslanden wordt voortgezet. In deze wijken maken we het mogelijk dat burgers eigen ideeën kunnen ontwikkelen en uitvoeren. Herstructurering transformeert naar wijkontwikkeling. De gemeentelijke rol richt zich steeds minder op fysieke ingrepen, maar meer op het versterken van de positie van bewoners. Voor Keizerslanden zal 2018 het laatste jaar zijn waarin de gemeente een speciale inzet pleegt. De herstructureringsopgave Voorstad Oost is in 2017 afgerond.

De gemeente beschikt over een grondinstrumentarium, dat wij in 2018 gaan doorontwikkelen. We zijn een breed faciliterende organisatie die ruimtelijke opgaven aan de markt over laat (uitnodigingsplanologie). Via een strategische aan- en verkoop van gronden en panden blijven we waakzaam op de maatschappelijk opgave. Wanneer de markt deze opgaven niet of onvoldoende invult, pakken we een actieve rol.

Doelen & prestaties

Programma	Taakvelden
PA06 Herstructurering en vastgoed	0.3 Beheer overige gebouwen en gronden; 3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur; 8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerrein); 8.3 Wonen en bouwen
Doelstelling	
Door middel van Strategisch omgevingsmanagement bouwen wij in de drie herstructureringsgebieden een duurzame relatie op met partners en faciliteren de samenleving.	
Prestatie	Budget
Het zorgdragen voor een goede afronding en duurzame inbedding van de projectdoelstellingen en -resultaten in de gemeentelijke organisatie van de wijken Voortsad Oost, Keizerslanden en Rivierenwijk.	€520.000

Doelstelling	
We zorgen in samenspraak met onze partners voor een evenwichtige en duurzame woningvoorraad en voldoende en kwalitatief hoogwaardige ruimte voor duurzaam ondernemen	
Prestatie	Budget
Het in voorraad hebben van van ruwe grondgrond en het ontwikkelen en vermarkten van voldoende bouwrijpe grond in een kwalitatief goede openbare ruimte voor: <ul style="list-style-type: none"> • de verkoop van gronden ten behoeve van het bouwen van 200 woningen per jaar als onderdeel van de gehele woningbouwproductie in de gemeente Deventer in 2018 en verder. • de uitgifte van 5,2 ha bedrijventerreinen per jaar • de uitgifte van in 1,5 ha terreinen voor overige voorzieningen. 	€12.500.000
Het doorontwikkelen van het grondinstrumentarium om te bezien in hoeverre we hiermee kunnen bijdragen aan de gemeentelijke doelstellingen. Daarbij wordt gedacht aan: <ul style="list-style-type: none"> • de taskforce wonen; • de pr en acquisitie voor de bedrijventerreinen; • Vaart in de Haven. 	€57.000
De besluitvorming over de herziening van het erfpachtbeleid. De actualisatie van de financiële spelregels grondzaken.	

Het herzien van de grondexploitatie van Sluiskwartier. Het herzien van de grondexploitatie van Steenbrugge. Het herzien van de grondexploitatie van Park Zandweerd.	
Stimuleren verkoop via website Deventer verkoopt: De verkoop van 6 panden en 60 ha gronden in Deventer Noord oost. De verkoop van 5 overige panden.	€24.000

Exploitatie

(bedragen x €1.000)

	2017	2018	2019	2020	2021
Lasten	24.323	18.161	12.894	15.262	11.783
Baten	25.194	18.338	13.403	15.957	12.450
Saldo exclusief reserves	871	177	509	696	667
Storting in reserves	2.341	660	631	631	631
Putting uit reserves	2.153	1.462	1.199	1.091	1.120
Saldo reserves	-188	801	568	460	489
Saldo inclusief reserves	683	978	1.077	1.155	1.156

Toelichting

De stijging van het saldo inclusief reserves in 2018 is als volgt te verklaren:

Taakveldindeling BBV

De voorgeschreven taakveldindeling leidt voor dit programma niet tot een verschuiving van gelden tussen programma's.

Eenmalige projecten

In 2017 zijn de lasten hoger als gevolg van de projecten Hoornwerk (€24.000) en Venengebied (€157.000).

Herstructureringsprojecten

De begroting 2018 is aangepast conform het meerjarenkader dat bij de zomerrapportage 2017 is vastgesteld. Dit leidt voor Voorstad Oost tot €590.000 lagere lasten, doordat dit project in 2017 wordt afgerond. Ook voor Keizerslanden (€50.000) en Rivierenwijk (€1.000.000) zijn de lasten in 2018 lager. Keizerslanden wordt naar verachting in 2018 afgerond.

Grondexploitaties

De bij de jaarrekening 2016 geactualiseerde grondexploitaties zijn verwerkt in de begroting 2018. Door het afronden van grondexploitaties nemen zowel de lasten als de baten meerjarig af.

Onroerend goed buitenexploitatie

Voor het beheer van onroerend goed buiten exploitatie (panden en gronden) zijn de lasten en baten meegenomen. Door verkopen verwachten wij het exploitatieresultaat structureel te verbeteren.

Taakvelden

(bedragen x €1.000)

PA06	Herstructurering en vastgoed	2018	2019	2020	2021
Taakveld 3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	145	196	246	246
Taakveld 0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	944	990	1.018	1.017
Taakveld 8.3	Wonen en bouwen	-111	-109	-109	-107
Saldo Programma		978	1.077	1.155	1.156

Inkomensvoorziening en arbeidsmarkt

Omschrijving

Ambitie Sociaal Domein: In de Deventer samenleving doet iedereen mee. Zoveel mogelijk op eigen kracht, waar nodig met ondersteuning van het sociaal netwerk. Mensen die het niet op eigen kracht redden, kunnen blijven rekenen op onze ondersteuning bij het opgroeien, het vinden van een goede onderwijsplek, het krijgen van zorg en het meedoen in de samenleving, bij voorkeur op de 'gewone' arbeidsmarkt.

Onze doelstellingen:

1. Maximale participatie van Deventer burgers: mensen werken, versterken zichzelf, doen iets voor een ander, of voor de stad. Iedereen doet ertoe!
2. Het bieden van een vangnet voor burgers die (tijdelijk) niet kunnen meedoen in de Deventer samenleving.

De gemeentelijke rol bij de verschillende prestaties in het programma loopt uiteen van reguleren (handhaven), regisseren in netwerkverbanden of stimuleren/faciliteren (subsidies) tot loslaten wanneer particuliere initiatieven de overheid niet nodig hebben.

De gemeente Deventer ontvangt vanuit het ministerie van SZW een gebundelde uitkering (BUIG) om daarmee de uitkeringen in het kader van de Participatiewet te financieren. Eventuele overschotten of tekorten op de uitvoering van de wet BUIG zijn voor eigen rekening. Indien sprake is van een aanzienlijk tekort kan een beroep worden gedaan op het vangnet.

Actuele beleidscontext

We streven naar een sociale stad waarin iedereen meedoet, bij voorkeur op de 'gewone' arbeidsmarkt. Een stad waar we zelfredzaamheid en participatie van huishoudens met de laagste inkomens bevorderen en uitkeringsafhankelijkheid tegengaan. Misbruik van sociale zekerheid wordt aangepakt en voorkomen. We bieden een (tijdelijk) vangnet aan burgers die het echt nodig hebben het niet op eigen kracht redden, of die de participatie in de maatschappij niet zelf kunnen organiseren.

Werkenden zijn gemiddeld gezonder, maatschappelijk actiever en gelukkiger. We streven naar een zo hoog mogelijke arbeidsparticipatie. Bij voorkeur kunnen mensen dit op eigen kracht. Wanneer dit niet lukt, dan bieden wij ondersteuning om arbeidsparticipatie te realiseren.

Het uitvoeringskader arbeidsmarkt is opgebouwd uit 4 pijlers:

- Aan de slag met arbeidsmarkt(beleid)!
- Vestigingsklimaat verbeteren: faciliteren en stimuleren van bedrijvigheid samen met onze partners
- Iedereen actief! : Verkleinen van mismatch tussen vraag en aanbod op arbeidsmarkt
- Het creëren van werkgelegenheid

De flexibiliteit van de arbeidsmarkt is de afgelopen jaren enorm gegroeid en groeit nog steeds. De baan voor het leven bestaat nauwelijks meer. We hebben naast goed opgeleide en gekwalificeerde mensen dus ook een arbeidsmarkt nodig waar vraag en aanbod op een goede wijze op elkaar aansluiten. Dit is zowel een lokale als een regionale opgave van ondernemers, overheden en onderwijsinstellingen. Lokaal streven we naar een optimale aansluiting tussen

onderwijs en arbeidsmarkt. Regionaal werken we samen in Factor Werk (het regionale werkbedrijf). In het regionaal werkbedrijf werken we samen met alle partners om iedereen een gelijke kans te bieden op de arbeidsmarkt. Lokaal en regionaal maken we afspraken met werkgevers om kansen te ontwikkelen voor iedereen. We zetten een adequaat en efficiënt palet aan instrumenten en voorzieningen in.

De dienstverlening aan inwoners die (tijdelijk) voor hun inkomen afhankelijk zijn van de gemeente staat in dienst van terugkeer naar het arbeidsproces: een vraag om inkomen is een vraag naar werk. Werk staat voorop! We streven naar een zo kort mogelijke duur van bijstandsafhankelijkheid. De kansrijke kandidaten worden door Deventer Werk talent direct bij de poort gematched op openstaande vacatures. Jongeren worden direct begeleid naar een (vervolg)studie of openstaande vacatures. Jongeren uit de doelgroep vso/pro worden actief opgepakt tijdens de schoolperiode. Voor de mensen die wat verder van de arbeidsmarkt staan is er ondersteuning en begeleiding, eveneens gericht op het vinden van een baan. Ook willen we zelf meer werk organiseren om mensen aan de basis van de arbeidsmarkt meer kansen te bieden op een terugkeer in het arbeidsproces. De transformatie van het klassieke SW bedrijf KonnecteD tot social firm speelt hierin een grote rol.

Voor de groep voor wie participatie op de arbeidsmarkt nog niet haalbaar is wordt de Stadswerkplaats het middel om maximaal te groeien richting werk. Door de actieve verbinding met de wmo (dagbesteding) krijgen meer mensen de kans om actief en resultaatgericht aan de benodigde competenties te werken.

In 2018 richten we ons nog sterker op de preventie en aanpak van uitkeringsfraude. Wij vinden het belangrijk dat uiteindelijk alleen die mensen een uitkering ontvangen die deze echt nodig hebben. We zien erop toe dat mensen die een uitkering ontvangen zich houden aan de verplichtingen die daarbij horen. We zien preventie, door duidelijke voorlichting en door optimale dienstverlening, als onze belangrijkste handhavingstaak. Waar toch sprake is van fraude, willen wij deze zo snel mogelijk opsporen, sanctioneren en de uitkering terugvorderen. Hiervoor implementeren we in 2018 een nieuw fraude beleidskader.

Om te kunnen onderzoeken wat voor wie het beste werkt in de begeleiding naar werk, nemen wij deel aan de landelijke experimenten Participatiewet. Op basis van de actuele prognoses van het CBS is de verwachting dat het aantal bijstandsgerechtigden in 2018 landelijk gelijk blijft. Dit beeld wordt indien nodig bijgesteld op basis van de Macro Economische Verkenning die het CPB presenteert in september. Het voorlopig budget BUIG wordt eind september bekendgemaakt vanuit het ministerie van SZW. Op basis van dit budget wordt de totale opgave bepaald voor 2018 en eventuele aanvullende maatregelen voorgesteld.

Doelen & prestaties

Programma	Taakvelden
PA07 Inkomensvoorziening en arbeidsmarkt	6.3 Inkomensregeling; 6.4 Begeleide participatie; 6.5 Arbeidsparticipatie
Doelstelling	
Door het voorkomen van instroom en het bevorderen van uitstroom ontwikkelt het aantal bijstandsgerechtigden in Deventer zich conform de landelijke ontwikkeling o.b.v. de actuele CPB raming.	
Prestatie	Budget
De ontwikkeling van het bijstandsvolume is tenminste gelijk aan de landelijke ontwikkeling o.b.v. de actuele CPB raming.	€38.890.000
De preventiequote is 50%	
De opbrengst van terugvordering & verhaal bedraagt minimaal €650.000.	€650.000 (baten)

Doelstelling	
Het bij elkaar brengen van vraag en aanbod op de arbeidsmarkt en het realiseren van duurzame uitstroom naar werk.	
Prestatie	Budget
Tenminste 400 uitkeringsgerechtigden stromen volledig uit naar werk of studie.	in budget €4.870.000
Deventer realiseert haar aandeel in de regionale taakstelling garantiebanen.	in budget €4.870.000
Conform taakstelling van het Rijk realiseert Deventer in 2018 maximaal 50 beschut werk plekken.	in budget €4.870.000
De uitkeringsgerechtigden met een concreet arbeidsmarktperspectief zijn maatschappelijk nuttig actief, 60% van het bestand stijgt op de participatieladder.	in budget €4.870.000
Via GR Konnected is 702 Se met SW indicatie werkzaam.	€17.020.000

Doelstelling	
De gemeente biedt een vangnet voor de inwoners die dat nodig hebben.	
Prestatie	Budget
Door een goede poortwachtersfunctie ontvangen alleen inwoners van de gemeente Deventer, die daar o.b.v. de wet- en regelgeving recht op hebben, een uitkering.	€2.400.000
In 2018 maakt tenminste 71% van de van kinderen uit huishoudens in Deventer die behoren tot de doelgroep van het minimabeleid gebruik van één of meer minimaregelingen voor kinderen.	€775.000
In 2017 maakt tenminste 43% van de van de huishoudens in Deventer die behoren tot de doelgroep van het minimabeleid gebruik van één of meerdere minimaregelingen.	€3.400.000

Beleidsindicatoren

Inkomens-voorziening en arbeidsmarkt

Nummer	Taakveld	Naam	Waarde	Toelichting	Bron
21	Sociaal domein	Banen	737,30	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 – 64 jaar	LISA
24	Sociaal domein	Netto arbeidsparticipatie	66,20	% van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking	CBS
26	Sociaal domein	Werkloze jongeren	1,14	% 16 t/m 22 jarigen	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel
27	Sociaal domein	Personen met een bijstandsuitkering	484	Aantal per 10.000 inwoners	CBS
28	Sociaal domein	Lopende re-integratievoorzieningen	18,70	Lopende re-integratievoorzieningen	CBS

Exploitatie

(bedragen x €1.000)

	2017	2018	2019	2020	2021
Lasten	73.982	72.470	70.854	70.003	69.990
Baten	40.755	40.162	40.162	40.162	40.162
Saldo exclusief reserves	-33.227	-32.308	-30.692	-29.841	-29.828
Storting in reserves					
Putting uit reserves	683	340			
Saldo reserves	683	340			
Saldo inclusief reserves	-32.543	-31.968	-30.692	-29.841	-29.828

Toelichting

Taakveldindeling BBV

De voorgeschreven taakveldindeling leidt tot een verschuiving van gelden tussen programma's. Budget kinderopvang is verschoven naar het programma Meedoen. Vanuit programma Meedoen is het budget minimeleid verschoven naar programma Inkomensvoorziening en Arbeidsmarkt.

De daling van het saldo inclusief reserve is als volgt te verklaren:

Uitkeringen in het kader van de Participatiewet:

De invulling van de opgave m.b.t. het uitstroomoffensief leidt in de begroting 2018 tot lagere uitkeringslasten van €300.000. Hier staat tegenover dat een lager beroep op het vangnet is geraamd ad €230.000 en €80.000 lagere baten als gevolg van de verrekening van de intertemporele vergoeding verhoogde asielinstroom die in 2016 is ontvangen.

Bijzondere bijstand

Ten opzichte van 2017 is het budget voor beschermingsbewind in 2018 €260.000 lager. Dit betreft voornamelijk de taakstelling insourcing beschermingsbewind ad €241.000.

Het budget Zorgpolis minima is in 2017 eenmalig verhoogd met €95.000.

Begeleide participatie

Lagere lasten ad €1.090.000 in verband met rijksbezuiniging op de WSW.

Arbeidsparticipatie

Ten opzichte van 2017 is de integratie uitkering Participatiewet gestegen met €472.000. Deze stijging van de baten is vertaald naar de re-integratie budgetten.

Reserve Re-integratie

In 2017 eenmalige putting reserve re-integratie ter dekking van het Ondernemershuis (€115.000)

In 2017 eenmalige putting reserve sociaal domein (€250.000)

*) Kinderen in Deventer hebben er baat bij dat hun ouders gebruik kunnen maken van voorzieningen die financiële stabiliteit bevorderen. Daardoor kunnen kinderen zich beter ontwikkelen, groeien ze op in een omgeving met minder financiële stress en helpt de bewindvoerder ouders om gebruik te maken van financiële en materiële voorzieningen die ten goede komen aan kinderen (oa Leergeld, Nationaal Kinderfonds, bijzondere bijstand). In reactie op een amendement van de raad, dat is aangenomen bij de behandeling van de VJN 2017, stelt het college voor om een deel (€275.000) van de beschikbare middelen ter bestrijding van kinderarmoede in te zetten ter dekking van kosten van beschermingsbewind. Daarmee worden armoedemiddelen toegevoegd aan de bijzondere bijstand, zodat er voldoende ruimte is om de kosten van bewindvoering te betalen én de ondersteuning van gezinnen met een laag inkomen wanneer ze bijzondere noodzakelijke kosten hebben.

Taakvelden

(bedragen x €1.000)

PA07	Inkomens-voorziening en arbeidsmarkt	2018	2019	2020	2021
Taakveld 6.3	Inkomensregelingen	-9.209	-8.756	-8.761	-8.761
Taakveld 6.5	Arbeidsparticipatie	-5.661	-5.917	-6.086	-6.571
Taakveld 6.4	Begeleide participatie	-17.098	-16.019	-14.994	-14.496
Saldo Programma		-31.968	-30.692	-29.841	-29.828

Meedoen

Omschrijving

Ambitie sociaal domein: In de Deventer samenleving doet iedereen mee. Zoveel mogelijk op eigen kracht, waar nodig met ondersteuning van het sociaal netwerk. Mensen die het niet op eigen kracht redden, kunnen blijven rekenen op onze ondersteuning bij het opgroeien, het vinden van een goede onderwijsplek, het krijgen van zorg en het meedoen in de samenleving, waar mogelijk met werk.

Deventer wil een gemeente zijn met een stevige sociale structuur, die het mogelijk maakt dat iedereen zo goed mogelijk aan de samenleving kan meedoen. Als gemeente vervullen we hierin een faciliterende rol. De uitgangspunten daarbij zijn: de eigen kracht en de ondersteuningsvraag van mensen staan centraal, preventie, wijk-, buurt- en kerngerichtheid en integraliteit.

Onze doelstellingen:

1. Maximale participatie van Deventer burgers: mensen werken, versterken zichzelf, doen iets voor een ander, of voor de stad. Iedereen doet ertoe!
2. Het bieden van een vangnet voor burgers die (tijdelijk) niet kunnen meedoen in de Deventer samenleving.

Actuele beleidscontext

Met onze toegangen in de wijk verlenen we integraal, snel en adequaat zorg en ondersteuning aan bewoners die het nodig hebben. Daarbij gaan we uit van eigen regie van bewoners, maken we zoveel mogelijk gebruik van de mogelijkheden van bewoners en hun omgeving, benutten we bewonersinitiatieven en algemene voorzieningen danwel zetten we maatwerk in. We richten de transformatieopgave op:

1. Preventie

Primair ligt de verantwoordelijkheid voor preventie bij de burgers c.q. ouders/verzorgers zelf. Wanneer men er niet uitkomt op basis van eigen kracht dragen we zorg voor ondersteuning. Het professionele veld is ingericht om vroegtijdig problemen te signaleren. Daarmee kan er sneller en effectiever ondersteuning worden geboden en worden kostenbesparingen op de langere termijn gerealiseerd. Ondersteuning en zorg zoveel mogelijk integraal, samenhangend, dicht bij huis en dicht bij de leefwereld van burgers organiseren, aansluitend op hun eigen kracht. Zo kort als mogelijk, zo lang als noodzakelijk. Zoveel mogelijk vanuit 1 gezin, 1 plan, 1 regisseur gedachte. Preventie en laagdrempelige zorg zijn daarbij een randvoorwaarden. Zwaardere zorg en ondersteuning zijn maatwerk en beschikbaar waar nodig wanneer een voorliggende- of algemene voorziening niet voldoet. Preventie wordt vanuit een gemeente brede opgave opgepakt.

2. Toegang

We gaan de toegang (zorg, jeugd en werk) nog beter en slimmer inrichten. Mogelijk heeft dit tot gevolg dat in de toekomst er één gezamenlijke toegang is. We geven professionals de ruimte en het vertrouwen om te handelen. Mensen die ondersteuning nodig hebben, hebben keuzemogelijkheden en er is ruimte voor innovatieve en kleine aanbieders.

3. Maatwerk

In 2018 maken we met aanbieders nieuwe (inkoop)afspraken voor zorg en ondersteuning, om de beweging van individuele naar algemene voorzieningen te stimuleren. Dit met als uitgangspunt de integrale benadering en de doorgaande zorglijn voor 18-/18+.

Met de ingezette beheersmaatregelen gaan we ervan uit dat we in de meerjarige begroting kosten kunnen besparen. We realiseren in 2019 een besparing van €600.000 en vanaf 2020 structureel €1,1 miljoen. De effecten van de maatregelen blijven we intensief volgen met onze Monitor Sociaal Domein, die twee keer per jaar verschijnt, en met klanttevredenheidsonderzoeken. In het weerstandsvermogen hebben we €1 miljoen gereserveerd voor het geval de transformatie niet tijdig de gewenste besparing oplevert.

Doelen & prestaties

Programma	Taakvelden
PA08 Meedoen	0.5 Treasury; 4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken; 5.1 Sportbeleid en activering; 5.2 Sportaccommodaties; 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie; 6.2 Wijkteams; 6.3 Inkomensregelingen; 6.6 Maatwerkvoorziening (WMO); 6.71 Maatwerkdienstverlening 18+; 6.81 Geëscaleerde zorg 18+; 7.1 Volksgezondheid
Doelstelling	
Samenkracht / burgerparticipatie: Een bijdrage leveren aan het welbevinden van onze inwoners door eigen regie en een goede sociale infrastructuur mogelijk te maken.	
Prestatie	Budget
Minimaal 55% van de inwoners van 18 jaar en ouder voldoet aan de Nederlandse Norm Gezond Bewegen	€8.000.000
Het percentage inwoners dat zich vrijwillig inzet is minimaal 40% en het aantal mantelzorgpasgebruikers stijgt naar minimaal 2200	€1.400.000
Het faciliteren van minimaal acht algemene voorzieningen die de eigen regie versterken en het gebruik van de maatwerkvoorzieningen terugdringen	€500.000
Verder versterken preventie beweging met als belangrijk onderdeel gezondheid.	€3.700.000
Laagdrempelige opvoedingsondersteuning bieden voor alle ouders vanuit principe van de tien beschermende factoren.	€550.000

Doelstelling	
Toegang: Inwoners met een ondersteuningsvraag weten de weg naar de toegang te vinden.	
Prestatie	Budget
Verbinden toegangen met als doel één gezin, één plan, één regisseur.	€6.000.000
Sociale teams werken in 2018 in een nieuwe juridische entiteit.	In budget Toegang.

Doelstelling	
Ondersteuning: Bieden van ondersteuning voor inwoners die (tijdelijk) niet mee kunnen doen.	
Prestatie	Budget
Uitvoering geven aan regionaal actieplan beschermd wonen en maatschappelijke opvang	€24.900.000
Organiseren kwalitatief ondersteuningsaanbod WMO (inkoop)	€13.900.000
Voor minimaal 75% van de huishoudens die een beroep doen op schuldhulpverlening worden de schulden structureel opgelost of wordt een situatie gecreëerd waarin de schulden beheersbaar zijn	€2.100.000 lasten €800.000 baten

Beleidsindicatoren

Meedoen

Nummer	Taakveld	Naam	Waarde	Toelichting	Bron
20	Sport, cultuur en recreatie	Niet sporters	50,60	%	RIVM
32	Sociaal domein	Cliënten met een maatwerkarrangement WMO	710	Aantal per 10.000 inwoners	GMSD

Exploitatie

(bedragen x €1.000)

	2017	2018	2019	2020	2021
Lasten	70.431	76.161	75.909	75.098	75.052
Baten	6.728	5.524	5.388	5.359	5.332
Saldo exclusief reserves	-63.703	-70.637	-70.521	-69.739	-69.721
Storting in reserves	852	439	444	449	458
Putting uit reserves	2.562	903	753	357	341
Saldo reserves	1.710	464	309	-91	-116
Saldo inclusief reserves	-61.993	-70.173	-70.212	-69.830	-69.837

Toelichting

De stijging van het saldo inclusief reserves is als volgt te verklaren:

Taakveldindeling BBV

De voorgeschreven taakveldindeling leidt tot een verschuiving van gelden tussen programma's. Het saldo neemt toe met €5,5 miljoen doordat onderdelen van andere programma's verschuiven naar programma Meedoen. Dit betreft voornamelijk preventie Jeugd(zorg), gezinscoaches en combinatiefunctionarissen.

Sociale Teams (Toegang)

In 2018 zijn de lasten voor de sociale teams lager, omdat in 2017 eenmalig €200.000 was toegevoegd voor het opbouwwerk. Hiertegenover staat ook een lagere onttrekking van de reserve in 2018.

WMO begeleiding (maatwerkvoorzieningen 18+)

In de meicirculaire 2017 zijn door het rijk afgerond €900.000 aan extra middelen toegekend voor prijsstijging en volumegroei. Deze extra middelen worden ingezet om de hogere lasten te dekken van het groeiend aantal cliënten. De afname van de lasten in 2019 met €500.000 en vervolgens in 2020 met €500.000 houdt verband met de transformatie opgave.

Beschermd Wonen en Maatschappelijke opvang (Geëscaleerde zorg18+)

Ten opzichte van 2017 stijgen de lasten van Beschermd Wonen. Dit heeft enerzijds te maken met de extra middelen in de meicirculaire voor de prijsstijging ad €350.000 en anderzijds met de toename van de compensatie voor de kapitaalslasten ad €550.000.

Sportaccommodaties

Ten opzichte van 2017 dalen de kapitaalslasten met €200.000 als gevolg van een verlaging van de renteomslag van 4% naar 2,7%.

Sociaal Domein (Samenkracht)

De onttrekkingen uit reserves zijn in 2018 lager. In 2017 waren eenmalige onttrekkingen, waaronder de vrijval van de reserve sociaal domein van €670.000 (Voorjaarsnota 2017) en de eenmalige overheveling naar 2017 voor het nieuwe beleid Hulp bij het Huishouden voor een bedrag van €450.000.

Taakvelden

(bedragen x €1.000)

PA08	Meedoen	2018	2019	2020	2021
Taakveld 6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	-19.090	-18.725	-18.334	-18.342
Taakveld 6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	-9.359	-9.356	-9.230	-9.229
Taakveld 6.6	Maatwerkvoorziening (WMO)	-2.205	-2.205	-2.205	-2.205
Taakveld 6.2	Wijkteams	-6.036	-6.036	-6.036	-6.036
Taakveld 6.81	Geëscaleerde zorg 18+	-23.199	-23.624	-23.759	-23.758
Taakveld 4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	0	0	0	0
Taakveld 5.2	Sportaccommodaties	-2.444	-2.425	-2.405	-2.387
Taakveld 5.1	Sportbeleid en activering	-4.778	-4.779	-4.775	-4.772
Taakveld 7.1	Volksgezondheid	-3.684	-3.684	-3.684	-3.684
Taakveld 0.5	Treasury	587	561	538	516
Taakveld 6.3	Inkomensregelingen	35	61	61	61
Saldo Programma		-70.173	-70.212	-69.830	-69.837

Jeugd en onderwijs

Omschrijving

De lijn van opgroeien in Deventer is die van Wieg naar Werk. Jongeren in Deventer kunnen van hun jeugd genieten. Daarnaast ondersteunen we jongeren waar nodig op hun weg naar economische en sociale zelfstandigheid. Als gemeente vervullen we daarin wisselende rollen gericht op het versterken van de keten en de goede toegankelijkheid en bereikbaarheid van de benodigde voorzieningen. Organisaties in de stad werken samen binnen het netwerk Centrum Jeugd en Gezin.

- Basisdocumenten zijn:
- Visie van wieg naar werk
- Lokale Educatieve Agenda 2016-2020
- Beleidsvisie Brede School Nieuwe Stijl
- Plan van aanpak 'Sluitende aanpak jongeren'
- Beleidsplan Wet OKE en VVE
- Het normale leven versterken (preventie)

Actuele beleidscontext

Met onze toegangen in de wijk verlenen we integraal, snel en adequaat zorg en ondersteuning aan bewoners die het nodig hebben. Daarbij gaan we uit van eigen regie van bewoners, maken we zoveel mogelijk gebruik van de mogelijkheden van bewoners en hun omgeving, benutten we bewonersinitiatieven en algemene voorzieningen danwel zetten we maatwerk in. We richten de transformatieopgave op:

1. Preventie

Primair ligt de verantwoordelijkheid voor preventie bij de burgers c.q. ouders/verzorgers zelf. Wanneer men er niet uitkomt op basis van eigen kracht dragen we zorg voor ondersteuning. Het professionele veld is ingericht om vroegtijdig problemen te signaleren. Daarmee kan er sneller en effectiever ondersteuning worden geboden en worden kostenbesparingen op de langere termijn gerealiseerd. Ondersteuning en zorg zoveel mogelijk integraal, samenhangend, dicht bij huis en dicht bij de leefwereld van burgers organiseren, aansluitend op hun eigen kracht. Zo kort als mogelijk, zo lang als noodzakelijk. Zoveel mogelijk vanuit 1 gezin, 1 plan, 1 regisseur gedachte. Preventie en laagdrempelige zorg zijn daarbij een randvoorwaarden. Zwaardere zorg en ondersteuning zijn maatwerk en beschikbaar waar nodig wanneer een voorliggende- of algemene voorziening niet voldoet. Preventie wordt vanuit een gemeente brede opgave opgepakt.

2. Toegang

We gaan de toegang (zorg, jeugd en werk) nog beter en slimmer inrichten. Mogelijk heeft dit tot gevolg dat in de toekomst er één gezamenlijke toegang is. We geven professionals de ruimte en het vertrouwen om te handelen. Mensen die ondersteuning nodig hebben, hebben keuzemogelijkheden en er is ruimte voor innovatieve en kleine aanbieders.

3. Maatwerk

In 2018 maken we met aanbieders nieuwe (inkoop)afspraken voor zorg en ondersteuning, om de beweging van individuele naar algemene voorzieningen te stimuleren. Dit met als uitgangspunt de integrale benadering en de doorgaande zorglijn voor 18-/18+.

4. Huisvesting Onderwijs

De leegstand van schoolgebouwen en de komst van een aantal nieuwe scholen brengt met zich mee dat er een herschikking van locaties en gebouwen moet plaatsvinden. Dit wordt vastgelegd in een nieuw Integraal Huisvestingsplan (IHP).

Doelen & prestaties

Programma	Taakvelden
PA09 Jeugd en onderwijs	4.2 Onderwijshuisvesting; 4.3 Onderwijsbeleid en Leerlingzaken; 6.72 Maatwerkdienstverlening 18-; 6.82 Geëscaleerde zorg 18-
Doelstelling	
Onderwijs en leerlingzaken: We leveren een bijdrage aan de ontwikkelingskansen van kinderen op hun weg naar sociale en economische zelfstandigheid	
Prestatie	
Realiseren van goede aansluiting van voorschoolse opvang naar basisonderwijs	Budget €2.900.000
Jongeren behalen een startkwalificatie of een andere passende opleiding die aansluit op de vraag van de arbeidsmarkt	€600.000
Realiseren van adequate onderwijshuisvesting	€7.400.000
Doelstelling	
Jeugdhulp: We bieden jeugdhulp als vangnet voor gezinnen met kinderen die (tijdelijk) niet mee kunnen doen.	
Prestatie	
Organiseren van een kwalitatief goed ondersteuningsaanbod van jeugdhulp (via regionale inkoop).	Budget €19.100.000

Beleidsindicatoren

Jeugd en onderwijs

Nummer	Taakveld	Naam	Waarde	Toelichting	Bron
17	Onderwijs	Absoluut verzuim	0,39	Aantal per 1.000 leerlingen	DUO
18	Onderwijs	Relatief verzuim	22,56	Aantal per 1.000 leerlingen	DUO
19	Onderwijs	Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	2	Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	DUO
22	Sociaal domein	Jongeren met een delict voor de rechter	1,74	% 12 t/m 21 jarigen	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel
23	Sociaal domein	Kinderen in uitkeringsgezin	6,45	% kinderen tot 18 jaar	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tiel
25	Sociaal domein	Achterstandsleerlingen	0	% 4 t/m 12 jarigen	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel
29	Sociaal domein	Jongeren met jeugdhulp	12	% van alle jongeren tot 18 jaar	CBS
30	Sociaal domein	Jongeren met jeugdbescherming	1,30	% van alle jongeren tot 18 jaar	CBS
31	Sociaal domein	Jongeren met jeugdreclassering	0,50	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	CBS

Exploitatie

(bedragen x €1.000)

	2017	2018	2019	2020	2021
Lasten	43.121	35.842	33.258	33.390	32.958
Baten	4.456	3.095	675	675	675
Saldo exclusief reserves	-38.665	-32.746	-32.582	-32.714	-32.283
Storting in reserves	61				
Putting uit reserves	2.119	1.636	1.275	944	478
Saldo reserves	2.058	1.636	1.275	944	478
Saldo inclusief reserves	-36.607	-31.110	-31.307	-31.770	-31.805

Toelichting

De daling van het saldo inclusief reserves is als volgt te verklaren:

Taakveldindeling BBV

De nieuwe door het rijk voorgeschreven taakveldindeling leidt tot een verschuiving van gelden tussen programma's. Per saldo verschuift €4,7 miljoen van programma Jeugd en Onderwijs naar programma Meedoen. Dit betreft voornamelijk preventie Jeugd(zorg), gezinscoaches en combinatiefunctionarissen.

Onderwijshuisvesting

Ten opzichte van 2017 dalen de kapitaalslasten met €950.000 als gevolg van een verlaging van de renteomslag van 4% naar 2,7%. De lagere kapitaalslasten zijn ook de reden van de lagere putting uit de reserve in 2018. Het per saldo voordelige verschil komt ten gunste van het generiek weerstandsvermogen.

Onderwijsbeleid en leerlingzaken

Zowel de baten als de lasten van Onderwijsachterstandenbeleid (OAB) zijn in ten opzichte van 2017 €900.000 lager als gevolg van budgetoverheveling van niet bestede middelen eind 2016. Verder heeft het Rijk met ingang van 2018 een korting opgelegd van €300.000. Om de bezuiniging te realiseren worden niet de directe kindplekken gekort, maar een aantal tijdelijke projecten gericht op versterking van de VVE kwaliteit. Voor 2019 en verder is het verdeelmodel OAB nog niet bekend, wat de reden is dat de lasten en baten vanaf jaarschijf 2019 €2,5 miljoen lager zijn.

Jeugdzorg (maatwerkvoorzieningen 18-)

In 2018 wordt gestart met de trajectfinanciering voor de Jeugdzorg. Het financiële effect van de toepassing van het nieuwe inkoopmodel is op dit moment moeilijk te bepalen. Het uitgangspunt bij het nieuwe inkoopmodel is om 70% bij aanvang van het traject te financieren en dit zorgt voor een éénmalige piek in de kosten, omdat de kosten ten opzichte van maandelijkse declaratie naar voren worden gehaald. Omdat in 2018 alleen het middensegment via een trajectprijs wordt afgerekend, zal het effect naar verwachting niet significant zijn. Vooral nog is het uitgangspunt dat het nieuwe bekostiging binnen de budgettaire kaders kan worden uitgevoerd.

Taakvelden

(bedragen x €1.000)

PA09	Jeugd en onderwijs	2018	2019	2020	2021
Taakveld 6.82	Geëscaleerde zorg 18-	-1.334	-1.334	-1.334	-1.334
Taakveld 4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-2.031	-1.988	-2.046	-2.047
Taakveld 4.2	Onderwijshuisvesting	-5.496	-5.667	-5.715	-5.746
Taakveld 6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	-22.250	-22.319	-22.674	-22.678
Saldo Programma		-31.110	-31.307	-31.770	-31.805

Economie kunst en cultuur

Omschrijving

Wij zetten ons binnen het programma Economie, Kunst en Cultuur samen met bedrijfsleven, (beroeps-)onderwijs, culturele organisaties en andere partners in voor een economisch en cultureel vitale samenleving. Uitgangspunt en kader hierbij is de Deventer Economische Visie 2020 en uitvoeringsstrategie (DEVisie 2020). De focus is erop gericht om in samenwerking de onderstaande drie kansrijke economische profielen te versterken:

- Vrijtijds-economie (Boeiende Be-leefstad);
- Kenniseconomie (Open Informatiestad);
- Maakindustrie (Duurzame Maakstad).

We leveren inspanningen ter versterking van het imago van Deventer, we bieden ruimte voor ondernemen en dragen eraan bij dat de beroepsbevolking aansluit op de vraag vanuit het bedrijfsleven. We faciliteren een levendige cultuursector, die in samenwerking met het bedrijfsleven bijdraagt aan het versterken het innovatief vermogen en het cultureel en creatief ondernemerschap. Kortom, we realiseren een omgeving waarin bedrijven, organisaties, (kennis)instellingen en burgers optimaal kunnen gedijen. We geven nieuw elan aan de samenwerkingsverbanden met ondernemers in de gemeente, op de bedrijventerreinen, in de binnenstad en in het buitengebied.

Actuele beleidscontext

De komende jaren is het behouden, vernieuwen en uitbreiden van de economische bedrijvigheid en duurzame werkgelegenheid de dominante opgave voor Deventer. We willen optimaal profiteren van de aantrekkelijke economie en van de toenemende bereidheid om hierin te investeren. Alleen langs die weg behouden we onze welvaart en ons welzijn op lange termijn. Een attractief cultureel en creatief klimaat, grondstof- en energieneutraliteit, een sterk innovatief vermogen en een goede aansluiting tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt versterken en ondersteunen deze opgave. De Deventer kernkwaliteit Ondernemerschap benutten we maximaal om vanuit “netwerk is kracht” onze doelstellingen te bereiken.

Economische en culturele profilering:

- Vrijtijdseconomie (Boeiende Be-leefstad):
We geven uitvoering aan de plannen voor gemeente brede samenhang in programmering, en marketing van totaal product Deventer (...indeventer!) en gezonde culturele voorzieningen in de leukste winkelstad, met een gastvrije horeca en detailhandel en faciliteiten voor het nieuwe winkelen, bezoeken, werken en leren. Deventer 1250 jaar is in 2018 hét centrale thema waaromheen de samenwerking gestalte krijgt. De culturele ambities worden beschreven in de op te stellen cultuurvisie. De nieuwbouw van de Openbare Bibliotheek en de Viking worden afgerond.
- Maakindustrie (Duurzame Maakstad):
Met het label Clean Tech Regio zoeken we nationaal en internationaal verbinding en koppelen dit ook aan acquisitie Bedrijvenpark A1 en goed en duurzaam functionerende bedrijventerreinen. We leveren extra inzet op de ontwikkeling van de Binnenstad en op de 'Poort van Deventer': Vaart in de Haven, DOIC op de AKZOlocatie en de Gasfabriek
- Kenniseconomie (Open Informatiestad):

De Kennispositie van het bedrijfsleven wordt benut om bedrijven aan te trekken en nieuwe bedrijvigheid te ontwikkelen. Waar mogelijk faciliteren wij (kennis-)clusters van ondernemers en andere kennisinstellingen om onderlinge samenwerking te vergroten en om gerelateerde bedrijvigheid aan te trekken.

De DEVisie 2020 ambities zijn vertaald in streefwaarden die neerslaan in meetbare en aantoonbare resultaten. We willen groeien waar het kan en krimpen waar het moet. Heroverwegen van bestaande inzet met het accent op het sturen op functies in plaats van instellingen maakt daar deel van uit. Of de ambities gehaald worden is in hoge mate afhankelijk van externe factoren en ontwikkelingen buiten de gemeentelijke invloedssfeer. Dit zal blijken uit de jaarlijkse voortgangsrapportage/monitor.

Doelen & prestaties

Programma	Taakvelden
PA10 Economie, kunst en cultuur	3.1 Economische ontwikkeling; 3.3 Bedrijfsloket en -regelingen; 3.4 Economische promotie; 5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie; 5.4 Musea; 5.5 Cultureel erfgoed; 5.6 Media
Doelstelling	
Vergroten van de werkgelegenheid in de gemeente Deventer.	
Prestatie	Budget
Randvoorwaarden creëren voor een goed vestigingsklimaat en versterken van de logistieke functie met aandachtsgebieden Poort van Deventer, de haven, Bedrijvenpark A1 en de Binnenstad.	
Het beheren en opbouwen van relaties met ondernemers en georganiseerd bedrijfsleven, het acquireren van nieuwe bedrijven en het verlenen van dienstverlening aan ondernemers (Ondernemershuis Deventer).	
Een breed gedragen sociaal – economisch beleid en uitvoering waaronder winkeltijden, horeca en detailhandel.	
Samenwerking organiseren met het onderwijs en het bedrijfsleven zodat de aansluiting van het onderwijs in Deventer op de regionale arbeidsmarkt structureel wordt verbeterd.	
Doelstelling	
Versterken van het (culturele) imago en economische profiel van Deventer in regionale en internationale context.	
Prestatie	Budget
Zorgen voor marketing van Deventer aan de hand van de economische profielen Boeiende Beleefstad, Open Informatiestad en Duurzame maakstad en merken als Salland, Hanzesteden en Cleantechregio.	
Meer spin-off genereren uit het ambitieverhaal Deventer Internationaal van vrijwilligersorganisaties, onderwijs en culturele instellingen, het bedrijfsleven en de gemeente. Via het International Office Deventer de internationale activiteiten van Deventer partijen binnen verschillende sectoren zichtbaar maken en verbinden met bijzondere aandacht voor internationale economische ontwikkeling. De (door externe partijen gefinancierde) projecten ter versterking van het lokaal bestuur in de partnersteden van Deventer kunnen hier een positieve bijdrage aan leveren.	€120.000

Speerpunt in 2018 is de viering van het 1250-jarig bestaan van Deventer. Dat wordt een feest van en voor alle Deventenaren en bezoekers aan de gemeente. Er wordt een breed scala aan activiteiten georganiseerd waarvan de gemeente ook de komende jaren de vruchten plukt.	€400.000
--	----------

Doelstelling	
Het vergroten van het aantal bezoekers van binnen en buiten de gemeente aan culturele activiteiten.	
Prestatie	Budget
Het in samenwerking met de partijen in het culturele veld versterken van de samenhang binnen het cultuuraanbod, bijvoorbeeld een betere spreiding van tijd, plaats en inhoud door middel van een gemeente brede programmering.	
Het uitvoeren van een meer succesvolle marketing vanuit een samenhangende en herkenbare programmering.	€100.000

Doelstelling	
Het behouden en waar mogelijk vergroten van het aanbod en verscheidenheid aan cultuureducatie.	
Prestatie	Budget
Er wordt een gelijk speelveld gecreëerd voor de professionele aanbieders van cultuureducatie.	

Doelstelling	
Het versterken van een Deventer cultureel klimaat dat inspireert en uitdaagt om cultuur te produceren en het culturele speelveld te vernieuwen.	
Prestatie	Budget
Gesubsidieerde instellingen krijgen een verantwoordelijkheid voor het creëren van verbindingen binnen het gehele cultuurveld en ook daarbuiten.	
Met gesubsidieerde instellingen worden afspraken gemaakt over hun bijdrage aan de vernieuwing binnen het culturele speelveld.	
De bedrijfsplannen van de structureel gesubsidieerde organisaties voldoen aan de criteria voor doeltreffendheid, gezonde bedrijfsvoering en toekomstbestendig subsidiebeleid, waaronder ook valt de bundeling van krachten, zowel binnen de cultuursector als met andere sectoren (zorg, sport, sociaal, economie).	

Doelstelling	
Het vergroten van de zichtbaarheid van en de betrokkenheid bij het culturele erfgoed, zowel boven- als ondergronds.	
Prestatie	Budget

Wettelijke taken op gebied van monumenten en archeologie worden adequaat uitgevoerd.	€634.000
--	----------

Beleidsindicatoren

Economie kunst en cultuur

Nummer	Taakveld	Naam	Waarde	Toelichting	Bron
14	Economie	Functiemenging	52,80	%	LISA
15	Economie	Bruto Gemeentelijk Product	24,20	Verhouding tussen verwacht en gemeten product	Atlas voor gemeenten
16	Economie	Vestigingen (van bedrijven)	102,90	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	LISA

Exploitatie

(bedragen x €1.000)

	2017	2018	2019	2020	2021
Lasten	19.354	16.770	16.250	16.140	16.091
Baten	5.463	1.994	1.991	1.978	1.965
Saldo exclusief reserves	-13.891	-14.776	-14.260	-14.162	-14.126
Storting in reserves	3.366	43	43	43	43
Putting uit reserves	2.429	495	135	110	72
Saldo reserves	-936	452	92	66	29
Saldo inclusief reserves	-14.828	-14.324	-14.168	-14.095	-14.097

Toelichting

De daling van het saldo inclusief reserves is als volgt te verklaren:

Culturele gebouwen

Ten opzichte van 2017 dalen de kapitaalslasten met €490.000 als gevolg van een verlaging van de renteomslag van 4% naar 2,7%. Dit voordeel komt ten gunste van het generiek weerstandsvermogen.

Musea

In 2017 ontvangt het Deventer Verhaal voor het laatst de incidentele bijdrage van €65.000 als bijdrage in de huisvesting.

Deventer 1.250

In 2018 is conform de voorjaarsnota 2017 een bijdrage begroot van €400.000 als bijdrage in het totale programmabudget van €2 miljoen voor het projectbureau Deventer 1250 (in 2017 is een bijdrage van €100.000 begroot).

Taakvelden

(bedragen x €1.000)

PA10	Economie kunst en cultuur	2018	2019	2020	2021
Taakveld 3.1	Economische ontwikkeling	-495	-495	-495	-495
Taakveld 5.3	Cult.presentatie, -productie en -partic.	-4.550	-4.550	-4.550	-4.550
Taakveld 5.5	Cultureel erfgoed	-1.989	-1.610	-1.614	-1.617
Taakveld 5.4	Musea	-944	-1.297	-1.297	-1.297
Taakveld 3.4	Economische promotie	-745	-746	-744	-743
Taakveld 3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-690	-641	-566	-566
Taakveld 5.6	Media	-4.911	-4.830	-4.829	-4.828
Saldo Programma		-14.324	-14.168	-14.095	-14.097

Vorzieningen

(bedragen x €1.000)

	2018	2019	2020	2021
Uitgaven t.l.v. voorzieningen	51	51	51	51
Inkomsten t.g.v. voorzieningen	142	142	142	142
Saldo	91	91	91	91

Investeringen

(bedragen x €1.000)

	2018	2019	2020	2021
Uitgaven t.l.v. investeringen	828			
Inkomsten t.g.v. investeringen				
Saldo	-828			

Bedrijfsvoering

Omschrijving

Binnen de gemeente Deventer werken medewerkers met plezier aan de Deventer vraagstukken. Een organisatie waarin integraal gewerkt wordt, over domein- en teamgrenzen heen. We zoeken steeds de samenwerking in logische ketens, waarbij die keten niet ophoudt bij de organisatiegrens. We werken van buiten naar binnen, van binnen naar buiten en met ons hoofd en hart voor Deventer.

We ontwikkelen ons tot een organisatie die flexibel, communicatief en netwerkend is. Zo kunnen we inspelen op wat de samenleving ons vraagt. Onze rolinvulling bepalen we mede afhankelijk van het maatschappelijke vraagstuk.

We werken samen volgens onze kernwaarden Zorgzaam, Open, Verantwoordelijk en Durf. We sturen op basis van:

- vertrouwen: minder kaders, maar wel steviger;
- besliskracht: korte beslislijnen.

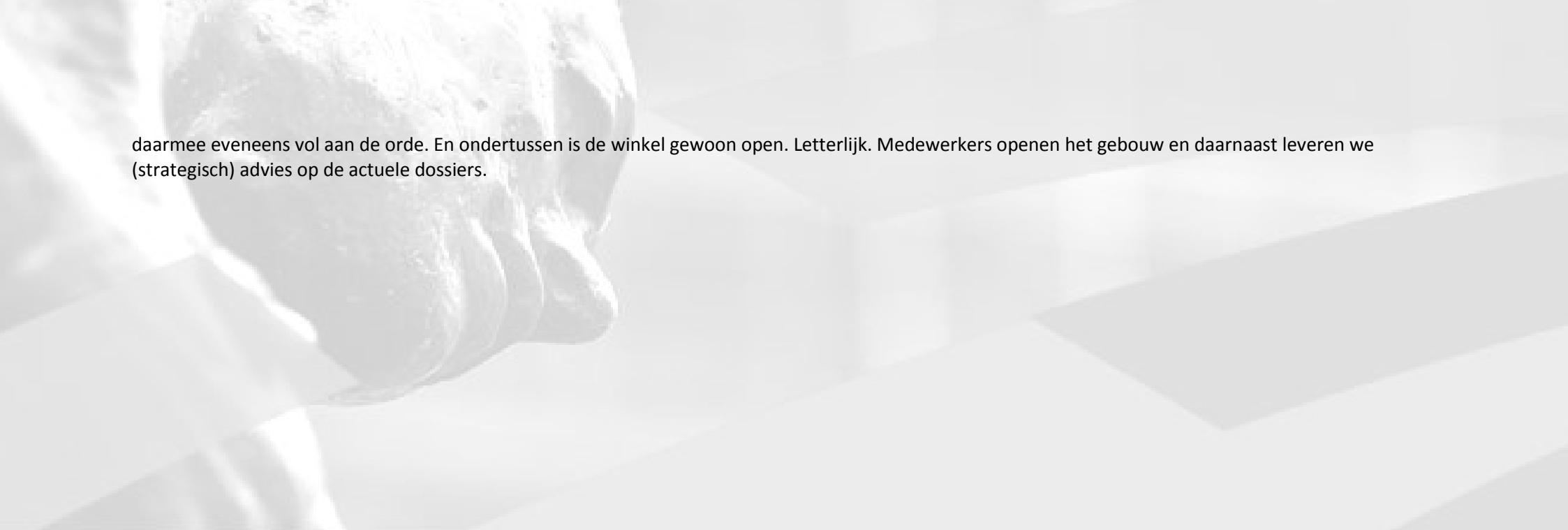
Om dit mogelijk te maken scheppen we vanuit het programma Bedrijfsvoering de voorwaarden voor de gemeentelijke organisatie met:

- een solide begroting en een eigentijdse planning- en controlcyclus;
- modern en slagvaardig management;
- een op de gemeentelijke ontwikkeling toegesneden HR-programma;
- duurzame huisvesting waarin gebouw en voorzieningen optimaal worden benut;
- betrouwbare informatiehuishouding/-voorziening en informatieveiligheid;
- kaderstelling, advisering en ondersteuning bij de invoering van de privacy wet- en regelgeving (AVG);
- hoogwaardige advisering en ondersteuning op het gebied van Financiën, HR, Communicatie, Juridische Zaken en Inkoop en Kennis en Verkenning (onderzoek en statistiek).

Op al deze lijnen is continu innoveren het uitgangspunt. Deventer, Olst-Wijhe en Raalte (DOWR) hebben een samenwerkingsverband op het gebied van bedrijfsvoering. De financiële administratie, de gemeentelijke belastingen, de ICT, de facilitaire zaken en het inkoopadvies leveren we in dit verband vanuit de gemeente Deventer.

Actuele beleidscontext

De bedrijfsvoering van de gemeentelijke organisatie blijft in ontwikkeling. We willen als organisatie snel kunnen inspelen op maatschappelijk ontwikkelingen en initiatieven en klaar zijn voor de uitvoering van landelijke wetgeving zoals de Omgevingswet. Dit vergt doorontwikkeling van de organisatie op de in 2017 ingeslagen weg: verdergaande flexibilisering om nog sneller te kunnen inspelen op de vraagstukken die zich voordoen, hierin sterk in verbinding te staan met de samenleving en de netwerken die zich daarin bevinden en zo nog meer mogelijk te maken in Deventer. In 2018 blijven we hierin leren en ontwikkelen. Daarnaast is implementatie van de in 2017 vastgestelde I-visie speerpunt. De ambities zijn in uitvoeringsplannen vastgelegd waarbij informatieveiligheid een belangrijke prioriteit is. De implementatie van de privacywet- en regelgeving raakt de gehele gemeentelijke organisatie en is

daarmee eveneens vol aan de orde. En ondertussen is de winkel gewoon open. Letterlijk. Medewerkers openen het gebouw en daarnaast leveren we (strategisch) advies op de actuele dossiers.

Gemeentebrede ontwikkeling

Finance & Control

In de financiële besturing van de gemeente staat soliditeit centraal, met andere woorden: een gemeente die tegen een stootje kan. De afgelopen collegeperiode is ingezet op het voeren van een solide financieel beleid, zodat de gemeente toch haar ambities en doelstellingen kon bereiken. Het huishoudboekje moet nu en voor de toekomst op orde zijn. Wij zijn daarom slim met onze middelen omgegaan en hebben waar nodig herschikt. Hierdoor is het het college gelukt telkens een structureel sluitende meerjarenbegroting te presenteren.

Om dit ook voor de toekomst mogelijk te blijven maken, wordt het financiële- en controlwerkveld verder doorontwikkeld. Wij doen dit met een passende organisatie, kaders die dit mogelijk maken, een risicogedreven focus en betere informatievoorziening voor college en raad. Het afgeven van een in-controlverklaring vanaf 2020 vraagt om gemeentebrede, nadrukkelijke en zichtbare control op alle niveaus. In 2018 zetten wij hiervoor de eerste stappen.

Leren en Ontwikkelen

We willen een professioneel, flexibel en vitaal personeelsbestand om de uitdagingen van alledag en de toekomst aan te gaan. Daartoe investeren we circa 2% van de loonsom aan opleidingen en trainingen. In 2018 doen we dat met nog meer focus. Leren en ontwikkelen in het werk en op de werkplek staan daarbij voorop.

I-visie

De i-visie is in 2017 opgesteld en vastgesteld door de raad. De I-visie kent een looptijd van 4 jaar.

De thema's van de visie zijn:

- Omgang met informatieveiligheid, waarbij het gebruiken en delen van gegevens veilig, vertrouwelijk en integer plaatsvindt. Dit betreft een samenspel van technische maatregelen en feitelijk handelen van de Deventer organisatie.
- Informatiebeheer: er dient borging van digitale archieven en aansluiting op landelijke informatievoorzieningen te worden gerealiseerd.
- Innovatie en inspelen op ontwikkelingen, waarbij de ambitie van de maatschappelijke opgave tempo en inhoud bepaalt. Kern van het opvolgen van innovatie is organisatorische innovatie met beschikbare technologie.

Door het operationaliseren van deze thema's kan de gemeente een betrouwbare en moderne informatievoorziening naar de toekomst mogelijk maken. 2018 staat in het teken van het implementeren van de I-visie. De DOWRi-werkorganisatie is hiervan de opdrachtnemer en heeft in haar uitvoeringsplan de uitvoering vastgelegd.

Informatiebeveiliging

Onder informatiebeveiliging verstaan we het treffen en onderhouden van een samenhangend pakket aan maatregelen om de betrouwbaarheid van de informatievoorziening te waarborgen. Kernpunten daarbij zijn beschikbaarheid, integriteit (juistheid) en vertrouwelijkheid van persoonsgegevens en andere informatie. Het informatiebeveiligingsbeleid geldt voor het gehele proces van informatievoorziening en de gehele levenscyclus van informatiesystemen. Het beperkt zich niet alleen tot de ICT en heeft betrekking op het politiek bestuur, alle medewerkers, burgers, gasten, bezoekers en externe relaties.

Het informatiebeveiligingsbeleid heeft als doel het waarborgen van de continuïteit van de informatiesystemen, het minimaliseren van de schade door het voorkomen van beveiligingsincidenten en het minimaliseren van eventuele gevolgen. Het informatiebeveiligingsbeleid biedt o.a. een kader om (toekomstige) maatregelen in de informatiebeveiliging te toetsen aan de Baseline Informatiebeveiliging Nederlandse Gemeenten (BIG). Het informatiebeveiligingsbeleid biedt een kader om aan huidige en toekomstige wet- en regelgeving te voldoen. De belangrijkste informatieveiligheidsactiviteiten worden beschreven in het uitvoeringsplan dat in september 2017 door het college van B&W is vastgesteld.

Privacy

Privacy heeft betrekking op gegevensbescherming: gemeenten moeten zorgvuldig en veilig, proportioneel en vertrouwelijk omgaan met het verzamelen, bewaren en gebruiken van persoonsgegevens en andere informatie die de persoonlijke levenssfeer van burgers raakt. Burgers moeten daarop kunnen vertrouwen. In dat verband krijgen gemeenten te maken met de Europese Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). Deze legt sterk de nadruk op de organisatorische waarborgen voor de bescherming van persoonsgegevens en stelt nadere eisen aan organisaties met verhoogde privacy-risico's zoals gemeenten. Een zorgvuldige omgang met persoonsgegevens raakt de gehele organisatie, werkprocessen, beheersmaatregelen etc. Het doel van de invoering van de AVG per mei 2018 is uiteindelijk het verder borgen van de correcte omgang met persoonsgegevens en het waarborgen van de privacyrechten van personen van wie de gemeente Deventer persoonsgegevens verwerkt.

Inhuur

We sturen concernbreed nadrukkelijk op beheersing van de inhuur. Enerzijds zetten we vanuit werkgeversoogpunt in op een vaste bezetting op vast werk. Daarbij sturen we op flexibiliteit in de organisatie; bij wisselend of nieuw werk intern organiseren we de mobiliteit zo, dat er zo veel mogelijk met de eigen bezetting herschikt kan worden. Anderzijds sturen we in geval van inhuur vanuit kosten oogpunt op een scherpe prijs-kwaliteitverhouding.

De begrote inhuur boven formatie 2018 bedraagt €5,880 miljoen. Het gaat dan om inhuur extra capaciteit van €3,003 miljoen en inhuur specifieke deskundigheid van €1,858 miljoen. Bij de aanvraag voor inhuur wordt altijd eerst gekeken of dit gemeente intern binnen de organisatie kan worden opgelost of via de Talentenregio (het regionale samenwerkingsverband van overheidsorganisaties waaraan ook Deventer deelneemt). Wanneer dit niet tot een oplossing komt, wordt de inhuuraanvraag gepubliceerd op de inhuurdesk. Inhuuropdrachten boven de €100.000 moeten worden geaccordeerd door de directie. Via de P&C-cyclus wordt gerapporteerd over de stand van zaken rondom het inhuurbudget.

Inhuur (bedragen x€1.000)	Realisatie					Begroot	
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Inhuur vaste formatie	1.878	1.170	1.115	1.362	1.928	1.222	1.019
Inhuur extra capaciteit	3.549	4.537	4.683	4.713	3.159	3.249	3.003
Inhuur specifieke deskundigheid	2.945	1.981	1.656	2.150	1.921	1.966	1.858
Totaal	8.372	7.688	7.454	8.227	7.258	6.437	5.880

Formatieontwikkeling

De formatie van de gemeente is een dynamisch gegeven. De formatie is onderhevig aan daling door taakstellingen en bezuinigingen, maar ook aan stijging, doordat taken van het Rijk naar de gemeente komen of andere ontwikkelingen. Zo is de gemeente Deventer gastheer voor DOWR-bedrijfsvoeringonderdelen als ICT, FZ, belastingen en de financiële administratie. De formatiereductie als gevolg van bezuinigingen en taakstellingen leidt daarom niet altijd 1 op 1 tot afname van de formatieomvang van de gemeente als geheel.

Meerjarige formatieontwikkeling	2017	2018	2019	2020	2021
Totaal aantal fte	690	674	670	669	667

De daling van 2017 naar 2018 heeft met name te maken met een daling van de formatie doordat mensen over zijn gegaan naar de Omgevingsdienst (9,4 fte). Ook de bezuinigingen op bedrijfsvoering (overhead) worden de komende jaren ingevuld waardoor de formatie daalt.

Doelen & prestaties

Programma	Taakvelden
PA11 Bedrijfsvoering	0.4 Overhead
Doelstelling	
Bevorderen van de sturing en beheersing van de gemeente	
Prestatie	Budget
Bevorderen risicogericht werken door het faciliteren van risicomanagementsessies per programma/taakveld. Geïdentificeerde risico's worden vastgelegd, geactualiseerd en voorzien van beheersmaatregelen. Uitvoering van de beheersmaatregelen wordt gemonitord.	
Versterken van de control door de eerste-lijn- control in programma's en teams expliciet en meetbaar te maken en het controlframework voor de gemeente opnieuw in te richten. Dit koppelen wij aan nieuwe budgetregels en vereenvoudiging in de kostenstructuur om meer focus in de sturing aan te brengen.	
Het voeren van financieel solide beleid en –beheersing, gewaardeerd met een goedkeurende accountantsverklaring.	
Kwartaalrapportages met ingang van 2018	

Doelstelling	
Professionele medewerkers en managers die de organisatie nu en in de toekomst aan haar inwoners en ondernemers kan verbinden.	
Prestatie	Budget
Het strategisch leer- en ontwikkelplan draagt bij aan de ontwikkeling van de organisatie, sluit aan op de organisatiekoers en richt zich op het continu verbeteren in onze organisatie. Het biedt de mogelijkheden om medewerkers te ontwikkelen naar flexibele, communicatieve, netwerkende medewerkers die verantwoordelijkheid nemen en digitaal vaardig zijn. We vergroten het leereffect door meer nadruk te leggen op het leren op de werkplek naast het gevarieerde aanbod in de Deventer School.	€976.000
Er worden diverse maatregelen ingezet om de flexibiliteit en bredere inzetbaarheid van medewerkers te vergroten, bijvoorbeeld door via Deventer Doet medewerkers de ruimte te geven om 25% van hun tijd flexibel inzetbaar te zijn.	€12.800.000
Een gezonde en plezierige werkplek met aandacht voor vitaliteit, een juiste balans, gezondheid en het beperken van stress. We streven een verzuim na van maximaal 4,6%. Deze norm is gebaseerd op de 25% best scorende gemeenten in onze grootteklasse.	€300.000

We werken aan een open dialoog en het goede gesprek in de organisatie; tussen management en medewerkers en medewerkers onderling. In de personele jaarcyclus is er, naast aandacht voor prestatie en inhoud, meer focus op ontwikkeling van management en medewerkers. Via het nieuwe medewerkersonderzoek geven we medewerkers het platform om samen verantwoordelijkheid te nemen en de werktevredenheid te vergroten.	
We bieden gelijke kansen en de opbouw van onze organisatie is een afspiegeling van de maatschappij. We geven mensen met een achterstand naar de arbeidsmarkt kansen via garantiebanen. We vergroten de instroom van jongeren doordat medewerkers van 55jr en ouder ruimte creëren door minder te werken. We realiseren onder meer een trainee programma met ruimte voor de instroom van 2 jongeren. We gaan werken aan het vergroten van de diversiteit in de organisatie, o.a door anoniem solliciteren.	€155.000

Doelstelling	
Informatievoorziening die past.	
Prestatie	Budget
Om de informatiebehoefte van de gemeente te voorzien van een meerjarig kader is de nieuwe I- visie opgesteld en wordt het bijbehorende uitvoeringsplan in werking gesteld.	
Open data krijgt een vervolg en nieuwe datasets worden beschikbaar gesteld voor burgers en bedrijven.	
Digitalisering en zelfservice voor burgers, bedrijven en organisatie o.a. door introductie van persoonlijke inlogpagina (pip).	
Laagdrempelige informatievoorziening voor burgers om inzicht in werking en keuzes transparant te maken (hetgeldvan.deventer.nl)	

Doelstelling	
De basis is op orde	
Prestatie	Budget
Een moderne en efficiënte I-infrastructuur die een betrouwbare ruggengraat voor een moderne informatievoorziening is en voldoet aan alle wettelijke eisen, eenmalige opslag en meervoudig gebruik .	
Implementatie van de nieuwe aanbestedingsrichtlijn met borging van de control in de lijn zodat de gemeente compliant is op aanbestedingsrechtmatigheid.	
Implementatie Aanbestedingswet, Wet Arbeidsrelatie en Wet bescherming persoonsgegevens.	
Borging informatieveiligheid via (procesafspraken) en audits en borging privacy aspecten door middel van Privacy- en Business impact analyses.	

Beleidsindicatoren

Bedrijfsvoering

Nummer	Taakveld	Naam	Waarde	Toelichting	Bron
2	Bestuur en ondersteuning	Bezetting	6,63	Fte per 1.000 inwoners	eigen gegevens
1	Bestuur en ondersteuning	Formatie	6,75	Fte per 1.000 inwonere	eigen gegevens
3	Bestuur en ondersteuning	Apparaatskosten	525	Kosten per inwoner	eigen begroting
4	Bestuur en ondersteuning	Externe inhuur	10,04	Kosten inhuur externen als % van totale loonsom + kosten inhuur externen	eigen begroting
5	Bestuur en ondersteuning	Overhead kosten	7,97	% van totale lasten	eigen begroting

Exploitatie

(bedragen x €1.000)

	2017	2018	2019	2020	2021
Lasten	36.798	32.814	32.197	31.749	32.468
Baten	8.309	7.484	7.388	7.363	7.308
Saldo exclusief reserves	-28.489	-25.330	-24.810	-24.386	-25.160
Storting in reserves	1.670	540	776	890	538
Putting uit reserves	4.776	637	224	33	563
Saldo reserves	3.105	97	-552	-858	25
Saldo inclusief reserves	-25.384	-25.233	-25.362	-25.243	-25.135

Toelichting

Het saldo van baten en lasten inclusief reserves is in 2018 €151.000 lager ten opzichte van 2017.

Saldo baten en lasten exclusief reserves

De daling van lasten en baten (exclusief reserves) van €3,2 miljoen in 2018 ten opzichte van 2017 is als volgt te verklaren:

- De voorgeschreven BBV-taakveldindeling leidt tot een verschuiving van gelden tussen programma's. Het saldo van programma Bedrijfsvoering neemt daardoor af met €1,1 miljoen.
- I-werkorganisatie: De raad heeft bij de voorjaarsnota 2016 eenmalige middelen beschikbaar gesteld om te investeren in de DOWR I-organisatie. In 2017 was dit €504.000 en in 2018 is €285.000. Andere verklaringen binnen de I-werkorganisatie van lagere lasten in 2018 ten opzichte van 2017 zijn: budgetoverhevelingen van 2016 naar 2017 (bij de najaarsrapportage 2016 en jaarrekening 2016) van €1.632.000. Dit betreft glasring, upgrade windowserver en digitaal werken. Voor aanbesteding van het softwarepakket voor de financiële administratie en Belastingen is in 2017 €486.000 beschikbaar gesteld en dit wordt gedekt uit de egaliseringsreserve.
- Aanpassing van de kapitaallasten in 2018 als gevolg van de rentedaling van 4% naar 2,7% (€655.000). Dit voordeel komt ten gunste van het generiek weerstandsvermogen.
- Bij Facilitaire zaken zijn in 2017 extra eenmalige baten binnengekomen als gevolg van de verkoop van pand aan de Polstraat 14 (€767.000). In 2018 is de structurele bijdrage DOWR-FZ van Raalte verlaagd met €108.000 ter dekking van een taakstelling in de begroting van de gemeente Raalte. In de begroting van DOWR-FZ, op de gebouwgebonden kosten van Raalte, is hiervoor dekking gevonden omdat hier jarenlang een onderschrijving van de kosten te zien was.

Reserves

De daling van putting en storting in de reserves van €3,0 miljoen in 2018 ten opzichte van 2017 is als volgt te verklaren:

- In 2018 wordt minder geput uit de reserves ten opzichte van 2017. In 2017 zijn veel eenmalige investeringen gedaan (o.a. digitaal werken, applicatie sociaal domein, eenmalige gebouwgebonden maatregelen Stadhuiskwartier en eenmalige investering aanbesteding Financiën en Belastingen). In totaal een bedrag van €4,1 miljoen.
- Daarnaast is er in 2017 incidenteel een bedrag €1,1 miljoen toegevoegd aan de reserve. Dit betreft de opbrengst uit de verkoop van de Polstraat 14 (€767.000) en €349.000 ter dekking van rente en afschrijvingen van investeringen van Facilitaire zaken.

Taakvelden

(bedragen x €1.000)

PA11	Bedrijfsvoering	2018	2019	2020	2021
Taakveld 0.4	Overhead	-25.233	-25.362	-25.243	-25.135
Saldo Programma		-25.233	-25.362	-25.243	-25.135

Investeringen

(bedragen x €1.000)

	2018	2019	2020	2021
Uitgaven t.l.v. investeringen	1.125	1.577	3.406	501
Inkomsten t.g.v. investeringen				
Saldo	-1.125	-1.577	-3.406	-501

Toelichting

Betreft diverse investeringen ICT.

Paragrafen

Paragraaf Bedrijfsvoering

Wijzigingen met ingang van 2018

De paragraaf Bedrijfsvoering is ondergebracht bij het programma Bedrijfsvoering ([zie programma Bedrijfsvoering](#)).

Paragraaf Lokale heffingen

Waarin dient deze paragraaf inzicht te geven?

De paragraaf lokale heffingen geeft inzicht in het beleid ten aanzien van de lokale heffingen (inclusief kwijtscheldingsbeleid), de lokale lastendruk en de geraamde inkomsten van de diverse heffingen. Daarnaast geeft de paragraaf inzicht in de kostendekkendheid van de heffingen en de producten die samenhangen met de heffingen. In deze paragraaf is een overzicht van baten en lasten voor de heffingen opgenomen waarbij er sprake is van het verhalen van kosten. Voor de heffingen die hoogstens kostendekkend mogen zijn moet inzichtelijk worden gemaakt dat de geraamde baten de ter zake geraamde lasten niet worden overschreden.

Wijzigingen met ingang van 2018

Met ingang van 2018 zijn onderstaande zaken nieuw of gewijzigd:

- Het algemene uitgangspunt is dat voor alle tarieven een gelijke maximale toegestane stijging wordt bepaald. Dit betekent voor 2018 dat de tarieven stijgen met 2,15% ten opzichte van 2017.
- Dit betreft een gemiddelde van prijs (+ 0,40%) en loon aanpassingen (+ 3,9%). De loonaanpassing betreft structurele doorwerking van de cao aanpassingen welke nog niet in de leges/tarieven waren verdisconteerd.

Belangrijke conclusies uit deze paragraaf

- De lastendruk voor inwoners met een huurwoning daalt met 1,2% tot €382,74. Deze inwoners betalen alleen afvalstoffenheffing en rioolheffing.
- De kwijtscheldingen blijven naar verwachting ongeveer gelijk op €1.308.226
- Het tarief voor de rioolheffing daalt met 2,7% tot €169,80
- Het gemiddelde tarief voor de afvalstoffenheffing blijft gelijk, met gemiddeld €212,94 (modelaanslag, met 6 aanbiedingen restafval 140 liter per jaar)
- De ozb wordt trendmatig verhoogd met 3%.

Beleidsuitgangspunten

De lokale heffingen zijn onder te verdelen in twee categorieën:

- belastingen
- rechten.

Belastingen zijn heffingen waar geen aanwijsbare tegenprestatie van de overheid tegenover staat. De lokale belastingen zijn daarmee bijdragen in de algemene kosten van de gemeente en hebben een budgettaire functie. Doel ervan is om via de belastingen inkomsten te verwerven.

Rechten zijn heffingen voor het gebruik van bepaalde werken of inrichtingen van de overheid. Tegenover de heffing van de inwoners staat een tegenprestatie. Rechten zijn in feite bestemmingsheffingen.

Met betrekking tot de belastingen en rechten zijn de beleidsuitgangspunten verschillend.

Beleidsuitgangspunten

De lokale heffingen zijn onder te verdelen in twee categorieën:

- belastingen
- rechten

Belastingen zijn heffingen waar geen aanwijsbare tegenprestatie van de overheid tegenover staat. De lokale belastingen zijn daarmee bijdragen in de algemene kosten van de gemeente en hebben een budgettaire functie. Doel ervan is om via de belastingen inkomsten te verwerven.

Rechten zijn heffingen voor het gebruik van bepaalde werken of inrichtingen van de overheid. Tegenover de heffing van de inwoners staat een tegenprestatie. Rechten zijn in feite bestemmingsheffingen.

Met betrekking tot de belastingen en rechten zijn de beleidsuitgangspunten verschillend.

Het algemene uitgangspunt is dat voor alle tarieven een gelijke maximale toegestane stijging wordt bepaald. Dit betekent voor 2018 dat de tarieven stijgen met 2,15% ten opzichte van 2017. Dit betreft een gemiddelde van prijs (+ 0,40%) en loon aanpassingen (+ 3,90%). De loonaanpassing betreft structurele doorwerking van de cao aanpassingen welke nog niet in de leges/tarieven waren verdisconteerd.

Beleidsuitgangspunt gemeentelijke belastingen

Bij de belastingen staat de budgettaire functie voorop. De trendmatige stijging van de OZB-/RZB-tarieven is voor het jaar 2018 en de daarop volgende jaren tot en met 2020 bepaald op jaarlijks 3%. De raad moet de definitieve tarieven voor de onroerendezaakbelasting uiterlijk in december vaststellen.

Uitgangspunt is dat de gemiddelde waarde schommelingen worden geneutraliseerd in de tarieven (exclusief groei van het bestand).

Beleidsuitgangspunt rechten

Door het karakter van de rechten als bestemmingsheffing is er een duidelijke relatie tussen de opbrengst van de rechten en de kosten van de door de gemeente te leveren tegenprestatie. Beleidsuitgangspunt is om die reden de kostendekkendheid van de betrokken tegenprestatie c.q. het overheidsproduct.

De kostendekkendheid bepaalt in principe het in rekening te brengen tarief. Binnen strikte regels mag binnen de leges de meeropbrengst van de ene heffing worden gebruikt voor de dekking van andere kosten. Voorwaarden zijn dat we rekening houden met aspecten zoals het verbod op willekeur, het evenredigheidsbeginsel, het gelijkheidsbeginsel, de gevolgen van de invoering van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) en de Europese Dienstenrichtlijn. Dit is niet toegestaan als het gaat om de afvalstoffenheffing of de rioolheffing.

Het beleid is dat tarieven zoveel mogelijk kostendekkend zijn. In een aantal gevallen is dat structureel niet mogelijk. De infrastructurele kosten van bruggen en kades zijn bijvoorbeeld zo hoog dat het niet haalbaar is de kosten in zijn geheel te verhalen op de gebruikers van de haven.

Ook voor de begraafplaatsen geldt dat de inkomsten de kosten niet geheel dekken. Voor overige leges geldt dat deze niet kostendekkend zijn. Weliswaar zijn er onderlinge verschillen in kostendekkendheid tussen de verschillende producten uit de legesverordening, maar bezien over de hele legesverordening is sprake van mindere opbrengsten dan kosten.

Beleidsuitgangspunt toerekening van overhead

De overheadkosten worden binnen de gemeente Deventer toegerekend naar rato van de begrote directe apparaatskosten. Dit zijn alle teamkosten (loonsom, opleiding en diverse personeelskosten) in relatie tot de overheadkosten. Dit leidt voor 2018 tot een overheadpercentage van 84,88%.

De overheadkosten bestaan uit personele kosten van de teams die zich bezighouden met bedrijfsvoering en ondersteuning van bestuur en de materiële overheadkosten (zoals huisvesting en ICT)

(bedragen x €1.000)

	2018	2019	2020	2021	2022
Personeel en organisatie	2.148	2.148	2.147	2.147	2.147
Informatie en automatisering	6.166	6.169	6.191	6.186	6.186
Financiën	3.882	3.675	3.675	3.675	3.675
Facilitaire zaken	7.118	7.122	7.125	7.125	7.125
Communicatie	841	815	841	841	841
Management en ondersteuning	4.123	3.911	3.910	3.910	3.910
Bestuursondersteuning	868	868	868	868	868
Juridische zaken	1.132	1.182	1.232	1.283	1.283
Overheadkosten	26.278	25.889	25.989	26.034	26.034
Diverse apparaatskosten	30.960	30.873	30.641	30.534	30.534
Overheadpercentage	84,88%	86,86%	84,82%	85,26%	85,26%

Kwijtscheldingsbeleid

Het kwijtscheldingsbeleid is vastgelegd in de Leidraad invordering. De hierin gestelde criteria zijn afgeleid van de regelgeving van het Rijk. Kwijtschelding is o.a. mogelijk voor hondenbelasting, afvalstoffenheffing en rioolheffing.

Naar verwachting wordt in 2018 voor €1.308.226 aan belastinggelden kwijtgescholden. Het gaat hierbij met name om afvalstoffen- en rioolheffing.

(bedragen x €1)

Belasting/heffing	Kwijtschelding in 2018
Hondenbelasting	9.226
Afvalstoffenheffing	675.000
Rioolheffing	624.000

Woonlasten 2018

De tariefaanpassingen 2018 leiden voor wat betreft de belangrijkste tarieven tot het volgende beeld

(bedragen x €1)

Woonlasten 2018	Bedrag 2017	Bedrag 2018
Afvalstoffenheffing	212,94 ¹	212,94 ²
Rioolheffing	174,46	169,80
Woonlasten gebruiker (subtotaal)	387,40	382,74
OZB eigenaar	282,37	286,01
Woonlasten gebruiker/eigenaar (totaal)	669,77	668,75

¹) Op basis van het gemiddeld aantal aanbiedingen 140 liter container (2017: 6 aanbiedingen).

²) Dit betreft het tarief voor de 'modelaanslag' van het basistarief met 6 ledigingen. Per huishouden kan het tarief verschillen, afhankelijk van het aantal aanbiedingen per jaar. Na afloop van het jaar worden de daadwerkelijke ledigingen opgelegd. Hoe minder afval, hoe lager de aanslag.

Nadere toelichting belastingen

Onroerende- en roerende zaakbelastingen

Het college stelt elk jaar de gewenste opbrengst van onroerende- en roerende zaken belastingen vast. Op basis van de jaarlijkse herwaardering en de gewenste opbrengst worden de tarieven voor de onroerende- en roerende zaakbelasting jaarlijks berekend. Per september 2017 zijn de conceptwaarden van de herwaardering gebruikt om de tarieven te berekenen voor het heffen van de belasting in 2018. Op het moment van ramen waren de waarderingen niet afgerond. In de raming is uitgegaan van een gereed percentage taxatiewaarden van 80%. Waarbij o.a de percelen bouwgrond, en een deel van de bedrijfswaarden nog gewaardeerd moeten worden.

De opbrengsten worden geraamd op:

(bedragen x €1)

Belasting 2018	Opbrengst in 2018
OZB-opbrengst	25.098.000
RZB-opbrengst	9.000

Hondenbelasting

De tarieven stijgen ten opzichte van 2017 met 2,15%. De geraamde opbrengst 2018 bedraagt €299.880.

Op basis van ervaringen wordt hiervan jaarlijks circa €9.000 kwijtgescholden. Er is sprake van een bestand van ruim 6.200 honden.

De gemeente controleert jaarlijks steekproefsgewijs het hondenbezit. Deze controle tezamen met de publicaties van de voorgenomen controles zorgt ieder jaar weer een kleine uitbreiding van het aantal geregistreerde honden.

(bedragen x €1)

Belasting 2018	Opbrengst in 2018
Hondenbelasting	299.880

Parkeerbelastingen

De totale begrote parkeeropbrengst voor 2018 is geraamd op €4.759.513.

Deze opbrengst is conform het nieuwe BBV met ingang van 2018 verantwoordt op twee taakvelden, te weten:

- op taakveld 0.63 parkeerbelasting voor een bedrag van €3.827.257. Dit is de publiekrechtelijke opbrengst voor het straat parkeren. Dit is inclusief de €288.000 voor het omzetten van parkeren vergunninghouders naar straat parkeren.
- op taakveld 2.2 parkeren, voor een bedrag van €932.256. Dit is de privaatrechtelijke opbrengst voor het garage parkeren.

(bedragen x €1)

Belasting 2018	Opbrengst in 2018
Parkeerbelasting	4.759.513

Precario

Deze belastingen worden geheven voor het hebben van voorwerpen onder of boven, voor openbaar gebruik bestemde, gemeentegrond, maar ook voor de vergunning voor ingebruikname van gemeentelijke gronden. Onder de precariobelasting vallen ook de marktgelden. De gemeente Deventer heft haar gelden op basis van een marktprecario verordening. Een berekening kostendekkendheid is hiervoor niet benodigd.

Op basis van het Raadsbesluit van 16 december 1998 (nummer 98.19993) komt een deel van de precario ten goede aan het ondernemersfonds Deventer binnenstad.

(bedragen x €1)

Belasting 2018	Opbrengst in 2018
Precario inclusief marktgelden	456.000
Waarvan marktgelden	314.000

Toeristenbelasting

Jaarlijks worden alle aanbieders van overnachtingslocaties uitgenodigd tot het doen van de aangifte toeristenbelasting. Hiertoe worden de aanbieders aangeschreven met uitleg over de heffing en afdracht van toeristenbelasting en ontvangen de aanbieders een aangifteformulier. De heffing wordt opgelegd na het lopende jaar. Naar aanleiding van het daadwerkelijk aantal overnachtingen wordt de belasting opgelegd.

De aanslag wordt tevens verzonden aan aanbieders van Airbnb.

(bedragen x €1)

Belasting 2018	Opbrengst in 2018
Toeristenbelasting	126.000

Afvalstoffenheffing

De afvalstoffenheffing is een bestemmingsheffing en valt voor de lokale heffingen onder belastingen. De afvalstoffenheffing mag maximaal kostendekkend zijn. De afvalstoffenheffing is verschuldigd voor het gebruik van een perceel waar de gemeente een inzamelplicht heeft voor de huishoudelijke afvalstoffen. De inwoners van Deventer zetten verder in op het recyclen van grondstoffen met behulp van de aanwezige voorzieningen.

Ook in 2018 blijven de oorspronkelijke beleidsuitgangspunten van Diftar onverkort van toepassing:

- er geldt een GFT-0 tarief;
- de tarieven zijn maximaal 100% kostendekkend;
- er geldt een vast tarief per huishouden en een variabel tarief voor restafval, afhankelijk van het aanbodvolume;
- de literprijs is voor elke container gelijk. Het variabele tarief varieert recht evenredig met het aantal beschikbare liters van de container/ondergrondse container (140, 240 of 50 liter);
- de tariefopbouw is zodanig dat geen enkel containervolume benadeeld of bevoordeeld wordt;
- voor een 240 liter container of een extra tweede container (ongeacht volume) geldt een toeslag van €36.

Het beleid leidt tot de volgende tarieven:

- Het kostendekkende basistarief van €158,28.
- Dat een huishouden gemiddeld 6 keer per jaar de restafvalcontainer aanbiedt (was in 2016 gemiddeld 6).
- Het opnemen van de aanbiedingstarieven voor restafval in de verordening.

(bedragen x €1)

Volume-container	2016	2017	2018
240 liter	13,47	15,61	15,61
140 liter	7,85	9,11	9,11
50 liter	2,82	3,25	3,25

(bedragen x €1)

Recht 2018	Opbrengst in 2018
Afvalstoffenheffing	10.236.188

Toelichting	in €	In %
Kosten taakveld(en) inclusief (omslag)rente	-10.236	
Inkomsten taakveld(en) exclusief heffingen	1.619	
Netto kosten taakveld	-8.617	
Toe te rekenen kosten:		
Overhead incl. (omslag)rente	-678	
BTW	-1.231	
Totale kosten	-10.526	100%
Opbrengst heffingen	10.236	
Dekking		97%

Rioolheffing

De hoofdlijnen van de kostenontwikkeling zijn beschreven in het Gemeentelijk rioleringsplan 2015-2020 zoals dat in november 2014 door uw raad is vastgesteld. De volgende zaken werken door in de tariefstelling voor 2018:

- Bij vaststelling van het GRP is besloten om geen middelen te reserveren voor de theoretische vervangingsgolf die over 30 tot 40 jaar op lijkt te gaan treden. Deze keuze wordt in 2019 heroverwogen.
- Bij vaststelling van het GRP is besloten dat het tarief direct de kosten volgt.
- De indexering op de kosten is toegepast zoals aangegeven in de begrotingsrichtlijnen.
- Bij behandeling van de zomerparagraaf 2014 is besloten om de begroting zodanig te wijzigen dat bedrag voor kwijtscheldingen structureel verhoogd is van €472.000 tot €624.000. De ontwikkeling op het gebied van kwijtscheldingen lijkt redelijk stabiel te blijven in 2017. In de begroting voor 2018 wordt geen wijziging op dit bedrag doorgevoerd.

- Door een wijziging in de financiële systematiek verlaagt het rentetarief van 4 naar 2,7%. De lasten voor het tariefproduct riolering verlagen daardoor met €304.000.
- Het bedrag aan verrekening voor dubieuze debiteuren is tot 2017 niet begroot. Het gevolg is dat verrekening altijd ten laste van de reserve riolering is gedaan. Het bedrag neemt in de loop van de jaren steeds verder toe. Voor 2018 wordt begroot dat dit bedrag een omvang heeft van €90.000. Dit wordt nu meegenomen in de tariefstelling.
- Het aantal huishoudens is met 170 toegenomen.

Om het basistarief te kunnen bepalen is een aantal elementen van belang. Uitgangspunt is de kosten in de primaire begroting. Hierop dienen die elementen in mindering te worden gebracht die niet (deels) via het basistarief worden gegenereerd. Zie daarvoor de toelichting hieronder.

(bedragen x €1):

Geraamde kosten in de begroting 2018	7.089.000
Overhead	485.000
BTW kosten	476.000
Te dekken kosten	8.049.000

Ter bepaling van het bedrag dat via het basistarief dient te worden gegenereerd worden de volgende kostenelementen in mindering gebracht:

(bedragen x €1):

Nieuwe rioolaansluitingen	-199.000
Tariefdifferentiatie	-175.000
Kwijtscheldingen	-624.000
Te dekken kosten via het basistarief rioolheffing	7.051.000

Het geraamde aantal te belasten aansluitingen, gecorrigeerd voor wat betreft tarievdifferentiatie, ontheffingen en kwijtscheldingen bedraagt €41.541. Om de kosten van €7.051.000 te kunnen dekken is een basistarief van €169,74 noodzakelijk.

De specificatie van de totale opbrengsten is dan:

(bedragen x €1)

Basistarief rioolheffing	7.051.000
Opbrengsten tarievendifferentiatie	175.000
Opbrengsten nieuwe rioolaansluitingen	199.000
Kwijtscheldingen	624.000
Totaal	8.049.000

In verband met de technische eis dat het tarief deelbaar dient te zijn door 12 wordt voorgesteld het tarief vast te stellen op €169,80. Het tarief bedroeg in 2017 €174,46. Een verlaging derhalve van €4,66 ofwel -2,7 %.

(bedragen x €1)

Recht 2018	Opbrengst in 2018
Rioolheffing	7.851.000

Toelichting	in €	In %
Kosten taakveld(en) inclusief (omslag)rente	-7.089	
Inkomsten taakveld(en) exclusief heffingen	199	
Netto kosten taakveld	-6.890	
Toe te rekenen kosten:		
Overhead incl. (omslag)rente	-485	
BTW	-476	
Totale kosten	-7.851	100%
Opbrengst heffingen	7.851	
Dekking		100%

Havengelden

De exploitatie van de haven is niet kostendekkend. Dat komt doordat wij uitgevoerde groot onderhoudswerkzaamheden niet doorberekenen in de havengelden.

(bedragen x €1)

Recht 2018	Opbrengst in 2018
Haven en opslagelden	259.000

Toelichting	in €	In %
Kosten taakveld(en) inclusief (omslag)rente	-325	
Inkomsten taakveld(en) exclusief heffingen	85	
Netto kosten taakveld	-240	
Toe te rekenen kosten:		
Overhead incl. (omslag)rente	-127	
BTW		
Totale kosten	-367	100%
Opbrengst heffingen	259	
Dekking		71%

Lijkbezorgingsrechten

De lijkbezorgingsrechten hebben het karakter van een bestemmingsheffing. Hierdoor is er een relatie tussen de opbrengst van de rechten enerzijds en de kosten van de door de gemeente te leveren dienst of tegenprestatie anderzijds. De tarieven in de verordening (als geheel) mogen maximaal 100% kostendekkend zijn. De mate van kostendekking vloeit voort uit de lasten en de totale opbrengsten uit het in rekening gebrachte tarief. Het algemene beleid is de tarieven zoveel mogelijk kostendekkend te laten zijn. In een aantal gevallen is dat structureel niet mogelijk. Dit geldt ook voor het beheer van de gemeentelijke begraafplaatsen. De kostendekkendheid van de tarieven van de gemeentelijke begraafplaatsen bedraagt thans ongeveer 44%. Op basis van dit onderzoek en hetgeen is afgewogen bij Kwestie van Kiezen-I (BES-10) is besloten om niet tot een verhoging van de tarieven over te gaan. Hierin speelt mede een rol dat een verhoging van de lijkbezorgingsrechten naar verwachting zal leiden tot een verschuiving naar meer crematies, waardoor de kostendekkendheid extra onder druk komt te staan. De huidige kostendekkendheid wordt onder meer beïnvloed door het feit dat de begraafplaats Roeterdsweg, gelet op de in het verleden uitgegeven eeuwigdurende grafrechten, niet kan worden gesloten maar wel moet worden onderhouden. Hier staan dus geen inkomsten meer tegenover.

(bedragen x €1)

Recht 2018	Opbrengst in 2018
Begraafrechten	137.000

Toelichting	in €	In %
Kosten taakveld(en) inclusief (omslag)rente	-265	
Inkomsten taakveld(en) exclusief heffingen		
Netto kosten taakveld	-265	
Toe te rekenen kosten:		
Overhead incl. (omslag)rente	-46	
BTW		
Totale kosten	-311	100%
Opbrengst heffingen	137	
Dekking		44%

Nadere toelichting rechten

Kostendekkendheid leges en tarieven uit legesverordening.

De opbouw van de legesverordening is als volgt:

Leges titel 1, Algemene dienstverlening

De leges in titel 1 bestaan voor het overgrote deel uit leges voor reisdocumenten, rijbewijzen, burgerlijke stand, afschriften uit de basisregistratie personen (BRP) en naturalisatie. De leges voor een deel van deze producten en diensten worden door het rijk vastgesteld.

(bedragen x €1.000)

Leges	Lasten taakveld/product	Overhead	BCF BTW	Totale lasten	Andere inkomsten	Leges	Totale baten	Kosten dekkendheid
Burgerlijke stand	240	154	-	394	-	157	157	40%
Reisdocumenten	556	472	-	1.028	-	1.106	1.106	107%
Rijbewijzen	301	256	-	557	-	336	336	84%
Verstrekking uit BRP	77	66	-	143	-	139	139	97%
Milieu	11	9	-	20	-	2	2	7%
Overige publiekszaken	44	38	-	82	-	96	96	116%
Leegstandwet	10	8	-	18	-	16	16	91%
Winkeltijdenwet	1	1	-	2	-	1	1	50%
Kansspelen	9	8	-	17	-	5	5	29%
Telecommunicatie	113	96	-	210	-	178	178	85%
Verkeer en vervoer	57	50	-	107	-	5	5	5%
Totaal	1.419	1.158	-	2.578	-	2.041	2.041	79%

Leges titel 2, Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning (Wabo)

Vanwege achterblijvende legesinkomsten hebben wij vanaf 2017 de tariefstructuur aangepast. Samen met het herstel van de woningmarkt heeft dit geleid tot hogere inkomsten in 2017 dan in voorgaande jaren. Wij verwachten dat de groei van de woningmarkt ook in 2018 doorzet. Aangezien de woningbouwproductie een belangrijk aandeel heeft in de legesinkomsten is er geen aanleiding om de begroting aan te passen. In afwijking van het algemene uitgangspunt worden de tarieven in 2018 niet aangepast. De gemeenteraad heeft uitgesproken dat we richting 100% van de wettelijk toegestane kosten via de leges mogen doorberekenen. Daar blijven wij voor de begroting 2018 nog steeds onder.

(bedragen x €1.000)

Leges	Lasten taakveld/product	Overhead	BCF BTW	Totale lasten	Andere inkomsten	Leges	Totale baten	Kosten dekkendheid
Bouwvergunningen 2	185	110	-	295	-	238	238	81%
Bouwvergunningen 3	1.133	715	-	1.848	-	2.251	2.251	122%
Slopen	5	4	-	9	-	5	5	59%
Aanleggen	11	10	-	21	-	16	16	76%
Planologisch	210	139	-	349	-	140	140	40%
Monumenten	104	75	-	179	-	11	11	6%
Brandveilig gebruik	21	5	-	26	-	16	16	61%
Kappen	21	8	-	29	-	21	21	72%
Uitweg	8	6	-	14	-	4	4	25%
Handelsreclame	21	18	-	39	-	22	22	57%
Totaal	1.719	1.090	-	2.809	-	2.724	2.724	97%

Leges titel 3, Dienstverlening vallend onder de Europese dienstenrichtlijn

In 2017 hebben we een toename gezien van het aantal vergunningaanvragen APV en bijzondere wetten. Dit wordt ook vanuit het beleid op de taakvelden Horeca en Evenementen ondersteund. De stijging van de kosten die de toename van het aantal vergunningaanvragen met zich meebrengt kan niet door een verhoging van de leges worden gedekt. De hoogte van de leges is de afgelopen jaren op een maximaal acceptabel niveau gebracht. De kostendekkendheid van de vergunningverlening is hierdoor toegenomen. Echter, nog lang niet in alle gevallen honderd procent.

(bedragen x €1.000)

Leges	Lasten taakveld/product	Overhead	BCF BTW	Totale lasten	Andere inkomsten	Leges	Totale baten	Kosten dekkendheid
Horeca	58	47	-	105	-	43	43	41%
Evenementen, markten	277	235	-	512	-	41	41	8%
Prostitutie	6	5	-	11	-	10	10	91%
Exploitatievergunning	78	66	-	144	-	60	60	42%
Terras	40	34	-	74	-	17	17	23%
Coffeeshop (gedoogverklaring)	1	1	-	2	-	1	1	59%
Coffeeshop (exploitatievergunning)	1	1	-	2	-	2	2	98%
Huisvestingwet	15	12	-	27	-	23	23	86%
Brandbeveiligings- verordening	9	8	-	17	-	14	14	84%
Totaal	485	409	-	894	-	211	211	24%

Paragraaf Financiering

Waarin dient deze paragraaf inzicht te geven?

De financieringsparagraaf geeft inzicht in de ontwikkelingen in het begrotingsjaar en behandelt de beleidsvoornemens voor het komende jaar. In deze paragraaf komen achtereenvolgens aan de orde, het wettelijk kader van de financieringsparagraaf, de algemene ontwikkeling op het gebied van financiering, het gemeentelijke financieringsbeleid en de financieringsstructuur, de risico's uit hoofde van de treasury en tot slot de berekening van het EMU-saldo.

Belangrijke conclusies uit deze paragraaf

- Geen grote stijging langlopende rente verwacht;
- Renteresultaat 2018 ongeveer €0,7 miljoen positief;
- Renteomslagpercentage in 2018 en verder 2,7%.

Wettelijk kader

Het beheersen van financiële risico's is een belangrijke opgave voor de gemeente. De Wet financiering decentrale overheden (FIDO) verplicht de gemeenten daarom tot het hebben van een treasurystatuut.

Dit is een regeling voor het sturen en beheersen van geldstromen, met alle risico's die hieraan verbonden zijn. De gemeente controleert haar financiën nauwlettend en legt daarover verantwoording af. Ook dit is wettelijk verplicht. Die verantwoording komt onder meer terug in de begroting en jaarrekening. Het treasurystatuut is in mei 2017 door de gemeenteraad vastgesteld.

Enkele belangrijke punten uit het treasurystatuut zijn:

- Het beleid van de gemeente is erop gericht dat er altijd voldoende financiële middelen beschikbaar zijn;
- Het aangaan en het verstrekken van leningen is alleen toegestaan als het geld wordt ingezet voor de publieke taak van de gemeente. Aan de leningen liggen verstandige besluiten ten grondslag. De leningen zijn niet gericht op het genereren van winst door het nemen van overmatige risico's;
- Uitzettingen (beleggingen) vinden alleen plaats bij Nederlandse overheidsinstellingen of financiële instellingen met een kredietwaardigheid van een AA-rating. De ratings worden afgegeven door een rating agency;
- Bij het aantrekken / uitzetten van financiën wordt een offerte gevraagd bij ten minste 2 financiële instellingen.

Interne ontwikkelingen

Rentebeleid

Het beleid van gemeente is gericht op het aantrekken van nieuwe leningen met een totale gemiddelde looptijd van 10 jaar. Verder willen we optimaal gebruiken van de kasgeldlimiet van €28 miljoen. Dat zijn de hoofdlijnen van het financieringsbeleid van de gemeente die in 2014 door de raad zijn vastgesteld in de rentenotitie.

Het beleid wordt de komende jaren voortgezet, rekening houdend met de financieringsbehoefte en rentevisie.

Herfinanciering en aanvullende financiering

De financieringsbehoefte voor de periode tot en met 2020 wordt geraamd aan de hand van het treasury jaarplan 2017-2020. Onze rekening courant biedt de ruimte om tot een bedrag van €28 miljoen te financieren. We verwachten daarom ten tijde van het opstellen van de financieringsparagraaf dat in 2017 geen nieuwe langlopende lening meer hoeft te worden afgesloten.

Externe ontwikkelingen

Rentevisie

Een belangrijke factor bij de uitvoering van het treasurybeleid is het verloop van de geld- en kapitaalmarktrente. De visie ten aanzien van renteontwikkeling is medebepalend voor het te volgen financieringsbeleid. Onze rentevisie baseren wij op de rentevisies van een aantal grootbanken. Deze zijn hieronder weergegeven:

Verwachtingen	Prognose over 12 maanden	
Per 21 juli 2017	3-maands	10-jaars
ABN AMRO	-0,30%	1,50%
ING	-0,33%	1,10%
BNP Paribas	-0,36%	1,20%
Belfius	-0,35%	1,18%
Coomerzbank	-0,30%	1,30%
Gemiddeld	-0,33%	1,26%

De hiervoor vermelde rentepercentages zijn zogenaamde 'kale rentes'. Financiële instellingen berekenen hier bovenop een opslag voor risico's, kosten en winst. Voor gemeenten ligt deze momenteel, afhankelijk van de looptijd tussen de 0,1% - 0,4%. De rente voor een 10-jaarslening bedraagt bijvoorbeeld voor de gemeente op basis van de renteverwachtingen ongeveer 1%.

Wet Houdbare Overheidsfinanciën (HOF)

Europese eisen en afspraken voor het terugdringen van het begrotingstekort en de staatsschuld vormen de basis van de wet HOF. Voor de collectieve sector als geheel mag het structurele tekort maximaal 0,5% zijn van het Bruto Binnenlands Product (BBP). Dit heet het EMU saldo. De overheidsschuld mag niet hoger zijn dan 60% BBP.

Omdat lagere overheden bijdragen aan het begrotingstekort van de collectieve sector, bepaalt het wetsvoorstel dat ook de decentrale overheden zich moeten houden aan de doelstellingen uit het aangescherpte Stabiliteits- en Groeipact. De wet HOF is in december 2013 aangenomen.

In 2015 is er een wetswijziging vastgesteld. Het aanvankelijke sanctiemechanisme is vervangen door een correctiemechanisme. Dit laatste mechanisme treedt alleen in werking als de macronorm voor het EMU-saldo van de decentrale overheden structureel wordt overschreden. Dat wil zeggen dat er sprake is van een meerjarige overschrijding van het collectieve aandeel in het EMU-saldo van de decentrale overheden gezamenlijk.

Schatkistbankieren

In december 2013 is het zogenoemde schatkistbankieren ingevoerd. Dit betekent dat de gemeente tijdelijk overtollige middelen moet beleggen bij het Rijk. Ook is het mogelijk om overtollige middelen te beleggen bij andere overheden zoals gemeenten, provincies en waterschappen.

Deventer heeft de afgelopen jaren gebruik gemaakt van de kasgeldlimiet. De verwachting is dat voorlopig nog geen gebruik gemaakt wordt van schatkistbankieren, in ieder geval voor het gehele jaar 2017.

Gemeentefinanciering

Financieringsbeleid gemeente Deventer

Het financieringsbeleid van de gemeente gaat uit van integrale financiering. Voor investeringen wordt een gemiddelde rente gebruikt. Dit heet omslagrente. Voor de begroting 2018 is deze conform de berekening van het percentage op grond van de regels in besluit begroting en verantwoording (BBV) verlaagd van 4% naar 2,7%. Dit percentage geldt ook voor de toerekening aan de grondexploitaties. Dit was in 2017 ook al het percentage. Verschillen tussen de vooraf geraamde rentelasten en de werkelijke rentelasten worden verrekend met de egalisatiereserve.

Om te voorzien in de financieringsbehoefte staan de gemeente interne en externe financieringsmiddelen ter beschikking. De interne financieringsmiddelen bestaan uit de reserves, oftewel eigen vermogen, en de voorzieningen. De externe financieringsmiddelen bestaan uit de opgenomen langlopende geldleningen en kortlopende middelen (bijvoorbeeld rekening courant en werkkapitaal), oftewel het vreemde vermogen. In het treasury statuut is opgenomen dat de gemeente zoveel mogelijk gebruik zal maken van de intern beschikbare financieringsmiddelen.

(bedragen x €1 miljoen)

Financieringsstructuur	Begroting 2016	Werkelijk 2016	Begroting 2017	Begroting 2018
Investeringen in				
Vaste activa	296	294	305	298
Onderhanden werk grondexploitatie	107	86	91	77
Totaal investeringen	403	380	396	375
Gefinancierd met				
Reserves	79	72	71	67
Nog te bestemmen resultaat	-	2	0	0
Voorzieningen	10	10	9	9
Langlopende financiering	296	296	306	302
Totaal financiering	385	380	386	378
Financieringstekort (-) / overschot (+)	-18	0	-10	3

Financieringsresultaat

Voor de begroting 2018 wordt rekening gehouden met €11,17 miljoen aan rentekosten. Via de methodiek van de renteomslag wordt totaal €11,80 miljoen aan rentelasten omgeslagen over de activa en daarmee doorbelast aan de taakvelden. Het verwachte renteresultaat voor 2018 komt op €0,63 miljoen. Voor 2019 wordt een renteresultaat verwacht van €0,39 miljoen, voor 2020 een renteresultaat van €0,31 miljoen en voor 2021 een restresultaat van €0,32 miljoen. De renteresultaten zijn veel lager dan in 2017, omdat het renteomslagpercentage is verlaagd. Hierdoor ontstaan in de programma's lagere kapitaallasten. Deze voordelen worden gestort in de generieke weerstandsreserve.

(bedragen x €1 miljoen)

Opstelling	R2016	2017	2018	2019	2020	2021
Rentelasten						
rente korte financieringsmiddelen	0,04	-0,01	0,14	0,14	0,14	0,14
rente langlopende geldleningen	9,63	9,43	9,42	9,12	8,90	8,53
rente op eigen financieringsmiddelen	0,81	0,84	0,62	0,64	0,60	0,57
rente op voorziening wethouders-pensioen	0,13	0,14	0,14	0,15	0,15	0,15
rente verliesvoorzieningen grondexploitatie	0,87	0,84	0,85	0,87	0,81	0,82
bijdrage aan exploitatie	0,06	0,06	-	-	-	-
Sub-totaal	11,54	11,30	11,17	10,91	10,59	10,21
Rente opbrengsten						
Doorberekening aan vaste activa i.v.m. kapitaalbeslag	16,01	15,69	11,80	11,30	10,90	10,53
Sub-totaal	16,01	15,69	11,80	11,30	10,90	10,53
Renteresultaat	4,47	4,39	0,63	0,39	0,31	0,32

Leningenportefeuille

De hoeveelheid geleend geld bedraagt per 1 januari 2017 €306 miljoen. De verwachting van het verloop van de leningenportefeuille tot 1 januari 2019 ziet er als volgt uit:

(bedragen x €1 miljoen)

Leningenportefeuille	Bedrag	Gewogen gemiddelde rente(in %)
Werkelijke stand per 1 januari 2017	306	3,08
Contractuele aflossingen in 2017	31	-
Nieuwe leningen 2017	-	-
Geraamde stand per 1 januari 2018	275	3,15
Contractuele aflossingen 2018	19	-
Herfinanciering/consolidatie 2018	46	1,00
Geraamde stand per 1 januari 2019	302	2,92

Werkkapitaalbeheer

Het is belangrijk om de omvang en looptijden van de vlottende activa en vlottende passiva zoveel mogelijk op elkaar af te stemmen, zodat een organisatie in staat is op korte termijn aan haar korte verplichtingen te voldoen. Verder leidt een doelmatig werkkapitaalbeheer tot minimalisatie van de rentekosten en een maximalisatie van de renteopbrengsten. Naar verwachting wordt er per 31 december 2018 voor een bedrag van €298 miljoen vastgelegd in vaste activa. Hier tegenover staat een totaal aan vaste (lange) financieringsmiddelen (reserves en voorzieningen) van €378 miljoen. Een deel van de vlottende activa wordt daarom gefinancierd met lang vermogen waarmee het netto werkkapitaal positief is. Hierbij dient wel te worden opgemerkt dat de prognose voor het werkkapitaal voor een deel bestaat uit de grondvoorraden die in feite niet op heel korte termijn in liquide middelen kunnen worden omgezet.

Risicobeheer

De belangrijkste financiële risico's bij de uitvoering van het financieringsbeleid bij de gemeente Deventer zijn renterisico's, kredietrisico's en liquiditeitsrisico's.

Renterisico's

De Wet Fido kent een tweetal wettelijke normen te weten de kasgeldlimiet en de renterisiconorm, die beogen om de renterisico's van lagere overheden binnen de perken te houden en te beheersen. Beide normen worden hierna toegelicht.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet geeft de toelaatbare omvang van de netto vlottende schuld aan en dient daarom om het renterisico op de korte termijn te beheersen. Juist voor de korte termijn geldt dat de renterisico's aanzienlijk kunnen zijn, gezien de mogelijke fluctuaties op de geldmarkt. Onder de vlottende schuld vallen

alle financieringen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar. Het begrotingstotaal 2018 bedraagt €335 miljoen waarmee de kasgeldlimiet uitkomt op afgerond €28 miljoen. De limiet bedraagt een bij ministeriële regeling vastgesteld percentage (=8,5%) van de begrote gemeentelijke uitgaven. Iedere drie maanden wordt de stand van de netto vlottende schuld van de gemeente getoetst aan de kasgeldlimiet. Bij een te verwachten overschrijding van de kasgeldlimiet dient tot consolidatie van de vlottende schuld te worden overgaan en dienen daardoor langlopende financieringsmiddelen te worden aangetrokken.

Rente risiconorm

De renterisico's op de langlopende financieringsmiddelen wordt ingekaderd door de rente risiconorm. Jaarlijks mogen de renterisico's uit hoofde van renteherziening en herfinanciering (van aflossingen) niet hoger zijn dan 20% van het lastentotaal van de begroting bij aanvang van het jaar. Het doel van de renterisiconorm is het realiseren van een spreiding van de rentetypische looptijden van de leningenportefeuille waardoor een verandering in de rente vertraagd doorwerkt in de rentelasten van de gemeente. De onderstaande tabel geeft het verwachte verloop voor 2018-2021 weer van de renterisiconorm waarbij ter vergelijking de cijfers van 2017 zijn gezet.

(bedragen x €1 miljoen)

Renterisico op vaste schuld	2017	2018	2019	2020	2021
1a. Renteherziening op vaste schuld (o/g)	0	0	0	0	0
1b. Renteherziening op vaste schuld (u/g)	0	0	0	0	0
2. Netto renteherziening op vaste schuld (1a-1b)	0	0	0	0	0
3. Betaalde aflossingen	31,10	19,11	12,12	12,10	14,01
4. Renterisico op vaste schuld (2+3)	31,10	19,11	12,12	12,10	14,01
Renterisiconorm					
5. Grondslag per 1 januari	362	335	326	329	327
6. Het bij ministeriële regeling vastgelegde percentage	20,00%	20,00%	20,00%	20,00%	20,00%
7. Renterisiconorm	72,40	67,00	65,20	65,80	65,40
Toets renterisiconorm					
8. Renterisiconorm (7)	72,40	67,00	65,20	65,80	65,40
9. Renterisico op vaste schuld (4)	31,10	19,11	12,12	12,10	14,01
10. Ruimte (+) / Overschrijding (-) (8-9)	41,30	47,89	53,08	53,70	51,39

De conclusie is dat de gemeente Deventer binnen de renterisiconorm blijft.

Kredietrisico's

Uitzettingen kunnen op grond van de Wet Fido en het treasurywettelijk kader slechts plaatsvinden uit hoofde van de uitvoering van een publieke taak. Daarnaast vinden uitzettingen alleen plaats bij Nederlandse overheidsinstellingen en financiële instellingen met een kredietwaardigheid van een A1-rating en/of AA-rating. In het volgende overzicht is de samenstelling van de leningportefeuille u/g weergegeven:

(rente in %; stand en prognose x €1)

Instantie	Rente per	Stand per	Prognose per	
	01-01-2017	01-01-2017	01-01-2018	31-12-2018
A) In het kader van de publieke taak				
Verbonden partijen				
• NV Maatschappelijk Vastgoed Deventer	4%	7.389.521	7.101.378	6.801.711
• Sportbedrijf Deventer NV	2,12% - 4%	15.736.458	15.045.849	14.346.159
• NV Wonen boven Winkels	geen	381.841	283.679	181.873
Derden				
• Vitens	4%	619.060	495.247	371.434
• Leningen energieaanpak woningen	geen	200.000	200.000	200.000
• SVN Voorstad Oost	4%	257.856	233.490	208.150
• Deventer Woningabonnement	5%	407.833	417.260	417.260
• GAE	4%	3.569.439	6.000.000	5.893.019
• Lening zonnepanelen	4%	104.638	95.903	87.583
• Lening Vereniging van eigenaren	4%	800.000	700.000	600.000
B) Uitzettingen met prudent karakter	n.v.t.			
Totaal		29.466.646	30.572.806	29.107.189

Liquiditeitsrisico's

Onder liquiditeitsrisico's wordt verstaan de mogelijkheid van de gemeente om op korte termijn aan haar betalingsverplichtingen te voldoen en bijvoorbeeld de crediteuren te betalen. Met andere woorden, staat er voldoende geld op de bank. Interne liquiditeitsrisico's worden beperkt door de treasuryactiviteiten te baseren op een korte en lange termijn liquiditeitsplanning. Bovendien is een gemeente zeer kredietwaardig en altijd in staat geld uit de kapitaalmarkt te halen.

EMU-saldo

In 2004 hebben Rijk en medeoverheden afgesproken dat het EMU tekort van medeoverheden maximaal -0,5% BBP mag bedragen. Dit is bepaald op de Europese grens van 0,3% BBP die geldt voor de volledige Nederlandse collectieve sector. De EMU grens voor medeoverheden wordt de macrotreferentiewaarde genoemd.

(bedragen x €1.000)

	EMU saldo	R2016	B2017	B2018	B2019	B2020	B2021
1.	Exploitatiesaldo voor toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (cf. artikel 17c-BBV)	-2.800	-3.046	-3.449	-683	1.439	1.548
2.+	Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	6.900	10.808	11.487	10.645	10.228	10.793
3.+	Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie	1.000	498	500	502	503	505
4.-/-	Investerings in (im)materiele vaste activa die op de balans worden geactiveerd	13.700	2.600	3.033	2.392	3.406	501
5.+	Baten uit bijdragen van andere overheden, de EU en overigen, die niet op de exploitatie zijn verantwoord en niet al in mindering zijn gebracht bij post 4	-1.700	-	-	-	-	-
6.+	Desinvesteringen in (im)materiele vaste activa	-700	-	-	-	-	-
7.-/-	Aankoop van grond en uitgaven aan bouwrijp maken e.d.	7.060	11.890	12.505	8.418	11.070	7.942
8.+	Baten bouwgrond- exploitatie (voor zover niet op exploitatie verantwoord)	18.000	20.704	22.521	16.488	17.753	15.993
9.-/-	Lasten op balanspost voorzieningen (transacties derden)	500	339	385	325	325	325
10.-/-	Lasten ivm transacties derden, die niet onder post 1 genoemde exploitatie lopen maar rechtstreeks tlv de reserves worden gebracht (en niet al hierboven meegenomen)	-	-	-	-	-	-
11.-/-	Boekwinst verkoop van effecten	nee	nee	nee	nee	nee	nee
	Berekend EMU saldo	-560	14.135	15.135	15.817	15.121	20.071

Het overzicht van het EMU-saldo is bedoeld om op nationaal niveau te kunnen bepalen in hoeverre de verschillende overheden bijdragen aan het nationale EMU-saldo. Wij hebben een voordelig EMU-saldo en dragen dus op positieve wijze bij aan het EMU-saldo van ons land.

Paragraaf Verbonden partijen

Waarin dient deze paragraaf inzicht te geven?

De paragraaf verbonden partijen geeft inzicht in de verbonden partijen van de gemeente (welke, waarom) en de risico's die hiermee (mogelijk) gelopen worden. Tevens wordt melding gemaakt van de actuele (beleid-) ontwikkelingen.

Deze paragraaf bevat informatie die is opgenomen in de jaarrekeningen 2016 en/of de begroting 2018 van de verbonden partijen.

Belangrijkste conclusies uit deze paragraaf

Uit de specifieke aandachtspunten en de nadere informatie die is opgenomen in onderstaande paragraafonderdelen ontlene wij geen aanwijzingen dat de gemeente voor bepaalde financiële risico's specifiek weerstandsvermogen zou moeten aanhouden.

Enkele verbonden partijen (met name NV Sportbedrijf Deventer en NV Deventer Schouwborg) moeten hun eigen weerstandsvermogen nog op toereikende hoogte brengen. Opbouw vindt in enkele jaren plaats. Vanuit onze aandeelhouder rol wordt daarop toegezien en actief op gestuurd.

Het voortbestaan van de NV Luchthaven Teuge is onzeker geworden vanwege het voorstel van de Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu over de vliegroutes van Lelystad Airport. Die vliegroutes lopen over luchthaven Teuge waardoor het Nationaal Paracentrum Teuge noodgedwongen moet verhuizen en de luchthaven Teuge daardoor 50% van haar inkomsten uit vliegbewegingen kwijtraakt. Voor dit moment wordt ook voor deze onzekere situatie nog geen specifiek weerstandsvermogen binnen de begroting 2018 van de gemeente aangehouden.

Wijzigingen met ingang van 2018

Vernieuwing van de BBV regelgeving voor onder andere de informatie verstrekking over verbonden partijen is toegepast vanaf de samenstelling van de begroting 2017 van de gemeente. De regelgeving verplicht met ingang van de begroting 2017 tot een presentatie van informatie over samenwerkingsverbanden op de betreffende beleidsprogramma's. Verder voorziet de regelgeving in de wijze waarop informatie moet worden opgenomen in de paragraaf Verbonden partijen en in een periodiek te actualiseren beleidsnota Verbonden partijen.

De beleidsnota Verbonden partijen is geactualiseerd en ligt in het najaar van 2017 voor besluitvorming voor.

Aspecten jaarrekeningen 2016

Algemene aspecten over de jaarrekeningen 2016:

- De gemeente heeft de beschikking over alle vastgestelde jaarrekeningen 2016 van de verbonden partijen (met uitzondering van die van de NV Maatschappelijk Vastgoed Deventer) inclusief de accountantsverklaringen. In de accountantsverklaringen wordt aandacht besteed aan de continuïteit van de ondernemingen. De NV Maatschappelijk Vastgoed Deventer heeft vanaf 2017 een andere accountant. Begin oktober 2017 rondt de nieuwe accountant haar controlewerkzaamheden over de jaarrekeningen 2015 en 2016 af.

- Per verbonden partij wordt inzicht gegeven in het financieel belang van de gemeente en wordt aandacht besteedt aan het financieel risico. Daarbij is uitgangspunt dat de verbonden partij zelf zorgt voor borging van haar financiële risico's middels een weerstandsvermogen. Dit om te voorkomen dat deelnemende gemeenten in verbonden partijen financiële nadelen moeten bekostigen.
- De vanaf 2015 aangepaste Wet gemeenschappelijke regelingen voorziet in een sterkere positie van gemeenteraden ter attentie van haar kader stellende rol bij vaststelling van begrotingen van gemeenschappelijke regelingen en haar rol bij de verantwoording middels jaarrekeningen. Gemeenschappelijke regelingen zijn aangepast en aangevuld om die rol goed te borgen.
- Concept begrotingen (voor zienswijze) en concept jaarrekeningen (kennisname) van gemeenschappelijke regelingen werden en worden aan de gemeenteraad beschikbaar gesteld. En, indien daartoe aanleiding was werd de gemeenteraad met afzonderlijke raadmededelingen of in bestuursrapportages geïnformeerd over actuele (financiële) ontwikkelingen bij verbonden partijen. Vanaf najaar 2017 worden planning-en control documenten en governance documenten van verbonden partijen voor de gemeenteraad digitaal ontsloten.

Specifieke aspecten (over de jaarrekeningen 2016):

- De motie van de gemeenteraad van medio 2015 over inzicht in en openbaarheid van het bezoldigingsbeleid bij Verbonden partijen wordt uitgevoerd. Een stand van zaken is in het najaar van 2016 gegeven aan de hand van de jaarrekeningen 2015 van alle Verbonden partijen. Het laten vaststellen van bezoldigingsbeleid bij verbonden partijen blijft aandachtspunt vanuit de aandeelhouder rol van het college.
- De NV Sportbedrijf Deventer heeft een Strategisch Plan opgesteld. Over (de stand van zaken) van het uitvoeringsplan wordt de aandeelhoudersvergadering in december 2017 nader geïnformeerd.
- NV Bergkwartier heeft in haar jaarrekening 2014 herwaardering van vaste activa moeten toepassen en is tot afkoop van een renteswap overgegaan. Daardoor is een negatieve reservepost ontstaan waardoor over 2014 en 2015 geen dividend kon worden uitgekeerd. Met het besluit tot overheveling van middelen van Herwaarderingsreserve naar Algemene Reserve ("teruggeven" van de nominale waarde aan aandeelhouders) en de verbetering van financiële ratio's volgens het concept Strategisch Plan ligt structureel dividend uitkeren vanaf 2019 weer in het verschiet. De NV zal eerst nog het "misgelopen" dividend van voorgaande jaren (€1,2 miljoen) aan de aandeelhouders gaan uitbetalen. De jaarrekening 2016 sloot met een positief resultaat van €555.000. Het besluit tot resultaatbestemming bevat een dividenduitkering van €164.000. Deventer ontving €30.000.
- De toekomst van luchthaven Teuge is onzeker geworden. Op voorstel van de staatssecretaris van het Ministerie van infrastructuur en milieu gaan vliegroutes van Lelystad Airport over luchthaven Teuge en moet het Nationaal Paracentrum noodgedwongen verhuizen. Daardoor verdwijnt 50% van de inkomsten van de luchthaven.
- Eind 2017 besluit de gemeenteraad over het aanbod van de provincie Overijssel om aandelen Vitens al dan niet over te nemen.

Soorten verbonden partijen

De kadernota verbonden partijen van de gemeente Deventer sluit aan bij de definitie van verbonden partijen die de BBV hanteert.

Verbonden partij volgens BBV:

Een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk én een financieel belang heeft.

Bestuurlijk belang volgens BBV:

Zeggenschap, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur hetzij uit hoofde van stemrecht.

Toelichting:

- Vertegenwoordiging; door een raadslid, collegelid of ambtenaar;
- Alleen een benoemingsrecht of een voordracht recht (het recht van de gemeente om een bestuurder of commissaris te benoemen of voor te dragen) is strikt genomen niet voldoende;
- Bij zitting in een toezichthoudend orgaan is geen sprake van vertegenwoordiging in het bestuur. Wanneer de gemeente in een toezichthoudend orgaan echter een besluitvormende stem heeft, wordt dit gelijk gesteld aan vertegenwoordiging in het bestuur en is sprake van een bestuurlijk belang;
- Wanneer er slechts sprake is van een adviserend lidmaatschap in een toezichthoudend orgaan, dan bestaat er geen bestuurlijk belang.

Financieel belang volgens BBV:

Een (door de gemeente) aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag dat niet verhaalbaar is indien de verbonden partij failliet gaat, onderscheidenlijk het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat (jegens de gemeente) indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt.

Toelichting:

- Dit financiële belang kan op publiekrechtelijke of privaatrechtelijke wijze tot stand komen, zoals via de Wgr, aandelen, leningen of garantstellingen.
- Reguliere handelstransacties waarbij geen geld ter beschikking wordt gesteld, maar een betaling van een tegenprestatie plaatsvindt, bijvoorbeeld bij crediteuren of subsidierelaties, leiden niet tot een financieel belang.

Organisaties waar enkel sprake is van een financieel belang, bijvoorbeeld door verstrekking van een geldlening / garantie, worden niet gezien als een verbonden partij. Deze partijen vallen onder andere gemeentelijke kaders, bijvoorbeeld het gemeentelijk beleid op het verstrekken van geldleningen / garanties.

Ook de uitvoering van publieke taken die zijn aanbesteed, zoals bijvoorbeeld in het Sociale Domein vallen niet onder de definitie. Op deze partijen is het contractenrecht van toepassing. Het contractenrecht regelt hoe en waarom overeenkomsten tot stand komen, waaraan voldaan moet worden om van een geldige overeenkomst te spreken en wat er gebeurt als een overeenkomst niet goed wordt nageleefd.

Gezien de definitie voor verbonden partijen worden de volgende rechtsvormen altijd aangemerkt als verbonden partijen, omdat sprake is van een bestuurlijk én een financieel belang:

- **Publiekrechtelijke verbonden partijen.**
Gemeenschappelijke regelingen met rechtspersoonlijkheid: het openbaar lichaam en de Bedrijfsvoeringorganisatie. Geregeld in de Wet Gemeenschappelijke Regelingen (Wgr).
- **Privaatrechtelijke verbonden partijen.**
Een besloten vennootschap (B.V.) of naamloze vennootschap (N.V.) waarin de gemeente aandelen heeft. Geregeld in het Burgerlijk Wetboek.

Bij het aangaan van een deelneming wordt ervoor gekozen met behulp van het privaatrecht en daarmee dus niet alleen via de publiekrechtelijke bevoegdheden van de gemeente de vastgestelde beleidsdoelstellingen te realiseren. Een belangrijk aandachtspunt bij de keuze voor een deelneming in een vennootschap (NV of BV) is dat de gemeente als aandeelhouder en dus als actor binnen het privaatrecht optreedt. Stichtingen of een (coöperatieve) verenigingen kunnen ook verbonden partij zijn.

Beleidskader

De uitvoering van taken is voor gemeenten steeds complexer geworden. In toenemende mate doen zij beroep op andere organisaties waaraan zij taken aan uitbesteden, via inkoop of subsidie of via uitvoering door verbonden partijen.

Bij verbonden partijen kan het zowel gaan om privaatrechtelijke rechtspersonen die een rol spelen in de uitvoering van een publieke taak als om gemeenschappelijke regelingen. Voor wat betreft de private partijen gaat het om organisaties en instellingen waar gemeenten zowel financieel als bestuurlijk zeggenschap over hebben. In geval van (de publiekrechtelijke) gemeenschappelijke regelingen gaat het om samenwerkingsvormen met een rechtspersoonlijkheid. De diversiteit van de verbonden partijen neemt bovendien toe, evenals het financiële en beleidsmatige gewicht ervan; dit wordt nog eens versterkt door de decentralisaties in het sociale domein.

Gemeenten blijven verantwoordelijk voor de aansturing van verbonden partijen, de controle erop en de financiële consequenties voor de eigen organisatie. Om deze verantwoordelijkheden waar te kunnen maken is het van belang dat het college en de gemeenteraad weten wat hun bevoegdheden zijn. Vanuit zowel het publiekrecht als het privaatrecht zijn kaders van toepassing voor (de samenwerking in) verbonden partijen. Het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en daaruit voortvloeiende richtlijnen geven specifieke voorschriften mee over aspecten inzake verbonden partijen. Voorschrift is dat gemeenten in de paragraaf verbonden partijen van de gemeentelijke begroting en jaarrekening de visie op en beleid omtrent verbonden partijen opnemen. Indien gemeenten een afzonderlijk door de raad vastgestelde actuele nota verbonden partijen hebben kan daarnaar worden verwezen.

Daarnaast is in de financiële verordening (artikel 21) van de gemeente vastgelegd dat het college periodiek in een beleidsnota het systeem van toezichtuitoefening op de onderscheiden verbonden partijen vastlegt en dit systeem ter kennis brengt van de raad.

De kadernota verbonden partijen beschrijft hoe de gemeente Deventer omgaat met verbonden partijen, zodat op een weloverwogen manier invulling wordt gegeven aan de rollen van eigenaar (zeggenschap) en opdrachtgever (sturing).

In het najaar van 2017 wordt een actuele beleidsnota verbonden partijen ter vaststelling aan de gemeenteraad aangeboden. Met deze kadernota vindt vernieuwing plaats van de in 2013 vastgestelde kadernota. In de kadernota die nu voorligt wordt aan een actievere betrokkenheid van college en gemeenteraad bij verbonden partijen inhoud gegeven. Naast expliciete kaders voor processen tot besluitvorming zijn inhoudelijke kaders opgenomen en is aandacht besteed aan de instrumenten voor kaderstelling, controle en sturing. Onderscheid wordt daarbij gemaakt voor de kader stellende –en controlerende rol van de gemeenteraad en de opdrachtgevers- en eigenaar rol van het college.

De kaders van de beleidsnota verbonden partijen beperkt zich tot de sturingsmogelijkheden op het instrument verbonden partijen. Een verbonden partij is echter gekoppeld aan een kerntaak van de gemeente op een specifiek beleidsterrein. Dit betekent dat ook vanuit inhoudelijk(e) beleid(doelen) gestuurd wordt op de verbonden partijen. Deze tweede sturingslijn blijft hier buiten beschouwing, maar is mede bepalend voor de prestaties van de verbonden partij.

Op 24 april 2013 is de beleidsnota “verlenen van gemeentegaranties en verstrekking van geldleningen” door de raad vastgesteld. In het principe “Nee, tenzij...” is met de “tenzij” een uitzondering gemaakt voor de verstrekking van leningen en garanties aan verbonden partijen die voor de gemeente een publiek belang behartigen. Aan de verstrekking aan verbonden partijen zijn voorschriften verbonden en worden beoordelingsaspecten geformuleerd.

Financiële risico's per verbonden partij

In het algemeen geldt dat bij de meeste deelnemingen sprake is van gebruikelijke bedrijfsvoeringsrisico's. Die conclusie is te baseren op de accountantsrapporten bij de jaarrekeningen van die partijen waarin aandacht is besteed aan de continuïteit van de bedrijfsvoering. Bij sommige vennootschappen is daarnaast informatie opgenomen over bijzondere omstandigheden en risico's. Ook is voor een paar verbonden partijen melding gemaakt van de actuele waarde van het bezit. Informatie over de vermogensposities, de resultaten, bijzondere omstandigheden en actuele waarden zijn indicaties (er zijn er uiteraard meer) over de continuïteit van een verbonden partij en hun vermogen om financiële risico's te kunnen opvangen. Hieronder treft u alle verbonden partijen aan, waarbij per partij kort is aangegeven wat het doel, de aard van de verbinding en het publiek belang is. De volgorde sluit aan bij de programma-indeling. In de aard van de verbindingen zijn de volgende categorieën onderscheiden:

- GR = Gemeenschappelijke regeling (% belang)
- AB = Aandelenbezit (% belang).
- ST = Stichting deelname (% belang)
- Coöp = Coöperatie deelname (% belang)

Het Groenbedrijf BV

Vestigingsplaats: Deventer

Website: [hetgroenbedrijf](http://hetgroenbedrijf.nl)

Programma: PA03

Taakveld 5.7

Aard AB

Deelnemingspercentage: 50%

Doel en openbaar belang: Beheer, onderhoud, aanleg en vervanging van openbaar groen en zorgen voor een duurzame instandhouding. Sociale onderneming door inzet van mensen met afstand tot de reguliere arbeidsmarkt.

Financieel risico: Het weerstandsvermogen is toereikend. De omzet komt in hoofdzaak van gemeenten. Financiële risico's zijn beperkt

Toelichting De gemeente Deventer en KonnecteD BV zijn elk voor 50% aandeelhouder in HGB BV. Formeel is het risico van de gemeente beperkt tot het ingebrachte en geactiveerde aandelenkapitaal ad € 30.000 . In 2016 heeft Het Groenbedrijf haar geldlening volledig afgelost en daarmee is ook de gemeentegarantie op die geldlening “vervallen”.

Beleidsvoornemens 2018 Het Groenbedrijf verzorgt de leefomgeving van de gemeente Deventer en doet dat voor een substantieel deel met mensen met lagere / beperkte competenties. HGB draagt bij aan social return. HGB heeft haar doelstellingen in 4 rendementsgebieden vertaald: economisch- , sociaal - en duurzaam rendement en het maatschappelijk/omgevings rendement.

Contractwaarde 2018: € 7.369.493

Bijdrage GR 2018:

Subsidie 2018:

Dividend 2018:

Financiële gegevens	2016	2017	2018
Eigen vermogen	€ 1.614.000	€ 1.652.000	€ 1.675.000
Vreemd vermogen	€ 1.840.000	€ 2.009.000	€ 2.009.000
Resultaat	€ 166.000	€ 19.000	€ 23.000
Bron	Jaarrekening	Begroting	Prognose

Nominale (balans)waarde aandelenkapitaal 31-12-2016:	€ 30.000 (€ 30.000)
Garantie 31-12-2016:	
Lening 31-12-2016:	
Agio 31-12-2016:	
Kapitaal storting 31-12-2016:	
Voorschot aandelenkapitaal 31-12-2016:	

NV Centrumgarage Deventer

Vestigingsplaats: Deventer

Website: centrumgarage-deventer

Programma: PA03

Taakveld 2.2

Aard AB

Deelnemingspercentage: <10%

Doel en openbaar belang: Exploitatie van de parkeergarage Sijzenbaan, nabij het winkelgebied van de binnenstad.

Financieel risico: Risico is dat het winkelaanbod in de binnenstad afneemt en bezoekersaantal terugloopt.

Toelichting De gemeente Deventer bezit ca. 6% van de aandelen in deze vennootschap. De overige aandeelhouders zijn binnenstadondernemers en particulieren. In beginsel loopt de gemeente risico op verlies van het ingebrachte risicodragend kapitaal ad € 39.600 en op de structurele dividendraming ad € 19.000. Los van het feit dat de vennootschap vermogen heeft voor opvang van risico's geven de praktijk tot nu toe en de vooruitzichten aan dat beide risico's beperkt zijn.

Beleidsvoornemens 2018 Het nog aantrekkelijker maken van de voorziening is en blijft een doelstelling.

Contractwaarde 2018:

Bijdrage GR 2018:

Subsidie 2018:

Dividend 2018: € 19.000

Financiële gegevens	2016	2017	2018
Eigen vermogen	€ 1.288.282	Niet bekend	Niet bekend
Vreemd vermogen	€ 733.175	Niet bekend	Niet bekend
Resultaat	€ 612.615	Niet bekend	Niet bekend
Bron	Jaarrekening	Nog niet bekend	Nog niet bekend

Nominale (balans)waarde aandelenkapitaal 31-12-2016:	€ 39.552 (€ 39.552)
Garantie 31-12-2016:	
Lening 31-12-2016:	
Agio 31-12-2016:	
Kapitaal storting 31-12-2016:	
Voorschot aandelenkapitaal 31-12-2016:	

GR Regio Stedendriehoek

Vestigingsplaats: Twello

Website: [regiostedendriehoek](#)

Programma: PA01

Taakveld 0.1

Aard GR

Deelnemingspercentage: 24%

Doel en openbaar belang: Samenwerking in de stedendriehoek op het terrein van ruimtelijke en sociale ontwikkeling, wonen, economische zaken, milieu/platteland, verkeer/ vervoer, uitvoeringsagenda en regionaal grondbeleid.

Financieel risico: Het weerstandsvermogen van de regio is niet groot maar toereikend. De financiële risico's zijn beperkt en er is geen lang vreemd vermogen aangetrokken. Mocht de regio onverhoopt niet aan haar verplichtingen kunnen voldoen, moet teruggevallen worden op deelnemende gemeenten.

Toelichting: Aan deze GR wordt deelgenomen door de gemeenten Apeldoorn, Deventer, Zutphen, Brummen, Epe, Lochem en Voorst. De regio verdeelt de kosten over de deelnemende gemeenten via de verdeelsleutel "inwonertal". Het Deventer aandeel in die kosten is ongeveer 24%. Wettelijk is geregeld dat de gemeenten bijspringen als de regio niet aan haar verplichtingen kan voldoen.

Beleidsvoornemens 2018: Taken zijn gebaseerd op "De Agenda Stedendriehoek". Daarnaast wordt uitdrukkelijk de samenwerking met partners uit bedrijfsleven, onderwijs en maatschappelijke organisaties gezocht. Samen is de nieuwe koers van de regio bepaald met daarin een belangrijke rol voor de stichting Strategische Board.

Contractwaarde 2018:

Bijdrage GR 2018: € 261.803

Subsidie 2018:

Dividend 2018:

Financiële gegevens	2016	2017	2018
Eigen vermogen	€ 245.000	Nog niet bekend	Nog niet bekend
Vreemd vermogen	€ 4.900.000	Nog niet bekend	Nog niet bekend
Resultaat	€ 5.581	0	0
Bron	Jaarrekening	Begroting	Begroting

Nominale (balans)waarde aandelenkapitaal 31-12-2016:	
Garantie 31-12-2016:	
Lening 31-12-2016:	
Agio 31-12-2016:	
Kapitaal storting 31-12-2016:	
Voorschot aandelenkapitaal 31-12-2016:	

GR Veiligheidsregio IJsselland

Vestigingsplaats: Zwolle

Website: [veiligheidsregio-ijsselland](http://veiligheidsregio-ijsselland.nl)

Programma: PA02

Taakveld 1.1

Aard GR

Deelnemingspercentage: 19,59%

Doel en openbaar belang: Samenwerking in de regio IJsselland op het terrein van de brandweezorg, de rampenbestrijding, de crisisbeheersing en de geneeskundige hulpverlening. Bij wet zijn gemeenten ondergebracht in 25 veiligheidsregio's.

Financieel risico: Er is een risicoprofiel opgesteld om de risico's van de organisatie in kaart te brengen. Deze zijn in een rapportage vastgelegd en opgenomen in de programmabegroting 2018.

De tien risico's met de meeste invloed op de hoogte van de benodigde weerstandscapaciteit zijn: Grootschalige/langdurige inzet, stijgende rentepercentages, fiscale controles, stijgende pensioenpremies, datalek, transitie meldkamer, besluiten van het Veiligheidsberaad met financiële of personele gevolgen, marktontwikkelingen oefentrajecten, hogere prijs (dan beschikbaar) tankautospuiter bij de aanbesteding en complexiteit Europese aanbestedingen.

Op basis van alle risico's met bijbehorende inschatting is een analyse gemaakt van de benodigde weerstandsvermogen voor Veiligheidsregio IJsselland. Uit de rapportage van risicomanagement blijkt dat het weerstandsvermogen 1,18 miljoen euro zou moeten bedragen. Veiligheidsregio IJsselland heeft op dit moment een weerstandsvermogen van één miljoen euro, dat geeft een betrouwbaarheid van 85%.

Toelichting: Op basis van de jaarrekeningen 2014 - 2015 is een structurele verlaging van de gemeentelijke bijdragen met € 1 miljoen doorgevoerd. Dit is in de gemeentebegroting van Deventer verwerkt. Het jaar 2017 is het eerste begrotingsjaar waarin de structurele besparing van één miljoen euro is verwerkt. Dat maakt 2017 een kanteljaar, waarin druk ligt op de beschikbare middelen. Het algemeen beeld is dat de veiligheidsregio binnen de beschikbare middelen blijft. Dit gebeurt wel door de negatieve afwijkingen op te vangen met de positieve afwijkingen. Door het stellen van prioriteiten vindt voortdurend bijsturing plaats.

Beleidsvoornemens 2018: In 2018 loopt de Beleidsplanperiode 2015-2018 ten einde. In de aanloop naar 2019 maakt de veiligheidsregio een start met de totstandkoming van de het nieuwe beleidsplan 2019-2022. Het jaar 2018 staat daarmee in het teken van de voorbereiding van de nieuwe aankomende beleidsperiode. De uitkomsten van de zelfevaluatie en de visitatie in 2017 vormen de basis voor de verdere ontwikkeling van de veiligheidsregio en geven richting aan het gesprek met de gemeenten en andere samenwerkingspartners over de strategische koers en ambities in 2019 en verder.

Voor Veiligheidsregio IJsselland blijft er nog een te realiseren taakstelling voor de ontoereikende BTW compensatie van structureel 195.000 euro (vanaf 2024). Dit nadeel is tijdens het proces van de regionalisering al in beeld gebracht.

Contractwaarde 2018:

Bijdrage GR 2018: € 6.634.488

Subsidie 2018:

Dividend 2018:

Financiële gegevens	2016	2017	2018
Eigen vermogen	€ 4.486.969	€ 2.829.000	€ 3.435.000
Vreemd vermogen	€ 22.532.729	€ 31.041.000	€ 30.899.000
Resultaat	€ 2.036.705	- € 73.000	0
Bron	Jaarrekening	Begroting	Begroting
Nominale (balans)waarde aandelenkapitaal 31-12-2016:			
Garantie 31-12-2016:			
Lening 31-12-2016:			
Agio 31-12-2016:			
Kapitaal storting 31-12-2016:			
Voorschot aandelenkapitaal 31-12-2016:			

Coöperatie ParkeerService ua

Vestigingsplaats: Amersfoort

Website: parkeerservice

Programma: PA03

Taakveld 2.2

Aard Coöp

Deelnemingspercentage: 6 %

Doel en openbaar belang: Advisering en levering van diensten voor straatparkeer- en garagebeheer en straatparkeer handhaving. Samenwerkingsverband van gemeenten.

Financieel risico: Na negatieve exploitatieresultaten over 2015 en 2016 is door de Ledenvergadering besloten het weerstandvermogen aan te vullen met € 600.000. Ook is besloten tot transitie van de organisatie waarvoor een transitiebudget van € 2,2 mln. beschikbaar is gesteld waarvoor door de leden de betreffende eenmalige middelen ter beschikking worden gesteld. De meerjarenbegroting is sluitend. Om dat ook het weerstandvermogen weer op orde is en de omzet in hoofdzaak door gemeenten wordt gegenereerd, is inschatting dat het toekomstig financieel risico beperkt is.

Toelichting In het najaar van 2016 is een interim directeur benoemd nadat de Algemene Ledenvergadering op voorstel van de raad van commissarissen met het ontslag van twee directeuren had ingestemd. Aanleiding is de wijze waarop op de bedrijfsvoering werd gestuurd. De interim directeur heeft o.a. de opdracht om de meerjarenbegroting van ParkeerService te actualiseren. In het voorjaar van 2017 is het meerjarenperspectief vastgesteld op basis van het bestaand tarievenstelsel. In het najaar van 2017 wordt een herijkte producten- en dienstencatalogus en een vernieuwde tarievenstelsel aan de Ledenvergadering ter vaststelling aangeboden. Mogelijk heeft dit financiële consequenties voor de kosten van de diensten die door de gemeente Deventer bij Parkeerservice worden afgenomen.

Beleidsvoornemens 2018 De coöperatie ParkeerService U.A. streeft naar maximale digitalisering van klantcontacten, transacties op straat en in de garages, parkeerrechten en handhaving tegen een marktconforme prijs. De coöperatie beheert de parkeergarages en de parkeerapparatuur op straat. Zorgt ervoor dat de vastgestelde tarieven, tijden en locaties functioneren zoals in het beleid is vastgesteld Hierbij wordt gebruik gemaakt van het werkbedrijf binnen de gemeente Deventer (Konnected en HGB).

Contractwaarde 2018: € 428.527

Bijdrage GR 2018:

Subsidie 2018:

Dividend 2018:

Financiële gegevens

2016

2017

2018

Eigen vermogen	€ 495.432	€ 505.432	€ 530.432
Vreemd vermogen	€ 2.034.609	Nog niet bekend	Nog niet bekend
Resultaat	- € 602.060	€ 10.000	€ 25.000
Bron	Jaarrekening	Begroting	Begroting
Nominale (balans)waarde aandelenkapitaal 31-12-2016:			
Garantie 31-12-2016:			
Lening 31-12-2016:			
Agio 31-12-2016:			
Kapitaal storting 31-12-2016:			
Voorschot aandelenkapitaal 31-12-2016:			

NV Vastgoed Milieucentrum Deventer

Vestigingsplaats: Deventer

Website: [ulebelt](#)

Programma: PA04

Taakveld 7.4

Aard AB

Deelnemingspercentage: 49,50%

Doel en openbaar belang: Realiseren, in stand houden en beheren van de accommodatie voor een milieucentrum annex kinderboerderij.

Financieel risico: Het weerstandsvermogen is toereikend. Financiële risico's zijn beperkt.

Toelichting Ongeveer 49,5% van de aandelen in deze vennootschap is in handen van de gemeente Deventer. De overige aandeelhouders zijn Woningstichting Rentree (ongeveer 49,5%), Sallcon (0,8%) en IVN (0,1%). Deze vennootschap kent beperkte bedrijfsvoeringrisico's. De stichting Ulebelt is huurder van dit maatschappelijk vastgoed.

Beleidsvoornemens 2018 De Ulebelt blijft naast haar prestaties op de kernprestaties educatie, kinderboerderij en terrein inzetten op maatschappelijke activiteiten. Het betreft onder meer het aanbieden van werkplekken in het kader van re-integratie, zorg en reclassering, stageplaatsen voor scholing, faciliteren van activiteiten voor mensen met een beperking, maar ook facilitering van doelgroepen buitenschoolse- en kinderopvang, natuur- en milieuorganisaties en andere wijkgerichte organisaties.

Contractwaarde 2018:

Bijdrage GR 2018:

Subsidie 2018: € 376.781

Dividend 2018:

Financiële gegevens	2016	2017	2018
Eigen vermogen	€ 609.329	Niet bekend	Niet bekend
Vreemd vermogen	€ 139.746	Niet bekend	Niet bekend
Resultaat	€ 657	Niet bekend	Niet bekend
Bron	Jaarrekening		

Nominale (balans)waarde aandelenkapitaal 31-12-2016:	€ 272.268 (0)
Garantie 31-12-2016:	
Lening 31-12-2016:	
Agio 31-12-2016:	
Kapitaal storting 31-12-2016:	
Voorschot aandelenkapitaal 31-12-2016:	

GR Omgevingsdienst IJsselland

Vestigingsplaats: Wijhe

Website: [rud](#)

Programma: PA04

Taakveld 7.4

Aard GR

Deelnemingspercentage: 21%

Doel en openbaar belang: Samenwerking in de regio IJsselland op het terrein van vergunningverlening, toezicht houden en handhaving van de milieuwetgeving.

Financieel risico: In de planning is opgenomen dat in het 3e jaar na de start van de omgevingsdienst een nota Weerstandsvermogen & Risicobeheersing wordt samen gesteld. Deze zal als beleidskader voor de bepaling van het weerstandsvermogen gaan dienen. In afwachting van de nota Weerstandsvermogen & Risicobeheersing en de daarbij op te stellen risico-inventarisatie is de hoogte van deze reserve voorlopig bepaald op een minimum van 1% en maximaal 2,5% van de totale begrote lasten voor de Omgevingsdienst IJsselland oftewel: € 80.000,-- - € 200.000,--. Hierbij is aansluiting gezocht met het door de Veiligheidsregio IJsselland vastgestelde percentage. Hierdoor moet de Omgevingsdienst IJsselland in staat worden geacht om risico's zelf op te vangen. Via de jaarresultaten 2018 en volgende jaren wordt getracht de hierboven genoemde omvang van de algemene reserve te realiseren conform artikel 30 van de Gemeenschappelijke Regeling.

Toelichting Geen

Beleidsvoornemens 2018 Vanaf 1-1-2018 start een gemeenschappelijke regeling waarin de samenwerking in de regio IJsselland op het terrein van het wettelijk bepaalde Basispakket Milieu (VTH-taken voor inrichtingen), waaronder ook ondersteunende specialistische en juridische werkzaamheden op gebied van bodem, geluid, luchtkwaliteit, externe veiligheid en geur.

Contractwaarde 2018:

Bijdrage GR 2018: € 1.381.600

Subsidie 2018:

Dividend 2018:

Financiële gegevens	2016	2017	2018
Eigen vermogen			Nog niet bekend

Vreemd vermogen			Nog niet bekend
Resultaat			0
Bron	N.v.t.	Nog niet bekend	Begroting
Nominale (balans)waarde aandelenkapitaal 31-12-2016:			
Garantie 31-12-2016:			
Lening 31-12-2016:			
Agio 31-12-2016:			
Kapitaal storting 31-12-2016:			
Voorschot aandelenkapitaal 31-12-2016:			

NV Wonen boven winkels

Vestigingsplaats: Deventer

Website: [wbwd](#)

Programma: PA05

Taakveld 8.3

Aard AB

Deelnemingspercentage: 50%

Doel en openbaar belang: Investeren in en exploiteren van het wonen boven winkels, in het belang van een veiliger en leefbaarder binnenstad.

Financieel risico: Financieel risico is de verhuurbaarheid en waardeontwikkeling van het eigendom. Het ondernemingsplan 2017-2020 laat positieve exploitatieresultaten en ratio's zien. In 2015 is een waardevermindering toegepast. De vastgoedmarkt hersteld zich momenteel echter.

Toelichting De gemeente Deventer en Woonbedrijf Ieder1 (middels haar 100% dochteronderneming Wonen boven winkels vastgoedfonds Stedendriehoek BV) zijn elk voor 50% aandeelhouder in deze vennootschap. De uitdaging van deze NV is om de doelstelling (een veilige en leefbare binnenstad via realisering van woningen boven winkels) te halen met minimaal break even exploitatieresultaten. Dat is tot nu toe in beperkte mate gelukt en mede daarom waren aanvullende kapitaalstortingen nodig. Omdat die aanvullende kapitaalstortingen niet zijn geactiveerd, is het aandeel van de gemeente Deventer in het Eigen vermogen van de NV afgerond € 0,8 mln. per 31 december 2016 nog steeds hoger dan het geactiveerde aandelenkapitaal ad € 454.000. Daarnaast is een via het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederland verkregen lening van € 700.000 doorgeleend aan de NV. Volgens het ondernemingsplan 2017-2020 zet de NV in op het ontwikkelen en transformeren van de Stadshof in het kernwinkelgebied zodat dit binnenterrein voor een breed publiek toegankelijk wordt en daarmee 80 tot 100 woningen ontsloten kunnen worden. Daarnaast zal de NV eigenaren van winkelpanden stimuleren en ontzorgen op de ontwikkeling van leegstand.

Beleidsvoornemens 2018 Volgens het ondernemingsplan 2017-2020 zet de NV in op het ontwikkelen en transformeren van de Stadshof in het kernwinkelgebied zodat dit binnenterrein voor een breed publiek toegankelijk wordt en daarmee 80 tot 100 woningen ontsloten kunnen worden. Daarvoor wordt externe financiering gezocht. Daarnaast zal de NV eigenaren van winkelpanden stimuleren en ontzorgen op de ontwikkeling van leegstand door middel van subsidiering van quickscans. Door verkoop van vastgoed wordt de liquiditeitspositie verstevigd.

Contractwaarde 2018:

Bijdrage GR 2018:

Subsidie 2018:

Dividend 2018:

Financiële gegevens	2016	2017	2018
Eigen vermogen	€ 1.766.556	€ 2.306.000	€ 2.661.000
Vreemd vermogen	€ 4.510.594	€ 4.110.000	€ 3.922.000
Resultaat	€ 69.534	€ 404.000	€ 355.000
Bron	Jaarrekening	Begroting	Begroting
Nominale (balans)waarde aandelenkapitaal 31-12-2016:	€ 454.000 (€ 454.000)		
Garantie 31-12-2016:	€ 1.440.000		
Lening 31-12-2016:			
Agio 31-12-2016:			
Kapitaal storting 31-12-2016:	€ 1.450.000 (0)		
Voorschot aandelenkapitaal 31-12-2016:			

GR Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD) IJsselland

Vestigingsplaats: Zwolle

Website: ggd

Programma: PA08

Taakveld 7.1

Aard GR

Deelnemingspercentage: 19,1 %

Doel en openbaar belang: Samenwerking in de regio IJsselland door uitvoering van de wet Publieke gezondheid en richt zich op jeugdgezondheidszorg, infectieziektebestrijding, monitoring van gezondheid en advies over gezondheidszorg aan gemeenten, zorg voor publieke gezondheid bij crisis en rampen.

Financieel risico: Het weerstandsvermogen van de regio is conform de vastgestelde norm. In de bestuursrapportage van najaar 2016 heeft de GGD haar weerstandscapaciteit geactualiseerd op basis van een actuele risicoscan. Voor risico's op additionele dienstverlening aan gemeenten is een afzonderlijk voorziening door de GGD opgenomen. Wettelijk is geregeld dat de gemeenten bijspringen als de GR niet aan haar verplichtingen kan voldoen.

Toelichting Geen

Beleidsvoornemens 2018 In 2018 vinden gemeenteraadsverkiezingen plaats en daarna zullen de nieuwe colleges van B & W hun afgevaardigde voor het algemeen bestuur van GGD IJsselland aanwijzen. Het is de bedoeling om voor de nieuwe bestuursperiode in samenspraak met de gemeenten een nieuwe Bestuursagenda (2018 -2022) op te stellen. Daarin komen de inhoudelijke doelen te staan waar we in onze regio specifiek aan zullen gaan werken in deze periode. GGD IJsselland is daarnaast onderdeel van een samenhangend aanbod van publieke gezondheid in Nederland. GGD IJsselland voert de taken uit zoals deze in de wet Publieke gezondheid aan gemeenten zijn opgedragen, zoals Jeugdgezondheidszorg, infectieziektebestrijding, monitoring van gezondheid en advies over gezondheidsbeleid gemeenten, zorg voor publieke gezondheid bij crisis en rampen. GGD IJsselland werkt voor 11 gemeenten met in totaal ruim 517 duizend inwoners. GGD IJsselland is daarnaast (met 24 andere GGD'en) onderdeel van een samenhangend aanbod van publieke gezondheid in Nederland.

Contractwaarde 2018:

Bijdrage GR 2018: € 3.262.000

Subsidie 2018:

Dividend 2018:

Financiële gegevens

2016

2017

2018

Eigen vermogen	€ 1.471.000	€ 1.312.000	€ 1.239.000
Vreemd vermogen	€ 5.947.000	€ 5.733.000	€ 5.511.000
Resultaat	€ 79.000	0	0
Bron	Jaarrekening	Begroting	Begroting
Nominale (balans)waarde aandelenkapitaal 31-12-2016:			
Garantie 31-12-2016:			
Lening 31-12-2016:			
Agio 31-12-2016:			
Kapitaal storting 31-12-2016:			
Voorschot aandelenkapitaal 31-12-2016:			

NV Sportbedrijf Deventer

Vestigingsplaats: Deventer

Website: sportbedrijfdeventer

Programma: PA08

Taakveld 5.1

Aard AB

Deelnemingspercentage: 100%

Doel en openbaar belang: Stichten, beheren, exploiteren en in stand houden van binnensportaccommodaties (De Scheg, Borgelerbad, sporthallen/gymzalen).

Financieel risico: Het weerstandsvermogen wordt verder opgebouwd tot € 656.000 in 2018. Op basis van een risicoscan is het benodigd weerstand vermogen voor de NV vastgesteld. Als subsidieverstrekker zorgt de gemeente voor een stuk borging van de continuïteit van deze vennootschap. Een substantieel ander deel zal van de gebruikers (opbrengsten) moeten blijven komen. Dat was, is en blijft een risico voor dergelijke voorzieningen en het is voor de vennootschap een uitdaging om te blijven zorgen voor een aantrekkelijk aanbod tegen marktconforme / concurrerende prijzen in het belang van het op niveau houden van het gebruik. De jaarrekening 2016 laat een weerstandvermogen van € 605.000,- zien. Beoogd benodigd weerstandvermogen in 2018 is haalbaar. In 2015 is tot herfinanciering van de leningenportefeuille van de NV overgegaan. Ook is een aanvullend lening van € 3,4 miljoen verstrekt. Daarmee is de liquiditeitsbehoefte die de NV opgelost. Het meerjarenperspectief laat positieve exploitatieresultaten zien.

Toelichting Geen

Beleidsvoornemens 2018 In december 2016 is het strategisch beleid voor het sportbedrijf vastgesteld. Aan het uitvoeringsplan wordt gewerkt.

Contractwaarde 2018:

Bijdrage GR 2018:

Subsidie 2018: € 4.141.863

Dividend 2018:

Financiële gegevens	2016	2017	2018
Eigen vermogen	€ 605.178	€ 654.549	€ 765.403

Vreemd vermogen	€ 20.732.695	€ 19.891.942	€ 19.041.609
Resultaat	€ 9.550	€ 54.314	€ 110.854
Bron	Jaarrekening	Begroting	Begroting
Nominale (balans)waarde aandelenkapitaal 31-12-2016:	€ 90.756 (0)		
Garantie 31-12-2016:	€ 2.080.687		
Lening 31-12-2016:	€ 15.736.442		
Agio 31-12-2016:			
Kapitaal storting 31-12-2016:			
Voorschot aandelenkapitaal 31-12-2016:			

GR Vervoerscentrale Stedendriehoek

Vestigingsplaats: Lochem

Website: [plusov](#)

Programma: PA08

Taakveld 6.2

Aard GR

Deelnemingspercentage: 24 %

Doel en openbaar belang: Samenwerking in de regio Stedendriehoek om ervoor te kunnen zorgen dat inwoners in staat zijn om zich, naast het openbaar vervoer, zelfstandig en tegen een redelijk tarief te verplaatsen met een vorm van aanvullend openbaar vervoer of via het doelgroepenvervoer.

Financieel risico: De Vervoercentrale Stedendriehoek is een nieuwe organisatie. De samenvoeging van vervoertaken van de 9 gemeenten brengt de risico's met zich mee, die in het bedrijfsplan van de vervoercentrale staan. Als één van deze risico's zich voordoet, kan dit leiden tot onrust bij reizigers en extra kosten. De vervoercentrale heeft weinig financiële ruimte in de begroting om die risico's op te vangen. Als de vervoercentrale niet meer aan haar verplichtingen kan voldoen, moeten de deelnemende gemeenten daarvoor betalen.

Toelichting Geen

Beleidsvoornemens 2018 Voor 2018 heeft de Vervoerscentrale een aantal belangrijke aandachtspunten geformuleerd ten aanzien van de kwaliteit van de vervoerscentrale. Het ontwikkelen van de benodigde kennis en ervaring en het optimaliseren van de vervoersstromen is een meerjarig traject. Tegelijkertijd zal de vervoerscentrale haar aandacht richten op de beheersing van kosten, om de taakstelling van 5% op het vervoersvolume te kunnen realiseren.

Contractwaarde 2018:

Bijdrage GR 2018: € 2.891.372

Subsidie 2018:

Dividend 2018:

Financiële gegevens	2016	2017	2018
Eigen vermogen	€ 148.705	€ 148.705	€ 148.705
Vreemd vermogen	€ 1.836.421	€ 645.000	€ 645.000
Resultaat	€ 148.705	0	0

Bron	Jaarrekening	Begroting	Begroting
Nominale (balans)waarde aandelenkapitaal 31-12-2016:			
Garantie 31-12-2016:			
Lening 31-12-2016:			
Agio 31-12-2016:			
Kapitaal storting 31-12-2016:			
Voorschot aandelenkapitaal 31-12-2016:			

GR Bedrijfsvoeringsorganisatie Jeugdzorg IJsselland

Vestigingsplaats: Zwolle

Website: bedrijfsvoeringsorganisatie-regionale-jeugdzorg

Programma: PA08

Taakveld 6.1

Aard GR

Deelnemingspercentage: 9 %

Doel en openbaar belang: Samenwerking van gemeenten in de regio IJsselland voor gezamenlijke inkoop en facturatie van de jeugdzorg en de informatievoorziening daarover.

Financieel risico: Financieel risico ten aanzien van de bedrijfsvoeringsorganisatie is zeer beperkt omdat het kleine organisatie betreft met deels personeel detacheringen vanuit gemeenten.

Toelichting 11 gemeenten nemen deel in de gemeenschappelijke regeling. Zeggenschap is derhalve afgerond 9%. De kostenverdeelsleutel is 21,3% aandeel Deventer, welke gebaseerd is op het jeugdbudget (bij de start van de GR) op basis van de meicirculaire 2015. Omdat de GR de facturatie voor de inkoop van jeugdzorg bij zorgaanbieders uitvoert, kent de GR zowel aan de activa- als passivazijde van de balans financiële posities die budgettair neutraal voor de GR zijn.

Beleidsvoornemens 2018 In het najaar van 2017 maken gemeenten hernieuwde afspraken over de voortzetting van de bedrijfsvoeringsorganisatie Jeugdzorg IJsselland in 2018.

Contractwaarde 2018:

Bijdrage GR 2018: € 267.961

Subsidie 2018:

Dividend 2018:

Financiële gegevens	2016	2017	2018
Eigen vermogen	€ 15.326.292	Niet bekend	Niet bekend
Vreemd vermogen	€ 15.326.292	Niet bekend	Niet bekend
Resultaat	0	0	0
Bron	Jaarrekening	Begroting	Begroting

Nominale (balans)waarde aandelenkapitaal 31-12-2016:	
Garantie 31-12-2016:	
Lening 31-12-2016:	
Agio 31-12-2016:	
Kapitaal storting 31-12-2016:	
Voorschot aandelenkapitaal 31-12-2016:	

GR Bedrijfsvoeringsorganisatie KonnecteD

Vestigingsplaats:	Deventer
Website:	sallcon
Programma:	PA07
Taakveld	6.5
Aard	GR
Deelnemingspercentage:	50%
Doel en openbaar belang:	Werkvoorziening voor mensen met een arbeidshandicap, re-integratie van werklozen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Begeleider en bemiddelaar bij gesubsidieerde arbeid.
Financieel risico:	Door de afbouw van de rijksbijdrage WSW worden in meerjarenperspectief exploitatieverliezen geleden die met inzet van reserves t/m 2024 (GR en BV tezamen) kunnen worden opgedekt.
Toelichting	<p>KonnecteD GR is een GR bedrijfsvoeringorganisatie van de gemeenten Deventer en Olst-Wijhe. De GR heeft haar bedrijfsmatige activiteiten in haar 100% dochteronderneming KonnecteD BV belegd. Naast de gebruikelijke bedrijfsvoering risico's kent dit bedrijf een bijzonder financieel risico. Dat is het risico wegens de rijksbezuiniging op de sociale werkvoorziening en de invoering van de Participatiewet. KonnecteD (GR en BV tezamen) heeft weerstandsvermogen ad € 23,2 mln. , dat tijdelijk (t/m 2024) kan worden ingezet voor dekking van de nadelige gevolgen van rijkskortingen. In april 2017 is een nieuw bedrijfsplan voor SalonKonnecteD gepresenteerd. Dat bedrijfsplan is gebaseerd op de eerder vastgestelde toekomstvisie.</p> <p>De GR- KonnecteD is 100% aandeelhouder van KonnecteD BV. De deelnemende gemeenten Olst-Wijhe en Deventer hebben in die zin geen rechtstreekse deelneming in KonnecteD BV.</p>
Beleidsvoornemens 2018	KonnecteD BV wordt een gewenste netwerkwerkorganisatie met een toekomstbestendige werkleersetting en heeft de aansluiting op en met de arbeidsmarkt. De belangrijkste uitdaging voor de toekomst is het creëren van voldoende werkgelegenheid voor bestaande en nieuwe doelgroepen.
Contractwaarde 2018:	€ 3.872.716
Bijdrage GR 2018:	€ 58.500
Subsidie 2018:	€ 16.960.826
Dividend 2018:	

Financiële gegevens

2016

2017

2018

Eigen vermogen	€ 23,2 mln.	€ 22,0 mln.	€ 20,1 mln.
Vreemd vermogen	€ 8.716.000	Nog niet bekend	Nog niet bekend
Resultaat	€ 424.000	- € 1.260.000	- € 1.850.000
Bron	Jaarrekening	Begroting	Prognose
Nominale (balans)waarde aandelenkapitaal 31-12-2016:			
Garantie 31-12-2016:			
Lening 31-12-2016:			
Agio 31-12-2016:			
Kapitaal storting 31-12-2016:			
Voorschot aandelenkapitaal 31-12-2016:			

NV Bergkwartier

Vestigingsplaats: Deventer

Website: nvbergkwartier

Programma: PA10

Taakveld 5.4

Aard AB

Deelnemingspercentage: 17,50%

Doel en openbaar belang: Aankoop, restauratie en verhuur van monumentale en karakteristieke panden in de binnenstad.

Financieel risico: Het belang van de gemeente Deventer in deze NV is ca. 17,5 % van het totale aandelenkapitaal. De andere grote aandeelhouders zijn bank- en verzekeringsinstellingen, beleggingsfondsen en Deventer stichtingen. Het financieel risico van de gemeente beperkt zich tot het ingbrachte aandelenkapitaal.

Toelichting De jaarrekening 2014 van de NV sloot met een negatief resultaat van -/- € 15,361 miljoen, namelijk een positief operationeel resultaat van € 2,5 miljoen en wegens toepassing van herwaarderingen -/- € 11,4 miljoen en afkoop van een renteswap plus andere kosten -/- € 5,5 miljoen. Als gevolg hiervan kon aan aandeelhouders geen dividend meer worden uitgekeerd. Voorzichtigheidshalve is in het meerjarenperspectief van de gemeente Deventer ook geen dividend meer geraamd. In het Strategische Plan van de NV wordt een versterking van de financiële positie in gang gezet met een loan to value vanaf 2019 van < 40%. Als de financiële positie is versterkt zijn in de toekomst ook weer dividend uitkeringen mogelijk. Het jaarrekeningsresultaat over 2015 was € 7,694 mln. waarvan € 858.000 operationeel resultaat en € 6,8 mln. herwaardering van vaste activa. De jaarrekening 2016 sloot met een positief resultaat van € 555.000. Besloten werd vanuit de resultaatbestemming dividend ad € 164.000 uit te keren. Deventer ontving (afgerond) € 30.000. Met het aandeelhoudersbesluit tot overheveling van middelen van Herwaarderingsreserve naar Algemene Reserve ("teruggeven" van de nominale waarde aan aandeelhouders) en de verbetering van financiële ratio's volgens het Strategisch Plan ligt structureel dividend uitkeren vanaf 2019 weer in het verschiet. De NV zal eerst nog het "misgelopen" dividend van voorgaande jaren (€ 1,2 mln.) aan de aandeelhouders gaan uitbetalen.

Beleidsvoornemens 2018 Met het verder verstevigen van het financieel fundament volgens het Strategisch Plan kan de NV Bergkwartier zich weer nadrukkelijk richten op haar strategische doelen voor behoud (en herontwikkeling) van historisch waardevol erfgoed in de stad en de omgeving en het daarmee weer mogelijk wordt om in de toekomst dividenduitkeringen te kunnen gaan doen.

Contractwaarde 2018:

Bijdrage GR 2018:

Subsidie 2018:			
Dividend 2018:	0		
Financiële gegevens		2016	2017
Eigen vermogen		€ 30.397.935	€ 36.296.000
Vreemd vermogen		€ 35.661.244	€ 27.955.000
Resultaat		€ 555.000	€ 2.193.000
Bron		Jaarrekening	Prognose
Nominale (balans)waarde aandelenkapitaal 31-12-2016:	€ 1.561.004 (€ 1.561.004)		
Garantie 31-12-2016:			
Lening 31-12-2016:			
Agio 31-12-2016:			
Kapitaal storting 31-12-2016:			
Voorschot aandelenkapitaal 31-12-2016:			

NV Deventer schouwburg

Vestigingsplaats: Deventer

Website: [deventerschouwburg](http://deventerschouwburg.nl)

Programma: PA10

Taakveld 5.3

Aard AB

Deelnemingspercentage: 77,50%

Doel en openbaar belang: Aanbieden van een breed en gevarieerd programma van (professionele) podiumkunst voor stad en regio.

Financieel risico: Op basis van een risicoscan wordt het weerstandsvermogen van de schouwburg in 7 jaar tijd opgebouwd naar een vastgestelde benodigde omvang. Daarmee kan ook de liquiditeitspositie worden verbeterd.

Toelichting In het totale aandelenkapitaal van deze vennootschap van afgerond €420.000 neemt de gemeente Deventer voor €325.260 deel. De andere aandelen zijn in handen van negen Deventer bedrijven. Het financiële risico van de gemeente in de NV is in die zin beperkt, dat het aandelenkapitaal niet is geactiveerd. De gemeente subsidieert de schouwburg met een substantieel jaarbedrag, waarbij rekening is gehouden met de verplichtingen van de schouwburg richting de NV Maatschappelijk Vastgoed Deventer (erfpacht van de huisvesting). Daarmee zorgt de gemeente voor een stuk borging van de continuïteit van deze vennootschap. Een substantieel ander deel van de huisvesting kosten zal uit opbrengsten van de schouwburg moeten blijven komen. Dat was, is en blijft een risico voor dergelijke voorzieningen. De schouwburg heeft over 2015 een klein positief resultaat van €20.000 behaald. 2016 leverde een klein negatief resultaat van -€21.000 op. In 2012 echter werd nog een negatief exploitatieresultaat geboekt van €175.000 (afgerond). Daardoor is het weerstand vermogen van de schouwburg ontoereikend geworden en moet worden aangevuld. In de aandeelhoudersvergadering is kennis genomen van de actuele risicoscan van de schouwburg en is een actueel benodigd weerstand vermogen vastgesteld van €565.000. Besloten is dat de schouwburg in 7 jaar tijd met €31.000 per jaar naar dat benodigd nivo moet toegroeien. In de meerjarenbegroting is een jaarlijkse storting van €31.000 per jaar opgenomen. De liquiditeit positie is nog toereikend. Bijstelling van de meerjarenperspectief is noodzakelijk. Dat wordt eind 2017 aangeboden. In de te actualiseren meerjarenbegroting wordt meegenomen de actualisatie van het meerjaren vervangingschema en het feit dat in het meerjarenperspectief enkele tijdelijke externe subsidies eindigen. Daarnaast heeft de schouwburg investeringswensen die eveneens in beeld zullen worden gebracht.

Beleidsvoornemens 2018 In het koersdocument Zichtlijnen 2016-2019 schetst de schouwburg dat ze het culturele baken van de stad wil zijn, met aantrekkelijk programmering en intensieve samenwerking met partners in de stad, de regio en provincie.

Contractwaarde 2018:

Bijdrage GR 2018:

Subsidie 2018:	€1.618.905		
Dividend 2018:			
Financiële gegevens		2016	2017
Eigen vermogen		€344.163	Niet bekend
Vreemd vermogen		€1.401.661	Niet bekend
Resultaat		-€21.161	0
Bron		Jaarrekening	Begroting
			Nog niet bekend
Nominale (balans)waarde aandelenkapitaal 31-12-2016:	€325.360 (0)		
Garantie 31-12-2016:			
Lening 31-12-2016:			
Agio 31-12-2016:			
Kapitaal storting 31-12-2016:			
Voorschot aandelenkapitaal 31-12-2016:			

NV Maatschappelijk Vastgoed Deventer

Vestigingsplaats: Deventer

Website: nvvastgoedmaatschappij

Programma: PA10

Taakveld 5.5

Aard AB

Deelnemingspercentage: 100%

Doel en openbaar belang: Ontwikkeling en beheer van maatschappelijk vastgoed.

Financieel risico: Risico wordt gelopen over de terugbetaling van de door de gemeente verstrekte geldleningen. De NV doet dat met de huurbaten van door de gemeente gesubsidieerde instellingen. Ander risico is dat de NV vanaf 2016 vennootschap belastingplichtig is. In het najaar van 2017 worden toekomstopties ter oplossing hiervan aangeboden. Daarover is ook afstemming met de Belastingdienst nodig. Zie ook de nadere toelichting hieronder.

Toelichting	<p>De gemeente loopt risico op verlies van aandelenkapitaal en het niet-tijdig of niet terugontvangen van de verstrekte leningen. De vennootschap heeft tegenover de exploitatielasten van die leningen huurbaten van de gebruikers staan en de gemeente bij de vaststelling van de jaarbijdragen / jaarsubsidies voor die gebruikers rekening houdt met die verplichtingen. Tegenover het aandelenkapitaal en de leningschuld staat de waarde van het maatschappelijk vastgoed voor huisvesting van belangrijke cultuurvoorzieningen. In het kader van het beheer en de beheersing van die risico's worden naast de afloop van de investeringen ook betaling en ontvangst van de huurbaten voortdurend gemonitord. In 2013 is besloten nieuwbouw bibliotheek en het Filmtheater te laten ontwikkelen, inbrengen en exploiteren door de NV. Financiering wordt door de gemeente geleverd. Vanaf 2016 is de NV, alleen al wegens de NV-vorm, vennootschapsbelastingplichtig. Reden om toekomstopties uit te werken. In het najaar van 2017 worden die toekomstopties voorgelegd. De toekomstopties worden betrokken bij het onderzoek van de Rekenkamer (motie gemeenteraad juli 2017) dat begin 2018 wordt uitgevoerd naar de bedrijfsvoering en organisatie van de NV zowel in de rol als projectontwikkelaar als beheerder van het maatschappelijk vastgoed. In het voorjaar van 2017 is de NV overgestapt naar een andere accountant. Voor de jaarrekeningen 2015 en 2016 rondt de accountant begin oktober 2017 haar controlewerkzaamheden af.</p> <p>De jaren 2016 en 2017 hebben een nadelig exploitatieresultaat. Dit wordt deels veroorzaakt door het aanloopverlies van gebouwen in het Havenkwartier (overeenkomstig de vastgestelde meerjarenraming voor de gebouwen, waaronder de stapsgewijze verhoging van de huren naar het basisniveau). Op 1 november 2017 wordt conform besluitvorming (raadsmededeling van 27-6-2017) een lening van €2,4 miljoen voor de financiering van de panden havenkwartier aan de NV verstrekt.</p> <p>2018 sluit met een exploitatieresultaat van -€232.000. Daarvoor zijn twee redenen. Ten eerste het hogere percentage afschrijving op het Cultureel Centrum (CC) vanaf 2018 zoals dat bij de start van het CC is bepaald. De hogere afschrijving vanaf 2018 is € 175.000. Dekking vindt plaats door de reservepositie en door de huurbaten in het meerjarenperspectief. Ten tweede de begrote stapsgewijze verhoging van huren gebouwen Havenkwartier en de extra organisatiekosten in de jaren 2014-2018 zoals ook benoemd bij de exploitatieresultaten 2016 en 2017. Het financieel meerjarenperspectief van de NV is sluitend.</p> <p>Vanaf de oplevering van de gebouwen Viking en nieuwbouw bibliotheek worden ook die gebouwen in het meerjarenperspectief voor de exploitatie van de NV ingebracht.</p>
Beleidsvoornemens 2018	<p>De NV is ontwikkelaar van de projecten Viking en nieuwbouw bibliotheek. De gemeente financiert met aandelenkapitaal en geldleningen beide projecten.</p> <p>Voor de aanstaande gedeeltelijke leegstand in het Cultureel Centrum (o.a. wegens het vertrek van het Filmhuis) zal de NV in het najaar van 2017 in samenspraak met de gemeente toekomstopties voor het Cultureel Centrum presenteren. Ook plannen van de NV Deventer Schouwburg voor de leegstand in het Cultureel Centrum (inclusief het zogenaamde Iris-pand dat in eigendom is van de gemeente) worden betrokken bij de doorontwikkeling van het Cultureel Centrum.</p>
Contractwaarde 2018:	

Bijdrage GR 2018:

Subsidie 2018:

Dividend 2018:

Financiële gegevens	2016	2017	2018
Eigen vermogen	€ 7.315.038 (excl. voorschot aandelenkapitaal)	€ 7.168.900 (excl. voorschot aandelenkapitaal)	€ 7.098.585 (excl. voorschot aandelenkapitaal)
Vreemd vermogen	€ 7.101.376	€ 9.437.038	€ 18.067.468
Resultaat	- € 146.138	- € 70.315	- € 232.108
Bron	Concept jaarrekening	Concept jaarrekening	Prognose
Nominale (balans)waarde aandelenkapitaal 31-12-2016:	€ 3.395.378 (€ 3.000.000)		
Garantie 31-12-2016:			
Lening 31-12-2016:	€ 7.389.520		
Agio 31-12-2016:			
Kapitaal storting 31-12-2016:			
Voorschot aandelenkapitaal 31-12-2016:	€ 9.487.000		

GR Recreatiegemeenschap Salland

Vestigingsplaats: Raalte

Website: sallandnatuurlijkgestvrij

Programma: PA10

Taakveld 3.1

Aard GR

Deelnemingspercentage: 65%

Doel en openbaar belang: Taken op het gebied van aanleg, beheer en onderhoud recreatieve fiets- en voetpaden en kanosportvoorzieningen in de regio Salland en het toegankelijk en bereikbaar houden van openluchtrecreatie en het stimuleren hiervan.

Financieel risico: Deelnemende gemeenten in de RGS hebben in 2016 besloten mogelijkheden tot en consequenties van opheffing in 2017 in beeld te brengen. In het najaar van 2017 ligt een opheffingsplan voor besluitvorming voor. Sinds het uittreden van de provincie staat het meerjarenperspectief onder druk. De GR verdeelt de meeste kosten met de verdeelsleutel "inwonertal" over de deelnemende gemeenten. Het aandeel Deventer is 65%. Wettelijk is geregeld dat de gemeenten bijspringen als de GR niet aan haar verplichtingen kan voldoen.

Toelichting Geen.

Beleidsvoornemens 2018 Instandhouding van fietspaden, recreatieve voorzieningen en de passantenhaven Wijhe. Deelnemende gemeenten in de RGS hebben in 2016 besloten mogelijkheden tot en consequenties van opheffing van de RGS in 2017 in beeld te brengen. In het najaar van 2017 ligt een opheffingsplan voor besluitvorming voor.

Contractwaarde 2018:

Bijdrage GR 2018: € 185.000

Subsidie 2018:

Dividend 2018:

Financiële gegevens	2016	2017	2018
Eigen vermogen	€ 612.497	Nog niet bekend	
Vreemd vermogen	€ 555.241	Nog niet bekend	
Resultaat	- € 9.184	- € 24.653	

Bron	Jaarrekening	Begroting	N.v.t.
Nominale (balans)waarde aandelenkapitaal 31-12-2016:			
Garantie 31-12-2016:			
Lening 31-12-2016:			
Agio 31-12-2016:			
Kapitaal storting 31-12-2016:			
Voorschot aandelenkapitaal 31-12-2016:			

NV Luchthaven Teuge

Vestigingsplaats: Teuge

Website: [teuge-airport](http://teuge-airport.nl)

Programma: PA10

Taakveld 3.1

Aard AB

Deelnemingspercentage: 25%

Doel en openbaar belang: Exploitatie van een luchthaven voor zakelijke en recreatieve burgerluchtvaart.

Financieel risico: Algemeen risico is dat vliegbewegingen achterblijven bij de raming, minder havengelden worden ontvangen en negatieve exploitatieresultaten worden behaald.

Specifiek risico is dat besloten wordt dat de vliegroutes Lelystad over luchthaven Teuge gaan en het Nationaal Paracentrum noodgedwongen moet verhuizen waardoor de NV Luchthaven Teuge een aanzienlijke structurele inkomstenbron (50%) mis gaat lopen. De luchthaven heeft bij de staatssecretaris van het Ministerie van Infrastructuur en Milieu een alternatieve vliegroute aangeboden. Vooralsnog (18-9-2017) is de staatssecretaris niet bereid het alternatief in de besluitvorming mee te nemen.

Toelichting De aandelen van deze NV zijn in handen van de gemeenten Apeldoorn (ca. 54,5%), Deventer (ca. 25%), Zutphen (ca. 11,5%) en Voorst (ca. 8,5%). De NV voorziet in haar financiering vanuit een private bank. De inbreng van de vier deelnemende gemeenten in de NV beperkt zich dan tot de inbreng van het oorspronkelijke aandelenkapitaal. Eind 2015 is een toekomstvisie voor de luchthaven aangeboden. Door de voorstellen van de Ministerie van I&M voor de vliegroutes van Lelystad airport is de toekomstvisie van de luchthaven teuge in in heel ander daglicht komen te staan.

Beleidsvoornemens 2018

Contractwaarde 2018:

Bijdrage GR 2018:

Subsidie 2018:

Dividend 2018:

Financiële gegevens

2016

2017

2018

Eigen vermogen	€ 1.659.319	Nog niet bekend	Nog niet bekend
Vreemd vermogen	€ 1.821.690	Nog niet bekend	Nog niet bekend
Resultaat	- € 23.827	€ 1.000	€ 43.000
Bron	Jaarrekening	Prognose	Prognose
Nominale (balans)waarde aandelenkapitaal 31-12-2016:	€ 489.857 (€ 489.857)		
Garantie 31-12-2016:			
Lening 31-12-2016:			
Agio 31-12-2016:			
Kapitaal storting 31-12-2016:			
Voorschot aandelenkapitaal 31-12-2016:			

GR Historisch Centrum Overijssel

Vestigingsplaats: Zwolle

Website: [historischcentrumoverijssel](http://historischcentrumoverijssel.nl)

Programma: PA10

Taakveld 5.5

Aard GR

Deelnemingspercentage: 33%

Doel en openbaar belang: De GR voert het beheer en advies over gemeentelijke- en rijksarchiefbescheiden en -collecties. Naast Deventer zijn Zwolle en de Rijksoverheid deelnemer. Toetreding Deventer met ingang van 01-01-2017.

Financieel risico: Het weerstandsvermogen is toereikend. Financiële risico's zijn beperkt

Toelichting Geen.

Beleidsvoornemens 2018 Doorontwikkeling van het e-Depot Overijssel.

Contractwaarde 2018:

Bijdrage GR 2018: € 1.192.208

Subsidie 2018:

Dividend 2018:

Financiële gegevens	2016	2017	2018
Eigen vermogen	€ 362.291	Nog niet bekend	Nog niet bekend
Vreemd vermogen	€ 1.449.682	Nog niet bekend	Nog niet bekend
Resultaat	0	0	0
Bron	Jaarrekening	Begroting	Begroting
Nominale (balans)waarde aandelenkapitaal 31-12-2016:			
Garantie 31-12-2016:			

Lening 31-12-2016:	
Agio 31-12-2016:	
Kapitaal storting 31-12-2016:	
Voorschot aandelenkapitaal 31-12-2016:	

Circulus Berkel BV

Vestigingsplaats: Apeldoorn

Website: [circulusberkel](http://circulusberkel.nl)

Programma: PA12

Taakveld 0.5

Aard AB

Deelnemingspercentage: 23%

Doel en openbaar belang: Inname en verwijdering van huishoudelijk- en bedrijfsafval en stadsreiniging.

Financieel risico: De gemeente loopt financieel risico over het geactiveerde aandelenkapitaal Circulus-Berkel BV en op het geraamde dividend binnen het product huishoudelijk afval.

Toelichting De aandelen van Circulus Berkel BV worden gehouden door de gemeenten Apeldoorn, Deventer, Epe, Zutphen, Doesburg, Bronckhorst, Brummen en Lochem. Dochteronderneming CiRec BV is in handen van de gemeenten Apeldoorn en Deventer. In 2016 is gemeentelijke financiering van de BV in externe financiering omgezet. CB heeft geen winstdoelstelling. Publieke dienstverlening wordt tegen kostprijs gedaan. CB groeit naar een weerstandsvermogen dat een solvabiliteits-percentage van 25% vertegenwoordigt. Het belang van Deventer is 11,5%. Dat belang moet ook in de algemene reserve van het fusiebedrijf Circulus-Berkel BV zijn vertegenwoordigd. Na jaarrekening 2016 van Circulus Berkel is dat percentage nog niet bereikt, waardoor na vaststelling van de jaarrekening 2016 van CB nog geen dividend aan Deventer kon worden uitbetaald.

Financiering van de investering in de milieustraat zal CB deels met vreemd vermogen doen. Voor het behouden van de solvabiliteit (minimaal 25%), zal er over de jaren 2017 en 2018 geen dividend uit CB kunnen worden uitgekeerd aan de aandeelhouders. De begrote exploitatieresultaten voor de jaren 2017 en 2018 worden door CB gedoteerd aan het eigen vermogen ten behoeve van het realiseren van het minimum percentage solvabiliteit. Voor de begroting van de gemeente Deventer betekent dit dat de geraamde opbrengst van € 175.000,- binnen het product huishoudelijk afval voor 2017 en 2018 komt te vervallen. Omdat de gemeente Deventer (evenals de twee andere voormalig Circulus aandeelhouders) volgens de fusiebesluitvorming Circulus-Berkel haar aandeel in de Algemene Reserve van CB nog niet heeft bereikt zal ook in 2019 geen dividend worden ontvangen. (N.b. zonder het investeringsbesluit zou Deventer over 2017 geen dividend hebben ontvangen). Door de investeringsbeslissing schuift deze dividend "derving" door van 2017 naar 2019. Met deze lagere dividend opbrengsten zal rekening worden gehouden in de tariefstelling.

Beleidsvoornemens 2018 Eind 2015 is de Strategienota 2015-2020 door de aandeelhouders vastgesteld. De strategie richt zich op duurzaamheid en maatschappelijke betrokkenheid. Om de missie van Circulus-Berkel: "Verduurzamen van de woon- en leefomgeving" te realiseren worden vier bronnen voor waardecreatie onderscheiden in twee transities. Dat zijn de transitie van afval naar grondstof en de transitie van openbare ruimte naar een gedeelde leefomgeving. De vier bronnen voor waardecreatie zijn excellente dienstverlening, milieu, burgerparticipatie en activering.

Contractwaarde 2018: € 11.622.000

Bijdrage GR 2018:

Subsidie 2018:

Dividend 2018: € 191.000 (Cirec)

Financiële gegevens	2016	2017	2018
Eigen vermogen	€ 11.619.330	€ 11.382.000	€ 12.945.000
Vreemd vermogen	€ 26.308.521	€ 27.725.000	€ 34.375.000
Resultaat	€ 2.398.000	€ 1.181.000	€ 1.359.000
Bron	Jaarrekening	Begroting	Prognose
Nominale (balans)waarde aandelenkapitaal 31-12-2016:	€ 18.400 (€ 18.400)		
Garantie 31-12-2016:			
Lening 31-12-2016:			
Agio 31-12-2016:			
Kapitaal storting 31-12-2016:			
Voorschot aandelenkapitaal 31-12-2016:			

Enexis Holding NV

Vestigingsplaats: 's-Hertogenbosch

Website: [enexis](http://enexis.nl)

Programma: PA12

Taakveld 0.5

Aard AB

Deelnemingspercentage: <5%

Doel en openbaar belang: Altijd en overal in het voorzieningsgebied van Enexis kunnen beschikken over stroom en gas, tegen aanvaardbare aansluit- en transporttarieven.

Financieel risico: De gemeente is voor 0,2592% aandeelhouder in deze vennootschap. Het risico is beperkt tot dat percentage van het nominale aandelenkapitaal (0,2592% van €149.682.196 is € 387.976) en het risico op het verlies van de dividenddraming ad € 303.000 per jaar. Bij eerstgenoemd risico hoort de opmerking dat Enexis zich met meer dan 50% eigen vermogen al boven de wettelijk geregelde ratio van minimaal 40% bevindt. Als ook rekening wordt gehouden met de achtergestelde status van € 350 miljoen van de "Vordering op Enexis vennootschap" (de Bruglening van €1,8 miljard), geldt dat er sprake is van een laag risico. Bij het risico op het verlies van de structurele dividenddraming hoort de opmerking dat Enexis Holding in een gereguleerde markt opereert, onder toezicht van de Energiekamer. De in de gemeentebegroting opgenomen ramingen zijn afkomstig uit de businessplannen van de NV, rekening houdende met de Aanwijzing van de minister van EZ dat de dividend pay-out ratio vanaf boekjaar 2011 maximaal 50% mag bedragen. In 2016 is de zogenaamde Edon-lening aan aandeelhouders afgelost. De gemeente Deventer heeft aflossing verkregen door omzetting van de lening in aandelenkapitaal Enexis.

Toelichting Enexis beheert het energienetwerk in Noord-, Oost- en Zuid-Nederland voor de aansluiting van ongeveer 2,7 miljoen huishoudens, bedrijven en overheden. De netbeheerderstaak is een publiek belang, wettelijk geregeld met o.a. toezicht vanuit de Autoriteit Consument en Markt. Enexis is financieel gezond.

Beleidsvoornemens 2018 In de aandeelhoudersvergadering van Enexis Holding NV van 20 april 2017 is het Strategisch Plan 2017 van Enexis vastgesteld. De nieuwe strategische koers richt zich op excellent netbeheer en het versnellen van de energietransitie. Hiermee komt het bedrijf tegemoet aan de veranderende vraag in de samenleving én maakt het explicieter wat zij bijdraagt aan de energietransitie op het gebied van flexibiliteit, energiebesparing, duurzame gebiedsontwikkeling en elektrisch vervoer. Enexis blijft excellente processen en excellente dienstverlening ambiëren. Dat vergt een radicaal herontwerp van processen en ICT. Dat leidt naar verwachting tot kostenefficiëntie en daarmee tot voldoende mogelijkheden extra activiteiten te ontplooiën om maximaal bij te dragen aan de energietransitie. Voortgezette kostenefficiëntie leidt ook tot zo laag mogelijke tarieven voor de klant en voor de aandeelhouders tot het streven het rendement van de laatste jaren minstens op gelijk niveau te blijven handhaven.

Contractwaarde 2018:

Bijdrage GR 2018:			
Subsidie 2018:			
Dividend 2018:	€ 303.000		
Financiële gegevens		2016	2017
Eigen vermogen		€ 3.704 mln.	€ 3.704 mln.
Vreemd vermogen		€ 2.433 mln.	€ 3.814 mln.
Resultaat		€ 207 mln.	€ 200 mln.
Bron		Jaarrekening	Prognose
Nominale (balans)waarde aandelenkapitaal 31-12-2016:	€ 932.512 (€ 932.512)		
Garantie 31-12-2016:			
Lening 31-12-2016:			
Agio 31-12-2016:			
Kapitaal storting 31-12-2016:			
Voorschot aandelenkapitaal 31-12-2016:			

Bank Nederlandse Gemeenten NV

Vestigingsplaats: Den Haag

Website: [bngbank](http://bngbank.nl)

Programma: PA12

Taakveld 0.5

Aard AB

Deelnemingspercentage: <5%

Doel en openbaar belang: BNG Bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. BNG levert financiële diensten, onder andere kredietverlening, betalingsverkeer, advisering en elektronisch bankieren.

Financieel risico: De gemeente Deventer bezit ongeveer 0,5% van de aandelen in deze vennootschap. De andere aandeelhouders zijn gemeenten, provincies en de staat. Het eigenaarschap van deze overheden én het in de statuten verankerde beperkte werkterrein van de bank bieden financiers het vertrouwen dat het risico van kredietverlening aan de BNG zeer beperkt is. In lijn daarmee is het gemeentelijk risico op verlies van het ingebrachte kapitaal gering. Van het aandelenkapitaal is afgerond € 64.300 geactiveerd.

Toelichting Het eigenaarschap van gemeenten, provincies en de Staat, alsmede het door de statuten beperkte werkterrein van de bank, bieden financiers het vertrouwen dat het risico van kredietverlening aan dit instituut zeer beperkt is. BNG Bank bundelt de uiteenlopende vraag van klanten tot een beroep op de financiële markten dat aansluit op de behoefte van beleggers wat betreft volume, liquiditeit en looptijd. Door de combinatie van beide elementen heeft de bank een uitstekende toegang tot financieringsmiddelen tegen zeer scherpe prijzen, die weer worden doorgegeven aan decentrale overheden en aan instellingen voor het maatschappelijk belang. Dat leidt voor de burger uiteindelijk tot lagere kosten voor tal van voorzieningen. Het resultaat financiële transacties zal ook in de nabije toekomst gevoelig blijven voor politieke, economische en monetaire ontwikkelingen. Gezien de aanhoudende onzekerheden acht de bank het niet verantwoord een uitspraak te doen over de te verwachten nettowinst 2018.

Beleidsvoornemens 2018 BNG blijft onverandert het openbaar behartigen.

Contractwaarde 2018:

Bijdrage GR 2018:

Subsidie 2018:

Dividend 2018: € 313.934

Financiële gegevens

2016

2017

2018

Eigen vermogen	€ 4.486 mln.		
Vreemd vermogen	€ 149.483 mln.		
Resultaat	€ 369 mln.		
Bron	Jaarrekening	Nog niet bekend	
Nominale (balans)waarde aandelenkapitaal 31-12-2016:			
Garantie 31-12-2016:			
Lening 31-12-2016:			
Agio 31-12-2016:			
Kapitaal storting 31-12-2016:			
Voorschot aandelenkapitaal 31-12-2016:			

Vitens NV

Vestigingsplaats: Arnhem

Website: [vitens](http://vitens.nl)

Programma: PA12

Taakveld 0.5

Aard AB

Deelnemingspercentage: <5%

Doel en openbaar belang: Productie en leverantie van (drink)water.

Financieel risico: Deventer is voor ongeveer 0,563% aandeelhouder in deze vennootschap. De andere aandeelhouders zijn gemeenten en provincies. Het risico van de gemeente is beperkt tot het aandelenkapitaal ad € 282.600 nominaal (waarvan geactiveerd € 11.004), het risico op het verlies van de dividendraming van € 50.000 structureel (in 2018 nog € 65.000) en het risico op niet-tijdige c.q. niet-aflossing op de achtergestelde lening van € 619.060 (boekwaarde 31-12-2016).

Toelichting Vitens heeft als drinkwaterbedrijf een groot maatschappelijk belang. Het reduceren en beheersen van risico's is dus vanzelfsprekend. Vitens voert tweejaarlijks een proces van risicomanagement uit waarbij risico's worden geïdentificeerd die de bedrijfsdoelstellingen in gevaar kunnen brengen. De onderkende zeven top bedrijfsrisico's zijn als kader gebruikt voor het meerjarig planproces. Om deze risico's te beheersen zijn maatregelen geformuleerd en opgenomen in jaarplannen. In de jaarverslagen van Vitens wordt daarover gerapporteerd. Vitens heeft een solide financiële positie. In november 2016 is nieuw financieel beleid door de aandeelhoudersvergadering van Vitens vastgesteld. Daarin is rekening gehouden met de financiële kaders voor tariefbeheersing en solvabiliteit volgens de Drinkwaterwet. Door de minister van I&M wordt per 2 jaar de WACC (weighted average cost of capital) vastgesteld voor de drinkwatersector. De WACC betreft het maximale rendement (maximale bedrijfsresultaat/ EBIT) dat een drinkwaterbedrijf mag behalen. De WACC voor 2016 en 2017 bedraagt 4,2% (2014 en 2015: 4,8%) en de verwachting is dat de WACC verder zal dalen voor 2018 en 2019 naar een niveau van 3,0 - 3,5%, als gevolg van de sterk gedaalde langlopende rente (Voor de WACC gaat men uit van 10-jarige Nederlandse obligatielening) in de afgelopen jaren. Indien het verwachte bedrijfsresultaat boven de WACC-norm uitkomt, zal Vitens het te veel behaalde resultaat verwerken in de drinkwatertarieven (verlaging van de drinkwatertarieven). Investerings- en herfinanciering van de bestaande leningenportefeuille en lagere omvang van rentedragende schulden gerelateerd aan wettelijke resultaatbeperking en kostennormering zal leiden tot zowel lagere tarieven als ook lagere netto resultaten. In absolute zin zal dit leiden tot een lager dividend in de komende jaren. In het meerjarenperspectief van de gemeente is hiermee rekening gehouden.

Beleidsvoornemens 2018 Vitens blijft zich verder inzetten voor perfectionering van dienstverlening, duurzame inzet van bronnen en infrastructuur met zo laag mogelijke tarieven (onder voorwaarde van wet- en regelgeving).
In het najaar van 2017 besluit de gemeente Deventer over het aanbod dat de provincie Overijssel doet om de aandelen Vitens over te nemen.

Contractwaarde 2018:

Bijdrage GR 2018:

Subsidie 2018:

Dividend 2018: € 65.000

Financiële gegevens	2016	2017	2018
Eigen vermogen	€ 489,1 mln.	€ 526,3 mln.	€ 525,7 mln.
Vreemd vermogen	€ 1.250,4	€ 1.223,8 mln.	€ 1.233,9 mln.
Resultaat	€ 48,5 mln.	€ 48,5 mln.	€ 13,0 mln.
Bron	Jaarrekening	Prognose	Prognose
Nominale (balans)waarde aandelenkapitaal 31-12-2016:	€ 282.060 (€ 11.004)		
Garantie 31-12-2016:	€ 619.060		
Lening 31-12-2016:			
Agio 31-12-2016:			
Kapitaal storting 31-12-2016:			
Voorschot aandelenkapitaal 31-12-2016:			

Wadinko NV

Vestigingsplaats: Zwolle

Website: [wadinko](http://wadinko.nl)

Programma: PA12

Taakveld 0.5

Aard AB

Deelnemingspercentage: <5%

Doel en openbaar belang: Stimulering van gezonde bedrijvigheid (met name in de maakindustrie en zakelijke dienstverlening) en daarmee de werkgelegenheid in werkgebied van de aandeelhouders.

Financieel risico: De gemeente Deventer bezit 2,55% van de aandelen. De overige aandeelhouders zijn Overijsselse gemeenten en de provincie Overijssel. Het risico van de gemeente is beperkt tot het niet-geactiveerde aandelenkapitaaldeel ad € 6.100. Het risico is gering, ook omdat de actuele waarde van de vennootschapsportefeuille per 31 december 2015 € 13 miljoen hoger is dan de boekwaarde (bron: jaarverslag 2015). De NV heeft geen vreemd vermogenspositie. De NV keert structureel dividend uit. Voor Deventer € 30.000 structureel.

Toelichting Inherent aan haar doelstellingen loopt Wadinko risico's. Door interne maatregelen m.b.t. risicobeheersing zijn risico's voor aandeelhouders beperkt. Wadinko is financieel gezond.

Beleidsvoornemens 2018 In het beleidsplan 2016-2020 heeft Wadinko de volgende twee doelen benoemd: 5.000 arbeidsplaatsen in 2021 te realiseren bij Wadinko participaties en gemiddeld 4% rendement te realiseren op het eigen vermogen.

Contractwaarde 2018:

Bijdrage GR 2018:

Subsidie 2018:

Dividend 2018: € 30.000

Financiële gegevens	2016	2017	2018
Eigen vermogen	€ 65.626.483	€ 66.600.000	€ 67.000.000
Vreemd vermogen	€ 1.440.516	€ 1.500.000	€ 1.500.000
Resultaat	€ 1.537.423	€ 1.500.000	€ 1.500.000
Bron	Jaarrekening	Prognose	Prognose

Nominale (balans)waarde aandelenkapitaal 31-12-2016:	€ 6.100 (0)
Garantie 31-12-2016:	
Lening 31-12-2016:	
Agio 31-12-2016:	
Kapitaal storting 31-12-2016:	
Voorschot aandelenkapitaal 31-12-2016:	

Dataland BV

Vestigingsplaats: Gouda

Website: [dataland](http://dataland.nl)

Programma: PA12

Taakveld 0.5

Aard AB

Deelnemingspercentage: <5%

Doel en openbaar belang: Realisering van een landelijke voorziening voor het breed toegankelijk en beschikbaar maken van gebouwgegevens uit het informatiedomein van de gemeenten voor de publieke en private markt.

Financieel risico: Het risico is beperkt tot de nominale waarde van de certificaten van aandelen die de gemeente heeft via de Stichting Administratiekantoor Dataland. De Stichting is houdster van de aandelen van Dataland BV. De gemeente Deventer neemt dus niet rechtstreeks risicodragend deel in de bedrijfsactiviteiten van de vennootschap Dataland BV. Van de nominale waarde is slechts een fractie geactiveerd.

Toelichting Het financieel risico is laag. Er zijn geen jaarlijkse kosten aan deelname verbonden. De ontwikkeling van het eigen vermogen van DataLand is neutraal of positief. Het vreemd vermogen (lening bij de BNG) van de verbonden partij neemt af en zal binnen een a twee jaar volledig zijn afgelost. Het jaarlijkse financiële resultaat vertoont een positieve trend. Op 26 mei 2015 heeft de Eerste Kamer de Wet modernisering vpb-plicht overheidsondernemingen aangenomen. Deze wet heeft geen gevolgen voor DataLand (DataLand is reeds vpb-plichtig) en dus ook niet voor de uitkeringen die DataLand verstrekt. Dataland is financieel gezond, gezien het eigen vermogen en positieve exploitatie resultaten en financiële ratio's.

Beleidsvoornemens 2018 DataLand is een stichting van, voor en door gemeenten met een ideëel doel: uitvraag van Geo-data bij gemeenten waarna deze worden bewerkt en, op maat, weer worden gedistribueerd naar gemeenten en naar andere belanghebbende afnemers van deze data. Deze publieke en private afnemers hoeven de geo-data die zij nodig hebben, niet bij 403 gemeenten afzonderlijk uit te vragen. DataLand helpt de gemeenten de kwaliteit van hun geo-informatie te verbeteren door middel van kwaliteitstesten en vakopleidingen. DataLand vertegenwoordigt de gemeenten op terreinen als de WOZ, de BGT, en de aanbesteding van beeldmateriaal. Een onder de stichting ressorterende BV voert deze taak uit op not-for-profit basis. DataLand profileert zich als het (geo) sectoraal kennis- en datacentrum van de Nederlandse gemeenten, en als gemeentelijke belangenvertegenwoordiger in dit veld.

Contractwaarde 2018:

Bijdrage GR 2018:

Subsidie 2018:

Dividend 2018:

Financiële gegevens	2016	2017	2018
Eigen vermogen	€ 846.646		
Vreemd vermogen	€ 607.083		
Resultaat	- € 102.266		
Bron	Jaarrekening	Nog niet bekend	Nog niet bekend
Nominale (balans)waarde aandelenkapitaal 31-12-2016:	€ 4.818 (€ 4.818)		
Garantie 31-12-2016:			
Lening 31-12-2016:			
Agio 31-12-2016:			
Kapitaal storting 31-12-2016:			
Voorschot aandelenkapitaal 31-12-2016:			

Coöperatie Dimpact ua

Vestigingsplaats: Enschede

Website: [dimpact](#)

Programma: PA12

Taakveld 0.5

Aard Coöp

Deelnemingspercentage: <5%

Doel en openbaar belang: Het leveren van oplossingen in de digitale dienstverlening van publiekrechtelijke instellingen.

Financieel risico: Dimpact is financieel gezond. Gegeven de groei van het aantal producten en aantal leden (gemeenten) zal (op advies de accountant) de bedrijfsvoeringreserve in de komende jaren groeien tot € 1.000.000

Toelichting Geen.

Beleidsvoornemens 2018 De coöperatie ontwikkelt of levert oplossingen in de digitale dienstverlening van publiekrechtelijke instellingen. En kan ook automatisering belangen van leden behartigen. Dimpact levert diensten aan het samenwerkingsverband DOWR-ICT. Deventer heeft een overeenkomst (contributie) met Dimpact voor licentie-e en hostingskosten van software en lidmaatschap. In essentie voor de website en het zaakstelsel. 36 gemeenten nemen deel in Dimpact.

De ledengroeidoelstelling is gerealiseerd. Er worden nu ruim anderhalf miljoen inwoners bediend en Dimpact faciliteert daarmee de digitale dienstverlening en bedrijfsvoering voor ruim 11% van de Nederlandse burgers. Dimpact legt steeds meer focus op de lange termijn waarde creatie voor haar leden. Met het Strategisch Kompas is de strategische koers herijkt. Belangrijke bewegingen welke in 2017 zijn ingezet – zijn: vanuit operatie naar regie komen, focus op integrale informatiehuishoudingen; niet op één softwarepakket, “multi vendorship” en meer leveranciersafhankelijkheid realiseren; uitbreiding van het productenportfolio; en versterking van onze positionering richting stakeholders.

Contractwaarde 2018: € 480.000

Bijdrage GR 2018:

Subsidie 2018:

Dividend 2018:

Financiële gegevens

2016

2017

2018

Eigen vermogen	€ 773.770	Nog niet bekend	
Vreemd vermogen	€ 1.990.551	Nog niet bekend	
Resultaat	€ 165.630	€ 137.170	
Bron	Jaarrekening	Begroting	Nog niet bekend
Nominale (balans)waarde aandelenkapitaal 31-12-2016:			
Garantie 31-12-2016:			
Lening 31-12-2016:			
Agio 31-12-2016:			
Kapitaal storting 31-12-2016:			
Voorschot aandelenkapitaal 31-12-2016:			

Vordering op Enexis BV

Vestigingsplaats: 's-Hertogenbosch

Website:

Programma: PA12

Taakveld 0.5

Aard AB

Deelnemingspercentage: <5%

Doel en openbaar belang: Effectief en efficiënt structureren voor circa 140 aandeelhouders Essent NV van de vordering op Enexis Holding NV. Borgen van de belangen van aandeelhouders.

Financieel risico: De aandeelhouders lopen zeer beheerst geachte risico's op Enexis voor de niet -tijdige betaling van rente en/of aflossing en, in het ergste geval, faillissement van Enexis. Daarnaast is het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders relatief gering en beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (totaalbedrag € 20.000), art 2.:81 BW.

Toelichting Als gevolg van de invoering van de Wet Onafhankelijk Netbeheer (WON) in Nederland werd Essent per 30 juni 2009 gesplitst in een netwerkbedrijf (later Enexis) enerzijds en een productie- en leveringsbedrijf (het deel dat verkocht is aan RWE) anderzijds. Essent heeft eind 2007 een herstructurering doorgevoerd waarbij de economische eigendom van de gas- en elektriciteitsnetten binnen de Essent-groep zijn verkocht en overgedragen aan Enexis tegen de geschatte fair market value. Omdat Enexis destijds over onvoldoende contante middelen beschikte om de koopprijs hiervoor te betalen is deze omgezet in een lening van Essent. In de Wet Onafhankelijk Netbeheer was opgenomen dat er na splitsing geen financiële kruisverbanden mochten bestaan. Omdat het op dat moment niet mogelijk was om de lening extern te financieren is besloten de lening over te dragen aan de Verkopende Aandeelhouders van Essent. Op het moment van overdracht in 2009 bedroeg de vordering € 1,8 miljard. De vordering is vastgelegd in een lening-overeenkomst bestaande uit vier tranches.

Beleidsvoornemens 2018 In 2009 werd Essent gesplitst in een netwerkbedrijf (later Enexis) enerzijds en een productie- en leveringsbedrijf (verkocht aan RWE) anderzijds. Omdat Enexis destijds over onvoldoende contante middelen beschikte om de koopprijs hiervoor te betalen is deze omgezet in een lening van Essent. Omdat het toen niet mogelijk was om de lening extern te financieren is besloten de lening over te dragen aan de verkopende aandeelhouders van Essent. Op het moment van overdracht bedroeg de vordering € 1,8 miljard. De vordering is vastgelegd in een leningsovereenkomst bestaande uit vier tranches. Drie tranches zijn reeds afgelost. De vierde tranche in 2019. Afhankelijk van het resultaat van een aantal financiële ratio's zou de 4e tranche eventueel geconverteerd kunnen worden in eigen vermogen.

Contractwaarde 2018:

Bijdrage GR 2018:

Subsidie 2018:

Dividend 2018:

Financiële gegevens	2016	2017	2018
Eigen vermogen	€ 23.997	€ 35.000	€ 27.500
Vreemd vermogen	€ 361.261.455	€ 356.260.000	€ 356.260.000
Resultaat	- € 19.455	€ 15.000	- € 7.500
Bron	Jaarrekening	Prognose	Prognose
Nominale (balans)waarde aandelenkapitaal 31-12-2016:	€ 52 (€ 52)		
Garantie 31-12-2016:			
Lening 31-12-2016:	€ 907.199		
Agio 31-12-2016:			
Kapitaal storting 31-12-2016:			
Voorschot aandelenkapitaal 31-12-2016:			

Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV

Vestigingsplaats: 's-Hertogenbosch

Website: erhbv

Programma: PA12

Taakveld 0.5

Aard AB

Deelnemingspercentage: <5%

Doel en openbaar belang: Onderdeel van Essent in 2009 bij de verkoop aan RWE, was het 50% aandeel in N.V. Elektriciteits Productiemaatschappij Zuid-Nederland (EPZ), o.a. eigenaar van de kerncentrale in Borssele. Het bedrijf Delta N.V., tevens voor 50% eigenaar van EPZ, heeft de verkoop van dit bedrijfs onderdeel van Essent aan RWE in 2009 bij de rechter aangevochten. Als consequentie op deze gerechtelijke procedure is in 2009 het 50% belang van Essent in EPZ tijdelijk ondergebracht bij Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V. ("PBE"). In 2010 is op gezamenlijk initiatief van de aandeelhouders van PBE en de provincie Zeeland als belangrijkste aandeelhouder van Delta N.V. een bemiddelingstraject gestart om het geschil tussen partijen op te lossen. In 2011 is dit bemiddelingstraject succesvol afgerond. Op 30 september 2011 is, 2 jaar na de verkoop van de aandelen Essent, het 50% belang in EPZ alsnog geleverd aan RWE. PBE blijft bestaan met een beperkt takenpakket. PBE zal de zaken afwikkelen die uit de verkoop voortkomen. Daarnaast is PBE verplichtingen aangegaan in het kader van het Convenant Borging Publiek Belang Kerncentrale Borssele uit 2009. Hiermee is een termijn van 8 jaar na verkoop gemoeid. Na een statutenwijziging in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders op 14 december 2011 is de inrichting van PBE aangepast naar de status van een SPV, vergelijkbaar met o.a. Verkoop Vennootschap B.V.

Financieel risico: Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (totaalbedrag € 1.496.822) (art 2.:81 BW).

Toelichting Conform de koopovereenkomst kon RWE tot uiterlijk 30 september 2015 potentiële claims indienen ten laste van het General Escrow Fonds (zie Verkoop Vennootschap B.V.). RWE had op 30 september 2015 geen potentiële claims ingediend m.b.t. verkoop van het 50% belang in EPZ. Het General Escrow Fonds is in juli 2016 geliquideerd en uitgekeerd aan de aandeelhouders. Ondanks dat het General Escrow fonds in juni 2016 is geliquideerd, dient de vennootschap als gevolg van contractuele verplichtingen nog in stand gehouden te worden. Het bestuur van de vennootschap is in overleg met de andere contractuele partijen om na te gaan wanneer de contractuele verplichtingen voortijdig kunnen worden beëindigd en de vennootschap vervolgens kan worden geliquideerd.

Beleidsvoornemens 2018 Binnen PBE is nog een bedrag van € 1,6 mln.(merendeel aandelenkapitaal) achtergebleven om mogelijke zaken die uit de verkoop voortkomen af te wikkelen. De vennootschap zal pas in 2019 kunnen worden geliquideerd omdat zij partij is een aantal andere juridische overeenkomsten die bij de verkoop van Essent/EPZ aan RWE zijn afgesloten.

Contractwaarde 2018:

Bijdrage GR 2018:

Subsidie 2018:

Dividend 2018:

Financiële gegevens	2016	2017	2018
Eigen vermogen	€ 1.638.704	€ 1.620.000	€ 1.600.000
Vreemd vermogen	€ 50.833	0	0
Resultaat	€ 58.949	€ 15.000	- € 20.000
Bron	Jaarrekening	Prognose	Prognose
Nominale (balans)waarde aandelenkapitaal 31-12-2016:	€ 1 (€ 1)		
Garantie 31-12-2016:			
Lening 31-12-2016:			
Agio 31-12-2016:			
Kapitaal storting 31-12-2016:			
Voorschot aandelenkapitaal 31-12-2016:			

Verkoop Vennootschap BV

Vestigingsplaats: 's-Hertogenbosch

Website:

Programma: PA12

Taakveld 0.5

Aard AB

Deelnemingspercentage: <5%

Doel en openbaar belang: Verkopende aandeelhouders hebben garanties en vrijwaringen gegeven aan RWE. Het merendeel ervan is overgedragen aan Verkoop Vennootschap BV. Ter verzekering van de betaling van eventuele schadeclaims heeft RWE bedongen dat een deel van de verkoopopbrengst door de verkopende aandeelhouders gedurende een bepaalde tijd in het General Escrow Fonds wordt aangehouden. Buiten het bedrag dat in het General Escrow Fonds zal worden gehouden, zijn de verkopende aandeelhouders niet aansprakelijk voor inbreuken op garanties en vrijwaringen. De functie van de BV is tweërlei: namens de verkopende aandeelhouders eventuele garantieclaim procedures voeren tegen RWE en het geven van instructies aan de escrow agent wat betreft het beheer van het bedrag dat in het General Escrow Fonds is gestort.

Financieel risico: Het financiële risico is na de liquidatie van het General Escrow Fonds relatief gering en beperkt tot de hoogte van het werkkapitaal en het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (totaalbedrag € 20.000), art 2.:81 BW.

Toelichting

In het kader van de verkoop in 2009 van Essent aan RWE hebben de Verkopende Aandeelhouders een aantal garanties en vrijwaringen gegeven aan RWE. Het merendeel van deze garanties en vrijwaringen is door de Verkopende Aandeelhouders overgedragen aan Verkoop Vennootschap. Ter verzekering van de betaling van eventuele schadeclaims had RWE bedongen dat een deel van de verkoopopbrengst door de Verkopende Aandeelhouders gedurende een bepaalde tijd in het General Escrow Fonds wordt aangehouden. Buiten het bedrag dat in het General Escrow Fonds zal worden gehouden, waren de Verkopende Aandeelhouders niet aansprakelijk voor inbreuken op garanties en vrijwaringen. Daarmee was de functie van Verkoop Vennootschap B.V. dus tweërlei:

- namens de Verkopende Aandeelhouders eventuele garantieclaim procedures voeren tegen RWE;
- het geven van instructies aan de escrow agent wat betreft het beheer van het bedrag dat in het General Escrow Fonds is gestort. Het General Escrow Fonds wordt belegd conform de FIDO/RUDDO-regels, die gelden voor decentrale overheden.

Het vermogen in het General Escrow Fonds was bij de oprichting van het fonds in 2009, € 800 mln. In april 2011 is het eerste deel (€ 360 mln.) en in september 2015 (€ 326,9 mln.) is het tweede deel van het General Escrow minus gemelde claims door RWE, vrijgevallen en aan de aanhouders uitgekeerd. Eind juni 2016 zijn RWE en Verkoop Vennootschap BV tot een compromis gekomen voor de afwikkeling van alle (fiscale) claims, te weten EUR 29.768.308. Het restbedrag in het General Escrow Fonds van EUR 83.090.962,93 is door JP Morgan uitbetaald aan Verkoop Vennootschap BV. Het restantbedrag afgerond € 83.090.962,93 is door JP Morgan uitbetaald aan de vennootschap. In juli 2016 is doorbetaald aan de aandeelhouders naar rato van hun belang in Verkoop Vennootschap B.V. Aan Deventer € 215.372 (bestuursrapportage najaar 2016).

Beleidsvoornemens 2018

Eind juni 2016 is het General Escrow Fonds geliquideerd.

De vennootschap zal pas in 2019 kunnen worden geliquideerd omdat zij partij is een aantal andere juridische overeenkomsten die bij de verkoop van Essent aan RWE zijn afgesloten

Contractwaarde 2018:

Bijdrage GR 2018:

Subsidie 2018:

Dividend 2018:

Financiële gegevens	2016	2017	2018
Eigen vermogen	€ 1.242.623	€ 100.000	€ 60.000
Vreemd vermogen	€ 37.323	€ 80.000	€ 40.000
Resultaat	€ 524.898	- € 40.000	- € 40.000
Bron	Jaarrekening	Prognose	Prognose

Nominale (balans)waarde aandelenkapitaal 31-12-2016:	€ 52 (€ 52)
Garantie 31-12-2016:	
Lening 31-12-2016:	
Agio 31-12-2016:	
Kapitaal storting 31-12-2016:	
Voorschot aandelenkapitaal 31-12-2016:	

CBL Vennootschap BV

Vestigingsplaats: 's-Hertogenbosch

Website:

Programma: PA12

Taakveld 0.5

Aard AB

Deelnemingspercentage: <5%

Doel en openbaar belang: Doel is de aandeelhouders te vertegenwoordigen als medebeheerder (naast RWE, Essent en Enexis) van het CBL Escrow Fonds en te fungeren als "doorgeefluik" voor betalingen in en uit het CBL Escrow Fonds (CBL: Cross Border Lease). Voor zover na beëindiging van alle CBL's en de betaling uit het CBL Escrow Fonds van de daarmee corresponderende voortijdige beëindigingsvergoedingen nog geld overblijft in het CBL Escrow Fonds, wordt het resterende bedrag in de verhouding 50%-50% verdeeld tussen RWE en Verkopende Aandeelhouders.

Financieel risico: Met de liquidatie van het CBL Escrow Fonds is alleen nog sprake van een risico en daarmee aansprakelijkheid voor de Verkopende Aandeelhouders ter hoogte van het bedrag dat wordt aangehouden in de vennootschap. (\$ 1 mln.).

Toelichting De functie van deze vennootschap is de verkopende aandeelhouders van energiebedrijf Essent ("Verkopende Aandeelhouders") te vertegenwoordigen als medebeheerder (naast RWE, Essent en Enexis) van het CBL Escrow Fonds en te fungeren als "doorgeefluik" voor betalingen in en uit het CBL Escrow Fonds.
Eind juni 2016 is het CBL Escrow Fonds geliquideerd. Het restantbedrag afgerond \$ 19,1 mln. is door JP Morgan in de verhouding 50%-50% uitbetaald aan RWE en de vennootschap.
In juli 2016 heeft, onder inhouding van \$ 1 mln. en 15% dividendbelasting, doorbetaling plaatsgevonden aan de aandeelhouders naar rato van hun belang in CBL Vennootschap B.V. Voor Deventer afgerond 16.000 dividend (bestuursrapportage 2016)

Beleidsvoornemens 2018 Het initieel vermogen in het CBL Escrow Fonds was bij de oprichting van het fonds in 2009, \$ 275 mln. Eind juni 2016 is het CBL Escrow Fonds geliquideerd. Op het moment wordt nog een bedrag van \$ 1 mln. aangehouden voor eventuele nakomende advies- en afwikkelingskosten. Verwachting is dat dit bedrag medio 2017 (aandeelhoudersbesluit april 2017) nog grotendeels vrij zal kunnen vallen en uitgekeerd kan worden aan de aandeelhouders. De vennootschap zal pas in 2019 kunnen worden geliquideerd omdat zij partij is een aantal andere juridische overeenkomsten die bij de verkoop van Essent aan RWE zijn afgesloten

Contractwaarde 2018:

Bijdrage GR 2018:

Subsidie 2018:

Dividend 2018:

Financiële gegevens	2016	2017	2018
Eigen vermogen	\$ 827.130	\$ 120.000	\$ 100.000
Vreemd vermogen	\$ 156.076	0	0
Resultaat	\$ - 156.476	\$ - 20.000	\$ - 50.000
Bron	Jaarrekening	Prognose	Prognose
Nominale (balans)waarde aandelenkapitaal 31-12-2016:	€ 52 (€ 52)		
Garantie 31-12-2016:			
Lening 31-12-2016:			
Agio 31-12-2016:			
Kapitaal storting 31-12-2016:			
Voorschot aandelenkapitaal 31-12-2016:			

CSV Amsterdam BV

Vestigingsplaats: 's-Hertogenbosch

Website:

Programma: PA12

Taakveld 0.5

Aard AB

Deelnemingspercentage: <5%

Doel en openbaar belang: Drie doelstellingen: a. namens de verkopende aandeelhouders van Essent een eventuele schadeclaimprocedure voeren tegen de Staat als gevolg van de WON; b. namens de verkopende aandeelhouders eventuele garantieclaim procedures voeren tegen RECYCLECO B.V. ("Waterland"); c. het geven van instructies aan de escrow-agent wat betreft het beheer van het bedrag (€13,5 mln.) dat op de escrow-rekening n.a.v. verkoop Attero is gestort.

Financieel risico: Het financiële risico is beperkt tot eventuele claims van Waterland als gevolg van garanties en vrijwaringen die door de verkopende aandeelhouders zijn afgegeven en tot het maximale bedrag van € 13,5 mln. op de escrow-rekening. Momenteel is er een bedrag van € 5.464.217,- uitbetaald aan Waterland ten laste van de escrow-rekening, en is er een bedrag van € 3.406.063 terugbetaald door Waterland in verband met belastingteruggave. De terugbetaling is niet verrekend met de escrow, waardoor het risico nu is afgenomen tot een maximum van € 8.035.783,- en voor het bedrag dat als werkkapitaal wordt aangehouden in de vennootschap. Daarnaast is het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders relatief gering en beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (totaalbedrag € 20.000), art 2.:81 BW.

Toelichting Het resterend vermogen op de escrow-rekening is € 8.035.783,- . De escrow-rekening wordt aangehouden bij de notaris. De verkopende aandeelhouders en Waterland zijn niet zonder meer gerechtigd tot het voornoemde bij een notaris in escrow gestorte bedrag. De verkopende aandeelhouders en Waterland hebben enkel een voorwaardelijke aanspraak op dat bedrag. Zodra aan de in de escrow overeenkomst opgenomen voorwaarden is voldaan, zal de notaris het desbetreffende bedrag betalen aan hetzij de CSV Amsterdam B.V. (ten gunste van de verkopende aandeelhouders van Attero), hetzij aan Waterland. Het in escrow gestorte bedrag maakt geen onderdeel van de balans van CSV Amsterdam B.V.

Beleidsvoornemens 2018 Voorheen was de naamgeving van CSV Amsterdam: Claim Staat Vennootschap BV De looptijd van deze vennootschap is afhankelijk van de periode dat een eventuele schadeclaim wordt gevoerd tegen de Staat en dat claims (die door Waterland tot 5 jaar na completion (mei 2019) kunnen worden ingediend) worden afgewikkeld. Conform de verkoopkoopovereenkomst ("SPA") zal de escrow-rekening tot 5 jaar na completion blijven staan voor de afwikkeling van potentiële claims van Waterland.

Contractwaarde 2018:

Bijdrage GR 2018:

Subsidie 2018:

Dividend 2018:

Financiële gegevens	2016	2017	2018
Eigen vermogen	€ 3.209.046	€ 800.000	€ 600.000
Vreemd vermogen	€ 170.799	0	0
Resultaat	€ 3.251.124	- € 200.000	- € 200.000
Bron	Jaarrekening	Prognose	Prognose
Nominale (balans)waarde aandelenkapitaal 31-12-2016:	€ 52 (€ 52)		
Garantie 31-12-2016:			
Lening 31-12-2016:			
Agio 31-12-2016:			
Kapitaal storting 31-12-2016:			
Voorschot aandelenkapitaal 31-12-2016:			

Risico's en weerstandsvermogen

In de planning en control documenten van de gemeente wordt aandacht besteed aan de (financiële) risico's die de gemeente met haar verbonden partijen loopt. Voor het risicomanagement van een verbonden partij geldt dat er een juiste verhouding moet zijn tussen behartiging van het publieke belang en het te lopen risico (continuïteit van de organisatie). Bedacht moet worden dat de gemeente een tweedelijns positie heeft: risicomanagement is in de eerste plaats de verantwoordelijkheid van verbonden partijen zelf. Bestuurders van verbonden partijen dienen tijdig in te spelen op ontwikkelingen en dienen risico's in afdoende mate te beheersen. De toezichthouders moeten dit bewaken. Een sterke governance structuur en adequaat risicomanagement dat geïntegreerd is in de gehele bedrijfsvoering, dragen bij aan het „in control“ zijn van verbonden partijen.

Bij optredende financiële problematiek binnen een verbonden partij (rekeningnadeel en / of nadeel in meerjarenperspectief) wordt de volgende lijn gevolgd.

- Eerst wordt het weerstandsvermogen van een verbonden partij aangesproken;
- Vervolgens worden beheermaatregelen getroffen om de exploitatie sluitend te houden / maken en wordt besloten tot aanvulling van het weerstandsvermogen tot de vastgestelde norm;
- Voorwaarde voor beperking van financieel risico is een toereikende liquiditeitspositie van de verbonden partij;
- Indien beheermaatregelen niet tot een gezond financieel meerjarenperspectief (kunnen) leiden en het liquiditeitssaldo niet toereikend is, loopt de gemeente als aandeelhouder (en als GR-partij) financieel risico. In het treffen van beheermaatregelen wordt ook betrokken of financiële zekerheid kan worden gevonden in een eventuele verkoop van eigendommen (met name vastgoed).

Indien bovenstaande niet mogelijk is, dan loopt de gemeente financieel risico met de volgende mogelijke consequenties:

- Tijdelijk / structureel beroep op aanvullende subsidie;
- Tijdelijke / structurele verstrekking van financiering / een kredietfaciliteit;
- Aanvulling aandelenkapitaal.

De gemeente heeft voor alle onvoorziene risico's binnen haar programma's (ook die wegens financieel risico op verbonden partijen) een weerstandsvermogen beschikbaar. De vraag is of de omstandigheden bij de verbonden partijen nu zodanig zijn gewijzigd dat een specifiek weerstandsvermogen moet worden aangehouden. Voorshands is er geen reden om specifieke weerstandsvermogen bij de gemeente te vormen. Zie ook de paragraaf weerstandsvermogen waarin de financiële belangen in verbonden partijen en het financieel risico aan de orde komt.

Paragraaf Grondbeleid

Belangrijkste wijzigingen en bevindingen

Wij verwachten een goede woningmarkt in 2018 waardoor de planresultaten stabiel zullen zijn. Minder zeker is de markt voor bedrijventerreinen en overige voorzieningen. De ontwikkeling van deze planprognoses kent meer onzekerheden.

In 2018 worden de grondexploitaties herzien van de projecten Sluiskwartier, Steenbrugge en Park Zandweerd. Mogelijk komt daar ook het Bedrijventerrein A1 bij, afhankelijk van de ontwikkelingen rond de verbreding van en aansluiting op de A1.

Een verkenning van de planresultaten van de grondexploitaties laat zien dat er per saldo geen grote mutaties in de benodigde verliesvoorziening is te verwachten. Bij het Bedrijventerrein A1 zien we wel een negatief effect van €200.000 als gevolg van vertraging in de uitgifte en een tegenvaller bij de netto grondopbrengsten. Deze consequenties voor het planresultaat nemen wij mee in de actualisatie van de grondexploitatie bij de jaarrekening.

Het risicoprofiel van de grondexploitaties hebben wij met €50.000 verhoogd, vanwege de kans op extra vertraging in de grondexploitatie Teugseweg. Dit brengen wij ten laste van het specifieke weerstandsvermogen.

Het netto risicoprofiel van de verkoop gronden en panden in Deventer Noordoost is eveneens verhoogd met €400.000, vanwege tegenvallende verkoopresultaten bij de verkoop van de oostelijke gronden. De biedingen op de in 2017 in de verkoop zijnde gronden liggen voor een groot deel onder de getaxeerde marktwaarden. Dit risico wordt opgevangen binnen de reserve onroerende zaken.

Visie gemeentelijk grondbeleid

Een belangrijk thema is een evenwichtige ontwikkeling van Deventer. Ontwikkelingen in onder andere demografie, economie, technologie en duurzaamheid leiden tot verandering in de ruimtevraag. Vanuit een kaderstellende rol hebben wij oog voor deze maatschappelijke opgave.

Het gemeentelijke grondinstrumentarium zien we als één van de middelen om deze maatschappelijke opgave te realiseren, aanhakend bij de ontwikkelingen rondom het totale instrumentarium van de Omgevingswet. De gemeente maakt situationeel gebruik van dit instrumentarium. Dat wil zeggen dat we per opgave bezien óf en op welke wijze de gemeente een actieve rol oppakt. Daarbij zijn we bovenal een breed faciliterende organisatie die ruimtelijke opgaven aan de markt over laat (uitnodigingsplanologie). Om kwaliteit te realiseren is gemeentelijke regie op de uitvoering niet noodzakelijk. Indien de markt deze opgaven niet of onvoldoende oppakt gaat de gemeente zelf naar een meer actief ontwikkelende rol op zoek. Dan kan ondermeer via een strategische aan- en verkoop van gronden en panden.

Via het bezit en de verkoop van grond is het mogelijk om afspraken te maken over gemeentelijke ambities die verder gaan dan hetgeen publiekrechtelijk mogelijk is. Gedacht wordt aan het stellen van duurzaamheidseisen zoals gasloos bouwen bij de verkoop van grond (bv. Steenbrugge of Leisurestrip Holterweg) of het haalbaar maken van initiatieven uit de markt door inzet van het instrument erfpacht (bv. DOIC, Bedrijventerrein A1 of Vaart in de Haven). De lopende grondexploitaties maken wij af. Bij verkoop van gronden en panden houden we rekening met onze maatschappelijke taak. Dat wil zeggen dat wij aandacht hebben voor het beoogde toekomstige gebruik.

Gronden en panden die om strategische redenen wel in gemeentelijk bezit blijven maar nog niet onmiddellijk nodig zijn voor een ontwikkeling, zijn als pauzelandenschappen beschikbaar voor tijdelijke functies.

De kansen en risico's die horen bij grond- en vastgoedinvesteringen, hebben invloed op de algemene financiële positie van de gemeente. Dit beschrijven wij jaarlijks bij de jaarrekening in het Meerjarenperspectief grondbeleid (Mpg).

Uitvoering van het grondbeleid

De woningmarkt is sterk gegroeid. In alle segmenten worden er woningen gebouwd en verkocht. Dit geldt zowel voor de gemeentelijke woningbouwplannen als voor de particuliere ontwikkelingen. Er is vanuit investeerders een goede belangstelling waar te nemen voor de transformatie van bestaande gebouwen naar woningbouw.

Voor de komende jaren wordt ruimte gezien om nieuwe plannen op te pakken. Dat betekent ook dat besluitvorming over de voorraad strategische gemeentelijke gronden zoals de tweede fase van Steenbrugge, Park Zandweerd of aan Rielierweg/Tjoenerstraat actueel is.

Opnieuw zien wij een goede belangstelling voor het Bedrijvenpark langs de A1 voor met name kleinschalige kavels. Of dit daadwerkelijk tot verkopen gaat leiden blijft moeilijk te voorspellen. Er bestaat een goed vertrouwen dat de uitgangspunten van de bijgestelde grondexploitatie haalbaar zijn. Ook binnen de bestaande bedrijventerreinen zien we een goede dynamiek. Daar liggen verspreid ook enkele gemeentelijke kavels waarop meestal kleinere bedrijven zich kunnen vestigen. Belangrijk is het perspectief voor de bedrijfskavels aan de Westfalenstraat, die in beeld zijn voor de vestiging van het Cleantech Center Deventer. Hierdoor komt de huidige locatie langs de vierde havenarm vrij, wat ruimte biedt aan nieuwe watergebonden bedrijvigheid. Daarom is besloten dat demping van deze havenarm niet meer noodzakelijk is.

De markt voor overige economische activiteiten (diverse voorzieningen) is in beweging. Diverse innovatieve ontwikkelingen zien we in de strook tussen de snelweg en het havengebied, nader aangeduid als de Poort van Deventer. Ook de gemeentelijke gronden zoals Teugseweg (nabij Postillion), het voormalig gasfabriekterrein en het Havenkwartier maken deel uit van deze kansrijke ontwikkelingen. Mogelijk gaat de gemeente een actieve rol spelen, ondermeer door de aankoop van grond, in het Deventer Open Innovatiecentrum (DOIC) op het huidige AKZO-terrein. Eveneens zien we weer een groeiende belangstelling voor de ontwikkeling van de sport- en leisurstrook langs de Holterweg.

Actualiteiten grondbeleid

De huidige nota Grondbeleid dateert uit 2013 (vastgesteld in 2014). In 2018 is dat vijf jaar geleden. Ook de vastgoedmarkt is vrij wezenlijk veranderd sindsdien. Dat rechtvaardigt de vraag of het huidige faciliterende grondbeleid nog actueel genoeg is. Wij zien daarbij het onderscheid tussen het (strategisch) bezit van gronden en het zelf ontwikkelen van gronden.

In 2018 wordt de nota Grondbeleid geëvalueerd en zo nodig geactualiseerd. De resultaten van de evaluatie van de werkwijze Steenbrugge, 1^e fase, die eind 2017 plaatsvindt, betrekken wij daarbij.

Een van de instrumenten van het grondbeleid is de erfpacht. Op welke wijze kan erfpacht worden ingezet om maatschappelijke doelen te dienen. Bijvoorbeeld bij de aanpak van Vaart in de haven, op welke wijze kan erfpacht dit proces faciliteren? In 2018 vragen wij de raad hierover besluiten te nemen.

Planresultaten en risico's grondexploitaties

Wij werken bij het vaststellen van grondexploitaties in twee stappen. Eerst wordt de raad gevraagd in te stemmen met de inhoudelijke uitgangspunten, vastgelegd in een integraal stedenbouwkundig plan. Daarna maken wij een grondexploitatie waarin wij deze uitgangspunten hebben vertaald. In 2018 worden de volgende grondexploitaties herzien.

1. Sluiskwartier

De raad heeft in 2017 gekozen voor het scenario Behoud en nieuwbouw. De grondexploitatie wordt hierop aangepast. In de Voorjaarsnota 2017 zijn hiervoor de benodigde aanvullende middelen (€750.000) vrijgemaakt en is het risicoprofiel aangepast.

2. Steenbrugge 2^e fase

In 2017 evalueren wij de werkwijze van de eerste fase. De resultaten daarvan worden betrokken bij de aanpak van de tweede fase en verwerkt in de grondexploitatie. Naar verwachting leidt dit niet tot grote mutaties van het planresultaat en het risicoprofiel.

3. Park Zandweerd

Eind 2017 vragen wij aan de raad een besluit te nemen over de stedenbouwkundige opzet van Park Zandweerd. Dit is de laatste van zeven voormalige NIEGG projecten (niet in exploitatie genomen gronden), waarover een besluit wordt voorgelegd. In 2018 bepalen we, mede op basis van de ervaringen in de eerste fase Steenbrugge, de wijze waarop het plan zal worden uitgevoerd. Dat leidt in 2018 tot een nieuwe grondexploitatie. Naar verwachting leidt dit niet tot grote mutaties van het planresultaat en het risicoprofiel.

4. Bedrijventerrein A1

Mogelijk wordt in 2018 ook de grondexploitatie van het Bedrijventerrein A1 herzien als gevolg van de verbreding van de A1 en de nieuwe afrit 23. De omvang van de financiële effecten zijn nu nog niet te bepalen. Er wordt rekening gehouden met een negatief effect van circa €200.000, bestaande uit €50.000 als gevolg van een vertraging in de uitgifte en €150.000 als gevolg van extra te betalen leges.

5. Cluster Stadsentree, Teugseweg

De ontwikkeling van het plan Deventer Experience in de Stadsentree van Deventer is complex. De kans bestaat dat de grondexploitatie extra vertraging gaat oplopen. Het huidige risico van €100.000 (50%) wordt opgehoogd naar €200.000 met een kans van optreden van 50%. Netto toename van het risicoprofiel is daarmee €50.000.

Onroerend goed buiten exploitatie

Stille reserve (in weerstandsvermogen)

De stille reserves zijn niet zichtbaar op de balans en hebben betrekking op eigendommen van de gemeente. De stille reserve is afgenomen vanwege verkoop panden en gronden met een positief verkoopresultaat. Per 1-1-2018 is de stille reserve ongeveer €12,3 miljoen.

Verkoop panden en gronden

Tot en met 2015 is de taakstelling met betrekking tot de verkoop van panden en gronden (besluitvorming begroting 2014) op schema verlopen. In Deventer Noordoost zijn voldoende panden en gronden verkocht en het Sluiskwartier is in exploitatie genomen. De verkoop van het Hegiuspand aan de Nieuwe Markt wordt eind 2017 of begin 2018 verwacht.

De verkoop van de gronden in Deventer Noordoost heeft in 2016 en 2017 een achterstand opgelopen. Het verloop van de verkoop van de oostelijke gronden maakt duidelijk dat de werkelijke marktwaarden in 2017 lager liggen dan eerder ingeschat. De kans dat de gemeente de boekwaarden moet afwaarderen neemt toe.

In het risicosysteem was rekening gehouden met een verlies van €1.200.000 met een kans van optreden van 50%. Netto derhalve €600.000. Hiervoor is geen gemeentelijk weerstandsvermogen aangehouden, maar is er vanuit gegaan dat dit risico kan worden opgevangen binnen de ROZ (Reserve Onroerende Zaken). Dit risico heeft met name betrekking op de verkoop van de woningen in het gebied. Nu ook is gebleken dat de marktwaarden voor de gronden onder druk staan, wordt het risico opgehoogd tot €2.000.000 met een kans van optreden van 50%, netto derhalve €1.000.000. Tot en met 2019 is het saldo van de ROZ voldoende om dit risico op te vangen. Bij de jaarrekening laten wij de gronden taxeren en beoordelen wij dit opnieuw.

De vertraging van de verkopen in 2016 en 2017 leidt tot een achterstand in de taakstelling van circa €72.000. De totale nog te realiseren taakstelling bedraagt €168.000 die conform begroting vanaf 2020 gerealiseerd moet zijn.

Reserve Onroerende Zaken

De omvang van de ROZ is per 1-1-2017 €163.000. De ROZ is een egaliseringsreserve waar jaarlijks het exploitatieresultaat van taakveld 0.3 mee wordt verrekend. Het exploitatieresultaat is nog steeds negatief, dat jaarlijks wordt goedge maakt door eenmalige verkoopresultaten. Wij verwachten komende jaren verschillende panden te kunnen verkopen waardoor het exploitatieresultaat van taakveld 0.3 verbetert en de ROZ gevoed wordt met verkoopopbrengsten.

Paragraaf Investerings

Inleiding

De gemeente Deventer werkt door aan een aantrekkelijke stad en een mooi buitengebied. Voorbeelden zijn de vernieuwing van het stationsgebied en de verbetering van de bereikbaarheid van de stad door verbreding van de Hanzeweg.

Wij staan voortdurend voor de uitdaging om met beperkte middelen taken en investeringen uit te voeren. Omdat wij daarbij selectief moeten zijn, kiezen wij tussen 'onvermijdelijk' en 'minder noodzakelijk'. Het behoud van de kracht en kwaliteit van onze gemeente staat daarbij centraal. Wij ontwikkelen ons op gebieden als energie, waterbeheer, ICT, bereikbaarheid en onderwijs. Samen met onze partners investeren wij in het leef-, woon-, werk- en verblijfmilieu van de gemeente. We versterken daarbij de verbindingen tussen het sociale en het ruimtelijke werkerrein van de gemeente.

Een ruimtelijk, economisch en sociaal gezond Deventer vraagt om blijvende investeringen die zorgen voor nieuwe dynamiek en werk in de stad.

Investerings waar inwoners, bedrijven en toeristen lange tijd de vruchten van plukken. Daarom blijft het college in de begroting ruimte maken voor investeringen.

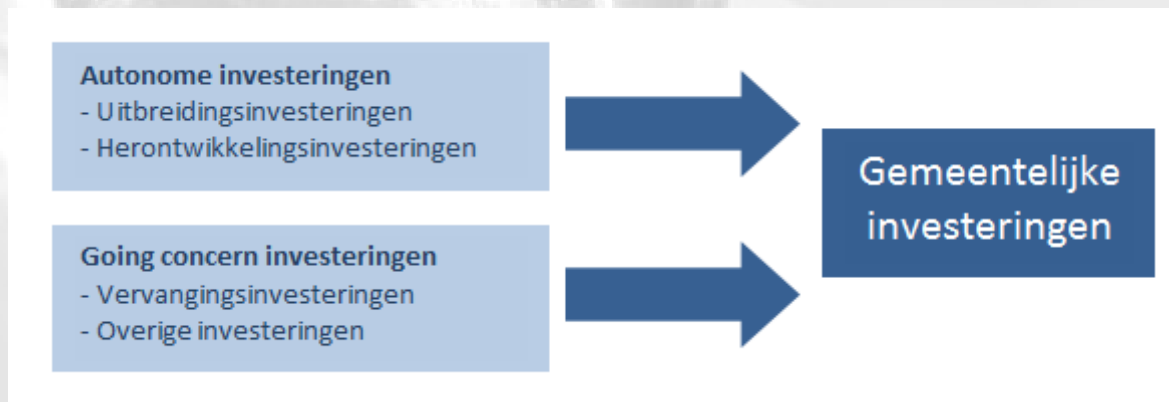
Voor het realiseren van betreffende voorzieningen en een duurzaam voortbestaan daarvan, investeert de gemeente jaarlijks grote bedragen. Met het oog op de schaarste aan middelen op de korte, middellange en lange planningshorizon worden keuzes gemaakt. Keuzes die vanwege een veelheid aan soms conflicterende politieke en maatschappelijke belangen en een complex aan regelgevingen niet eenvoudig zijn. Om te komen tot een gestructureerde wijze voor het maken van keuzes zijn *'Spelregels gemeentelijke investeringsplanning'* vastgesteld. In deze paragraaf zijn zowel de beleidsuitgangspunten als de investeringen zelf opgenomen. Daarnaast biedt deze paragraaf inzicht in een meerjarige investeringsplanning.

Beleidsuitgangspunten

Het beleid voor investeringen binnen de gemeente Deventer is gericht op evenwicht tussen ontwikkeling, beleid, programma en geld. Ieder investeringsinitiatief wordt consequent beoordeeld op deze vier elementen.

Conform de nota *'Spelregels gemeentelijke investeringsplanning'* (2006) wordt jaarlijks in de voorjaarsnota en de begroting een meerjarige investeringsplanning opgesteld. Met dit instrument wordt voor ieder investeringsinitiatief bepaald of er evenwicht is tussen ontwikkeling, beleid, programma en geld en wordt er een rangorde (prioritering) vastgesteld (zie hoofdstuk Investeringsplanning).

Uit het oogpunt van schaarste aan middelen zijn voor het element geld financiële spelregels vastgesteld. In deze spelregels worden twee investeringsstromingen onderscheiden;

Deze twee investeringsstromen vormen tezamen het totale investeringspotentieel van de gemeente Deventer.

Autonome investeringen

Autonome investeringen komen voort uit nieuw beleid (producten en diensten) of uitbreiding van bestaand beleid. Deze behoefte aan een nieuw/verbeterd product of nieuwe/verbeterde dienstverlening vertaalt zich in uitbreiding- of herontwikkelingsinvesteringen. Daarnaast kunnen autonome investeringen voortkomen vanuit een locatie ontwikkeling (grondexploitatie) of uit het raads- en collegeprogramma. Voor deze investeringen zijn aanvullende middelen nodig (subsidies, nieuw voor oud, vrijval).

Going concern investeringen

De going concern investeringen vinden hun oorsprong in de reguliere bedrijfsvoering. Vanuit de behoefte of noodzaak om een bepaald product of dienst te blijven leveren, is het van belang dat een vervanging- of een overige investering wordt gepleegd. Going concern investeringen worden getriggerd vanuit de bestaande dienstverlening. Uitgangspunt is dat deze worden gedekt vanuit de lopende begroting.

Welke investeringen worden in 2018 gerealiseerd?

Op basis van de Voorjaarsnota 2017 en de geprioriteerde investeringsplanning worden hieronder twee tabellen gepresenteerd met de verschillende investeringsprojecten. De kapitaallasten die uit deze investeringen voortvloeien zijn meegenomen in exploitatielasten voor de jaren vanaf 2018.

Autonome investeringen

(bedragen x €1.000)

Projectomschrijving	Programma	Taakveld	Totaal bruto investering	Begroting 2018	Dekking
ICT – vervangingsinvesteringen	11	0.4	6.608	1.124	
Fietsparkeren binnenstad	3	2.1	635	425	Reserve Gemeentebrede Investeringen
Viking	10	5.3	828	828	Algemene middelen
Totaal			8.071	2.377	

Toelichting

Fietsparkeren binnenstad

Om de binnenstad bereikbaar te maken en te houden zijn meer logische en bereikbare fietsparkeerplekken noodzakelijk. Daarvoor heeft de Raad in 2016 een krediet van €900.000 beschikbaar gesteld. Deze middelen worden ingezet om de onbewaakte parkeermogelijkheden voor fietsers in de binnenstad te verbeteren.

Viking

De Raad heeft in 2017 besloten het krediet van de Viking op te hogen met €828.000 ter dekking van de overschrijding van de onvoorziene kosten voor de bouw van De Viking, film & theater. De structurele jaarlast van €34.000 wordt gedekt vanuit de algemene middelen.

Grondexploitatie

De investeringen grondexploitatie zijn in deze paragraaf niet opgenomen. Dit betreffen namelijk investeringen in tijdelijke voorraden die weer worden verkocht (handelsvoorraden). Deze voorraden leiden enkel voor een beperkte periode tot rentelasten in de exploitatie maar niet tot structurele kapitaallasten. Voor nadere informatie verwijzen wij naar de paragraaf Grondbeleid.

Going concern investeringen

(bedragen x €1.000)

Projectomschrijving	Programma	Taakveld	Totaal bruto investering	Begroting 2018	Dekking
Gemeentelijk rioleringsplan	3	7.2	1.260	655	Tarieven
Totaal			1.260	655	

Toelichting

Gemeentelijk rioleringsplan (GRP)

Op diverse plekken in de gemeente worden in 2018 rioleringen vervangen conform het Gemeentelijk Rioleringsplan (in 2014 door de Raad vastgesteld). Hier zijn wel tussentijds verschuivingen in geweest, binnen het financiële kader van het GRP. Om het waterafvoer te verbeteren worden in 2018 klimaatadaptatie maatregelen uitgevoerd en gresaansluitingen vervangen. Daarnaast wordt de afwatering tunnel Veenweg verbeterd. Voor deze investeringen in economisch nut is een bedrag van ca. €655.000 geprognosticeerd (jaarschijf 2018).

Investeringsplanning meerjarig

Hieronder is een compleet beeld van het meerjarig geprognosticeerd investeringsprogramma opgenomen. In dit overzicht is onderscheid gemaakt in de autonome en going concern investeringen. Voor een aantal investeringsprojecten zal te zijner tijd een afzonderlijk inhoudelijk voorstel worden voorgelegd aan de raad.

(bedragen x €1.000)

Projectomschrijving	Programma	Taakveld	2018	2019	2020	2021
Autonome investeringen						
ICT - vervangingsinvesteringen	11	0.4	1.124	1.577	3.406	501
Fietsparkeren binnenstad	3	2.1	425	210		
Viking	10	5.3	828			
VMBO Ety Hillesum	8	4.2	-	12.000	-	-
Sporthal Keizerslanden	8	5.2	-	4.500	-	-
Going concern investeringen						
Gemeentelijk rioleringsplan	3	7.2	655	605	-	-
Totaal			3.032	18.892	3.406	501

In het vastgestelde gemeentelijk rioleringsplan (2014) zijn investeringen tot en met 2019 meegenomen. Voor fietsparkeren zullen wij ook in 2019 nog een investering doen.

Daarnaast zijn er twee investeringen in 2019 geprogrammeerd:

[Verbetering huisvesting VMBO Etty Hillesum](#)

Het Etty Hillesum wil een gebouw realiseren conform het bouwkompas, dat voldoet aan meest recente duurzaamheidsnormen en benodigde flexibiliteit. De geraamde kosten hiervoor bedragen €18 miljoen. Etty Hillesum heeft aangegeven bereid te zijn om zelf maximaal €6 miljoen te investeren op voorwaarde dat de gemeente haar wettelijke bijdrage levert van €12 miljoen conform de VNG norm.

[Sporthal Keizerslanden](#)

Onderdeel van het verbeteren van de huisvesting VMBO Etty Hillesum betreft de realisatie van twee gymzalen. Naast deze twee gymzalen wordt gebruik gemaakt van sporthal Keizerslanden. Deze sporthal is ongeveer 35 jaar oud en binnenkort toe aan groot onderhoud dan wel nieuwbouw. Op basis van een globale raming reserveren wij in 2019 investeringsmiddelen voor vervanging van de sporthal.

Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

Waarin dient deze paragraaf inzicht te geven?

In de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen geven wij een dwarsdoorsnede van de meerjarige uitgaven voor het uitvoeren van onderhoud. Deze uitgaven zijn opgenomen in de verschillende programma's van de begroting. Deze uitgaven worden vanuit een vooraf vastgesteld beleid uitgevoerd waarvan de uitgangspunten in deze paragraaf zijn opgenomen. Wij maken onderscheid in kapitaalgoederen in de openbare ruimte en gebouwen.

Openbare ruimte

Kerncijfers openbare ruimte

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de kerncijfers openbare ruimte.

Categorie	Taakveld	Element	Aantal	Eenheid
Verkeer en vervoer	2.1			
Straten, wegen, pleinen		Verharding	531	ha
		Kunstwerken	124	st
Straatreiniging		Verharding	506	ha
		Groen	650	ha
Openbare verlichting		Lichtmasten	18.500	st
		Lichtarmaturen	18.680	st
Verkeerstechniek		VRI	50	st
		Beweegbare objecten	4	st
Civieltechnische kunstwerken		Bruggen	160	st
		Tunnels	6	st
		Viaducten	12	st
		Kade	1.200	m1
		Sluiscomplex	1	st
Parkeren	2.2			
		Parkeerplaatsen	2.200	st
		Parkeergarages	4	st
		Fietsenstalling	2	st
Economische havens en waterwegen	2.4	Ligplaatsen	53	st
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	5.7			
Groen		Groen en natuur	650	ha
		Bomen	70.000	st
		Bermen	127	ha
Speelgelegenheden		Speelplekken	328	st
Riolering	7.2			
		Riolering	789	km
		Kunstwerken	905	st
		Aansluitingen	44.910	st
Begraafplaatsen en crematoria	7.5	Begraafplaatsen	5	st

Beleidskader

De kwaliteitstoestand van de openbare ruimte heeft in Deventer veel aandacht van de burgers en het bestuur. Dit is niet vreemd aangezien de kwaliteitstoestand van deze ruimte het veiligheidsgevoel van de gebruikers sterk beïnvloedt. De beleving van de burgers wordt tweejaarlijks onderzocht met de leefbaarheidmonitor. Binnen dit onderzoek is een specifieke indicator opgenomen voor verloedering van de fysieke ruimte, die direct beïnvloed wordt door de staat van onderhoud. In de programmabegroting hebben wij verschillende beoogde maatschappelijke effecten gesteld, die onder andere betrekking hebben op het belevingsaspect.

Om deze maatschappelijke effecten te realiseren willen wij met onze kapitaalgoederen in de openbare ruimte de volgende prestaties bereiken:

- het in 2018 realiseren van het vastgestelde basis onderhoudskwaliteitsniveau voor de gemeente Deventer voor het aspect heel conform het uitvoeringsprogramma visie leefomgeving;
- het in 2018 realiseren van het vastgestelde basis onderhoudskwaliteitsniveau voor de gemeente voor het aspect schoon (reiniging) conform het uitvoeringsprogramma visie leefomgeving;

Het basis onderhoudskwaliteitsniveau is de minimale kwaliteit die wij als gemeente de inwoners willen bieden. Waar mogelijk maken we gebruik van de beeldmeetlatten die het CROW heeft ontwikkeld (landelijke systematiek). Deventer baseert de basiskwaliteit op 4 criteria:

1. Minimale technische of wettelijke eisen
2. Kapitaalvernietigingsniveau
3. Leefbaarheid
4. Functionaliteit

De basiskwaliteit is vastgelegd in het 'Uitvoeringsprogramma visie Leefomgeving' dat is september 2016 door het college vastgesteld.

Op deze basiskwaliteit kan een plus worden gezet door de samenleving / inwoners dan wel door de Raad.

Hiermee voldoen wij aan de minimale eisen van de zorgplicht en treedt er geen kapitaalvernietiging op. Door dit basis niveau kan niet uitgesloten worden dat lokaal de openbare ruimte tijdelijk wel onder het onderhoudskwaliteitsniveau terecht komt. Voor onkruidbestrijding stellen wij de komende jaren extra structurele middelen beschikbaar. Daarnaast investeren wij via de investeringsplanning in de openbare ruimte van de binnenstad.

Wij monitoren het onderhoudskwaliteitsniveau op basis van de CROW meetlatten en aangevuld met visuele en / of technische inspecties. Met dit instrument kunnen wij beoordelen in hoeverre de openbare ruimte voldoende aansluit bij het uitvoeringsprogramma. Onvoldoende onderhoud kan leiden tot meer (schade) claims en financiële risico's.

Wij hebben de komende jaren geen onderhoudsprojecten voorzien waarvoor geen dekking is. Wel is tijdspreiding noodzakelijk terwijl technisch gezien iets eerder wenselijk zou zijn. De veiligheid staat echter niet onder druk. Wel kan er vanuit het MJOP-MIND niet meer bijgedragen worden aan algemene ontwikkelingen in verband met de consequenties van de bezuinigingen " Kwestie van Kiezen 1 en 2'. Technische noodzaak heeft daardoor prioriteit gekregen.

Veel gemeenten krijgen in de toekomst te maken met vervanging van het areaal in de openbare ruimte. Voor de gemeente Deventer gaat het om een areaal met een waarde van ruim €1 miljard euro. Doordat de openbare ruimte vaak is aangelegd met eenmalige middelen (bijvoorbeeld subsidies) zijn de vrijvallende kapitaallasten opgenomen in de begroting niet voldoende om de gehele vervangingsopgave op te vangen. Een deel van deze opgave is theoretisch doordat de restlevensduren nog enkele tientallen jaren zijn. Bovendien zijn de investeringsbedragen onzeker als gevolg van technologische en

maatschappelijke ontwikkelingen. Dekking voor de vervangingsopgave komt onder andere uit de verwachte afname van de benodigde extra onderhoudsmiddelen als gevolg van areaal uitbreiding door groei van de gemeente. Daarnaast zetten wij - indien mogelijk en noodzakelijk - onderhoudsbudget in voor investeringen in een laagwaardiger kapitaalgoed.

Taakveld 2.1 verkeer en vervoer

Straten, wegen en pleinen

In 2018 wordt 5,3 miljoen m² areaal aan straten, wegen en pleinen beheerd. Het beleid voor 2018 is gericht op een gemiddeld onderhoudskwaliteitsniveau B voor asfaltwegen en C voor elementenverhardingen voor de gehele stad voor zowel de aspecten heel als schoon.

Het beleid in 2018 en verder is net als voorgaande jaren erop gericht om qua planning en financiële dekking zoveel mogelijk mee te liften met infrastructurele ontwikkelingen (herstructurering en aanpassingen in het kader van de hoofdwegenstructuur) die onder andere programma's plaatsvinden. Uiterlijk april 2018 zijn de klein onderhoudsplannen jaarschijf 2018 voor de onderdelen asfalt, belijning, bebording, wegmeubilair en kunst opgesteld. Verder zal jaarschijf 2018 van het MJOP-MIND 2017-2020 worden gerealiseerd. In het oog springende projecten zijn de reconstructie van een deel van de Ceintuurbaan en het Zamenhoffplein, de reconstructie van het laatste deel van de Hanzeweg en de reconstructie van Wezenland.

Civieltechnische kunstwerken en havengebonden constructies

Bij de civieltechnische havenobjecten (sluizencomplex, Hanzebruggen en kadeconstructies) was sprake van fors achterstallig onderhoud. De afgelopen jaren is de achterstand ingelopen. De projecten die onlangs zijn uitgevoerd de renovatie van het sluiscomplex (fase 1 en 2), de aanpak van de Pothoofdkade, het herstel van de Wellekade en het vervangen van de wegdekken (beweegbare gedeelten) van de Hanzebrug inclusief bewegingsinstallatie.

In 2018 zal een gemiddeld onderhoudskwaliteitsniveau van C worden gerealiseerd. Uiterlijk mei 2018 zijn de kleine onderhoudsplannen en groot onderhoudsmeerjarenplan jaarschijf 2018 voor de bruggen opgesteld. Het onderhoudsbeleid is erop gericht de havenwerken zo te onderhouden dat de betrouwbaarheid van het functioneren van de infrastructuur voldoende groot is.

Openbare verlichting

Op termijn geldt voor het complete areaal van de openbare verlichting dat deze op voldoende kwaliteitsniveau wordt onderhouden. In 2018 zal het beheer van openbare verlichting op het onderhoudskwaliteitsniveau dat minimaal 98% van de verlichting altijd functioneert worden gerealiseerd voor de gehele stad. Uiterlijk april 2018 zijn de klein onderhoudsplannen jaarschijf 2018 voor de openbare verlichting opgesteld. Dit onderhoud zal op die wijze worden georganiseerd dat te allen tijde een voldoende groot aantal lichtmasten brandt. In 2018 zal het onderhoud conform het uitvoeringskader plaatsvinden. De uitvoering vindt plaats door een externe partij.

Taakveld 5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie

Groen, natuur en recreatie

Het zwaartepunt bij openbaar groen ligt in het dagelijks onderhoud. Het openbaar groen zal op kwaliteitsniveau B (Heester, bodembedekkers, veiligheid bomen en C (overige aspecten groen) worden onderhouden. In 2018 zullen de hagen weer 2x per jaar worden gesnoeid. Afgelopen jaren werd dit 1x gedaan, hetgeen leidde tot verkeersonveilige situaties. De huidige begrotingsmiddelen zijn voldoende om dit kwaliteitsniveau in de komende jaren te garanderen. De werkzaamheden worden in 2018 uitgevoerd door Het Groenbedrijf binnen de kaders van een vastgestelde dienstverleningsovereenkomst en het bijbehorend onderhoudsbestek.

Openbare speelgelegenheden

De kwaliteit van de speelvoorzieningen voldoet aan het “attractiebesluit”. Met de in 2010 vastgestelde “Visie op Spelen; samen spelen kun je overal” zet de gemeente in op beleid dat gericht is op onderhoud en het voor alle leeftijdscategorieën inrichten van openbare speelplekken. Het beleid voor onderhoud zal in de jaren 2013-2018 gericht zijn op veiligheid en het waardevast in stand houden van de openbare speelgelegenheden op het onderhoudskwaliteitsniveau C voor de aspecten heel en schoon. Wel is in het kader van zelfbeheer een traject gestart met stichting Tevreden waarbij bewoners meer de gelegenheid krijgen de verantwoordelijkheid voor het beheer over te nemen. Dit maakt onderdeel uit van de gedachte om gemeenschappelijke wijkvoorzieningen te centraliseren en maakt onderdeel uit van de visie Eigen kracht.

Taakveld 7.2 Riolering

Het beleid voor riolering en waterbeheer ligt vast in het gemeentelijk rioleringsplan (GRP) 2015-2020.

In het GRP zijn doelen opgenomen die het functioneren van het gehele stelsel moeten garanderen. Voor 2018 zijn er geen aanwijzingen dat de kwaliteit van het onderhoudsniveau zal afwijken van hetgeen in dit rapport is vastgelegd.

Uiterlijk april 2018 zijn de kleine onderhoudsplannen jaarschijf 2018 voor de onderdelen riolering, rioolgemalen, pompputten, straatkolken, bergbassins en overstorten opgesteld.

In 2018 en verder zal het beheer van de riolering en de waterhuishouding zodanig worden uitgevoerd, dat de openbare ruimte, waarin de riolering zich bevindt, kan worden onderhouden op de vastgestelde onderhoudskwaliteitsniveaus.

Financiële consequenties

Vanaf begin 21e eeuw zijn binnen de gemeente Deventer forse impulsen gegeven aan het verbeteren van de kwaliteit van het onderhoud. Impulsen die substantieel hoger waren dan het normale areaalaccres. Dat neemt niet weg dat Kwestie van Kiezen 1 en 2 er fors bezuinigd is. Op dit moment hebben wij geen ruimte meer voor aanvullende kwalitatieve investeringen. De aanvullende middelen voor onkruidbestrijding zullen moeten worden gebruikt om aan onze zorgplicht (veiligheid) te voldoen en kapitaalsvernietiging te voorkomen.

In de tabel hieronder worden de bedragen voor geprogrammeerd onderhoud (zowel klein als groot onderhoud) in de openbare ruimte gepresenteerd die voor de komende vier jaar zijn geprognosticeerd. De (deel)taakvelden Parkeren en Uitvoering verkeer en vervoerbeleid, zijn niet opgenomen.

(bedragen x €1.000)

Categorie	Taakveld	2018	2019	2020	2021
Verkeer en vervoer	2.1	12.322	12.330	12.478	12.486
Straten, wegen, pleinen		6.772	6.808	6.954	6.960
Straatreiniging		2.599	2.619	2.619	2.619
Openbare verlichting		955	905	905	905
Verkeerstechniek		962	962	962	962
Civieltechnische kunstwerken		1.034	1.036	1.038	1.038
Economische havens en waterwegen	2.4	325	325	325	325
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	5.7	6.730	6.719	6.694	6.489
Groen		6.163	6.152	6.127	5.922
Speelgelegenheden		567	567	567	567
Riolering	7.2	6.465	6.465	6.465	6.465
Begraafplaatsen en crematoria	7.5	264	263	264	263
Totaal		26.106	26.102	26.226	26.028

Gebouwen

Kerncijfers gebouwen

Onderstaande tabel geeft een overzicht van het vastgoed in eigendom van de gemeente dat wij als kernbezit aanmerken. Daarnaast hebben wij vastgoed binnen gebiedsontwikkelingsprojecten in ons bezit. Er zijn verschuivingen tussen programma's opgetreden, doordat wij diverse panden onder de juiste programma's hebben gebracht conform de kadernota Vastgoed.

De totale omvang van de vastgoedportefeuille bestaat uit ongeveer 300 gebouwen, waarvan wij 63 gebouwen als kernbezit hebben aangemerkt.

Categorie	Taakveld	Aantal
Culturele huisvesting	5.3 / 5.5 / 5.4	13
Gemeentelijke huisvesting	8.3	4
Sportaccommodaties	5.2	7
Huisvesting kind- en jeugdbeleid	4.2	8
Huisvesting buurtwerk	6.1	11
Maatschappelijke opvang	6.81	3
Brandweer	1.2	3
Overig	0.3 / 2.4 / 5.7 / 7.5	14
Totaal		63

Beleidskader

In de kadernota Vastgoed (vaststelling B&W 2012, Raad 2015) is vastgesteld dat de gemeente Deventer het in eigendom hebben en beheren van vastgoed geen kerntaak vinden (we hebben geen vastgoed, tenzij). Vastgoed is altijd ondersteunend aan het desbetreffende beleidsprogramma.

In 2015 hebben wij een Beheerplan Groot Onderhoud Vastgoed 2016 – 2019 opgesteld. De 63 panden die wij als kernbezit aanmerken onderhouden wij conform dit beheerplan. Aan dit beheerplan ligt een meerjaren onderhoudsplanning (MJOP) ten grondslag. Hiertoe zijn alle panden in 2012 geschouwd. De MJOP's zijn voor het overgrote deel opgesteld voor de periode 2013 – 2022 en voor een klein deel voor de periode 2015 – 2024. Conform de kadernota is actualisatie van de MJOP's binnen de termijn aan de orde. Wij verwachten vóór 2018 een geactualiseerd beheerplan gereed te hebben. Voor de uitvoering van het onderhoud werken wij op basis van de ROZ-modellen (Raad voor Onroerende Zaken). Als verhuurder zijn wij voor het merendeel van onze vastgoedportefeuille enkel verantwoordelijk voor het groot / planmatig onderhoud. Onderhoud aan de panden wordt uitgevoerd volgens MJOP (NEN2767). Ons kernbezit onderhouden wij op conditiescore 3. Een uitzondering hierop zijn de monumentale panden, die wij op niveau 2 onderhouden. Voor panden opgenomen in een gebiedsontwikkeling hanteren wij conditieniveau 4.

Het klein onderhoud ligt in principe bij de huurder / gebruiker. In enkele gevallen hebben wij aparte afspraken met de gebruiker gemaakt en voeren wij (een deel van) het klein onderhoud wel uit. Dit zijn echter uitzonderingen.

De samenstelling van onze vastgoedportefeuille is voortdurend aan verandering onderhevig. Zo houden wij bij het uitvoeren van onderhoud rekening met eventuele sloop of verkoop van panden. Voor deze panden passen wij maatwerk toe. Het slechts in beperkte vorm kunnen uitvoeren van het totaal benodigde onderhoud vormt daarmee een (financieel)risico voor het bezit. Voorwaarde is dat de veiligheid en de wettelijke eisen daarbij worden gerespecteerd, waarmee het gebruik veilig blijft. Het risico op waardevermindering is reëel. Hier tegenover staan de veelal fors lagere boekwaarden ten opzichte van de verkoop- / marktwaarde.

Gemeentelijke huisvesting

Vanaf 2016 is het onderhoud voor de huisvesting Stadhuiskwartier structureel geraamd.

Culturele huisvesting

Restauraties van met name monumentale culturele gebouwen behoren niet tot het reguliere onderhoud. Hiervoor zullen de komende jaren aparte verzoeken voor aanvullende middelen worden ingediend.

Sportaccommodaties

Het onderhoud aan sportgebouwen en buitensportaccommodaties wordt conform de meerjarenplanning uitgevoerd.

Onderwijshuisvesting

Per 1 januari 2015 is de gemeente niet langer verantwoordelijk voor het onderhoud aan de schoolgebouwen. Het rijk maakt de gelden rechtstreeks over aan de schoolbesturen. Wel onderhouden wij een aantal gymzalen en peuterspeelruimtes. Deze vallen onder huisvesting kind- en jeugdbeleid.

Financiële consequenties

Het beschikbare budget voor groot onderhoud binnen de programma's bevat slechts een deel van het totaal benodigde geld voor groot / planmatig onderhoud om de panden te houden op de aangegeven conditiescores (NEN 2767). Om in de toekomst en met de horizon van 10 jaar toch te kunnen voldoen aan het gevraagde onderhoud op basis van de MJOP is in het beheerplan een ingroeimodel vormgegeven. Inhoud daarvan is dat de programma's in totaal en cumulatief €80.000 per jaar extra (2014 - 2024) afdragen ten behoeve van het onderhoud. De periode tot en met 2024 wordt financieel overbrugd met de bij de jaarrekening 2015 ingestelde reserve groot onderhoud gebouwen (stand per 1-1-2017 is €3.195.223).

Onderstaande tabel geeft de geplande uitgaven groot onderhoud voor ons kernbezit weer, zoals in het beheerplan voor de periode tot en met 2019 is opgenomen.

(bedragen x €1.000)

Categorie	Taakveld	2018	2019
Culturele huisvesting	5.3 / 5.5 / 5.4	440	43
Gemeentelijke huisvesting	8.3	488	492
Sportaccommodaties	5.2	33	10
Huisvesting kind- en jeugdbeleid	4.2	317	297
Huisvesting buurtwerk	6.1	134	120
Maatschappelijke opvang	6.81	71	2
Brandweer	1.2	116	155
Overig	0.3 / 2.4 / 5.7 / 7.5	228	123
Totaal		1.827	1.242

Paragraaf Weerstandsvermogen en risicomanagement

Waar dient deze paragraaf inzicht in te geven?

Weerstandsvermogen is het vermogen van de gemeente om financiële tegenvallers op te kunnen vangen zonder dat dit invloed heeft op het uitvoeren van de programma's.

In de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing laten we zien hoe het weerstandsvermogen is samengesteld en hoe het tot stand komt. Het geeft antwoord op de vraag: hoe goed kan de gemeente tegen een stootje?

Belangrijkste conclusies uit deze paragraaf

De paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing is opgesteld volgens het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV), de beleidsnota Risicomanagement en Weerstandsvermogen – geactualiseerde beleidsnota 2015 en de beleidsnota reserves en voorzieningen (2017).

Weerstandsvermogen

Ratio weerstandsvermogen = €18.977.000 / €18.830.000 = 1,01

De totale omvang van de beschikbare weerstandscapaciteit (teller) is €18.977.000. Dit is circa €300.000 hoger dan in de voorjaarsnota 2017.

De totale omvang van de benodigde weerstandscapaciteit (noemer) is €18.830.000. Ten opzichte van de voorjaarsnota 2017 is dit circa €4.300.000 hoger. Dit wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door potentiële risico's rondom het verplaatsen van de salonboten van de Worpzijde naar de stadszijde, de verbreding van de A1 en het Deventer Open Innovation Center (DOIC).

Relevante aspecten

- 49 risico's komen in aanmerking voor het aanhouden van weerstandsvermogen.
- 16 van deze risico's hebben een risicoscore ≥ 9 .
- Er zijn geen risico's (negatief gevolg) waarop gerelateerde kansen (positief gevolg) in mindering zijn gebracht.

Belangrijke conclusies

De uitkomst van de ratio weerstandsvermogen is 1,01. Bij de voorjaarsnota was deze 1,08. De minimale gewenste uitkomst van de ratio is 1,0.

De gemeente beschikt met deze uitkomst op dit moment over voldoende weerstandsvermogen om de belangrijkste financiële risico's op te vangen. Ondanks het doorzettend economisch herstel zijn er voldoende onzekerheden (o.a. gevolgen van rijksbeleid en economische ontwikkelingen) die het noodzakelijk maken om de financiële risico's continue en nauwlettend te volgen. Waar mogelijk worden extra beheersmaatregelen genomen.

In de jaarrekening 2017 wordt de ratio weerstandsvermogen opnieuw bepaald.

Weerstandsvermogen

Hoe goed kan de gemeente tegen een stootje?

Weerstandsvermogen is het vermogen van de gemeente om financiële tegenvallers op te kunnen vangen zonder dat dit invloed heeft op het uitvoeren van de programma's.

Deventer maakt onderscheid tussen specifiek weerstandsvermogen en generiek weerstandsvermogen. Het specifieke weerstandsvermogen is gebaseerd op de specifiek gekwantificeerde risico's. Bekende voorbeelden zijn de risico's met betrekking tot de grondexploitatie en bijstandsuitkeringen. Daarnaast loopt Deventer risico's als gevolg van economische vooruitzichten en politieke- en bestuurlijke besluitvorming. Voorbeelden daarvan zijn de algemene uitkering (gemeentefonds), verkoop van gronden en panden, de verbonden partijen, de garantstellingen en de nog te implementeren lopende heroverwegingen. Om te bepalen of Deventer beschikt over voldoende weerstandsvermogen wordt drie keer per jaar in het kader van de planning & control cyclus de ratio weerstandsvermogen bepaald.

Ratio weerstandsvermogen = Beschikbare weerstandscapaciteit : Benodigde weerstandscapaciteit

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt om niet-begrote kosten die onverwacht en substantieel zijn te dekken. Voor Deventer zijn dit de specifieke reserve¹, de onbenutte (flexibele) begrotingsruimte, de onbenutte investeringsruimte, de onbenutte belastingcapaciteit en de stille reserves.

Samenstelling beschikbare weerstandscapaciteit

(bedragen x €1.000)

Element	Onderdeel	Waarde
Specifieke weerstandsreserve		18.380
Onbenutte begrotingsruimte	Post onvoorzien	247
	Stelpost structurele autonome ontwikkelingen	350
Onbenutte investeringsruimte		-
Onbenutte belastingcapaciteit		-
Stille reserves		p.m.
Saldo weerstandscapaciteit 2018		18.977

¹) zie beleidsnota reserves en voorzieningen (2017)

Specifieke weerstandsreserve

Ten opzichte van de vorige weerstandsparagraaf (voorjaarsnota 2017) is het saldo van de specifieke weerstandsreserve met circa €300.000 gestegen. Dit komt voornamelijk door het reserveren van opbrengsten grondexploitatie.

Onbenutte (flexibele) begrotingsruimte

De onbenutte (flexibele) begrotingsruimte bestaat in Deventer uit de posten onvoorzien en de stelpost autonome ontwikkelingen. De post onvoorzien (€247.000) en de stelpost autonome ontwikkelingen (€350.000) leveren op dit moment een bijdrage van in totaal €597.000 aan de beschikbare weerstandscapaciteit.

Onbenutte investeringsruimte, onbenutte belastingcapaciteit en stille reserves

Er is geen vrije investeringsruimte beschikbaar en ook de belastingcapaciteit wordt volledig benut (kostendekkend). Deventer kent een aantal stille reserves ([zie paragraaf grondbeleid](#)). De betreffende objecten zijn niet binnen 1 jaar te verkopen zonder een negatief effect op het bedrijfsproces. Dit betekent dat de waarde niet wordt meegenomen bij de omvang van de beschikbare weerstandscapaciteit.

Benodigde weerstandscapaciteit

De benodigde weerstandscapaciteit bestaat uit de risico's die gemeente Deventer loopt inclusief een extra minimumnorm ([zie onder benodigde weerstandscapaciteit](#)) die Deventer berekent.

Deventer gebruikt een risicodatabase. Daarin worden de risico's geregistreerd. In deze paragraaf wordt alleen uitgegaan van de risico's met een financieel gevolg waarvoor weerstandsvermogen (een financiële buffer) wordt aangehouden. De belangrijkste financiële risico's zijn in beeld.

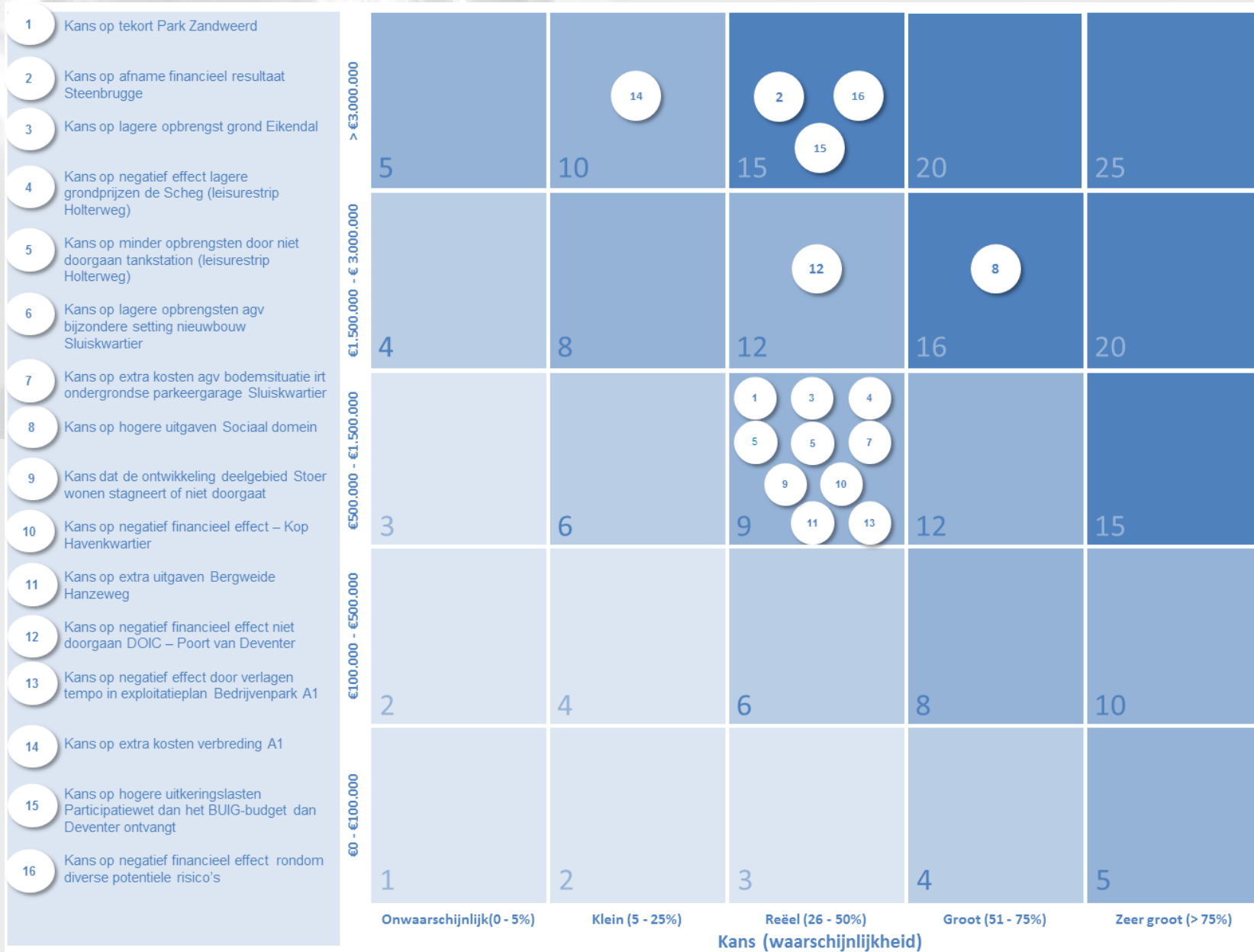
Analyse van het risicoprofiel

Er zijn 49 financiële risico's die in aanmerking komen voor het reserveren van weerstandsvermogen. Zestien risico's hebben een risicoscore ≥ 9 .

Risicokaart

Risico's met een risicoscore van 9 of hoger

Gekwantificeerde risico's

De risico's met een score ≥ 9 zijn in de tabel hieronder opgenomen.

Risico's	Kans in %	Gevolg in €	Positie	Score	Prognose
Park Zandweerd					
Lasten: kans op tekort Park Zandweerd	50	1.300.000	3-3	9	6
		1.300.000			
Steenbrugge					
Lasten: kans op afname financieel resultaat Steenbrugge	40	4.480.000	3-5	15	6
		4.480.000			
Eikendal					
Lasten: kans op lagere opbrengst grond Eikendal	50	700.000	3-3	9	6
		700.000			
Leisurestrip Holterweg (De Scheg)					
Lasten: kans op negatief effect lagere grondprijzen De Scheg	30	710.000	3-3	9	6
Lasten: kans op minder opbrengsten door niet doorgaan tankstation (terugval Leisure)	50	505.000	3-3	9	6
		1.215.000			
Bedrijvenpark A1					
Lasten: kans op negatief effect door verlagen tempo in exploitatieplan - Bedrijvenpark A1	50	1.000.000	3-3	9	6
		1.000.000			
Verbreiding A1					
Lasten: kans op extra kosten verbreding A1	10	3.000.000	2-5	10	6
		3.000.000			
Sluiskwartier					
Lasten: kans op lagere opbrengst a.g.v. bijzondere setting nieuwbouw Sluiskwartier	50	600.000	3-3	9	6
Lasten: kans op extra kosten a.g.v. bodemsituatie i.r.t. ondergrondse parkeervoorziening	50	500.000	3-3	9	6
		1.100.000			

Participatiewet					
Lasten: kans op hogere uitkeringslasten Participatiewet dan het BUIG budget dat Deventer ontvangt	35	3.400.000	3-5	15	7
		3.400.000			
Sociaal Domein (3D's)					
Lasten: kans op hogere uitgaven Sociaal Domein	70	1.500.000	4-4	16	8
		1.500.000			
Bergweide / Havenkwartier					
Lasten: kans dat de ontwikkeling deelgebied Stoer wonen stagneert of niet doorgaat	50	750.000	3-3	9	6
Lasten: kans op negatief financieel effect - Kop havenkwartier	50	750.000	3-3	9	6
Lasten: kans op extra uitgaven Bergweide Hanzeweg	50	600.000	3-3	9	6
	50	1.200.000			
Poort van Deventer					
Lasten: kans op negatief financieel effect niet doorgaan DOIC - Poort van Deventer	50	2.500.000	3-4	12	6
		2.500.000			
Diversen					
Lasten: kans op negatief financieel effect rondom diverse potentiële risico's	50	4.000.000	3-5	15	6
		4.000.000			

Circa €3 miljoen stijging risico-inventarisatie

De bruto omvang (dat wil zeggen het maximale financiële gevolg) van de risico-inventarisatie is gestegen met €4.300.000 ten opzichte van de voorjaarsnota 2017. Voor diverse potentiële risico's is een geclusterd totaalbedrag van €4 miljoen opgenomen en er zijn enkele risico's geïdentificeerd binnen de grondexploitaties (Teugseweg).

Risico Sociaal Domein

Dit betreft het risico dat de transformatie opgave van €1 miljoen niet wordt gehaald doordat het beroep op de WMO en de Jeugdzorg groter is dan het beschikbare budget. Transformatie kost tijd en geld.

Samenvatting benodigde weerstandscapaciteit

Op basis van de complete risico-inventarisatie (dus inclusief de risico's met een risicoscore < 9) is de bruto benodigde weerstandscapaciteit ruim €39 miljoen. Na het corrigeren van deze risico's met een zekerheidsfactor (toepassen simulatiemodel) ontstaat een reële omvang van de benodigde weerstandscapaciteit die wordt gerelateerd aan de beschikbare weerstandscapaciteit.

Minimumnorm

Er zijn ook risico's waar moeilijk rekening mee valt te houden, bijvoorbeeld de soms sterk fluctuerende accessen van de algemene uitkering (gemeentefonds), de rijksbezuinigingen of de politieke en economische ontwikkelingen. Voor deze niet gekwantificeerde risico's en tegenvallers houdt Deventer een extra buffer aan (de zogenaamde minimumnorm).

Voor 2018 is de minimumnorm als volgt bepaald;

(bedragen x €1)

Bedragen begroting 2018	Geraamd bedrag	Minimumnorm 2%
Algemene uitkeringen (gemeentefonds)*	94 miljoen	1,9 miljoen
Verwachte OZB capaciteit 2018**	25 miljoen	0,5 miljoen
Totaal	119 miljoen	2,4 miljoen

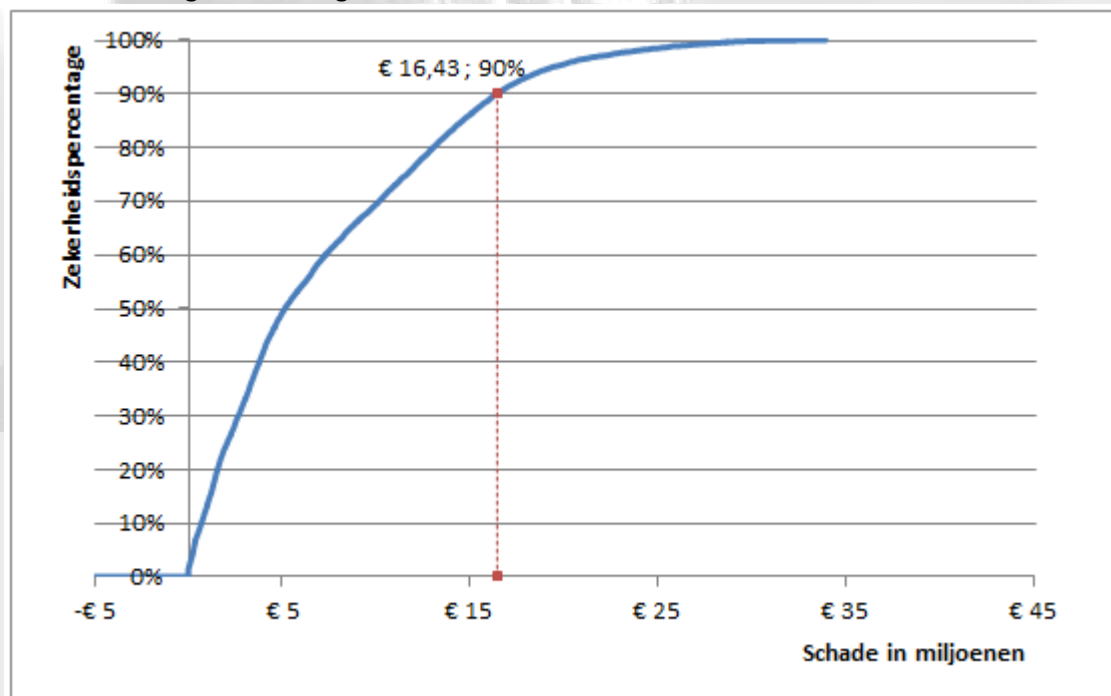
*) exclusief integratie- en decentralisatie uitkeringen en inclusief inkomstenmaatstaven OZB

**) begroting 2018-2021: [zie paragraaf Lokale heffingen](#)

Monte Carlo simulatie methode

De kans dat alle geïnventariseerde risico's zich voordoen is klein en de kans dat ze tegelijk optreden is miniem. Voor het bepalen van de impact wordt de uitkomst van de risico's gecorrigeerd. Daarvoor wordt gebruik gemaakt van de Monte Carlo simulatie methode.

Deze methode geeft het volgende resultaat:

Bij een zekerheid van 90% is minimaal €16,43 miljoen weerstandsvermogen nodig om de potentiële risico's af te dekken. De uitkomst is, door een toename van de risico's, gestegen ten opzichte van de voorjaarsnota 2017.

Ratio weerstandsvermogen

De beschikbare weerstandscapaciteit moet minimaal gelijk zijn aan de benodigde weerstandscapaciteit om voldoende weerstand te kunnen bieden als de risico's zich voordoen. Deze verhouding wordt bepaald door de ratio weerstandsvermogen:

$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}}$

De gemeente beschikt over voldoende weerstandsvermogen als de uitkomst van deze ratio minimaal 1 is.

Beschikbare weerstandscapaciteit:

€18.380.000 + €247.000 + €350.000 = €18.977.000

Benodigde weerstandscapaciteit:

€16.430.000 + €2.400.000 = €18.830.000

Deze twee uitkomsten geven het volgende resultaat:

Ratio weerstandsvermogen = €18.977.000 : €18.830.000 = 1,01

De beschikbare weerstandscapaciteit is iets hoger dan de benodigde weerstandscapaciteit. Dit betekent dat er voldoende weerstandsvermogen is om de gevolgen van het optreden van risico's financieel op te vangen.

Algemene risicogebieden

Naast de ingeschatte risico's heeft Deventer ook te maken met algemene onzekerheden.

Onder andere:

- Algemene uitkering (onzekerheid verdeelsystematiek en soms sterk fluctuerende accessen);
- BTW/BCF (ontwikkelingen en plafond BCF);
- Leegstand onroerende panden in eigendom;
- Restauratie monumentale panden;
- Financieringsrisico's (rente- en kredietrisico's);
- Garantstellingen (kans op aflossen krediet vanwege insolventie kredietnemer);
- Te ontvangen subsidies (kans op terugvordering door niet voldoen aan de subsidievoorwaarden).

Op basis van wat we nu weten, kunnen deze onzekerheden (risico's) niet worden gekwantificeerd.

Voor het opvangen hiervan zijn algemene weerstandsbudgetten beschikbaar. De omvang van deze reserve is €2,2 miljoen in 2018, die naar verwachting oploopt tot een bedrag van eenmalig €6,8 miljoen in 2021. Het totaal van deze bedragen vormt samen met de beschikbare weerstandscapaciteit het totale weerstandsvermogen.

Risico's Verbonden partijen

Deelneming aan een verbonden partij kent financiële, bestuur organisatorische - en beleidsinhoudelijke risico's. Het onderscheid in de verschillende verbintenissen (o.a. gemeenschappelijke regeling, aandelenbezit en/of verstrekte lening/garantie) levert eveneens onderscheid in de risico's op. Dit betekent dat de te onderscheiden risico's verschillende aandacht vereisen. In de paragraaf verbonden partijen van deze begroting is algemene informatie en specifieke informatie opgenomen voor vorming van een beeld van het financiële risicoprofiel.

Wanneer op grond van een concrete gebeurtenis een risico wordt voorzien dat zou kunnen leiden tot een verlies op het ingebrachte kapitaal, de verstrekte lening of garantie of indien het leidt tot een verplichting (en het risico is kwantificeerbaar), dan zal daarvoor weerstandsvermogen worden aangehouden of een voorziening worden gevormd.

Aan de informatie over de verbonden partijen ontlene wij op dit moment geen aanwijzingen dat de gemeente voor bepaalde financiële risico's weerstandsvermogen moet aanhouden. Daarbij baseren wij ons mede op de accountantsrapporten die bij de jaarrekeningen van verbonden partijen worden afgegeven waarin de accountant aandacht besteedt aan de continuïteit van de bedrijfsvoering.

In de tabel hieronder zijn de verbonden partijen opgenomen waarin Deventer een (geactiveerd) financieel belang heeft en de omvang daarvan per 31-12-2016.

(bedragen x €1)

Verbonden partij	Deelneming	Lening	Garantie
NV Wonen boven winkels	454.000	-	1.440.000
NV Sportbedrijf Deventer	-	15.736.442	2.080.687
NV Bergkwartier	1.561.004	-	-
NV Deventer Schouwborg	325.360	-	-
NV Maatschappelijk Vastgoed Deventer	12.487.000	7.389.520	-
NV Luchthaven Teuge	487.857	-	-
Circulus-Berkel BV	18.400	-	-
Enexis BV	932.512	-	-
BNG Bank	730.782	-	-
Vitens NV	11.004	619.060	-
Dataland BV	4.818	-	-
Vordering op Enexis BV	52	907.199	-
Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV	-	-	-
Verkoop Vennootschap BV	1	-	-
CBL Vennootschap	52	-	-
CSV Amsterdam BV	52	-	-
Totaal	17.014.946	24.652.221	3.520.687

In de [paragraaf verbonden partijen](#) wordt verder ingegaan op de financiële risico's in relatie tot de verbonden partijen.

Meerjarenbalans en kengetallen

Waarin dient de meerjarenbalans inzicht te geven?

Met ingang van het begrotingsjaar 2016 worden door het BBV diverse kengetallen voorgeschreven. De invoering van de set van kengetallen is voornamelijk bedoeld om de financiële positie inzichtelijker en tussen gemeenten vergelijkbaar te maken. De onderstaande meerjarenbalans voor de jaren 2016 – 2019 vormt de basis voor een aantal van deze kengetallen. In deze balans zijn alleen die posten opgenomen die een langlopend karakter hebben en daarmee de financieringsbehoefte beïnvloeden.

Geprognosticeerde balans

Door de wijziging in het BBV is met ingang van het begrotingsjaar 2017 een geprognosticeerde balans voorgeschreven. De geprognosticeerde balans biedt inzicht in de verwachte financiële ontwikkeling van de gemeente.

(bedragen x €1.000)

Activa	31-12 - 2018	31-12- 2019	31-12- 2020	31-12- 2021	Passiva	31-12- 2018	31-12- 2019	31-12- 2020	31-12- 2021
Vaste activa					Vaste passiva				
Immateriële vaste activa	3.031	2.853	2.671	2.483	Eigen vermogen	67.057	64.852	64.515	65.214
Materiële vaste activa	245.122	254.915	247.976	237.231	Voorzieningen	8.872	8.967	9.064	9.163
Financiële vaste activa	50.064	47.780	46.466	45.199	Vaste schulden rente- typische looptijd >1 jr	302.222	309.268	294.562	278.926
Totaal vaste activa	298.217	305.548	297.113	284.913	Totaal vaste passiva	378.151	383.087	368.141	353.303
Vlottende activa					Vlottende passiva				
Vorraden	61.820	61.131	56.329	54.952	Netto vlottende schulden rente-typische looptijd <1jr	27.117	27.117	27.117	27.117
Vorderingen	21.139	21.139	21.139	21.139	Overlopende passiva	22.232	22.232	22.232	22.232
Liquide middelen	4.507	4.507	4.507	4.507					
Facilitair grondbeleid	15.126	13.420	11.711	10.450					
Overlopende activa	26.691	26.691	26.691	26.691					
Totaal vlottende activa	129.283	126.888	120.377	117.739	Totaal vlottende passiva	49.349	49.349	49.349	49.349
Balanstotaal activa	427.500	432.436	417.490	402.652	Balanstotaal passiva	427.500	432.436	417.490	402.652

De opgestelde geprognosticeerde balans gaat net als de meerjarenbegroting over de jaren 2018-2021. Met het maken van een balansprognose wordt in feite een reële schatting gemaakt van verschillende balansposten op basis van de balans gepresenteerd bij de jaarrekening 2016, de verwachte investeringen en de lopende aflossingsverplichtingen. Aan de hand van deze gegevens wordt in een geprognosticeerde balans inzicht gegeven in de ontwikkeling van de balansposten: vaste en vlottende activa, vreemd en eigen vermogen.

Bij het opstellen van de meerjarenbalans is rekening gehouden met de volgende uitgangspunten:

Vaste activa

Door verwachte investeringen en jaarlijkse afschrijvingen/aflossingen wijzigt het saldo van de vaste activa.

Vlottende activa

De vlottende activa daalt door de verwachte verkoop van gronden.

Eigen vermogen

Het eigen vermogen is gebaseerd op het (meerjarige) verloop van de reserves. Het saldo wijzigt door het realiseren van afgesproken prestaties.

Voorzieningen

De voorzieningen zijn gebaseerd op het (meerjarige) verloop van voorzieningen.

Schulden > 1 jaar

De schulden > 1 jaar zijn gebaseerd op de staat van opgenomen langlopende geldleningen. Het saldo muteert door het aantrekken van nieuwe leningen voor voorgenomen investeringen en jaarlijkse aflossingen van bestaande leningen.

Schulden < 1 jaar

De schulden < 1 jaar zijn geraamd op het niveau van de jaarrekening 2016. Hierbij is rekening gehouden met de toegestane kasgeldlimiet.

Overlopende passiva

De overlopende passiva is geraamd op het niveau van de jaarrekening 2016.

Kengetallen

Deventer neemt de landelijk voorgeschreven financiële kengetallen op in de begroting. De kengetallen zijn gebaseerd op de geprognosticeerde meerjarenbalans en gaan uit van ongewijzigd beleid. De kengetallen en de meerjarenbalans geven een beeld van de financiële positie in de komende jaren.

In onderstaande tabel zijn de uitkomsten van de kengetallen opgenomen met daaronder een korte toelichting.

De meerjarige prognoses zijn gebaseerd op de balans per 31 december van het betreffende jaar.

Kengetal (in %)	R2016	2017	2018	2019	2020	2021
Netto schuldquote	86	99	92	96	90	85
Netto schuldquote gecorrigeerd	78	89	82	87	82	78
Solvabiliteitsratio EV/TV	17	15	16	15	15	16
Structurele exploitatieruimte	1,22	0	0,43	0,40	0,32	0,13
Grondexploitatie	23	24	24	22	21	19
Belastingcapaciteit	91	94	93	93	93	93

Netto schuldquote

De netto schuldquote geeft de verhouding weer van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen.

$$\text{Netto schuldquote} = \text{Netto schuld} : \text{Totale inkomsten (exclusief mutatie reserves)}$$

Een netto schuldquote hoger dan 130 is voor een gemeente niet gunstig. De gemeente heeft dan een zeer hoge schuldpositie en doet er goed aan om de schulden af te bouwen en daarmee de financiële positie te verbeteren. Dit betekent concreet een terughoudend investeringsbeleid met geleende middelen en het afbouwen van voorraden bouwgrond. Bij een percentage tussen 100 en 130 geldt dat voorzichtigheid is geboden.

In 2018 neemt de schuldquote van Deventer vergeleken met 2017 af om vervolgens in de jaren daarna eerst te stijgen en dan af te nemen tot ruim onder de 100.

Een hoge netto schuldquote hoeft op zichzelf geen probleem te zijn. Het hangt af van meerdere factoren. Zo kan een hoge schuld worden veroorzaakt doordat er leningen zijn afgesloten en die middelen vervolgens zijn doorgeleend aan bijvoorbeeld woningcorporaties die op hun beurt weer jaarlijks aflossen. Om dit effect voor de beoordeling te corrigeren volgt hieronder de netto schuldquote exclusief leningen door verstrekt aan derden.

Netto schuldquote (gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen aan derden)

De hoogte van de schuld wordt ook bepaald door de leningen die Deventer door verstrekt aan derden. Hoewel over deze leningen risico wordt gelopen wordt verondersteld dat deze worden terugbetaald. Wanneer het vorig kengetal met deze verstrekte leningen aan derden wordt gecorrigeerd is de uitkomst aanzienlijk lager. Dit is logisch, omdat de teller van de breuk wordt verlaagd en de noemer gelijk blijft.

$$\text{Netto schuldquote} = \text{Netto schuld (exclusief leningen aan derden)} : \text{Totale inkomsten (exclusief mutatie reserves)}$$

Bij ongewijzigd beleid neemt in 2018 de uitkomst van de quote af om vervolgens in 2019 toe te nemen en daarna weer af te nemen. De rentelasten en aflossingen van de door verstrekte leningen drukken niet op de exploitatie. Dit verbetert de uitkomst van het kengetal en is gunstig voor de financiële positie.

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de bezittingen op de balans zijn gefinancierd met eigen vermogen en in hoeverre Deventer in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger de uitkomst van de ratio, hoe groter de weerbaarheid.

$$\text{Solvabiliteitsratio} = \text{Totaal eigen vermogen} : \text{Totaal van de balans}$$

Er zijn door de VNG (nog) geen richtlijnen gegeven voor uitkomsten die wijzen op een 'gezonde' solvabiliteit.

De komende jaren blijft de uitkomst voor Deventer nagenoeg stabiel rond de 16. De solvabiliteit kan worden verbeterd door de omvang van de reserves (eigen vermogen) te verhogen of door minder te investeren waardoor de financieringsbehoefte lager wordt en daardoor minder wordt geleend.

Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is.

Het geeft inzicht in welke mate de structurele lasten gedekt zijn door structurele baten. Een positieve uitkomst betekent dat er structureel voldoende baten zijn om de lasten te dekken. Over het algemeen geldt als richtlijn; hoe hoger de uitkomst des te gunstiger dit is voor Deventer.

Grondexploitatie

Grondexploitatie = Bouwgrond in exploitatie (BIE) : Totale inkomsten

De grondexploitaties (voorraad bouwgronden) kunnen een forse impact hebben op de financiële positie van een gemeente. Wanneer een gemeente leningen heeft afgesloten om grond te kopen voor (toekomstige) projecten is dit een schuldpositie. Van belang is om te weten of deze schuld kan worden afgelost uit de opbrengsten van de verkoop van de bouwgronden (kavels). Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) opbrengsten (baten).

Belastingcapaciteit

Belastingcapaciteit = Totale woonlasten : Gemiddelde woonlasten landelijk

De belastingcapaciteit geeft inzicht in de mate waarin financiële tegenvallers kunnen worden opgevangen. Voor het bepalen van de ruimte is een ijkpunt nodig. In dit geval wordt als ijkpunt gekeken naar de landelijk gemiddelde tarieven. Er is geen maximum gesteld aan de belastingopbrengsten dus betreffen de gemiddelde tarieven slechts een indicator. Hoe verhoudt de eigen belastingdruk zich tegenover het landelijk gemiddelde van alle gemeenten. Een belastingcapaciteit van 100% betekent dat de woonlasten exact het landelijk gemiddelde zijn. Een lager percentage dan 100% betekent dat de woonlasten per huishouden lager zijn dan het landelijke gemiddelde. De uitkomsten vanaf 2019 zijn geëxtrapoleerd, omdat landelijke cijfers voor die jaren niet bekend zijn.

Conclusie

De gemeente is financieel gezond. Dit blijkt uit het feit dat voor de jaren 2018-2021 een reëel structureel sluitende begroting wordt gepresenteerd met structurele exploitatieruimte. Deze begroting heeft voldoende flexibiliteit om eenmalige en structurele tegenvallers op te kunnen vangen. Met betrekking tot de belastingdruk blijven we onder het landelijk gemiddelde. De ratio's die betrekking hebben op de schuldpositie en grondexploitatie geven geen aanleiding om het financiële beleid bij te stellen.